

HÁRMAS-KÖRÖS

HITBUZGALMI, KÖZGAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLPOLITIKAI FOLYÓIRAT

Előfizetési árak:

Negyedévre 20 fillér.

Megjelenik minden hónap 15-én.

Felolós szerkesztő:

STEFÁN BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Endrőd, Széchenyi utca 2.

Hirdetéseket

kedvezményes feltételek mellett
közzlünk.

A SZENT CSALÁD SZELLEME

A Katolikus Anyaszentegyház Vizkereszt utáni első vasárnapon a názáreti Szent Család emlékét idézi fel és ünnepelte híveivel. Az egyház szomorúan látja és észleli, hogy a családokba Krisztus erkölcsi igazságával ellentétes szellem tört be. Eitől az új modern istentelen szellemtől megromlott az emberiség bölcsője: a családi otthon és ezzel a gyökérel együtt az egész társadalom. A sok panasz, sirás és boldogtalanság, hűtlen kicsapongások s feldult családi tűzhelyek, az élvált szerencsétlen házastársak, alyai-anyaí szeretet nélkül nevelkedő gyermekek millióinak kétségbeesítő sorsa, magyalgyilkosságok tömege, gyermektől irítózó szülők bűnös, perverz élete — égbekiálló tanu annak az erkölcsi és lelki nyomornak, ahová az emberiség lecsuszott.

Az Egyház azonban azt is látja és tudja, hogy a nép sorsának megjavítását, vagy más szóval a társadalom újjászülését — csak az együvé tartozó egyedek Istentől alapított körének, a családnak újjászülésétől lehet remélni és várni.

Ha tovább terjed és pusztul a hitellenség talajából fakadó erkölcsstelen világnézet, akkor a mindinkább terjedő, ma már a falu egyszerű, konzervatív népét is kikezdő és elbódító bűnös, gonosz tanok piszkos hullámai elöntenek minden, kirtanak a szívekből minden magasztost és ideális szellemet és árba temelik a keresztény műveltség kétezer éves dicső alkotásait anélkül, hogy valami jót, megnyugtatót és értéket hoznának.

Amikor az Anyaszentegyház megkezdte a család megmentésére indított nagy akcióját, hível előtt feltárja a názáreti Szent Család békés és boldog életét, hogy tündöklő példaképpel szolgáljon és látsza, nemcsak örömteljes családi életet serkentsen mindenkit, aki saját és szeretteinek életét jobba, megelégedetté és harmonikusá óhajlja átalakítani.

Feltünteteli hívei előtt — azokat a szép erényeket és lelki értékeket, amelyek alapját képezték a Szent Család békés, meghitt együtt élésének és amelyeknek követése — egyedüli mentesség és orvosság — a beteg házastárs és családi otthon megmentésére.

A Szent Család erényvirágából csak néhány olyat sorolok fel, amelyek legjobban hiányzanak ma a családok életéből.

1. *Hiányzik a vallásosság.* — Ez költi össze a család tagjainak lelkét Istennel, de egymással is. — Ahol a nap nem imával kezdődik és a napi szorgalmas munka nem hálaadással végződik, ott nincs istenáldás, ott a munka nyög, a szülői kötelességteljesítés és áldozat elviselhetetlen, ott nincs türelem, megbocsátás, béke, ott a legtöbbször nincs hűség sem. Ahol a gyermek apjától mást hall, mint apjától és tanulójától, ahol az Isten szent nevét csak káromolni tanulja, ahol az apa soha templomba nem jár, ahol Krisztust és egyházát szidni és gyalázní hallja, ahol katolikus kötelességteljesítésről szó sincs, ott sem tekintélytisztelőtet, sem szüleinek megbecsülését, sem lelkének javítását és tökéletesítését nem tanulja meg a gyermek. Ilyen családokban az érzékiség lüze hamar kialszik a házastársakban és gyorsan elkövetkezik az elhidegülés, az örökös civódás és elválás. Az ilyen „szülői háznak“ nem lesz varázsa a gyermekre sem, örül, ha mielőbb szabadul belőle. — Széthull az otthon, mert nem költi össze az isteni kegyelem acélpántia!

2. *Hiányzik a munka és kötelességteljesítés szelleme.* Pedig nemcsak az egyesek, de a családok jóléte és boldogulása is az Istentől kapott tehetségek, az ember szellemi és testi erejének helyes és lelkiismeretes fölhasználásától függ. Szent József gondos, józan és munkás családfő volt, aki reggeltől estig kemény munkát végzett, hogy a mindennapi kenyér biztosítva legyen. A szorgalom, takarékoság és kevéssel beérés hiányzik ma igen sok családapából. Azt szeretnék, ha fáradtság és dolog nélkül vigan és gond nélkül futhatnák be az élet verőfényes utait. — Mária, az istenanya visszavonultan, szerényen, folytonos munkában csak övének áll. — Ma az élvezet, a szórakozás, a szép ruha, a felszerelvényezés — lehetőleg munka és anyai kötelességteljesítés nélkül — ideálja a modern asszonyoknak fenn és lent egyaránt. — Elfelejtik, hogy csak abban a házban van rend és egytelérés, csak ott megelégedett a férj és ott vannak jómodoru, szülőitiszteelő, tisztelkű boldog gyermekek, ahol a nő, az anya szereti a családi tűzhelyet, ahol régi mondás szerint a nő érte él és érte hal szeretteiért. — Az ilyen családban a gyermek megazokja a munkát és nem lesz nagy korában is naplopó, nem látja a költsé-

ges szórakozásokat, sem apja korcsmázását vagy anyja pazarlását, az így nevelt gyermekek örömmel támogatják szüleiket kenyérkereső munkájukban, készséggel teljesítik parancsaikat, iparkodnak a kedvükben járni és öreg korukban nem keserűségükre, de vigasztalásukra vannak.

3. *Hiányzik a szeretet s így a béke.* Kölcsönös tisztelet, őszinte megbecsülés, egymásért minden áldozatot örömmel fogadó jóakarati tartja egyensúlyban a házastársakat érzékeny mérlegét. Jelszó az legyen, hogy „egy másnak több öröme!“ és ne keserűséget szerezzenek. Ilyen volt a Szent Család élete. A szegénység, fáradságos munka viszontagság Názáreiben, Betlehemben, majd Egyiptomban nagy megpróbáltatások elé állította őket, de a kölcsönös szeretet erőt és türelmet adott nekik. Ez hiányzik ma sok helyen.

Mennyit hallunk még idősebb házastársak civódásáról is; állandó a veszekedés és egymás gyalázkodásai. — Kiméltellen kifakadások, durva zúgolódások legtöbbször kicsinyes dolgok miatt napirenden vannak. Hogy ilyen elviselhetetlen környezetben a gyermek nem érzi jól magát és gyakran meggyűlöli atyját, anyját, testvéreit, az magától folyik. — Valósággal kölcsönös lélekgyilkolás az ilyen „családi élet“ a szülők és gyermekek között is.

Boldogabb magyar sorsot szeretnénk varázsolni az akác lombos magyar falvakba.

Nincs más mód, kezdünk hozzá a megromlott családi tűzhely okos és céltudatos tartozásához a Szent Család szelleméhez.

Családapák! Kövessétek Szent Józsefet az istenfélelemben, a munkaszeretelben, családi otthonok és övéitek megbecsülésében!

Édesanyák! Ma szerény igényű, lemondani tudó, szorgalmas, az anyai hivatást örömmel teljesítő becsületes hülvesekre van szüksége a hazának! Járjatok Szűz Mária nyomdokain az igénytelenségben és szeretteitek áldozatos gondozásában!

Gyermekek! Krisztustól engedelmességet, szülői tiszteletet és segítségnyújtást, de elsősorban tündöklő tisztaságot tanuljatok!

Szolgáljatok hűségesen az Úrnak, aki jutalmazója és boldogítója lesz a Szent Család szellemét követő és átélő családnak!

FARSANGI GONDOLATOK

Sokan szemére hányják az Egyháznak, hogy ellensége a szórakozásnak, ellitlja a vendégeskedést, azt kívánja, hogy hívei szőrcsuhát öltve örökösön böjöljenek és sirjanak.

Aki így beszél, az nem ismeri az Egyház tanítását és álláspontját.

Az Egyház nem ünneprontó és nem rombolója a jókedvnek. Tudja azt, hogy a testnek is, a léleknek is pihenésre és felüdülésre van szüksége. Ha tehát valamely szórakozás vagy mulatság azt a célt szolgálja, hogy a heti kemény és fárasztó munka után az ember felüdüljön, másnak örömet szerezzen vagy a fiatalágnak házasság eéljából ismerkedésre alkalmat adjon, sohasem emel kifogást.

Ha azonban a mulatság nem üdülés, de túlhajtott kifárasztás, egészségromlás, élelérő poeszékolás vagy bűnös vágyak felkeltése miatt történik, ott helytelenül és itlja híveit a részvételtől.

A mulatság és szórakozás két fontos feltételének betartását kívánja az Egyház:

1. *Tisztességes keretek között történjék!* — Megkívánja tehát híveitől és a fiatalágtól, hogy tisztességes helyen, tisztességes emberek között, tisztességes ruhában, tisztességes táncok és dalok mellett szórakozzanak!

2. *Minden túlzás mellözésével ne lépjenek túl a helyes mértéket!* A mulatozás ne árison az egészségnek, Hányan vannak, akik a táncban felhevülve tüdőbajt szereztek!? — Ne legyen a kötelesség rovására. Reggelig tartó bálak után ne maradjon el a szentmise hallgatás, vagy éjszakai kimaradások után ne csökkenjen a munkaképesség. Az is előfordul, hogy a szülők mulatnak és elhanyagolják gyermekeiket, de az is, hogy az idősebb fiatalok egy-két bálon elköltik az egész heti keresményt, s a szülők és fiatalabb testvérek nélkülöznek, sőt könyörödományért folyamodnak!

Bölcs ember mondotta, hogy a helyes szórakozás az élet sava, fűszere. Ez azonban nem elég a táplálkozáshoz. A mulatság sem lehet tehát az élet főcélja és boldogítója. A hivatás és kötelesség odaadó, pontos teljesítése mellett az erögyűjtés és felfrítés szerepét játssza az ember életében.

Mulassunk úgy, hogy Krisztus jelenlétére gondoljunk a vigadozás alatt is. Az ilyen mulatságból lesz haszna az embernek és öröme a jó istennek!

K A T O L I K U S A C T I Ó

A család védelméért

Az ország összes katolikus lemplomaiban három napos ájtatosságot és szentbeszédet tartottak a válságba került családi élet megmentése érdekében. — Apák-anyak-százezrel, a felnőtt fiatalság óriási csapata hallgatta a lelkipásztorok ajkáról Krisztus örök érvényű és értékű tanítását az Istentől rendelt, Krisztustól szentségi méltóságra emelt házasság nagy céljáról, rendkívüli hatásáról, a megelégedett és boldog családi élet megvalósításának eszközeiről.

Egyrészt fellátráltak a házastársak és a családlagok béke és együttélésének sok-sok akadályai, az emberi gyöngécsől fakadó sebek, a gonosz társadalmi irányok és iszentele szokások követéséből fakadó kelevényei.

Másrészt elhangzottak azok az évezredek lapasztalalokkal igazolt és mindig bevált gyógyítási módok és eszközök, amelyeknek segítségével újjászülehetik a keresztény családi élet és vele együtt az egész társadalom.

Ima, munka, takarékoság, megértés, hűség, türelem és szeretet azon erények és igyverek, amelyek őrt állnak és védik az Isten akarata és örvényel szerinti kötött és átéli házastársi életet, Krisztus szent lesle azon kegyelmi erőforrás, amelyből kitartást, lelkiert, áldozatos munkakésztséget és egymást szerető megbecsülést meríthetnek szülők és gyermekek egyaránt.

Tudjuk, hogy a házastársi és szülői kötelességlejesítés ma nehezebb és több áldozatot kíván, mint valaha. — A katolikus embernek azonban nemcsak hinnie, de tudnia is kell azt, hogy az Ur Isten hatalma és irgalmas jósága nagyobb, mint a megpróbáltatás és nehézség, amelyet az ő akarata-ból el kell viselnünk. Krisztus kegyelme végtelen és kifogyhatatlan, csak menjünk hozzá és bűnbánó szívvel kérjük tőle.

Karácsony előtt sok családapa és édesanya térdell gyermekeivel az Ur oltára előtt. Bizton hisszük, hogy a bellemi Kisdéd meghallgatta Imájukat és oltalmazó segítséget, bensőséges békét nyújt a hozzá menekülő, tőle áldást váró magyar katolikus családoknak.

Munkára katolikusok!

Az endrődi *hibuzgalmi szakosztály* legközelebbi célkitűzése az, hogy résztvesz a XI. Pius pápától rendelt nagy imanyolcában, amelyet 8 napon keresztül január 18—25-ig végzünk.

Valamennyien naponként mondjuk el az alább közölt imát a pápa szándékára, mely arra irányul, hogy Isten kegyelméből és irgalmából a *hitellenek megtérjenek és a kereszténység egysége visszatljon*. Ezt a szép ájtatosságot jámbor protestánsok kezdték el 1908-ban. Néhány év óta az egész világon a katolikusok óriási számban és a protestánsok közül is sokan végzik a nagy világimanyolcát.

Öszentsége a Pápa az igazságot kereső, istenfélő gondolkodó protestánsokat most is felszólítja, hogy csatlakozzanak az Ő és a hívek millióinak imájához. Csak ilyen egyetemes közös ima remélheti az Isten meghallgatását és hozhat kegyelemáradást az iszentele uralkodói rendszerek, hitellen eszmeáramlatok ellenében, törhet utat az Istentől elpártolt, megkeményedett szívek bűnpáncélján keresztül, s olvashalja össze az űs-egyházból levált keresztény tömeget az „egy akol, egy pástor” közösségébe.

Öszentsége a Pápa a nagy imanyolcát végzőinek — a szokásos felhítelek mellett — teljes búcsút engedélyez.

A végzendő napi-ima a következő:

Antifona: *Hogy mindnyájan egyek legyenek, amint te Atyám énbennem és én Tebenned, úgy űk is egyek legyenek bennünk és így elhiggye a világ, hogy Te küldöttél engem. (J. 17 27.)*

V: *En is mondom neked, hogy te Péter vagy.*

R: *Es erre a kösziklára fogom építeni Egyházamat!*

Könyörögjünk: *Uram, Jézus, Krisztus, ki azt mondtad apostolaidnak, „békességet hagyok nektek, az én békességemet adom nektek”, ne tekintsd az én vétkeimet, hanem Egyháznak hitét és méltóztassál azt szent akaratom szerint békében megőrizni és egyesíteni. Aki élz és uralkodol Isten mindörökkön, örökké. Amen.*

1. A *hibuzgalmi szakosztály* felszólítására az endrődi *hibuzgalmi egyesületek* tagjai nagy kilencedet tartanak az Istent laadó, hamis irányzatoktól félrevezetett, egyházukhoz hűllen és ellenséges érzelmű

endrődi hitellenek megtéréseért. — A kilenc első pénteki szentgyónást és áldozást a Jézus Szive Szövetség tagjai már megkezdtek. A szakosztály kéri és felszólítja a többi egyesületek buzgó tagjait is, hogy február első péntekén kezdjék meg — hitellen testvéreink megtéréseért végzendő nagykilencedet. — Jézus szentséges Szívének határtalan szeretete bizonyára megáldja közbenjáró áhitatmunkánkat.

2. A *kulturális szakosztály* az iskolán kívüli népművelés, szülői értekezletek és levételek oktatás kereteiben szolgálja a szentségi házasság és családi élet nagy kérdésének felvilágosító munkáját. Elvárja a szakosztály nemcsak tagjaitól, de az endrődi katolikus családok összeségétől is, hogy hitellenes sajtó ne találjon utat otthonukba, de igenis valamennyien olvassanak jó katolikus újságot és könyveket.

3. A *szociális szakosztály* téli munkaprogramja az leend, hogy a közeli napokban megindítja — a sokgyermekes szegény családok tanköteles gyermekeinek segélyezésére az „ingyen-ebéd” akciót. — Kérjük a híveket, hogy a szakosztály megbízott Női-Liga segélycsapatát adományokkal segítsék nemes munkájukban.

Az Actió Catholica és a gyermek

Az Actió Catholica minden katolikus munkába állását célozza. Tehát nem maradhat ki belőle a gyermek sem. Az a kérdés, hogyan kell a gyermeket bekapcsolni?

A gyermekek munkáját végzik a *Szivgárdák*. A Szivgárda megalakulását az tette szükségessé, hogy a gyermek aktív, dolgozni, cselekedni akar. A gyermeknek nem az a fontos, hogy milyen gyönyörű babával játszik, vagy milyen karddal akarja meghódítani a világot, nem az a fontos, hogy ablakot verte be, ő szívesen és éppoly nagy szeretettel építene oltárt is. A fő, hogy cselekedhessen.

A Szivgárda a lelkiélet elmélyítésén kívül — persze csak amit a gyermek lelke elbir — céljává tette az étellel való mélyebb kapcsolatot. A gyűlésen a vezetőnek kevés dolga van,

a fő munka a gyermeké. A rövid buzdító beszéd után a gyermekek veszik át a szót, verskel szavalnak, mesélnek, játszanak s közösen beszámolnak az erénygyakorlataikról. Az erénygyakorlatot mindenkire a heli parancsban adja ki a vezető és rövid utbaigazítással megadja a módiát, hogyan lehet azt a legökéletebben teljesíteni. A heliparancs teljesítése folytonos önevelés és akaraterősítés a gyermek számára. Az akaratnevelés nélkül sem az otthoni, sem az iskolai nevelés céll nem érhet. De az akaratot csak a jónak kitartó és folytonos gyakorlásával lehet megszerzeni. Ezt a folytonos gyakorlást is szorgalmazza a Szivgárda azáltal, hogy gyűlésein minden gyermeknek szóban, vagy írásban be kell számolnia, hogy a heli-parancsot mennyire sikerült betartania. A folytonos ellenőrzés és a jótettek nemes öröme hatásosan nevelheti a gárdistát az állandó erénygyakorlataira. Az élet kísértéseivel, sok-sok próbával csak úgy tud megbirkózni, ha akaratát gyakorolja. Már pedig a szülők, akik felelősek gyermekeikért, jól tegyék meg, hogy „csak az a hajadon és ifju tudja majd legyőzni szenvedélyeit, akinek akarata már évek során át megedződött a jó állandó gyakorlásában!”

A gárdista végcélja az isteni Megváltó. A jóban azért gyakorolja magát, azért igyekezik a heli parancs teljesítésével rossz szokásait legyőzni, mert tudja, hogy a legnagyobb kincsét, Jézus Szentséges Szívét, csak így nyerheti el. A Szent Sziv pedig a leghűbb barát, a leghatalmasabb jövő, a gyermekek igaz barátja! De csak a krisztusi gyermekeké!

Szülők! Katolikus apák és anyák! Segítsétek gyermeiteket az Ur Jézushoz, küldjétek a Szivgárdába őket, hogy olyan ifjuságot, olyan gyermekeket nevelhessünk — közös munkával — akikről mondotta az Ur: „Bizony mondom nektek, ha nem lesznek olyanok, mint e kisdedek, nem mentek be a mennyek országába!” *Hidvégi Nándor.*

Az angol király a családi élet fontosságáról.

Karácsony estéjén rövid beszédet mondott az angol rádióban György király. Azt mondotta, hogy **Anglia szerencsésen át fogja lábolni e veszélyes időket, mert az angol népnek erőt ad a családi életének tisztasága és erkölcsössége.** — Az angol király szavai megérdemlik, hogy fölfigyeljen rájuk a magyar nemzet is.

Az endrődi egyház-község beszámolója 1934-ről.

Teljes közgazdasági pangás, a szörnyű aszály miatt temérdek gond, anyagi leromlás és nyomor kísérte a letűnt esztendőt.

Az Isten ostroma erősen ver bennünket. A nép vallástalan és hitetlen rétege azonban nem tér magához és Istenéhez, folytatja tovább is erkölcstelen, istentelen és lélekromboló munkáját.

Az alábbi születési számok mindennél világosabban és ridegebben beszélnek arról, hogy a falu népe messze eltért az Isten útjáról.

I. Házasságot kötött 127 pár, 121 tiszta katolikus, 6 vegyes pár. Reverzálissal kat. templomban esküdtött 6 pár, más vallásu templomban 3 pár, csak polgárikötést csinált 6 pár.

II. A két születések száma Endrődön 303 volt. 160 fiú, 143 leány. 294 törvényes, 9 törvénytelen. Bejelentett halvaszületett 16 gyermek. Hogy a be nem jelentett és már eredetében megakadályozott mennyi volt, azt csak a jó Isten tudja és mérlegeli. Az tény, hogy 1904-ben 605, 1914-ben 652, 1924-ben 446 és 1934-ben 303 volt a születések száma. — Több mint a fele nem jön a világra! (Mi ehhez a világ-háború? — Ott 4 év alatt Endrődön 400, most 1 év alatt majdnem annyi pusztul el!) — Hogy az Isten veri a népet, ki csodálkozik?

III. Meghalt 132 férfi és 105 nő, összesen 237, 178 felnőtt, 59 gyermek. — Szentség nélkül 7-en. Tüdővészben 41, bélfurugban 17.

Az elmúlt évben Endrődön 461, Kondorostanyán 20 beteget láttunk el szentségekkel.

A husvéti gyónók száma volt Endrődön 5800, Kondorostanyán 872, összesen 6672. Az évi szentáldozók száma Endrődön 51350, Ktanyán 12200. Összesen 63550. Ez a nagy — missió és adventi triduum eredménye.

A szent Antal-perselybe befolyt 585,80 P. Mind kiosztottuk.

Ezenkívül gyűjtésből, a Női-liga adományaiból és a plébános segélyéből élelmiszer, ruha és cipő adományban részesítettünk 100 iskolagyermeket és 180 szegény családot. — A jó Isten jutalmazza a szíves adakozókat és szorgalmas gyűjtőket! A Népszövetség Temetkezési segély-egylete külön 50 pengőt küldött 10 szegény család részére.

A jó Isten jobb és boldogabb élet virrasszon mindnyájunkra!

Jézus áldó kegyelme vezessen és óvjon bennünket!

Közgyűlés

Endrőd község képviselőtestülete Bakoss József tb. főszolgabíró elnöklete alatt január 15-iki közgyűlésén fölülte be az újonnan szervezett III. segédjegyzői állás. Dr. Gaál József okl. jegyzői választották meg 20 szavazattal Kovács Sándor 17 szavazata ellenében. A lakosság nagy többsége örömmel fogadta az eredményt, mert hivatalos helyről oly egyszerű információt kaptak az új segédjegyzői hivatali használatosságáról, elsőrangú szak tudásáról, a felszólalt tanúsított előzékeny modoráról és urai gondolkodásáról, hogy a község listviselői kara sokat nyert az értékes új taggal.

A két esküdti állásra Kondorostanya két derék gazdálkodóját: Timár Mihályt és Dinya Istvánt választották meg. A választás eldöntésében nagy szerepet játszott a nemrégiben alakult „Egységes Munkás Otthon” tagjainak szervezett felvonulása.

Több tárgy után az egyház-község iskolafenntartási segélyei tárgyalta a képviselőtestület. Az előjáró tanács az Alispán urtól költségvetésbe beállított 3600 P. folyósítását javasolta. Dr. Tóth István és mások ellenindítvánnyal éltek azon indokkal, hogy az egyház-község nem szorult a segélyezésre, fordítsa a polgári iskola fenntartására kivett 3000 P. adót az elemi iskolák kiadásainak fedezésére, számoljon el minden léletről képviselő testületnek, addig nem hajlandók segélyt adni.

Dinya Vilmos hangsúlyozza, hogy a községi-segély megadása a kisgyűlés határozata alapján, de a korábbi belügyminiszteri döntések szerint is kötelező. Az a meglévesztő beállítás, hogy az egyház-község nem szorult a segélyre, minden alapot nélkülöz. Több ízben a vármegyei számvevőség — a község és az egyház vezetőségének együttes jelenlétében vizsgálta meg az egyház-község számadásait, máskor a községi jegyző urakkal együtt a belügyminisztériumtól kiküldött bizottság a számadást és költségvetést egyformán. Mindig megállapították a segély szükséges voltát, tehát józan előrelátással kitérés nincs előre.

Nem fogadható el az az indítvány sem, hogy az összes iskolai adót a község vesse ki, az kezelje és folyósítsa. Akkor az egyház-községi képviselőtestület még 10 fillért sem fordíthat semmire, hanem előzőleg jóváhagyást kellene kérnie a községtől. Hogy ill. miként közelnek az iskolai ügyeket, az

már most is látszik a felszólító urak gondolkodásmódjából. Az egyház sem a dologi sem a személyi kiadásokra nem kér segélyt, csak a nyugdíjjárulék részbeni fizetését, amelyből nagy hátraléka van.

Lesniczky József a 96 percentes ós katolikus lakosság érdekében kívánja a segélynyújtást. A katolikus iskolákba nemcsak katolikus, másvallásu gyerekek is járnak. Méltányos tehát, hogy valamivel ezek is járuljanak az iskolák fenntartásához. 4000 katasztrális hold másvallásu birtokosa és több vállalat járul a pófadón keresztül az iskolák fenntartási költségeihez, tehát ennyivel csökkentik a katolikus lakosság terheit.

Dr. Cseh József sorra megcáfolja az egyházellenes csoport téves állításait. A polgári iskolára a 14000 lakosú községben szükség van. 130 helyi növendék tanítási lehetősége a legfontosabb közérdek. Csodálja, hogy azok akarják a művelődés terjesztését megnehezíteni, akiknek idegen helyen való tanítatásuk hal-nyolcszorosába került, mint most a helybeli polgári iskolai tanítatás költsége. Ezen iskola fenntartása 5 százalékos adót kíván az egyház-községtől. Ezt fedezi is, erre nem kért segélyt. A 27 százalékos iskolai adó a 30 tanerős iskolák fenntartására — a súlyos nyugdíjjárulék mellett nem elég. Magasabb százalékos pedig a Pénzügyminisztérium korábbi határozata szerint nem lehet kivélni. De nem is akar az egyház a mai nehéz adózási viszonyok között. Nincs más megoldás, mint községi segélynyújtás. Az egyház-község nem kéri ezt helyben, saját pénztárába beutalni, hanem egyenesen az országos nyugdíjpénztárba. Ha az egyház költségvetése papíronon még elégséges bevétel lenne is fel, ami a vármegyei számvevőség megvizsgálása szerint azonban nincs meg, még akkor is évi 6-8-10.000 pengő az az összeg, amely sohasem folyik be és amelyet törölni kell. A belügyminisztérium csak azért 3600 P. évi segélyt állított be, mert 100 százalékban biztosnak vette a künnlevő adóhátralékok befolyását, ami pedig elképzelhetetlen és megvalósíthatatlan dolog. Mivel a segélynyújtás kötelező, másrészt az iskolafenntartó egyház-község erre rászorul, különösen pedig mert úgy a vármegye vezetősége, mint a Belügyminisztérium ennek jogosultságát hivatalosan megállapította, indítvá-

nyozza, hogy a nem tárgyalog ellenindítvány elvetésével a község a segélyt folyósítsa. A vármegye minden helyén teljesül ez.

Mivel a szavazás alkalmával az előjáróság többsége a tanács javaslata ellen szavazott, 6 szó-többséggel elutasították a segélynyújtását. — A kisebbség fel-lebbezással éla vármegyei kisgyűléshez. — Több kisebb jelentőségű ügy tárgyalása után a gyűlés véget ért.

Rajzok az életből (Hazafelé a sportpályáról)

Irta: Izé.

— Bizonyistók, így még sohasem játszottál — mondja Pista Jancsinak. A driblizésed pazar volt, egyszerűen pazar.

— Ha játszik az ember, akkor legyen értelme — viszonzá elégűlten Jancsi.

— De az a nyavalyás Péter jobban kitehetett volna magáért. Valóságban irtózott a lapdától. — Hogy a turiak 3:1-re győztek, csak neki köszönhető. Az ilyen hátvéd inkább maradjon otthon! — Így a Laci.

Közben odaérkezik a csapat többi tagja is. Hátuk mögött ballag — figyei a beszédet — az egyik tanító, aki a fiukat nemrég még tanította.

— Mondtam én, hogy nincs formában Péter — tódítja a szót Károly — minek jelölte ki Walthier igazgató ur!

A szerencsétlen Pétert a kiméltlen megjegyzések végre is kihozták sodrából és dühösen kifakad: „Ha annyira jobban játszottatok nálamnál, akkor miért nem nyertétek meg a meccset? Hátha lerugtak volna? Különb is elég a pofázásból az anyátok . . . . . t. torkolja le szörnyű istenkáromlással társait a megdühödött fiu.

— Kikérem magamnak ezt a hangot — csattant fel Károly. — Ha már elpackáztad a játékok, legalább az anyánkat ne bántsd!

Az odasiető tanító közbelépése akadályozta meg a tetlegességet. Ránézett komolyan a fiukra és így szólt Károlyhoz: Helyesen van fiam, hogy szereted anyádat és nem engeded, hogy káromló szavakkal illessék. De mit gondolsz, annyi figyelmet és védelmet a jó Isten nem érdemel meg, mint édesanyád?

Szégyeld magad Péter, — folytatta a tanító, hogy — mint valami bakonyi zsvány vagy részeg löcsiszár, olyan rondán káromolod az Istent! Nézd azt a vad tanyai kutyát, az nem harapja meg kenyérdó gazdáját, még ha az meg is veri. — Ennyi jószág és hála benned is lehetne Istened iránt, aki nemcsak életet adta, de egészséged, munkaerőd is fenntartja, hogy dolgozhass és megélhess. Szégyenlem fiam, hogy a tanítványom voltál. Ilyet nem tanultál tőlem. Ez sem a józan gondolkodáshoz, sem a műveltséghez nem illő magaviselet. Így a sport nem nemesít benneteket.

A fiuk hallgatagon és restelkedve kotródtak hazafelé.

HIREK A NAGYVILÁGBÓL

Kitüntetés! Igen szép és elismerő kitüntetésben részesült *Baranyai Istvánné sz. Hibrandt Ella* urasszony, az Endrőd-Gyomai Takarékpénztár Rt. ügyvezető igazgatójának felesége. Az Országos Zenei és Irodalmi pályázaton beküldött munkáját a bíráló bizottság *elismerő oklevéllel* tüntette ki, mely oklevelet a bizottság a napokban küldötte meg Endrőd községe utján és azt Timár Imre községi bíró és Finta Albert főjegyző személyesen nyújtotta át a kitüntetettnek!

Az endrődi „Hengermalom-Szövetkezet“ karácsony napján csaknem egész nap villányt szolgáltatott és a templom világlátását e napon ingyen adta. Az egyházközség vezetésége — a Szövetkezet előzékeny figyelméért ezúton mond hálás köszönetet.

Az endrődi „Vöröskereszt-fiókegylet“ február 5-én este 1/2 8 órakor műsoros estélyt rendez — tüdőbeteg-segély-akciója javára.

Uj állatorvos Endrődön. Vörös Béla okl. állatorvos — tanulmányait szép sikerrel befejezve — hazatért községünkbe és megkezdte állatorvosi működését. — Az új állatorvos fia — a jó emlékü néhai Vörös Ferenc endrődi tanítónak. — Mint a községszülöttét melegen ajánljuk a lakosság figyelmébe. (Lakik: Andrássy u. 14.)

Az Endrődi Levente Egyesület Önképzőkörre Alt György rendezésében Vizkereszt napján Ujházi György: *Csók a pusztán c. 3 felv.* vigjátékát nagy sikerrel adták elő a Népház mozi-termében.

Gyula város lakossága itálra 1934-ben hozzávetőlegesen 317.000 pengőt áldozott. *Dohányzásra mintegy 300 ezer pengőt.*

Egyesületi élet Endrődön.

Csejt-pusztai Olvasókörben 1934. utolsó vasárnapján tartották a tisztújítást. A régi kipróbált és népszerű tisztviselőkart választották meg újra egyhangulag.

Endrőd Körösöntúli Gazdasági Népházban szintén megvolt az év utolsó vasárnapján a tisztújítás. Ezt óriási agitáció előzte meg. Két párt küzdött. Rácz Lajos ellenében **Varju Elek** és pártja győzött nagy szótöbbséggel.

A Varjas Olvasókörben is a régi tisztviselőkart választották meg.

A Katolikus Népszövetségi Klubbizottságban is a napokban volt a tisztújító közgyűlés. A már hat év óta elnöki tisztséget betöltő Kalmár Imre nem vállalta az elnöki tisztséget és így egyhangulag **Varju József** gazdálkodót választották meg a kör világi elnökéül.

Szolgálók a pápai kihallgatáson. A karácsonyi ünnepek alkalmával a római szolgálók egyesületének tagjai kihallgatáson jelentek meg **XI. Pius** pápa előtt. Átnyújtottak neki egy kelyhet, amelyet megtakarított bérükből vettek, hogy a Pápa az ő nevükben valamelyik nagyon szegény misszióknak ajándékozza. Öszentsége meghatódva fogadta a római cselédeket. Azt mondta nekik, hogy mi emberek valamennyien szolgálunk: az Úr Jézus szolgál. Ebben egyenlők vagyunk valamennyien.

Az adózók figyelmébe. A Pénzügyminisztérium legújabb rendelkezésében felhatalmazást adott a Pénzügyigazgatóság-nak, hogy amikor az adóhatáralékos anyagi helyzetében terhére súlyos változás áll be, a korábbi fizetési kedvezményt tovább is fenn tarthatja, sőt azt előnyösebb feltételek megállapításával módosíthatja is. Az adózó e kedvezményt törvényes határidőben kérni tartozik. Mindazok, akiknek vagyoni értékük csökkent, vagy birtokaikat újabb adósságokkal terheltek, tanácsos — január hó folyamán vagyoni és jövedelmi adóik új megállapítását és csökkentését kérelmezni. Felvilágosítást adnak a községi adóügyi irodák.

A gazdalfjak hódmezővásárhelyi kongresszusa. Közel felezer vidéki résztvevő sora-kozott fel Hódmezővásárhelyen a gazdalfjak országos nagygyűlésére. A kongresszust fényes ünnepek vezették be. A kétnapos program mindenben igazolta a gazdalfjak szervezkedésének szükségességét. A kongresszus előadói megállapították, hogy a *mai ifjúság sokkal súlyosabb körülmények között él a maga életét, mint a boldog békeidők fiatalosága.* A magyar föld ma új gondolatokat, új termelési módokat, eszközöket, lehetőségeket s új műveket vár. A kongresszuson kilenc határozati javaslatot fogadtak el egyhangulag: 1. A gazdalfjúság vármegyei, törvényhatósi, községi, gazdakörökre való tömörülése. 2. Tanyai állami iskolák felszerelése. 3. Kültérületi iskoláztatás kérdése. 4. Telepítési kérdése. 5. A gazdasági egyesületekben tömörült gazdak ingyenes rádióval való ellátása és az előfizetési díj egy pengőben való megállapítása. 6. Gazdalfjak tanulmányi kirándulásakor 75 százalékos utazási kedvezményt kapjanak. 7. Gazdasági egyesületek, körök és ifjúsági csoportok közművelődési szaklapokkal és folyóiratokkal önköltségi áron való ellátása. 8. A tanyai ifjúság részére léti szaktanfolyamok rendezése. 9. A mezőgazdasági szakoktatási intézményeknek a földművelésügyi minisztérium hatáskörében való meghagyása.

5.6 százalék a vármegyei pótladó. A belügyminiszter a vármegye 1955. évi költségvetését lényegtelen módosításokkal jóváhagyta a vármegyei pótladó kulcsát a megyei városokban Gyulán és Békéscsabán 5.6 százalékban állapította meg.

Ingyenes méhészeti tanfolyam. A Népművelési Bizottság ezen a téren ingyen méhészeti tanfolyamot rendez azok részére, akik a méhészkedéshez kedvet éreznek. Nemzelgazdasági szempontból fontos ez a foglalkozási ág, hiszen millió és millió virág hervad el kihasználatlanul, jöllehet sok-sok ezer méhcsalád tudna belőlük mézet gyűjteni. Kevés befektetéssel és szorgalommal ugyan is szép eredményt lehet ezen a téren elérni. Elég jelentkezni a tanfolyam február hónapban lesz és két hélig fog tartani. Jelentkezni Marosi Illés méhészeti egyesületi ügyvezető alelnök lakásán lehet Erdélyi Sándor ut. 6. sz. alatt, a Népkerettel szemben.

Pórujárt betörők. — Zsarkó Lajos hódmezővásárhelyi szabómester az éjszaka folyamán arra lett figyelmes, hogy lakása padlásáról gyanús zaj hallatszik. Gyorsan értesítette a rendőrséget. A padlás egyik felre-egy sötét helyen két lopprongyos alakot talált a rendőrök, akiket a kapitányságra kísérték. Ott bevallották, hogy a ház sarokhelyiségében levő fűszerüzletbe akartak betörni. Megállapították, hogy a pórujárt betörők Ambrozi Lajos orosházi geplakatos és Nyiró Pál napszamos. Mindkettőt az ügyészség fogházába szállították.

Három haláleset egy családban három nap alatt. — Az ausztriai Zell községben különös tragikus esemény történt. Egy család három tagja halt meg három nap alatt. Először Cecilia Höfer 37 éves leány halt meg nyolc évi betegség után. Egy nappal később meghalt leány nagybátyja, Franc Lachaler és két nap múlva elhunyt a leány anyja is. Noha mindannyian természetes halállal haltak meg, az eset mégis nagy felzúdulást keltett Zellben és környékén.

Csecsemő holttest a cselédszobában. A Gyöngyösi-ut-i szülészeti klinikára súlyos állapotban szállították be Verba Mária cselédlányt. Az orvosi vizsgálat megállapította, hogy a leány néhány órával beszállítás előtt gyermeknek adott életet. Faggatni kezdtek és ekkor elmondta, hogy uiszültött gyermekét rongyokba burkolva elrejtette a cselédszobában. A rendőri bizottság a csecsemőt meg is találta holtan. A vizsgálat megindult.

A csehek multja és vitézsége. Nemrégiben olvastunk arról, hogy Benes, a csehek fődiplomataja és szabadkőműves nagymestere szörnyen dicsekedett a cseh nép őseinek dicső multjával. Az elbizakodott fővokoló úgy látszik arra számított, hogy a nemzetek fődelegátusai nem vettek annyit fáradságot, hogy a legújabb európai állam történelmét tanulmányozzák, így aztán beszélhet helet-havat nekik összevissza. Mi, akik az évszázados kapcsolat következtében szerencsétlenül lehettünk saját bőrünkön tapasztalni a velünk együtt kalonáskodó csehek harciasonyját és gyáva megadását, csak egy levelet lépünk a cseh nép vitézségének babérkoszorujából és lobogtatjuk Benes ur orra elé. A történelem írja, hogy 1278-ban a Marchmezőn Ottokár cseh király négyszeres haderővel áll szemben Habsburgi Rudolf katonáival. A csehek „Prága, Prága“ kiállással tulnyomó haderejükben elbizakodottan rohantak a „Krisztus, Krisztus“ nevű kiállító osztrák és részben magyar katonaságra. A harc eredménye a jedenspeugeni szörnyű katasztrófális vereség volt a csehekre nézve. A világháboruban azt láttuk, hogy az utódok sem különbek az elődöknél. Benes urnak jobb volna tehát hallgatni, mert eljön még az idő, amikor megisméllődnek a mult reájuk gyászos emlékei.

Megszületett az első „légi-gyermek“. Amerikában, a korlátlan lehetőségek hazájában megtörtént az első születés a repülőgépen. A repülőgép be-telepszálló gép volt és amikor leszállt Kansas Cityben, meg-telepő felfedezést tett a gép pilótája. Kiderült, hogy a repülőgépen egy utással több van, mint a felszállás alkalmával. Az egyik nő ugyanis repülés közben egészséges fiú gyermeknek adott életet és ez a kisfiú az első, aki a levegőben egy repülőgép kabinjában pillantotta meg a napot.

Borzalmas tűzhalált szenvedett Baja külvárosában egy hat esztendőes kislány. Bognár Erzsike, amikor hazament az iskolából, ebéd után lefeküdt a kályha mellé aludni. Egy kispaltán szikra lángra gyújtotta a ruháját és mire az édesanyja a kétségbeesetten kiálló kislány segítségére sietett, úgy összeégett, hogy sérüléseibe rövidesen belehalt. A rendőrség vizsgálatot indított terhelté valakit felelősség.

T e r e f e r e

Mirhói: Aggyék Isten minden jót kollégák.

Gyomavégi: Neked is szomszéd. Mink már elengednénk a bort, meg a szépasszony feleséget is, csak a búza szaporodna meg a kamrában, mert már csak 2-3 sütetrevaló van.

Varjasi: No azért nem adhatunk elég hálát a jó Istennek, hogy egész újévig őszi időnk volt. Kevés fűtő kellett, amellet egész mostanáig tudtunk valamit keresni a kubik munkán. Januárra el van látva a munkásság. Mán persze az, aki egy kissé takarékos volt.

Csejti: Hisz némelyik olyan, hogyha január 1-től december 31-ig mindig dolgozna és mindennapra dupla napszámot adnának, akkor is panaszkodna és követelne.

Kocsorhegyi: Akárcsak a mi főmarsalunk. Egy csomó emberrel bement a főjegyző urhoz és hangos szóval kérdőre vonta, miért nem osztották be őt és társait is az elmúlt heti munkába. — A főjegyző ur észrevette, hogy a nagyhangú „képviselő” ur az ő szörnyű tekintélyét akarja a társai előtt bizonyítani, azért aztán rettentően megszegyenítette a szájhős atyafit.

Öregkerti: Hát aztán mit mondott neki?

Kocsorhegyi: Azzal kezdte, hogy a vármegyei inség munka elsősorban azoknak jár, akik sok gyermekes családapák és akik feltétlenül rá vannak szorulva. Már pedig a kiküldött hatóság ember megállapította, hogy a szónok urnak b u z á j a, lisztje, szalonája elég bőven van a kamrába. Azt mondta aztán neki a főjegyző ur: nem szégyenli magát ide tolnakodni. Saját szegény munkástársai szájából akarja elvenni a falatot, amikor maga még nem szorult rá. — De vonult ám is kifelé a vezér, mint valami leforrázott veréb.

Öregkerti: Ez a mi bajunk. Olyanok is inségmunkára jönnek, akiknek megvan a kenyerek. Emiatt nélkülöz sok társunk. Ezért kellene ősszel is, télen is megvizsgálatni az összes munkáscsaládokat és csak azokat segíyezni, akik rászorultak. Ugyis tudjuk, hogy mindenkit nem lehet, legalább azok kapjanak valamit, akik tényleg nélkülöznek.

Mirhói: Mikor lesz már megint olyan világ, hogy nem lesz szükség inségmunkára?

Gyomavégi: Majd ha megint lesz erdőnk, szőlünk, vasunk, sónk és a többi szükséges holmi. Most csonka, béna az ország, béna a család, az ember is.

Ugari: Csak aztán a gyógyítás úgy ne legyen, mint az egy szeri embernél?

Peresi: Hát az meg hogy is vót?

Ugari: A megyebizottsági választások idején az egyik fő-főfutó bement az orvos barátjához és elpanaszolta neki, hogy beteg. — Mi a bajod — kérdezi az orvos? — Mindenem fáj, mondja a páciens. Azt hiszem, hogy ettől a borzasztó szaladgálástól van. Nincs időm pihenni. Délelőtt dolgozom, mint egy angoltelivér, délután nyargalok, mint egy vizsla, este fáradt vagyok, mint egy kutya, s éjjel nyugtalanul alszom, akár egy szélkakas.

Csejti: No és milyen orvoságot ajánlott a doktor?

Ugari: Hát azt mondta neki, hogy barátom, te valószínűleg házszámot tévesztettél... Ilyen bajok ellen én nem tudok orvoságot ajánlani. Talán Izsák doktorhoz fordulhatnál...

Peresi: Képzem, hogy mit szőtt az ipse! — De most már nagyobb választéka volna, mert úgy hallom, hogy megjött a Vörös Béla is. Most már jaj lesz a sertésvésznek! — Lehet dupla oltást végeztetni. Úgy hívják, hogy szimultány.

Csejti: Mondják, hogy az is megjárta az első „betegjével”.

Varjasi: Hogy-hogy?

Csejti: Megüzenték neki, hogy elvisznek hozzá egy beteg lovat. Béla úrfi készült is szörnyen az első vizsgálatra. Hát csak egyszer beállított az illető és azt mondja, hogy ne várja már a lovat, mert — meggyógyult.

Varjasi: Ez lesz a jó doktor, még távolról is gyógyítani tud.

Mirhói: Néhány főmuftiba is delejezhetne egy kis bölcsességet és szerénységet. Azt hiszem, nem volna annyi baj a faluban.

Csejti: Hát a választás hogy folyt le?

Gyomavégi: A diktátor-had lekonyult orral vonult hazafelé. Mérgüket azonban előbb kiadták az iskolai segély elutasításánál.

Mirhói: Nem ütöttek egymás fejére, mint az egyszeri juhász nagy bujában?

Zugi: Ugy hallom, hogy nagy fogadás is történt.

Décsi: Ugyan mondja mán bátyám, hogy mibe és ki volt a nyertes?

Zugi: Hát akképen történt a dolog, hogy gyűlés előtt az egyik fővezér azt mondta az Urbán jegyző ur szobájában, hogy „fogadjunk bármibe, a fejemet teszem rá, hogy Kovács fog győzni”. Mire azt mondta egy községi ember, hogy én az egész bugyellárisomat ráteszem, hogy Gaál jegyző nyer. Mert ezt az Alispán úr is, a Pénzügyigazgató úr is javallta. — Erre azt mondta a fogadást ajánló nagyhangú testvér, hogy „biztosan üres a bugyelláris, azért merne maga fogadni”. De azt megfelelt neki a másik. Azzal tromfoltta le, hogy „mivel bizonyítja maga azt, hogy a feje nem üres?” A pasi úgy elszaladt, hogy no.

Társadalmi irányzatok tükörképe

Szociáldemokrácia — Kommunizmus

Múlt havi cikkünkben megvilágítottuk a szociáldemokrácia kettős irányát.

A mérsékelttek — tanak szerint — békés eszközökkel, nem forradalmi uton óhajtják átalakítani a társadalmi rendet. Az erfurti program szerint azonban a termelés eszközeit (tehát a szántóföldeket, legelőket, réteket, erdőket, bányákat, gyárakat, gépeket, vasutat és más közlekedési eszközöket s.) közös birtokká akarják tenni.

Az állam vagy más közönség tulajdonába álmennő birtokai és termelési dolgokat közösen venné munkába a társadalom. Mindenki tervszerűen, napi 2—3 órára beosztva dolgozna, legyen az akár férfi, akár asszony és minden munka közös volna tudónak és tudatlannak egyaránt.

Szerintük e „célszerű munkabeosztással” megszűnne a társadalmi egyenlőtlenség, igazságtalan kizsákmányolás, halatlán mértékben nőne a termelés és ezzel egy új boldog időszak köszöntené az emberiségre.

Kérdés azonban, hogy ez az elköztetés vagy ellulajdonítás simán menne-e?

Hol élnek olyan magánbirtokosok, akik elképzelt, de be nem bizonyított jobb életsors reményében mind és önként lemondanak az állam, vagy a társadalom javára saját tulajdonukról?

A legegyszerűbb ember is ragaszkodik kis házikójához vagy 1—2 hold földeskéjéhez. Ez már az emberi természet tulajdonsága.

Ha pedig a terv simán nem megy, amint azt elképzelné is vakmerőség, nincs más hátra részükre, mint erőszakkal és fegyverrel, tehát forradalommal

és vérontással megvalósítani terveiket.

Marx nyíltan be is vallja, hogy „céljukat csupán csak az eddigi társadalmi rend erőszakos rombadöntésével érhetik el. Rettegjenek az uralkodó osztályok a forradalomtól. A proletárság legfeljebb csak láncsait vesztheti, de megnyerheti a világot.”

Bebel, a másik szociáldemokrata apostol ki is jelentette a st. galleni pártgyűlésen, hogy „aki azt hiszi, hogy a szocializmus végső céljai a jelenlegi parlamentáris alkotmány uján is elérhetők, az vagy nem ismeri a szocializmust, vagy pedig csaló”.

Vagyis a szocializmus céljai csak forradalom uján érhetők el. Ezt világosan igazolja a szociáldemokrata-párt egész lakikája.

Jöhet a kormány a legjobb és a közjólétre bármilyen előnyös tervvel és javaslattal, ök ellenzik, mert céljuk az, hogy a társadalmi rend hibáinak tudatos ferdítésével és nagyításával szítsák az elégedetlenséget, izgassák a tömegeket, osztálygyűlöletet keltsenek és végső fokban elkészítsék a polgári front teljes összeomlását.

Az 1918-as magyar és orosz forradalom kirobbanása alkalmával keserűen látjuk, hogy a szociáldemokrácia végső kifejlésében nem más, mint az iker-testvérnek hívni szokott kommunizmus. — A szociáldemokrácia ma még leplezi magát, de mihelyt módjában van és lesz valahol, lehull a lepel és bemutatja magát szörnyűségében, vérben gázoló vadságában a vörös kommunizmus.

A kollektiv, azaz közös gazdálkodás kérdésének részleteivel a legközelebbi számunkban foglalkozunk.

Décsi: Az Apát ur hozta ide az új katolikus jegyzőt?

Tanító: Soha életében nem látta. Vasárnap délben éppen az Apát úrnál voltunk, akkor jött és mutatkozott be. Kérdeztük, hogy kiknél volt már. Elmondta, hogy először a Kisgazda Körben volt, de ott többen, még egy ügyvéd úr is elutasította, hogy már későn jött. — Ajánlotta a jó bizonyítványa, a földvári jegyző, mint főnöke és az, hogy jó katolikus ember.

Ugari: Hogy tehetnek olyant, hogy egy katolikus jelölt van és mégis másra szavaznak. Most már látjuk, hogy kik a széthuzók és

kik azok, akik mindent félrerugnak, csak hogy külön uton ök üljenek a nyeregbe.

Csejti: Ugy látszik, hogy a színházban csak a monyológot tanulták és szerették meg.

Ugari: Mi a nyavalya az?

Csejti: Hát amikor valaki egymaga beszél és egymaga tesz mindent.

Zugi: Hát olyanformán van. Meg is látszik a munkájukon. Nincs a népnek haszna belőle. — De elég mán a szóból. Induljunk a templom felé, mert kinyit Fülöp, oszt egy jórészünk inkább oda indul! (Eltávoznak.)

MUNKÁSKÉRDÉS

Az Endrői Egységes Munkás-Otthon

vezetősége nevében Hornok Lajos alelnök újév napján őszinte örömmel és szeretettel üdvözölte dr. Fáy István vm. Főispánt, akit biztosítottak önzellen ragaszkodásukról és teljes bizalmukról és a jó Isten áldását kérték további munkájára. — A napokban érkezett le a Főispán Úr válasza, melyet egész terjedelmében az alábbiakban közlünk:

Igen tisztelt Alelnök Úr!

Hivatkozással az Endrői Egységes Munkás-Otthon elnöksége nevében január hó 3-án hoztam intézett nb. sorairra, engedje meg, hogy lelkes soraiért és őszinte ragaszkodásáért a legmelegebb köszönetemet fejezzem ki s arról biztosítom, hogy a hazafias érzelmű munkásság mindig számíthat rám.

Az Endrői Egységes Munkás-Otthon tagjainak boldog újévet kíván, hazafias tisztelettel:

Gyula, 1935. január hó 9-én.

Dr. Fáy István s. k.
főispán,
mint a választmány elnöke

„Minden út Rómába visz“

Mussolini és Laval.

Az elmúlt napokban az európai politika két nagy irányító vezére találkozott Rómában: Laval a franciák külügyminisztere és Mussolini az új, virágzó Olaszország megteremtője.

Az egész világ felfigyelt e két férfi találkozására.

Politikai vonatkozástól eltekintve, bennünket más szempontból is különösen érdekel e két nagy ember.

Mindkettő az alheista, egyházellenes szociáldemokrata pártinak volt kimagasló egyénisége.

Mussolini a világháború alatt ábrándult ki a nemzetközi forradalmi alakulat céltalan és csak pusztítást, rombolást előidéző eszmeáramlatából. Erősen szociális munkálkodásával lehetetlenné tette és megszűntette a munkásság keserves filléreil magábaszivó és abból élősködő szakszervezeteket. Ma Olaszországban hivatalos szociáldemokrata szervezete nincs. A munkásság pedig jobb helyzetben él, mint bárhol Európában. —

És ez a lángeszű politikus belátta az Anyaszentegyház csodás erkölcsi erejét és rendkívüli népnevelői munkáját. — Hatvan éves harc után békét teremtett az Egyház és Olaszország között, visszaadta az Egyháztól elrabolt kolostorokat és templomokat, eltörölte a szabadkőműves uralomtól bevezetelt polgári házasságot, mert mint mondá: „meggyőződése, hogy a boldog, békés, nemzetépítő családi élet alapja az egységes és felbonthatatlan szentségi házasság és ennek megkötésére pedig csak az Egyház jogosult“.

Laval — mint hivatalos francia politikai lényező — 70 év

után elsőnek járult a Szent Atya elé, aki a megbocsátó atya elnéző szeretetével fogadta a sokáig hüllen ország képviselőjét.

Laval gyermekkorában kecske pásztor volt. Faluja plebánosa felismerő és kitanította a kiváló szellemi képességekkel megáldott fiút.

De Laval sem volt külön, mint annyi más ember, azzal fizetelli jó lelkipásztorának, hogy tanulmányai befejeztével belépett az istenlagadó szociáldemokrata szakszervezetbe. Már 31 éves korában egyik vezető tagja volt a szociálista képviselőknél.

Azóla Laval is észreért. Már korábban elhagyta a pártot és mint pártönkivüli politikus folytatta meg magas ívelésű pályáját.

A Pápa 50 perces magánkihallgatáson fogadta a franciák képviselőjét, mely után Laval a Szent Péter templomba sietett és a hivatalos olasz lap tudósítása szerint „az Oltárszentség, majd szent Péter sirjánál letérdelve ájtatos magábaszállással imádkozott“.

A léközlő fiú — hosszú kóborlás után hazaérkezett az atyai házhoz. — A hit, amelyet tagadott, üldözött és gyalázott — újra felébredt lelkében és miní a bölcsüket vezető bellehemi csillag, visszavezette Krisztushoz!

Munkástestvérek! E két ember a fi ulaitokat járta és nem elégitette ki lelkük vágyát, ambicióját sem hatalom, sem dicsőség. — Példát adnak, hogy az ember legfőbb támasza, végcélja s lelkének boldogítója az Úr Isten! Minden út Rómába, az anyaszentegyházhoz és annak láthatatlan fejéhez: Krisztushoz vezet!

KÖZGAZDASÁG

A Békésvármegyei Gazdasági Egyesület

december 22 én tartotta meg *baiczai Beliczey Géza* m. kir. gazdasági főtanácsos, felsőházi tag, az OMGE alelnökének elnökletével igazgatóválasztmányi és ezt követően rendes őszi közgyűlését. — Beliczey Géza elnök három fő feltételét látja annak, hogy Békésvármegye gazdasági előrehaladása biztosított legyen: elsősorban a *körösmenti legelők öntözése*, ami által néhány év alatt megvalósulna az állattenyésztés színvonalának megfelelő emelkedése is. Másodszor *szükséges a mezőgazdasági adósságok végleges rendezése*, amit csak úgy lehet megoldhatónak, ha az adósságok egy részét törlik, a fennmaradó részt pedig hosszulejáratu kölcsönökké alakítják át. Végül *piacokat kell biztosítani*, aminek érdekében sokat tett a kormány és maga a miniszterelnök a római egyezmény megkötésével. A vármegye gazdaságadama nevében mondott köszönetet *vitex Márky Barna dr.* alispánnak, amiért olyan melegenkarolja fel és támogatja a gazdaságadalom ügyeit. Márky Barna dr. alispán Beliczey elnök szavaira reflektálva hangsúlyozottan emelte ki, hogy *Békésvármegyében is meg kell változnia a gazdaságadalom magatartásának a szövetkezeti tömörülés tekintetében*. Szövetkezni kell, mert csak ezen az uton lehet elérni a kívánatos eredményeket. Kijelentette az alispán, hogy természetes kötelességének tekintti ebben a teljes agrár vármegyében a mezőgazdaság érdekeinek a lehető eszközökkel való támogatását. Ezután *Székdics István dr.* alapos megoklás után indítványt nyújtott elő. Kimutatta, hogy Békésvármegye évente 3—4 millió pengőt veszít azáltal, hogy a világvilágon is legelsőrendű búzájának megfelelő értékesítéséről nem gondoskodik. Indítványozta, hogy tegye megfontolással tárgyavá a gazdasági egyesületek velőmagvizsgáló állomás felállításának, huzamárkázó állomás felállításának és terményértékesítő szövetkezet megalapításának az ügyét. Az általános helyesléssel fogadott indítványt Beliczey Géza elnök és Márky Barna dr. alispán pártoló felszólalása után elfogadták annak előkészítésére bizottságot jelöltek ki.

A gabonapiac helyzete.

Az ujesztendő első hetében az árulózsdai gabonaforgalom — két heti pangás után — némileg megjavult. A fővárosi nagymalmok részéről határozottan élénkebb kereslet mutatkozott prompt szállítási búzátelek iránt, mint a közelmúltban, ami természetesen az áralakulásra — ha mérsékelten is — kedvező befolyással volt. A *buzaexport-piac* frontján lényegesebb változás az elmúlt

két két alatti nem történt. Az *Olaszországi búzakivitel* részére a vásárlások métermázsanként 50—75 fillérral az állomási irányárak fölötti folyamaltban vannak és mihelyt a lételeket fedezték, *sor került egy újabb osztrák és svájci búzakontingens megállapítására*.

Árpában a forgalom egészen jelentéktelen volt.

Kukoricában a szilárd irányzat folytatódott e héten is és különösen a liszai származású, Szolnokon átfutó lételek ára ugyszólván napról-napra emelkedett. E hét végén több létel ilyen kukorica 12.50 pengőig kelt el a budapesti paritásban.

ÁLLATPIACI SZEMLE

A karácsonyi ünnepektől kezdődően az olaszországi marhapiac elanyhult és az árak folytonosan esnek. A *belföldi árakban változás nem állott elő*. A jó hizott vásári marha ára 50—55 fillér, a beállítani való tónó ára pedig 44—48 fillér kilogrammonként.

Az elmúlt heti sertésfelhajtás ismét messze felülmulta a budapesti piac szükségletét, olyannyira, hogy a felhajtott sertések nagy részét már felvenni sem birta. Természetesen ez egyben a sertésárak visszaesését is eredményezte.

HIRDETÉSEK

Endrőd—Gyomai Takarékpénztár R. T. Endrőd

Fiókinizet: Gyoma. Telefon: Endrőd 2. Folyósít rövidlejáratu mezőgazdasági kölcsönöket. **Elfogad felmondásnélküli betéteket a legmagasabb kamat mellett.** Foglalkozik a banküzlet minden ágával, szelvénybevéltások, arany- és ezüstpénzek, valamint külföldi pénzmekek beváltásával a mindenkor legmagasabb árfolyamon. Mindennemű felvilágosítással és utbaigazítással díjtalanul áll rendelkezésre az Igazgatóság

Az Endrőd—Gyomai Takarékpénztár Rt. mindenféle gabonamélt magas piaci áron vásárol.

Endrődön Kossuth u. 10 sz. ház, valamint a Nagyperes-dűlőben **nyolc kls hold föld** kedvező fizetési feltételek mellett **olcsón eladó**. Érdeklődni lehet Békéscsabán, a Békésvármegyei Kereskedelmi Banknál.

A Katolikus Népszövetség Temetkezési Segítőpénztára

utján mindenki könnyíthet az elhalálozás miatt jelentkező gondon, megnyugvást szerezhet magának és családjának.

Iratkozzék be tagul

mert ezáltal csekély havi tagsági díj ellenében oly összegű temetési segélyről gondoskodik, amelyből a gyógykezelés, temetés minden kiadása fedezhető. A temetési segélyakciót a nagyváradi egyházmegyei Apostoli Kormányzó ur 1933/1933 sz. alatt jóváhagyta és ajánlja.

Tagfelvétel és a díjak befizetése az Endrőd—Gyomai Takarékpénztár Rt.-nél Endrődön, hol mindennemű felvilágosítással és utbaigazítással díjtalanul szolgálnak.

Tag lehet minden 14—65 év közötti egyén.

Orvosi vizsgálat nincsen! Legkisebb havi díj 50 fillér.

„Az Egyházmegyei Hatóság 1238/1934. számú engedélyével.“

Szerkesztésért és kiadásért felelős: **Stefán Béla.**

Nyomtatta a „Hungaria“ könyvnyomdá vállalat, Gyomán.

Felelős üzemvezető: **Tekot Sándor.**

HÁRMAS-KÖRÖS

HITBUZGALMI, KÖZGAZDASÁGI ÉS SZOCIALPOLITIKAI FOLYÓIRAT

Előfizetési árak:
Negyedévre 20 fillér.
Megjelenik minden hónap 15-én.

Felelős szerkesztő:
STEFÁN BÉLA
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Eendröd, Széchenyi utca 2.

Hirdetéseket
kedvezményes feltételek mellett
közlünk.

„Ime, a véreb”

A budapesti Kir. Törvényszék Rákosi Mátyás volt népbiztosát — felségsértés, lázadás büntette, huszonnégy bűntettében mint tettest, tizenhét bűntettében mint gyilkosság bűntettében mint felbújtót, és végül pénzhamisítás bűntettében mint tettest — életfogytiglani fegyházra ítélte.

Heteket át borzalommal és főző keserűséggel olvastuk az eskü alatt valló tanúk átélt rettentő gyötrelmét, a minden indok és törvényes alap nélkül megölt gazdákat, tisztviselőket és papokat embertelen kínzásait és hóliármunkáit felülmúló kegyetlen kivégzéseit, szegyenkezve gondoltunk vissza arra a borzalmas időre, amikor az alvilág, a hitletlenség és nemzetelleni irányzatok fenevadjai uralták a szegény országot.

Hová jutott az Árpádok, a szent István, Mátyás ezer éves országa?

A négy és fél hónapos „szocialista-kommunista uralom” — kiverte a fegyvert a kezünkől, megbontotta hadseregünket, megbénította a nemzetöntudatát és ellenálló képességét. — Guzsaköve kellett néznünk, hogy balkáni hordák mint „győztes vitézek” vonultak be Pest utcáira és kifosztották, szétdarabolhatták, évtizedekig koldussá tehetővé a mi drága, sok vértől ázott, de hűvös semmi népektől soha le nem igazolt szép hazánkat.

— „Négy felé kellene vágni és körülfordozni városokon falukon keresztül — ezeket a nemzetgyilkosokat”, — mondotta a napokban egy öreg magyar birtokos. — Indokolása ez volt: „A magyarság tanulna meg ebből, mivel lesz nemzete és hona, amikor férfiai elernyednek és mindenféle istentelen irányzatoknak behódolnak, vagy legalább is az ellen utolsó lehetőségükig nem küzdenek. Azok pedig, akik még most is kacérkodnak a bolsevista vagy más nemzetközi felforgató irányzatokkal, lássák, hogy mi lesz a vége és jutalma a magyarság és az ország vörös árulóinak.”

„Rákosit a forradalom hasznosítójának” bélyegezte a magyar bíróság.

Bölesen mondta. — Pénz, állás, hírnév, jólét, uralomvágy — minden hozzáértés, előrelátás, becsület és lelkiismeret nélkül — vezették ezeket a söpredék fajzatiakat.

És mit látunk?

A francia parlamentben Longuet szocialista képviselő, az angol képviselőházban Mr. Dingle Foot liberális képviselő — a két nagy hatalom közbenlépését kívánják — az egyik „véreb” érdekében.

Nos nemde világos, hogy a kommunizmus — a szocializmus, — a liberálizmus egy gyékényen drul. Ha valamelyiknek a tyuk-szemére lépnek, felajdul mind a három. „Egy kutya” — mondaná a falusi ember, — csak a nyakravaló más.

Hol voltak ezek a fajvédő idegen urak, amikor Oroszországban a polgári társadalom, a gazdák, az iparosok, a papság, az apácák ezreit és százezreit üldözték és végezték ki rettenetes kínzások között?

Hol voltak, amikor Mexikóban a katolikus nép tízezreit állították szuronyok elé és üldözték hátára papjaikkal együtt hitük és zgyházuhoz való hűségese ragaszkodásuk miatt?

Hol voltak a spanyol forradalmak idején, amikor sok száz pap szenvedett vértanui halált Krisztusáért és hivatásáért? A művészet csodás remekműveit égették fel vagy pusztították el, miért nem interpelláltak akkor az emberiség és humanizmus nevében?

Csak most fáj nekik a törvény szigora? Most amikor a magyar integritás, a magyar dicső múlt és egy nemzet jövőjének hitvány sirásói közül egy vérebet felezősségre vonunk?

Elkerülte a bitófát Rákosi Mátyás. — De a magyar nép szívében mindörökké kivégzi ezeket az ördögi kalózat minden irányzatukkal és elvükkel együtt. — Népies szólással nem népbiztosoknak, hanem „népnyilkosoknak” sőt egyesek „népnyilkosoknak” nevezik a szovjet andok vezetőit. Rászolgálnak e névre, de érzésre is egyaránt. Egy élet kevés volna hozzá, hogy az ország és magyar nép ellen elkövetett szörnyű bűneiket levezekeljék.

Egyet mégis ne felejtünk: utolsó körömszakadásig küzdeni és védekezni — a liberális, a szociáldemokrata — kommunista érdektársaság egy gyökérből fakadó nadragulyája: — a nemzetköziség istentelen és nemzetelleni megfélemlítő, a magyarság egységét szétbomlasztó irányzata ellen!

Drága tandíjjal fizettünk, legalább ezt tanuljuk meg!

EGY KÓRHÁZ

betegszobáin vezetett végig az orvos. Magyarázta a modern berendezést, megmutatta a kórtermeket és a különlegesebb betegeket. Végül mutatóit egy betegre, aki szinte hihetetlenül beteg már csak injekciókkal él. Lehet, hogy életben marad, de akármelyik pillanatban meghalhat, — mondotta az orvos. Ha megél is, egész életében beteg marad, ennek az embernek már nem lehet több terve és vágya az életben. Utána azonban hozzátette: — elvégre ez a beteg nem teher róla; — de hányan vannak olyanok, akik jóllehet egészségesek és csak azért élnek, hogy éljenek. Olyanok, mint a háztetőn a verebek, ha sokan vannak károsak, a kevés nem számít belőlük, de hozzátartoznak valahogy a világhoz.

Eszembe jutott ennek az orvosnak a beszéde, amikor az agg Simeonról olvastam az evangéliumban. Ime itt van egy férfi, akiben a remény tartja az életet. Valósággal lelki injekciókkal él, nemesak azért, hogy éljen, hanem él, mert látni akarja a Megváltót azzal a gondolattal, hogy most már diadalra jut az ő vallásos, istenes életfelfogása a megszületett Megváltóban.

Ez az agg ember igazi férfi volt. Nem olyan, mint a háztetői verebe, amelyik ma van, holnap nincs s még csak föl sem tűnik. Ez az ember nem olyan, mint az út pora, amelybe minden járókelő a saját lábnyomát tapossa bele. Ez az ember tudott szépen élni a saját meggyőződéséért. — A modern ember gunyorosan nézi, de állhatatosságát, hűségét tartását — hitében, nemes életmódiában követni nem tudja. Hiába, ideális jellemet — csak az Úr kegyelme alakít!

Mikor Wellington szemben állt a nagy Napoleonnal, seregei már hátrálni kezdtek és az arcvonala bomladozott. De Wellington kemény katona-ember volt, aki hit a győzelemben, tartotta a frontot a végsőig — még idejében megérkezett a felmentő csapat s döntő győzelmet aratott.

Lehet, hogy az ő kitartása és keménysége kudarcot is vallhatott volna. De mi ker. kat. férfiak és nők, akik nem csalódhatunk a krisztusi segítségben, miért veszítjük el a türelmünket, a kitartásunkat, amikor a legizantabb ügyről van szó — Krisztus ügyéről és harcáról.

Reméljük, úgy a ker. kat. igazság megszületését minden-

HAMVAZÓSZERDÁN

Karnevált hercege leteszi fényes koronáját. A bálteremből egyenesen a templomba sietünk. Még aikunkon van a farsang mosolya, szemünkben a mulatózás tüze, agyunkon a mámor köde — és az Egyház szolgálja hamut hint fejünkre: „Emlékezzél ember...”

Emlékezzél arról, hogy nem mulatságra és szórakozásra vagy teremve, hanem munkára. Emlékezzél, hogy nem a báliselyem a te igaziruhád, hanem a bűnbánal daróca. Emlékezzél, hogy minden daridónak, minden farsangi királyságnak vége szakad egyszer, hogy minden farsangnak megvan a bójja. „Emlékezzél ember, hogy por vagy és porrá leszel.”

Ó az Egyház nem akarja lelopni ajkunkról a mosolyt, nem akarja elvenni jókedvünket, nem kívánja, hogy mindig szomorú legyen az arcunk és könnyes a szemünk. A jókedvnek és szórakozásnak is van helye és ideje. Szent Pál azt írja híveinek: „Örvendjétek és még egyszer, mondom örvendjétek — de az Urban”! Ebben is legyen határ! A szórakozás nem cél, hanem csak eszköz. Arra való, hogy a mindennapi élet robotjában elfásult lelket felüdítse, hogy újult erővel húzhasa majd tovább a kenyérkeresés nehéz igáját.

Ezért emeli fel az Egyház figyelmeztető szavát: ne add át magad teljesen a márnak, ne kergess fényes lidérceket, ne a bálteremben keresd a boldogságot.

A régi rege azt tartja, hogy a főnix madár, ha megöregedik, elfárad, tűzbe veti magát és onnan megifjodva, újult erővel kap szárnyra. — Az élet ezer bájában mi is megrokkantunk és elfáradtunk; most farsangkor belevetjük magunkat a vidámság, a kedély lángoló, tisztességes élvezetek tűzébe. Vigyázzunk, hogy miként a főnix, megifjodva kerüljünk ki onnan, nem pedig leégve. Vigyázzunk, hogy nagybőjtben ne kelljen siratnunk a farsang bűneit!

K. —

kor, mint az agg Simeon, reméljük úgy a diadalra jutást, mint ahogy Wellington hit a győzelemben. Mi nem csalódhatunk, mert Krisztus mondotta: „Én veletek vagyok mindennap egész a világ végéig.”

F.

KATOLIKUS ACTIÓ

Családvédelmi gyűlés a fővárosban

Serédi Jusztinián hercegprímás új törvényjavaslata.

Az Actio Catholica vasárnap nagy monstre gyűlést tartott a Városi Színházban. A magyar katolikus közélet kiválóságai, sok ezer férfi töltötte meg zsufolásig az óriási méretű középületet, hogy meghallgassa vezéreinek felvilágosításait és utmutatásait a keresztény magyar családi élet megmentési akciójában.

Gévay-Wolf Nándor ny. államtitkár megnyitó beszédében változta azokat a kívánatos intézkedéseket, amelyet a család védelme érdekében a társadalomnak, egyháznak és magának az államnak is sürgősen kifejenie és végrehajtania kell.

Dr. Egyed István egyetemi tanár mélyen szántó előadást tartott a család — és erkölcsvédelem nemzetvédő szükségességéről.

— Megnehezült a családalapítás és kitelődött annak kora, de megcsökkent a családalapítási vágy is, az erkölcsök általános romlása és a szabadszerelm térhódítása következtében. A család válságát másodsorban a gyermekektől való félelem okozza. Ennek is vannak gazdasági okai, de még többször indokolatlan kényelem, fényűzési vágy, a házasság valódi céljainak félreismerése. A gyermektelenség és egyke nemcsak értékes nemzedéktől fosztja meg a nemzetet, de a családi életet is valódi tartalmától. Harmadsorban a családi kötelek meglazulása jön figyelembe. Végre a családi kötelek felbomlását kell említeni. A könnyelmű házasságok és a gyors válások korszakát éljük. Az elváltan és különváltan élő szülők gyermekeinek kétségbeeső helyzetére koronként éles fénycsóvát vet egy-egy bűnügy tárgyalása.

Pusztán jogieszközökkel erkölcsöt és családot megmenteni nem lehet: a közszellem gyökeres átalakítására és a gazdasági előfeltételek megmentésére van szükség. De a reformmunkának a jogi eszközeit sem szabad alábecsülni. A szeméremértő iratok, képek és falragaszok büntetésére, a fogamzást akadályozó szerek hirdetésének eltiltására, a káromkodásra, a vallásgyalázásra, a prostitúcióra, a közérkölciség védelmére vannak jogszabályaink, de a közönség tulnyomó része nem tud róluk és nem tesz feljelentést, a hatóságok pedig hivatalból aránylag kevésbé terjeszkednek ki ezekre a cselekményekre.

— A házassági jog terén mindenben az Egyház álláspontját kell érvényesíteni. A házasság komolyságát előmozdítaná a házasság előtti kötelező orvosi vizsgálat. Határozottabb védelmet igényelnek az

elváltan és külön váltan élő szülők gyermekei, valamint a házasságon kívül született gyermekek. A gyámhatóság hatályosabb beavatkozási joga is kedvező eredményeket hozhat.

— A közszolgálati jogban megfelelő fizetésrendezés, a családi pótlék kiépítése, a férjes nők közszolgálatának korlátozása látszik kívánatosnak.

— A közegészség és közérkölciség fogozottabb védelmére új szabályozást igényel a cseléd-, dajka- és a bábakérdés. Egészséges lakáspolitikai, szigorubb erkölcsrendészeti ellenőrzés, a közismert magzatelhajítóknak dologkerülők mintájára való kezelése egészen ki ezeket a rendelkezéseket.

Korlátozni kellene a szennyírodalom terjesztését, a családi élettel, női becsülettel kapcsolatos bírósi tárgyalások nyilvánosságát.

Ez igazi nemzetmentő és nemzetvédő program, amely nélkül nincs magyar jövő. A katolikus férfitársadalom tehát bontsa ki és vigye diadalra az erkölcsi integritás lobogóját.

Krüger Aladár dr. országgyűlési képviselő hangoztatja, hogy az előterjesztett kívánások propagálásával és az életbe való átültetésével nemcsak a magyar katolikus, hanem az egész nemzet, nemcsak a magyarság, hanem az egész világ minden népének jobb jövőjét kívánja szolgálni. Nemcsak ezt a nemzedéket, hanem az utánuk következőket is, hogy megállhassák helyüket abban a küzdelemben, amely Róma és Moszkva, Szent Péter utóda és Lenin utóda, a sátán és Krisztus között folyik. Ebben a harcban Szent István Magyarországnak ott kell lennie a győztesek között Krisztus mellett.

Arról szólt ezután a szónok, hogy a sajtó felrázza a kényelemszeretőket és cselekvésre, végső erőfeszítésre biztatja őket. Olyan, mint a vérátömlesztés, átviszi a maga vérét az olvasóba. Csak olyan sajtóra van szükség, amely egészséges vért visz át a halálos betegségben szynylódó társadalomba.

Serédi Jusztinián bíboros-hercegprímás emelkedett fel ezután és a családvédelmi actió további irányelvei szempontjából rendkívüli fontosságú bejelentést tett.

— A pápa koronázási évfordulóján gyermeki szeretettel és ragaszkodással imádkoztunk az Isten házában a kereszténység nagy családjának közös atyjáért, a szentséges római pápáért és utána összejöttünk családvédő gyűlésre, hogy itt megvizsgáljuk

a sajnos, egyre jobban bomlódó magyar családoknak a helyzetét. Amikor ezt vizsgáltuk, az orvosságot a gazdasági, szociális, családvédelmi, jogi, különösen a sajtó útján való felkarolásban, illetőleg a családoknak támogatásában jelöltük meg.

— Nekünk azzal a férfias elhatározással kell erről az összejövetelről haza mennünk, hogy minden tőlünk telhető megteszünk a magyar családok szilárdságának és gyermekáldásának biztosítására.

Amely nemzetnek alapsejtjei, a nemzetet összetevő családok szétbomlanak, vagy terméketlenek maradnak, annak a nemzetnek jelene sivár, jövője kétségbeeső.

Mint hogy pedig a tapasztalat azt bizonyítja hogy a

családok szilárdságát és gyermekáldását elsősorban a házasságok szilárdsága biztosítja,

épp ezért nyilvánvaló, hogy eminens államérdek a házasságok szilárdságának biztosítása. A családok szétzúllásának, terméketlenségének, a házasságok ingadozásának különféle okai vannak. Az egyik ok kétségtelenül gazdasági. Ahol nincs meg a család alapítására és normális fenntartására szükséges gazdasági bázis, ott vagy egyáltalában nem is alapítanak családot, vagy ha megalapítják, az legtöbbször terméketlen lesz és igen sokszor válással végződik. Ezeket a bajokat azonban magukból a gazdasági nehézségekből kimagyarázni nem lehet, hiszen

a család szétzúllása és gyermektelensége nem éppen a legszegényebb emberek között fordul elő, hanem a tehetősebbeknél, azoknál, akik igen szépen felnevelhetnének több gyermeket is. Gazdasági nehézségekről itt tulajdonképpen nincsen szó, csak hivatkozás történik rá, mert ugyanazok az emberek, akik gazdasági nehézségekre hivatkozva nem akarnak gyermekeket eltartani, el tudnak tartani két-három asszonyt is,

pedig ezeknek az eltartása többbe kerül, mint négy-öt gyermeké.

Az 1894. évi XXXI. törvénycikk nem váltotta be azokat a reményeket, amelyeket követelői és alkotói hozzá fűztek, hanem azzal, hogy a válás lehetőségét nemcsak elvben mondotta ki, de gyakorlatban, különösen a híres 77. paragrafus alapján, szinte általánossá tette,

ez a törvény 40 esztendő alatt teljesen megváltoztatta az embereknek a házasságról való fogalmát is. Előkészítette az utját a család általános felbomlásának és a gyermektelenségnek.

Van tehát házasság, de nincs magyar gyermek! Mivel a tapasztalat azt mutatja, hogy a polgári

házassággal szemben az egyházi házasságok sokkal szilárdabbak, sokkal jobban összetartják a családot és rendszeren gyermekáldás is bőségesen van rajtuk, ezért eminens államérdek, hogy az egyházi házasságokat minden erőnkkel felkaroljuk, mert csak úgy tudjuk a házasságon keresztül a családok szilárdságát és a gyermekáldást biztosítani. Hogy pedig ezt elérhesstük,

nekünk törvényes eszközökkel arra kell törekednünk, hogy a polgári házasságról szóló törvényt hatályon kívül helyezzük.

Ha az állam a maga erejét az egyházaknak köszöni, akkor mutassa meg bizalmát az egyházak iránt azzal is, hogy az egyházak előtt kötött házasságokat a maga szempontjából is hatályosnak ismeri el, anélkül, hogy a házassuló feleket polgári házasságra kötelezné. Ennek semmi, de semmi komoly akadályát nem látom. Én ezzel a törvénnyel nem a vallásfelekezeteknek egymáshoz való viszonyát kívánom rendezni, hanem az állam viszonyát egyes vallásfelekezetekhez a házasságjog kérdésében.

Annak a biztos reményemnek adok kifejezést, hogy nem katolikus testvéreink is megértik és a nemzet érdekében támogatják ezt a mozgalmat.

Ez a törvényjavaslat, ha törvényerőre emelkedik, tulajdonképpen semmi új dolgot nem fog jelenteni, jogilag nézve a dolgot. Hiszen így volt 900 esztendőig, amikor az állam az egyházak előtt kötött házasságokat hatályosoknak ismerte el.

Igy maradt akkor is, amikor az 1894. évi XXXI. tc. hatályba lépett. Horvátországban és így van még ma is az 1895. előtt kötött tisztán egyházi házasságoknál. Azokat is hatályosoknak ismerik el anélkül, hogy polgári házasságkötés történt volna. Ha ez a törvényjavaslat törvényerőre emelkedik, meg vagyok győződve arról, hogy rövid idő alatt nagy, üdvös és előnyös változás lesz tapasztalható a házasságok, családok és gyermekszületek körül.

Adja Isten, azzal a tudattal távozhasunk erről a helyről, hogy az angol királlyal mi is elmondhassuk majd egyszer — s biztosan el is mondjuk, ha ez a javaslat törvényerőre emelkedik! — hogy a világválságban mi nem féljük a magyart, mi reméljük, tudjuk, hogy ez a nemzet szerencsésen átmegy majd, átgázol a világválságon, mert a magyar házasságok, a magyar családok tisztasága és erkölcsössége erőt és jövőndő nemzedéket ad a magyarnak.

Nagy beszéde után percekig ünnepelték a hercegprímást a családvédelmi gyűlés résztvevői, akik befejezésül a pápai himnuszt énekeltek el.

HIREK A NAGYVILÁGBÓL

Eljegyzés. Varga Ferenc endrődugari katolikus tanító eljegyezte Nádhera Anna endrőd-décspáskúmi rk. tanítónőt. (Mindenkülön értesítés helyett.)

— Dr. Oláh József turkevei ügyvéd eljegyezte Bence Mária Endrődöt.

Tanfelügyelői látogatás. Dr. Jung Miklós kir. tanfelügyelő február 13-án Endrődre érkezett és megkezdte a katolikus iskolák hivatalos látogatását.

Kihallgatások a községházán. Dr. Heinrich Dezső tb. főszolgabíró, vármegyei aljegyző szerdán községünkbe érkezett és kihallgatásokat fogantatott a községházán.

Kápolnát építenek a debreceni katolikusok. Debrecen várososa leiket ad a katolikus egyházközségnek, amely társadalmi gyűlés után összefölt pénzből még tavasszal felépíti ezen a helyen kápolnáit. — A némes akció Kummergruber Emil kegyesrendi tanár vezetésével a Katolikus Onthon agilis tagjai kezdeményezték.

Békésvármegye Közigazgatási Bizottságának Népokatásti Bizottsága hétfői gyűlésen akként döntött, hogy a *polyákhalmi elemi iskola felállításával az endrői rk. egyházközséget bizzam meg*, mint amely a községgel hasonló feltételek mellett, méltányos adamségély folyosításával hajlandó vállalni az iskola fenntartását.

Kisgyűlési tagok választása. Békésvármegye Torvényhatósági Bizottsága a gyomai járás részéről kisgyűlési rendes tagja Csernus Mihály opátpérbánost, pótagokká Chisztján Kálmán dr. ügyvédet és dr. Havtár Gyula közjegyzőt választotta meg. Ének feltűnést és általános visszajelzést keltett, hogy néhány községi evangélikus bizottsági tagjal ellenpropagandát indítanak a hivatalos lista két katolikus lelkes tagja: báró Apor Vilmos és Csernus Mihály apátpérbanosok ellen. Nemrégiben választotta meg örökös tagjaul a Torvényhatóság dr. Raffay Sandor evangélikus főpásztor. Bar a katolikus bizottsági tagok Raffay korábbi beavatkozását a vármegye vezetői állásainak betöltésénél többször kifogásolták, a vallásbéke érdekében egy szóval sem nehezmenyesték Raffay jelöltetését és megválasztását. Egyhangulag ment keresztül. Annál furcsább, hogy lépten-nyomon előfordul katolikusellenes tendencia egyes fanatikus protestáns vezetők részéről. Sajnálatos volt még, hogy ezt a manóvert néhány endrői "katolikus" bizottsági tag is támogatta. — Azt mondják, hogy a nádi-veréb a legcsunyahh madár, amely a saját fészket is bepiszkítja. Felőtt emberektől más eljárást várt volna Endrőd katolikus népe.

Tiltott műtétet végzett a feleségén egy csizmadia. Szekeres Árpád lápi községi orvoshoz beállított Turóczi János 45 éves csizmadia mester és kétségbeesetten közölte az orvossal, hogy siessen hozzájuk, mert felesége haldoklik. Az orvos azonnal elment a csizmadiaival s az asszonyt eszméletlenül, súlyos állapotban találta. Csakhamar megállapította, hogy a szerencsétlen asszonyon tiltoit műtétet végeztek. Turóczi né rövid időre magához lért s ekkor elmondotta, hogy a műtétet a ferje segítségével saját maga végezte el. Ekkor ismét elvesztette eszméjét és rövidesen meghalt.

Három kisgyermek tragikus halála. Kemence községben Hujnal József gazdálkodó két és fél éves Ilonka nevű leánykája Nagy Mihálynénál volt gondozásban. Amikor a kisgyermek egyedül játszadozott a konyhában, magára rántotta a forró krumplilevest, amely úgy szeszegette, hogy a kisleány sérüléseibe belehalt. — **Nagykálón Kedves Ilonka** négy esztendő kisleány szüleinek távollétében a tűzhely mellett játszadozott. Egy kipattanó szikra angra gyújtotta a ruháját s amikor szülei hazatértek, már csak kisleányuk megszenesedett holttestére találtak. — **Vilmány községben Ráspák Lajos** gazda kéteszjendős Etelka leánya, amikor szülei nem voltak otthon, patogatott kukoricát eszegetett. Néhány szem valahogy a légröcsővébe jutott és megfulladt.

Többször volt büntetve tiltott műtétért Sulyok Sandorné lunapatai asszony. Gyakran néhány liter kukoricáért végzett tiltott műtétet az asszony, aki most a kalocsai törvényszék elé került. A bíróság sulyokné nyolc hónapi börtönrre ítélte.

Halálra ítélték a csökmői arzén-per egyik vádlottját. — A debreceni törvényszék a csökmői arzén-per vádlottjai közül **Sz. Nagy Jánosné** egy rendbeli gyilkosság büntetésében mondta ki bűnösnek és ezért halálra ítélte. **L. Kiss Lajosné** etefogvígylani fegyházra, **Z. Nagy Bálintné** 15 évi fegyházra, illetve a törvényszék, míg a többi vádlottakat bizonyítékok hiányában felmentette.

Tiltott műtétért letartóztatnak két szülésznőt. A dunaföldvári esendőség letartóztatna **Buta Károlyné** és **Miskolczi Ignácné** dunaföldvári szülésznőket, akik ellen az a gyánu merült fel, hogy az utóbbi időben több tiltott műtétet hajtottak végre. Legutóbb két fiatal korú leány belsmerő vallomása után a szülésznőket a szekszárdi ügyészség fegyházába szállították.

Az Endrői Kereskedelmi Kör febr. 23-án, szombaton este 8 órakor tartta szokásos farsangi tevélséjét Endrődön a Szabó Gusztáv féle vendéglőben levő helyiségében.

A Szeretet-asztaltársaság jóteknonycalu összejövetelt rendez farsang hétfőjén a Katolikus Népházban.

Halálos pipázás. Nagynardán hétfőn este **Tallosz Ferenc** 84 éves gazda pipával a szájában feküdt le éjszakai pihenőre. A meleg szobában elnyomta az álm, pipájából kihullott a parázs, meggyújtotta az ögvneműt és az öreg gazda reggeire jóformán szénné égett. A szomszédok máresak megszenesedett holttestére bukkantak rá.

A gyulai törvényszék büntetőtanácsa hét napig tárgyalta Gyomai Hartenstein Ignác gabonakereskedő sikkasztási és csalási bűnügyét. Hartenstein rengeteg gabonát fogadott el beraktározásra, tönkrement és nem tudott fizetni üzleifeleinek. Hetvennyolc rendbeli csalással és két rendbeli sikkasztással vádolják a gabonakereskedőt. Mintegy 180 tanult hallgattak ki, akik elmondották, miképpen károsította meg őket Hartenstein. A tanúkihallgatásokat tegnap befejezték és a bíróság tagjai visszautaztak Gyulára, ahol később folytatják a tárgyalást.

Lépfenés marhahúst mért ki. Az elcsatolt **Szaján** községben Szabó Pál gazda levágta egyik tehenét, mely már napok óta beteg volt. A illokban levágott marha húsal olcsó pénzen kimerje a faluban. Legalább nyolcvan család vásárolt belőle. Mikor a gazda eladta a beteg marha húsal, felébredt benne a lelkiismeret és a tehen máját és belső részeit elvitte az állatorvoshoz, aki nyomban megállapította, hogy lépfenében megbetegedett állat húsal mérte ki a gazda. A gazdát letartóztatták.

Közel két és félmillió ember halt éhen 1933-ban. Az inség enyhítésére alakult genfi nemzetközi bizottság megrendítő jelentést tett közzé. A jelentés szerint 1933-ban 23 millió ember halt éhen. A legtöbb ember Oroszországban, (1 millió) Kínában és Indiában esett áldozatul az élelmiszerhiánynak. — Ugyanabban az esztendőben 568.000 vagon gabonát, 144.000 vagon rizst, 267.000 zsák kávé és 2 és félmillió kilogramm cukrot semmisítettek meg a világon, hogy megakadályozzák az áruk esését.

Dr. Zeőke Antal, a kerület országgyűlési képviselője, az endrői **Egységes Munkás Onthon** házmegyvetői alapra egy száz pengőt adományozott.

A Katolikus Népszövetség Kisgazda Kör szerdán tartotta szokásos évi vacsoráját a Népház nagytermében, amelyet zsűfolátság megtöltött a több százra felöltő résztvevő. A társadalom minden osztálya, a különféle egyesületek képviselve voltak. Emelte a szépen sikerült estélyényét azon meglisztelő esemény, hogy a kerület képviselője **Dr. Zeőke Antal** is leutazott az ünnepléses vacsorára, továbbá jelöltökkel tisztelték meg azt — **Varju József** elnök meghívására — **Dr. Heinrich Dezső** tb. főszolgabíró, **Dr. Jung Miklós** kir. tanfelügyelő és **Bakos József** tb. főszolgabíró is. **Varju József** elnök üdvözlő szavai után **Csernus Mihály** apátpérbanos nagyhatású beszédben taglalta a társadalmi, vallási és faji szolidaritás fontosságát. A lelkiismeretes kötelességteljesítést, jószándékot és minden önösérdeket mellőző köztevékenységet, mint a haza és felebaráti szeretet alaperegyeit jelölte meg követendő irányvűl. Meleg szavakkal köszöntötte az ilusztris vendégeket, Endrőd község népét, feloldésának, haladásának elősegítését kérte tőlük. — **Dr. Heinrich Dezső** tb. főbíró emelkedett hangú válaszában köszönte meg az üdvözlést, látja, hogy távolból a külső látszat más mutat, de ennek ellenére konstruktív munka folyik a község fejlesztése érdekében és megnyugtathatja a falu népét az irányban, hogy a vármegye Vezetősége meleg szeretettel karolta és karolja fel a jövőben is a fejlődésre hivatott nagy község minden jogos és méltányos kívánságát. **Dr. Zeőke Antal** képviselő szólt fel ezután a közönség sürgető kérelmére. A eselekvést jelölte meg azon bázisnak, amely országot és falut a jobb jövő felé indíthat. Rögzítsük elménkbe az egyetemes nagy magyar céll, erről ne sokat beszéljünk, de érdekében annál többet tegyünk falun—városban, parlamentben, külpolitikában egyaránt. — Lelkes éljenzéssel fogadott beszéde után **Tóth Imre** az Egységes Munkás Onthon elnöke tett hitvallást 273 tagtarsa nevében a keresetlen és nemzeti gondolathoz való hűségükről, majd **Kovács Ferenc** iparistülett elnök emelt poharral **Gömbös Gyula** Nemzeti Egységet munkáló törekvéseinek vármegyei vezérére dr. Fáy István főispánra, Lelkes ünneplés nyilvánult meg a rövid idő alatt is népsze ú Főispán nevének emítésakor. — A társaság a késői éjszaki órákig vidám hangulatban volt együtt.

Közgazdaság

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület a napokban tartotta évi közgyűlését, melyen különösen a gazdaadósságok rendezésével és a telepítés kérdéseivel foglalkozott. A legközelebbi időben a gazdavédelem kérdésén minden részletében kidolgozott memorandummal fordulnak a kormányzathoz: — A telepítést csak az esetben tartják aktuálisnak, ha az állam részben a vételár, részben a beruházás céljaira megfelelő hitelt tud nyújtani — a földvásárló kis embereknek. — Követték, hogy a tőzsdén az u. n. tiszavidéki minőség-buza külön áron jegyeztessék.

Mennyi a buza feleslegünk? Élénk vitát idézett elő mostanában az a kérdés, hogy van-e még eladó buza mennyisége a gazdatársadalomnak. **Dr. Rege Károly** az OMGE főtitkára akként nyilatkozott, hogy számottevő felesleg ma már nincs. A meglevő csekély készletek már csak arra elégségesek, hogy a napi szükségletet, a konvenciót fedezzék és tartalékot nyújtsanak arra az esetre, ha az aratással kissé megkésnek. Ezzel szemben **Barkóczy**, az állam bécsi főkonzula azt állítja, hogy még több mint egy millió métermázsza magyar buza kerül eladás alá. — Lehet, hogy az ország más vidékein jobb a helyzet, de tény az, hogy Endrőd és vidékén számbavehető eladó buza nincs.

Tavaszi vetőmagot kérnek az endrődi gazdák. Február 10-én az endrődi társadalmi egyesületek képviselői tartott népes értekezletet a Katolikus Népszöv. Kisgazda Kör helyiségében, ahol a rossz termés és teljesen kifogyott gabona-készlet következtében — aktuálissá vált tavaszi vetőmag-kölcsön akciót beszéltek meg. — Elhatározták, hogy a gazdasági felügyelőség útján és a vármegye Főispánjának kért támogatásával a Földművelésügyi Miniszterhez fordulnak különösen árpa és zab vetőmag kölcsön nyújtásáért.

Gyapjuárak megállapítását tárgyaltak elmúlt hetekben az illetékes körök. Mint olvassuk, a közönséges „paraszt-gyapjuárt” különként 1.60 pengőt fognak mint legalacsonyabb árat fizetni.

A terménytőzsdén nagy hullámzást okozott a kormányzat azon jelentése, hogy április 10-én megszűnik a buza legalacsonyabb árának fixirozása. — Az első napokban csökkent is a buza ár, de mert a kínálat — a készletek fogyásával — kevés volt, az árak ismét emelkednek. 80 kilós tiszta vidéki buzát 18—18.35 ön jegyezték pesti átvétellel. Takarmány árpa 16—16.50, zab 16.15—16.35, morzsolt tengeri 13.25—13.40 P. között mozgott métermázsánknál.

Az állatvásár lanyhasága kétségbeejtő. Hetek óta folytonos tu felhajtásáról és árcsökkenéséről olvashatunk.

— A kisgazdák 150—160 kilós prima „szedett-sertéseikért” 60—66 fillért kapnak a ferencvárosi vásáron. — Ha a költségeket és apadást leszámítjuk, 48—52 filléres helyi árnak felel meg. — A feléretett tengeri árat sem fedezi ez, nem is beszélve a soványserítés értékéről, oltás költségeiről, az elhullott vagy lemaradt hizók okozta veszteségeiről. — A minimális termés mellett — a sertés, marha és borjú árlemorzsolódás végső katasztrófát jelent a kisgazda társadalomnak. — Pénzelnem tud semmiből, megélhetése, termelési költségei, adósság és adóterhei elviselhetetlenné válnak. — Csak szomorúan legyint kezével, amikor telepítésekről olvas az újságokban — a mai szörnyű gazdasági helyzetben. „Nem elég a mai gazdakoldus, miért akarják szaporítani” - jegyezte meg egy „védett gazda”. Igaza van. — A kormányzat elismerésremélően feltornázza a gabona árakat. Nem rajta mult, hogy nem volt termés és így nincs mit eladnia a gazdának. — Most az állatárak szörnyű esésének megállítását és emelését várja és kéri a gazdaközönség az illetékesektől. — Más segítség nincs.

7.900 holddal csökkentik Ausztriában a cukorrépa területét. — Szövetkezeti alapon akarják megszerezni a franciák gyarmataik terményértékesítését. — Jugoszláviával való áruforgalmunk 1934-ben 14.4 millió behozatal mellett 11.8 millió kivitt eredményezett. Hiány a mi terhünkre 2.6 millió pengő. — A magyar műselyem gyárak 30 millió lírával tartoznak az olasz gyárosoknak. — Az új gyapjuren-delet 15-én lép életbe. — Több, mint háromezer vagon burgonyát exportált az elmúlt évi termésből a Magyar Burgonyakiviteli Egyesülés.

Hegedű tanítást vállal
Kappel Károly
a budapesti Zeneakadémia tanterve és módszere szerint.
Lakás: Endrőd
Kossuth L. u. 8.

MUNKÁSKÉRDÉS

Dr. Fáy István főispán — a szegény gyermekekért

Örömmel értesülünk arról, hogy vármegyénk szociális gondolkodásu, meleg szívű főispánja — 150 P. segélyt küldött Klinghammer László tanító, főútkár útján azon céllal, hogy abból naponként 60-80 szegény iskolás gyermek tej és kenyér segélyben részesüljön. Mivel a legszegényebb családok gyermekei a mirhói, gyomavégyi és tantóföldi iskolába járnak, a Nemzeti Egység nőicsoporlisa e három iskola tanítónőjét: Vörös Juliát, Tóth Józsefnét és dr. Hanyecz Vincénét kérte fel a tej kiosztására az arra legjobban rászoruló iskolás gyermekek között. Az akció február 11-én indult meg.

Ugyancsak megkezdte *ebéldeltetési segélyakcióját* a Női-Liga is. Az *Egységes Munkás Otthon*-ban minden délben 30 szegény gyermek kap meleg levest és kenyeret. Kérjük a lakosságot, hogy élelmiszer segélyét a mirhói iskolával szemben levő Otthonba sziveskedjék elküldeni.

KÖRÁVATÁS

Az Egységes Munkás Otthon nagy ünneppélyességgel avatta fel új körhelyiségét. A köravatás vacsorán megjelentek **Csernus Mihály apátplébános**, Bakos József főszolgabíró, Madarass Gyula gyomai kerületi párttitkár, Nyisztor Péter gyomai főútkár, Alapy Andor gyógyszerész, Walthier György polg. isk. igazgató, dr. Cseh József községi orvos, Stefan Béla és Csókási Béla tanárok, Orbók József és Kovács Mihály igazgató tanítók, Földföldy Béla, Kiss László és Székely Imre kaplánok, a helyi körök küldöttei és a nemzeti alapon álló munkások hatalmas csoportja. Tóth Imre és Hornok Lajos elnökök után **Csernus Mihály apátplébános** tartott hatalmas buzdító beszédet a valláserkölcsi és nemzeti alapon szervezkedő öntudatos munkássághoz. Maid **Nyisztor Péter** gyomai főútkár fejtegette szépen felépített beszédében a magyar társadalom különféle osztályai egységbe tömörülésének fontos szükségességét. A **Klinghammer László** irányításával működő kör tagjainak száma rövid két hónap alatt a 300 felé közeledik. Amikor a 300 munkáscsalád szakítani mert a régi, szélhúzásra és a község munkáságának hírnevére szegényt hozó demagóg nemzetközi irányzattal, ez a világosan látás és férfias bátorság erőnyelét mutatja és dicséretére válik nemesak a vezetőknek, hanem az önludalra ébredt, saját érdekét okosan mérlegelő munkástömegnek is. Reméljük, hogy ez a kiállítás változatlan és kilátó lesz, másrészt meghozza megbecsülő értékelését az illetékesek előtt is.

F O H Á S Z.

írta: Bartna András.

Szívem kintől vérzik, beteg.
Jó Istenem
Gyógyítsd meg — jaj ugy szevedek!

Istenem, Uram mint kereslek —
Hol az Élet,
S onyhülése mély sebomnek?

Emelj fel, ha bűnös vagyok —
Te tán tudod:
Sirva bolyong az elhagyott!

Asztalodról adj le Étket —
Egy csöpp morzsa
Nem fogyasztja toritéked.

Csapat is adj, ha érdemlem —
Te tudod csak,
Hol mulattam, hol vótkeztem!

Érdem szerint sujts, vagy szánjál —
Nem hiszem, hogy
Te irgalmas legázzál!

Szívem sebe vérzik, bugyog —
Jó Istenem
Tán még imádkozni tudok!?

Imádkozni: szánjad, szánjad —
Isten — Ember —
Visszatérő kis szolgádat!

HIRDETÉSEK

Endrőd—Gyomai Takarékpénztár R. T. Endrőd

Fiókintézet: Gyoma. Telefon: Endrőd 2. Folyósít rövidlejáratu mezőgazdasági kölcsönöket. **Elfogad felmondás nélküli betéteket a legmagasabb kamattal.** Foglalkozik a banküzlet minden ágával, szelvénybevételek, arany- és ezüstpénzek, valamint külföldi pénzek bevitelével a mindenkori legmagasabb árfolyamon. Mindennemű felvilágosítással és utbaigazítással díjtalanul áll rendelkezésre az Igazgatóság.

Az Endrőd—Gyomai Takarékpénztár Rt. mindenféle gabonaneműt magas piaci áron vásárol.

Endrődön Kossuth u. 10 sz. ház, valamint a Nagypéres-dűlőben nyolc kis hold föld kedvező fizetési feltételek mellett **oicsón eladó.** Érdeklődni lehet Békéscsabán, a Békésmegyei Kereskedelmi Banknál.

A Katolikus Népszövetség Temetkezési Segítőpénztára

útján mindenki könnyíthet az elhalálozás miatt jelentkező gondon, megnyugtást szerezhet magának és családjának

Iratkozzék be tagul

mert ezáltal csekély havi tagsági díj ellenében oly összegű temetési segélyről gondoskodik, amelyből a gyógykezelés, temetés minden kiadása tedartható. A temetési segélyakciót a nagyváradi egyházmegyei Apostoli Kormányzó ur 1933/1933 sz. alatt jóváhagyta és ajánlja.

Tagfelvétel és a díjak befizetése az Endrőd—Gyomai Takarékpénztár Rt.-nél Endrődön, hol mindennemű felvilágosítással és utbaigazítással díjtalanul szolgálnak.

Tag lehet minden 14—65 év közötti egyén.

Orvosi vizsgálat nincsen! Legkisebb havi díj 50 fillér.

„Az Egyházmegyei Hatóság 1238/1934. számú engedélyével.”

Szerkesztésért és kiadásért felelős:
Stefán Béla.

Nyomtatta a „Hungária” könyvnyomtatási vállalat, Gyomán.

Feloldó Üzemvezető: **Tokot Sándor.**

HÁRMAS-KÖRÖS

HITBUZGALMI, KÖZGAZDASÁGI ÉS SZOCIALPOLITIKAI FOLYÓIRAT

Előfizetési árak:
Negyedévre 20 fillér.
Megjelenik minden hónap 15-én.

Felelős szerkesztő:
STEFÁN BÉLA
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Endrőd, Széchenyi utca 2.

Hirdetéseket
kedvezményes feltételek mellett
közlünk.

KRISZTUS PAPJA

Dr. Glattfelder Gyula csanádi megyéspüspök a napokban szenteli áldozópappá Endrőd község születőjét: *Kalmár József Árpád* teológust.

Endrőd község katolikus népe imádságos szeretettel és ragaszkodásának meleg érzésével kíséri az Ur oltárához az endrődi származású ifju levitát, aki itt látta meg a napvilágot a Hármaskörös partján, itt élte le gyermekéveit és ifjuságát és itt mondja el első szentmiséjét Gyümölcsoltó Boldogasszony ünnepén.

Ezrek imája száll az Urhoz: vértessé kegyelmének erejével új szolgáját, hogy fönséges papi hivatását: a lelkek üdvösségre vezetésének nehéz, fáradságos, de csodás munkáját mindvégig sikerrel végezhesse.

És az ujmisés imáiban, szentmiséiben bizonyára hála lesz azokhoz, akik szenteltetése nagy napjaiban, a kegyelemáradás idején érette Isten irgalmas jóságát ostromolják.

Bizonyára jól esik a megemlékezés neki, amikor az élet kapujában ráeszmél arra a felelősségteljes, szinte emberfeletti feladatra, amely előtte áll s amelynek teljesítéséhez nem elég sem a vállalkozási kedv, sem a magasabb tudás, nem elég az emberi erő és képesség, hanem elsősorban természetfeletti segítség: az isteni kegyelem átalakító és fenntartó ereje.

Az isteni gondviselés bölcs akaratát kell látnunk abban, hogy oltárához hívott Téged is kedves Testvérünk és miként apostolainak, megadja neked is a

főnséges megbízatást: „amint engem küldött az Atya, úgy küldlek én is Téged“.

Ez a küldetés főlemelő és magasztos, de jól tudod, nem jelenti a kilüntetéssel járó dízt és rangot, nem az élvezetes, könnyű életet vagy henyélést, de előírja a Mester nyomán — az áldozatos szolgálatot, a munkát, a szenvedést és keresztihordozást. A szántás, vetés, aratás súlyosan nehéz, verejtékező munka — a lelkek ugarán! Ebbe a munkába kell neked is beállanod, ez lesz a te életprogramod!

Azt akarja a te Krisztusod, hogy a lelkek küzdelmes nagy csatájában bátor, lörhetetlen katonája légy az Ő igazságait őrző és hirdető anyaszentegyházának, gondos, kitartó vezetője azon lelkek ezreinek, akik Krisztus lobogója: a kereszt alatti zarándokolnak az ÖrökÉlet ösvényein. Még törékeny ifju, tapasztalatlan fiatal ember vagy és Krisztusod azt kívánja, hogy menj a világba és mint a Megváltás nagy igazságainak Őre és harcosa szállj küzdelembe a világ téves tanaival, az Isteni detronizáló anyagelvűség lelket pusztító eszméivel.

Örökös harcban élsz és mégis meg kell őrizned lelked mélyén azt a békét, amelyet a világ nem ismer és nem adhat s ezt a béke-magvat el kell hintened egyénként, családonként — a boldogság után esengő emberek lelkébe.

A krisztusi világnézet nemes idealizmusával, a kegyelmi élet verőfényes hisz-

taságában indulsz a nemes harcra és csak akkor dermed meg a lelked, amikor a világ piacán olyan életfelfogással találkozol, amely nemcsak téged mosolyog ki, de gúnyt űz Krisztusodból is, megveti az evangélium csodás tanításait és amely sáros csizmájával beletapos nemcsak a magánbecsületbe és családi szentélybe, de pénzért, szórakozásért, élvezetes vásári portékává teszi a lelkiismeretet, tisztességet, elhűséget, meggyőződést, egyházas érzést és általában minden jót, ami a vallás-erkölcs és keresztény humanizmus talaján fakad.

Naiv jóhiszeműséged mindenütt jóindulatot, megértő támogatást vár s gyakran azt talárod, hogy gáncsot vetnek legideálisabb törekvésed, legnemesebb terveid elé s ha másként nem védhetik önző érdekköreiket, a hazugság és rágalom piszkos sarát dobják rád, hogy valamiképen megszarják munkádat és lehetlenné tegyék a lelkek vagy a hitközség javára indított akciódat.

Igen, a te küldetésed izzó lelket, súlyos áldozatot kíván tőled!

Hivatásod azt követeli, hogy pihenés, megalkuvás, félreállítás nélkül éjjel-nappal felvértezve légy és mindig harcra készen állj — csüggedés, elbotlás, eltévelyedés nélkül.

Remegő lelkedben felcsillan a kérdés, hogy törékeny, gyarló ember lévén, hogyan tudsz eleget tenni e rendkívüli megbízatásnak, honnan merithetsz oly erőt, hogy a hihetetlen erő kifej-

tést és képességet kívánó apostoli küldetésnek megfelelhess?

Ne félj, jusson eszedbe a Mester szava: „Minden hatalom nekem adatott égen és a földön“...

Krisztus küldésével és hatalmával bátran indulhatsz lesvérem a lelkek nagy birodalmába. Ajkaidra helyezi Örök igazságait, kezébe adja evangéliumát, rád bizza imádságának, verejtékezésének, szenvedésének és halálának minden érdemét és értékét, ugyanakkor kegyelmének látásával átfűzesíti lelkedet úgy, hogy az üdvkeresés fáradságos napszámában soha el ne lankadj!

Ez a gondolat és Krisztusnak azon ígérete: „Én veletek leszek mindennap a világvégezetéig“ — erősítsen és töltsön el bizalommal — hivatásod iránti hűségben és szeretetben.

Kövess Krisztusodat a szelidségben és megbocsátásban, amikor személyedet bántják, de légy éber és ha kell, az egész világgal szállj harcba, amikor a lelkek mentéséről és tévutra vezetésének megakadályozásáról, egyházad igazságainak védelméről és a közélet vallás-erkölcsi irányításának biztosításáról van szó!

Lelkedbe beégetve legyen e két szó: miles Christi. És egész életfelfogásod, minden munkád, tanításod és cselekvésed azt hirdesse, hogy te valóban kitartó, bátor és hős katonája vagy Isteni Vezérednek!

KATOLIKUS ACTIO

„Adjátok vissza a tiszta családot nemzetünknek s tiétek lesz a magyar jövő!”

— mondja szózatában a biboros hercegprímás

Dr. Serédi Jusztinián biboros hercegprímás a nagyböjt alkalmából főpásztori szózatot intézett híveire. Abból a gondolatból indult ki, hogy a böjt a penitencia és önmeglagadás ideje és hogy

minden kereszténynek az önmegtagadást saját állapota és élethivatása szerint kell gyakorolni.

Ezek előrebocsátása után rámutat a hercegprímás arra, hogy a házasság bőven nyújt alkalmat a penitencia szellemében gyakorolt türelemre s az önkéntesen vállalt önmegtagadásokra. Míg a házasságon kívül állóknak a bajai és gondjai legtöbbször csak egyéni bajok maradnak, addig

a házas ember sokszorosan érzi a gondok és csapások súlyát, mert nemcsak magáért kell aggódnia, hanem hitvesének és gyermekeinek jólétéért is.

Fokozza a hitvesek szenvedéseit az is, hogy ők minden családlag baját átérzik és magukévá teszik és egymással szoros közelségben élve, a napnak jó részét egymással töltve, kénytelenek elviselni egymás hibáit is! Mind ezek a bajok és terhek a hitelleknél, elkeseredésnek, zugolódásnak, viszályoknak, válásoknak és öngyilkosságoknak forrásai,

a hívőknel azonban, kik egymás terhét Szent Pál intelme szerint készségesen viselik és Krisztus keresztjére tekintve, türelemmel hordozzák, erények forrásai és csak megerősítik azokat a szent köteleket, melyek a házasság szentségében összefűzik őket.

Azután az önfegyelmelési alkalmakról és azokról az önmegtagadásokról ír a hercegprímás, melyek a házasság alaperényeit alátámasztják és megerősítik és amelyek nélkül boldog házasság nem képzelhető. Hangsúlyozza, hogy

a hitvestársaknak gondosan kerülniük kell a bűnre vezető alkalmakat és csábításokat, szigorúan óvni kell érzelmeiket, nehogy a kölcsönös bizalom helyét a féltékenység foglalja el és a házas boldogság alapja, a hitvesi hűség és tisztaság veszedelembé kerüljön.

Intik a nőket, hogy fékezze hűségüket, kíváncsiságukat és ne tegyenek ki másokat kacér testszűzvágyból kísértéseknek, hanem maradjanak szerények, szemérmesek és háziassak. A férfiakat is inti, hogy mint a család fejei, ne legyenek annak zsarnokai, hanem

gyengédséggel párosítsák a szigorot, uralkodjanak haragjukon és óvakodjanak az önzéstől. Felelőségük tudatában

gondoskodjanak családjukról, ne vonják meg hitvesüktől és gyermekeiktől a szükségességeket,

csak azért, hogy nekik több maradjon italtól, élvezetektől. Majd a családi ház szépségét rajzolja meg röviden a hercegprímás, melyet az asszony tisztaságban, rendben tart és amelyben megpihen a munkából és élet küzdelmeiből fáradtan hazatérő férfi: végül nyomtatékkal és

a Szentírás komoly szavait idézve hangsúlyozza a házasság felbonthatatlanságát,

mely nélkül nincs szilárd, nyugodt és boldog házasság és amely nélkül a nemzet léte is veszedelemben van.

— Oly sokat veszített már nemzetünk — írja záró szavaiban a hercegprímás —, hogy nem engedhetjük meg magunknak azt, hogy könnyelmű felfogások játéka legyen a családi élet, hogy megnyomorodott népünk folyton lefelé süllyedjen az erkölcsi mozsárban s a magyar jövő reményei, a gyermekek, a romlás ezernyi veszélyének legyenek kitéve.

Adjátok vissza a tiszta családot nemzetünknek s tiétek lesz a magyar jövő!

Jól mondta egy kiváló amerikai államférfi, aki házaja végromlását látta a válásokban: „A házassági elválások megkönnyítése a nép vesztesége, a társadalom átkja.”

Békésmegyében évről-évre csökken a születések száma

Páll Gábor dr., a gyulai születéskorúkor-főorvosa a vármegyei népmozgalomról statisztikát készített s e statisztikából kitűnik, hogy a születések száma évről-évre állandóan csökken. Egyedül Gyula megyei város az, ahol a születések száma, ha mérsékelten is, de állandóan emelkedik.

Legmegdöbbentőbb az endrődi statisztika. Endrődön ugyanis születési arányszám tíz év alatt több, mint 10 ezrelékkal esett, ami azt jelenti, hogy az eddigi 460 helyett csak 320 gyermek születik évente,

Családvédelem és az Állam

Haller István volt kultuszminiszter a „Jövőnk” c. újságban határozottan értekezett a családvédelemről.

A statisztika adatai szerint vizsgálja népességünk jelenségeit és megdöbbenéssel állapítja meg, hogy a magyar nemzetben az öregedés, a kipusztulás jelei kezdenek kiülni.

Amíg 1913-ban 1000 lélekre 34 évszület esett, 1933-ban már csak 22. Ugyanakkor Romániában ma is 36 születés esik ezer lélekre. Még jobb az arányszám Bulgáriában, hasonlóképpen Szerbiában is.

Ilyenformán pár év múlva megáll a természetes szaporodás és fogyni kezd a magyarság amugy is csekély száma. E nemzetsorvasztó rettenetes ragály ellen — **Haller nem tartja elegendőnek az egyházak felvilágosító munkáját, hanem az állam figyelmét is felhívja sürgős beavatkozásra és intézkedésre.**

A gyermek nemcsak a családé, hanem a nemzeté is — állapítja meg Haller István. Aki gyermekeket nevel, a nemzetnek tesz nagy szolgálatot. — Aki nem teljesül — mint szülő — nemzetsorvasztó tevékenységével, az arra kell rákényszeríteni, hogy közvetve járuljon hozzá az új nemzedék felneveléséhez. Az állam adórendszerét át kell alakítani és oly gyermeknevelési járulékok bevezetnie, amely a társadalom minden rétegében lehetővé teszi a több gyermek nevelését.

1. E gyermeknevelési alapba progresszív adót fizetne mindenki, aki nőlen, mindenki, aki nő, de csak 1 vagy 2 gyermeke van.

2. Hagyatékot csak legalább 3 gyermek örökölhetne. Háromnál kevesebb gyermek esetén 1 gyermek rész az országos gyermeknevelés alapját képezné.

3. Be kellene vezetni a Quadragesimó anno kezdetű pápai körlevélben feltüntetett „családi bér” intézményét a magán- és közgazdaságokban egyformán.

4. Állami alkalmazásoknál, közmunkáknál, katonaságnál, iskolázásoknál stb. a több gyermekes apák és ilyen szülők gyermekei részesüljenek előnyben.

5. A tisztviselői fizetéseknek a IX. fizetési osztálytól felfelé 4—10 % ig csökkentessék a nőtlenek, továbbá az 1—2 gyermekes családapák fizetése. Ez az összeg a családi pótlék rendezésére fordítható akként, hogy 1 gyermek után legalább 12, a második után 16, a harmadik után 20, ezenfelül minden gyermek után 24 P. családi pótlékot kapjon a szülő. Ez az utóbbi rendelkezés egyszerűen megoldaná a tisztviselői családok súlyos anyagi helyzetét anélkül, hogy az állam újabb nagyobb terület vállalna magára.

lól családok súlyos anyagi helyzetét anélkül, hogy az állam újabb nagyobb terület vállalna magára.

A család védelem sürgős. — Elodázást nem enged meg. — Alapját azonban csak ilyenféle reális gazdasági és szociális intézményekkel lehet megvenni.

Haller István életrevaló tervezetét megszüvelelnék az intéző körök is.

50 000 gyermek és 3.000 anya pusztul bele évenként a tiltott műtétekben. Dr. Frigyesy József egyetemi nyilvános rendes tanár az „Egészség” című lapban megdöbbentő adatokat mutat be arról, milyen arányban a tiltott műtétek száma Magyarországon — A terhességnek 25—30 százaléka vetéléssel végződik. A vetélések között legalább 80—85 százalék, sőt Bumm szerint 95 százalék a bűnös magzatelhárítás. Ez tehát annyit jelent, hogy Csonka-magyarországon közel 214.000 születésére még 50 000 tiltott műtét esik. Ha meggondoljuk azt, hogy tiltott műtétek 4—5 százaléka halálzással és kb. 10 százaléka különböző szövődémmel végződik, úgy ez annyit jelent, hogy Csonka-magyarországon évente leg-
jobb esetben 2—3.000 nő hal meg bűnös cselekmények következtében és körülbelül 9—10.000 asszony lesz a beavatkozás folytán hosszúabb-rövidebb ideig beteg. — Magyarországon minden ezer lakosra 1900-ban 40 születés esett, vagyis pontosabban a szaporulat 40,5 ezrelék volt. Az utóbbi években ez a születési szám sajnálatos módon fokozatosan csökkent és 1930-ban már csak 24,7 ezrelék volt, 1933—1934-ben pedig még ennél is sokkal kisebb. — Ahhoz, hogy valamely nép élni és fejlődni tudjon az egyes családokban, legalább is 4—5 szaporulatra van szükség. — Hogy a 2—3 gyermekrendszer esetén úgy a család, mint az egész emberiség milyen nagy áldásról és lehetőségéről mond le, azt bizonyítja, hogy például Mozart ötödik, Schubert tizenharmadik, Napoleon nyolcadik, Wagner hetedik, Rembrandt hatodik, Cooper tizennegyedik, Franklin tizenhetedik gyermeke volt szüleinek. Frigyesy professzor rendkívül érdekes adataiból kiderül, mily szörnyű pusztulást végeznek tiltott műtéttel évenként Magyarországon. **Ötvenezer gyermek marad ki a magyar népből és évente 3000 anya kerül a temetőbe.** Megállapítja még Frigyesy professzor, hogy ezeket a bűnös műtéteket többnyire tudatlan, tájékozatlan és lelkiismeretlen bábák végzik.

Kezünkben a sorsunk!

Gömbös Gyula miniszterelnök

a gyomai kerület hivatalos jelöltjéül

10 jelentkező közül magyar országgyűlés egyik régi, kiválóan értékes tagját:

Dr. RUBINEK ISTVÁN

volt képviselő, m. kir. gazdasági főtanácsost választotta és jelölte ki.

A kerület felvilágosult, józan gondolkodású polgárságának elsősorban azt kell szem előtt tartania, hogy mit várhat, mit remélhet attól, akit képviselőté-
vel és közügyeinek vezetésével megbiz.

Dr. Rubinek István — egyetemi tanulmányai-
nak elvégzése után — Európa egyik leghíresebb is-
kolájában: a berlini gazdasági főiskolán szerezte
meg azokat a fontos szakismereteket, amelyekre
szüksége van annak, aki a magyar gazdaságszerve-
lést ügyvivőjévé és irányítójává akar lenni.

Nagy képzettségét és gyakorlati tudását — 15
éves képviselői működése alatt — mint a Nemzeti
Egység-pártja kisgazda csoportjának egyik vezére
— az egész ország színe előtt a magyar nép javára
eredményesen és áldásosan fejtette ki.

Amikor a világlapon lemorzsolódtak a termény-
árak, Rubinek és társai voltak azok, akik erőteljes
fellépéssel a kormányt arra késztették, hogy előbb
a boletta bevezetésével, majd az ár minimálással se-
gítségére siessenek a magyar gazdáknak és évek ne-
héz harcra után 16 pengőre emelték a buza belföldi
árát.

Sok százezer eladósodott magyar gazdát men-
tettek meg az elárverezéstől és koldusbottól, amikor
tevékeny munkájuk nyomán — megjelent a gazda-
védelmi rendelet. — Az ország Miniszterelnöke fel-
vette legsürgősebb programpontjai közé azon kí-
vánságukat is, hogy a gazdaadósságok véglegesen
— az állam hathatós pénzügyi beavatkozásával —
közmegegyezésre rendeztessenek. —

**Szívós harcot folytatnak a magyar állat- és
áru-főlöslég kivételének biztosítása és ezzel a
magyar gazda jövedelmének fokozásáért.** A kü-
lönféle kereskedelmi szerződések és tárgyalások mind
ezt a célt szolgálják.

Az új reformpolitika egyik leglényegesebb és leg-
sürgősebb pontjának tartják azt, hogy törvényekben
lefektetett és hűségesen végrehajtott gazdaságpolitika
biztosítsa a nemzeti jövedelem igazságos elosztását
és új alapokra fektesse a teherviselőképességnek meg-
felelő közadózást.

Dr. Rubinek Istvánék bátran küzdenek azért,
hogy a különféle társadalmi osztályok közös érdekei-
nek méltánylásával és harmonikus összeegyeztetésé-
vel társadalmi béke és megértés, ennek kapcsán a
nagy összesség munkakészségének, áldozatkifejtésének
és gazdasági erejének meghatározó teremtse meg
azt az állapotot, amikor minden dolgozó boldogulni,
de legalább is megélhetését biztosítani képes a trianoni
koldus-országban.

**Az ország politikai vezére: Gömbös Gyula
miniszterelnök magáévá tette és sürgősen vég-
rehajtandónak tartja mindezeket a terveket,**
amikor „a nemzeti munkaterv” pontjai közé foglalta
őket.

De ezeknek megvalósítására hozzáértő
szakemberekre és minden tekintetben értékes
munkatársakra van szüksége.

Gömbös Gyula több mint 2000 jelölt közül vá-
lasztotta ki azokat, akiket méltóknak, érdemeseknek
és hivatottaknak véli a nagyszabású gazdasági refor-
mok bejelentett nagy munkájában való közreműkö-
désre.

A kiválasztott 200 ember között az első sorok-
ban áll **dr. Rubinek István** a gyakorlati gazda-po-
litikus!

Érezzük, tudjuk mindnyájan, hogy a helyzet rossz,
a jövő bizonytalan. De nem bizzuk magunkat a vak
véletlenre, hanem **összefogva, világos célkitűzés-
sel, komoly és megfontolt cselekvéssel** ipar-
kodjunk megfordítani a kátyuba került ország
szekerének a rudját. —

Ezt akarja Gömbös Gyula és erre a munkára
kérte fel segítőtársául **dr. Rubinek Istvánt** is.

**Amikor a kerület és Endröd népe mellé áll,
ugyanakkor saját sorsát, saját helyzetét és
gazdasági talpraállását segíti elő.**

De még mást is tekintetbe kell vennie a választó-
polgárságnak. A gyomai kerület a vármegye szélén
van. Legkisebb és legelhagyatottabb része az egész
vármegyének.

Pár év óta azonban a vármegye nagy fon-
tosságú gazdasági utak és más közintézmé-
nyek létesítésével s munkaalkalmak teremte-
sével a gyomai körzetet is jóindulatába vette és
erőteljesen támogatta. Ezt a figyelmet és be-
csülést megtarthatjuk és fokozhatjuk akkor, ha
a kerület népe — a vármegye Főispánjának kí-
vánságát teljesíti és készséggel támogatja azt a
programot, amelyet ő képvisel a vármegyében és
amelynek jelöltje most **dr. Rubinek István**.

Polgárok! Legyünk résen és ne ülünk fel min-
denféle maszlagolásnak és szószátyárkodásnak!

Az élet gondja, a mindennapi kenyér bizonyta-
lansága szomorú valóság!

**Nekünk nem az kell, aki szép képeket raj-
zol és délibábot fest éhező szemeink elé! Et-
től üres marad a zseb és üres marad a gyomor is!**

**Nekünk igazi segítség, komoly támogatás
és megértő szeretet kell! Dr. Fáy István a vár-
megye népszerű Főispánja felhívta a kerület népét
és munkásságát, hogy kinyit szemmel lásson
és nyújtson kezet azoknak, akiktől terheik
könnyítését s a mindennapi kenyér biztosítását
remélhetik!**

Választások idején sok könnyű gondolkodású
ember bedől ígéreteknek és hangozó jelszavaknak!
S amikor elmúlik a választás, keserűen látja, hogy
nem segített magát, sőt még rosszabb lett a sorsa!
Vigyázzunk testvérek! Falunk, járásunk sorsa és
jövő fejlődése hosszú időre most dől el!

**Csatlakozzunk dr. Rubinek István tiszta lo-
bogója alá és mutassuk meg, hogy érdemesek
vagyunk a kormányzat és vármegye támogatá-
sára és segítségére!**

HIREK A NAGYVILÁGBÓL

Üzenet a híveknek

A Plebánia-hivatal ezúton is közli a hívősereggel, hogy **március 25-én**, Gyümölcsoltó Boldogasszony napján mutatja be első szentmise áldozatát templomunkban **Kalmár József** Árpád papnövendék, Endrőd szülőtte. Kérjük a híveket, hogy teljes számban vegyünk részt a főlemelő istentiszteleten és adjunk hálát az Ur Jézusnak, aki sorainkból választotta ki katonájául az újmisést. —

Havi sorrend. — Március 17-én a varjasi, március 24-én a csejti iskolában mutatunk be szentmisét. Ugyanekkor a tanítóföldi iskolában is lesz szentmise és szentbeszéd. —

A húsvéti szentáldozás ideje elérkezett. Minden reggel fél 7 órakor kezdődik a gyónatás ideje.

Kanonoki kinevezés. Örömmel közöljük, hogy a nagyváradi csonka egyházmegye egyik érdemes lelkipásztorát: **Bartoss Ferenc** békéscsabai apátplébánost a pápa Őszentsége a székeskáptalan tagjává nevezte ki. — Mély tisztelettel köszönjük olvasóink nevében is a különletelt Főpapot.

Felvétel a szegedi Kir. Kat. Tanítóintézetbe. — A szegedi Kir. Kat. Tanítóképzőintézet I. osztályába 1935-36. iskolai évre való felvételre azok a kifogástalan erkölcsi magaviseletű tanulók pályázhatnak, akik 14. életévüket betöltötték és a polgáriiskola, vagy középiskola IV. osztályáról szóló bizonyítványok megfelelő tanulmányi előmentelt igazol. — A folyamodók kérvényüket dr. móri Glanfelder Gyula csanádi püspöknek címére f. évi május 31-ig az intézet igazgatóságánál tartoznak benyújtani.

Dr. Rubinek István képviselőjelöltünk márc. 17-én délelőtt Gyomán, d. u. 2 órakor Endrődön és d. u. fél 5 órakor Kondoroson tartja programbeszédét. —

Roncolt a szecs-kavágógép. — Borzalmas szerencsétlenség történt a kiskunhalasi tanyákon. **Horváth János** kisbirtokos szecs-kavágóval dolgozott és nem vette észre, hogy 4 éves Jolán nevű kislánya odament. A kislány játékból a szecs-kavágó fogaskerekeihez nyúlt, amelyek jobb keze négy ujját szétroncsolták. A szerencsétlen apa elkeseredésében öngyilkosságot akart követni. —

Nemzeti ünnep

Endrőd község közönsége március 15-én hagyományos lelkesedéssel áldoz a márciusi ifjuság emlékének. Március 15-én délelőtt 9 órakor ünnepélyes szentmise. Szentmise után a Hősök emlékművénél ünnepély a következő műsorral:

1. Himnusz. Éneklé az Iparos Dalkör.

2. Petőfi Nemzeti dal. Szavalja: Gubucz Gáspár eserkész.

3. Pikétty: Fohász. Éneklé az Iparos Dalkör.

4. Térey S. Új falpramagyar. Szavalja: Talán Máttyás el. Isk. VI. o. I.

5. Ünnepi beszédet mond **Kovács Máttyás** igazgató-tanító.

6. Vicsay Lajos márciusi ibolyák. Szavalja Hanycs Valéria polg. Isk. IV. o. I.

7. Tóth L. Magyarország. Éneklé az Iparos Dalkör.

8. Szatmáry: Mi nem feledhetünk. Szavalja: Matuska Vince IV. o. tan.

9. Nemzeti Hírszeker. Éneklé az Iparos Dalkör.

Március 15-én este a szabadság emlékére tartotta meg az **Ipartestület** hagyományos vacsoráját, amelyen a község vezető társadalmának részvételével megjelent és nagyhatású beszédet mondott **dr. Rubinek István** országgyűlési képviselőjelölt is. —

Az endrődi Egységes Munkás-Otthon műkedvelő ifjusága farsang mindkét napján nagy sikerrel adta elő **Csepreghy Piros bugyellárását** a Népház mozi termében. Török bíró né szerepét művészies játékkal és és teljes odaadással alakította **Sóczy Brigitta**. Játékán meglátszott, hogy gyakran forog a színpadon. Most is szünni nem akaró őszinte tapsal honorálta a közönség játékát. Török bírórt **Harnos Lajos**, Csillag őrmestert pedig **Alt György** játszotta ruinnal. Jó volt még és játékával sok tapsal aratott **Timár Eszter**, **Bálint Veronka**, **Kiszely László**, **Farkasinszky László**, **Timár Ferenc**, **Balázs Lajos**, **Csépai József**, **Bula István**. — A rendezés fáradságos munkáját **Alt György** végezte önzetlen odaadással s a díszleteket is ő festette művészies vonásokkal. A muzsikát **Fehérvári Ferenc** tanító műkedvelő zenekara szolgáltatta. — Előadás végén **Tóth Imre** az Otthon elnöke mondott köszönetet a szíves párfogásért s szereplőknek a szép játékért. Az előadás erkölcsileg és anyagilag egyaránt jól sikerült. —

Egy bankár sikkasztása

Hát mégis vannak svájci betétek?

Évek előtt a közvélemény általános követelése volt, hogy mindazok ellen indítsanak eljárást, akik idegenbe, elsősorban Svájcba „mentették” ki pénzüket és ott helyezték el jelentéktelen kamatozás mellett különféle bankokban.

Az elmúlt hetekben azt olvastuk a fővárosi lapokban, hogy egy **Szepes László** nevű pesti bankár több mint 1 millió pengőt vett fel hamisított meghatalmazás alapján a svájci bankokból és saját céljaira, továbbá főzedei veszteségeinek fedezetére felhasználta.

Azt is olvassuk, hogy az ország legnagyobb részét **Glückstal Samu** demokrata ügyvéd és rokonságának ügyfeleinek betétje volt.

Mi a bűnügy hátterét mellezzük. Csak egyet kérdezzük, hogy lehet az és hogy egyeztethető össze az országhoz való hűséggel ily horribilis Magyarországon szerzett és gyűjtött összegnek külföldi elhelyezése akkor, amikor a magyar nép milliói első helyen való betáblázás mellett pár száz pengő kölcsönt sem kaphatnak, mert „nincs pénz.”

Hát látjuk, hogy van pénz, de nem nekünk s nem az ország közgazdasági helyzetének felszámolására.

A hatóságokhoz is volna néhány szavunk!

Csak egy családnak és érdekeltiségének ennyi pénze lehet külföldön elvonva az ország kívánatos tőke-forgalmából. Hány családnak van még ott künn több-kevesebb pénze? Talán száz és száz milliókra mehet ez az összeg.

Nem volna e érdemes foglalkozni azzal, hogy a külföldi betétesek megfelelő rendelet szigorú alkalmazásával közzéteknének a külföldi valutáknak pengőre való becserélése és az országba való visszahozatalára? Nagyban hozzájárulnak ezek ahhoz, hogy a pengő piacra dobásával annak külföldi vásárló értéke csökkenjen — szigorú rendszabályokkal kellene őket arra kényszeríteni, hogy most a pengő vásárlásával emeljék annak árnívóját.

De hogy mit jelentene 100 millió tőke-szaporulat az ország közgazdasági helyzetének javítására, azt részletesen magyarázni felesleges.

A pénzügyi kormányzatnak ez volna egyik legsikeresebb akciója. T.

A biboros hercegprimás

körlevele

a választásokról

Dr. Serédi Jusztinián biboros hercegprimás a választások küszöbén körlevelet intézett a papsághoz és hívekhez:

— Mivel a Haza igazi érdekeit minden polgár előmozdítani köteles; mivel továbbá Hazánk és Nemzetünk igazi érdekei szükségképpen összhangban vannak Isten és Anyaszentegyházunk törvényeivel: azért az erkölcsstan szabályai szerinti *sem szavazattal, sem más módon olyan politikai pártot vagy olyan képviselőjelöltet támogatni nem szabad, amelynek, illetőleg akinek célkitűzése s programja ellenkezik Hazánk és Nemzetünk igazi érdekeivel, illetőleg Isten és Anyaszentegyházunk törvényeivel.*

A magyar család nagy változásának idején még az is kívánatosnak látszik, hogy támogatásunkat alighoz a feltételhez is kössük, hogy a politikai párt vagy képviselőjelölt komoly ígéretet tegyen és megfelelő *garanciát nyújtson arra nézve, hogy a családvédelmi gyűléseinken hangoztatott nemzetmentő családvédelmi reformoknak törvényhozás útján történő megvalósításában bármilyen, még pártpolitikai tekintetektől is függetlenül, lelkiismeretesen közreműködik.*

— Testvéreim! A Haza sorsa többi polgártársainkéval együtt a Ti kezetekbe is le van téve! A Haza sorsától arányosan felelősek vagytok! Adja Isten, hogy nyugodt lélekkel viselhessétek a felelősséget!

Esztergom, 1935. március 7.

JUSZTINIÁN s. k.
biboros, érsek.

Gyermek szerencsétlenségek.

Foktő községben **Juhász János** gazda egy éves kisfia magára rántotta a forró tejesfazekat. Halálra forrasztta magát. — **Akaszlón, Orovecz Mária** 4 esztendő kislány játszadozás közben beleesett az udvaron levő vízzel telt gödörbe. Mire észrevették megfulladt.

Halálra égett egy kis fiu. —

Veress Gyula hároméves hajduhadházi kisfiu ruháját a tűzhelyről kipattanó szikra meggyújtotta. A szerencsétlen kisfiu összeégett. Bevitték a debreceni sebészeti klinikára, ahol rövid idő múlás után meghalt. —

Becsüld az életet

Egy mesebeli gonosz királyfi-nak többek között az volt a szokása, hogy összei leneni a palota csodás gyümölcsös kertjébe s valami furcsa gonosz dolgot művelt ottan. . . . Abban találta örömet rossz lelke, hogy a gyümölcsöket leverte a fákról. Az édes nedv a földön volt széjelszórva, még a magokat is széj-el taposták. Éppen az aranyos kerítés mellett tobzódott a gonosz királyfi, amikor egy tisztos fehérszakállú bácsi arra ment és tiszteletteljesen figyelmeztette a dühajkódó rosszindulatú királyfit. — Mi? — Csattant fel az kezében a vesszővel. — Azt mondd nekem, hogy nincs jogom a saját kertem gyümölcsével azt csinálni amit akarok? S végigvágott az öreg ember arcán. Az öreg elfordult és halkán mondott valamit. A királyfi annyit értett belőle: „majd ha a te igazi nagy keried nem fog gyümölcsöt hozni. . . .” A királyfi bosszusan tovább ment. Tíz év múlva ő lett a király. A katonái felett diszszemlélt tartott. A főminiszter hajlongva magyarázta: itt minden Felsőgedé. Felsőgednek nyílnak az utszélén a virágok, Felsőgedé minden város, falu, gabona, bor, gyönyörűség és szépség. Felsőgedé a nép és minden ember, minden, amit a föld terem. Akkor dobant a legelső csapat sulyos bakancsa a köves úton a király előtt. Még csak a katonák is mind Felsőgednek születtek. — Azon éjjel álmában megjelent a királynak az ősz öreg ember, aki végigvágott egy régi őszön. — „Mivel nem becsülded meg e föld termését, pusztítottad azt, amit az Isten teremő ereje létrehozott — mondotta az öreg — az országod nem fog teremni neked semmit.” — A király dühösen rá akarta magát vetni, de az álomkép eltűnt. — S a jövő tavasszal nem volt a fán virág, nem volt gyümölcs ősszel, nem legeltek rózsaszínű boccik a mezőkön, fű sem nőtt, nem sirtak kisgyermek az édesanyák karján. Minden élet megállt. Majd jöttek az ellenséges csapatok és elfoglalták az országot. A királyt fömlöcbe vetették és ott szenvedett a pincének falaihoz kötve. Csak vizen és száraz kenyéren élt sok hosszú esztendőn keresztül. Szemei előtt mindig ott lebegett a pompás kert a magukat kínáló gyümölcsökkel. Még a kezét sem tudta kinyújtani ériők; meg volt bilincselve.

Azért mondtam el ezt a mesét Gyümölcsötő Boldogasszony alkalmával, a Megváltó születése hírül adásának ünnepén, hogy gondoljunk a gonosz királyra. Ha a világ királya: az ember, leveri az élet fájáról a szépen viruló gyümölcsöt, az életnek ígérte: jövő nemzedékét, ne várjon jobb sorsot és jövőt, mint a mesebeli király. — Sz. —

T e r e f e r e

Csejti: Dicsértessék a Jézus Krisztus atyámfia. mire végzik?

Varjasi: Mindörökké. Hát csak beszéljük az ország állapotját.

Csejti: Hát mi van az ország-gal?

Zugi: Ejnye édesöcsém, talán Szibériából jöttél, hogy nem tudod a nagy eseményeket?

Csejti: Tán kiűzték a háború a szerbekkel, — mert hogy nagyon kozmás volt a levegő.

Zugi: Az éppen nem, de olyan kisebb fajta vértelen háború mégis volt. Hát a Gömbös Gyula egy huszárvágással elvágta a régi országgyűlés ködökzsinóját és elfolyt a vére az egész parlamentnek.

Ugari: Az Új Nemzedékből azt veszem ki, hogy Gömbös nem akart táncmestere lenni Berky Gyuláéknak, hanem ő akarta kezébe venni a vonót és vezetni a politikai zenekart.

Zugi: Hát ez meg magától értetődik. Milyen hadsereg az, amikor a közkatonák akarják csinálni a haditervet és vezetni a fáborkot. Ilyet csak a vörösök idejében láthatunk, de rá is fizetelt az ország. — Most aztán új sorozást csinál. A nép mondja rá, hogy melyik jelölt a „taglik”.

Peresi: Hallom, hogy négyen futnak a zsíros cipőért. A régi képviselőknak három ellenjelöltje is támadt.

Csejti: Hát oszt mégis melyiket pártolják jobban?

Zugi: Édesöcsém. Itt nemcsak emberekről van szó. Hallottad a miniszterelnök rádígós beszédét? Abban benne van, hogy olyan gárdát akar maga mögött látni, akik az ország sorsának jobbrafordításában hűségesen támogatják. Ezért kéri az ország népét, hogy az ő jelöltjeit: a hivatalos jelölteket támogassák. Ő mustrálta ki őket, bizzanak benne, felelőssége tudatában arravaló embereket választott ki jelöltekből.

Varjasi: Hát aztán volt-e sok pályázó a gyomai kerületre?

Községi ember: Volt ám vagy nyolc. Egyik a gyomaiaknak nem kellett, másikat a kondorosiak nem vállalták, harmadik az endrődieknek nem tetszett. Végre is a három község vezetősége **Dr. Rubinek Istvánban** állapodott meg, aki testvéröccse nagyatádi Szabó István egykori híres gazdavezér — társának, Rubinek Gyulának. — Régi tekintélyes képviselő, mindig tagja és egyik vezére volt az Egyeségspárt gazdacsoportjának.

Mirhói: Azt mondta Gyomán a kispapapárt jelöltje va l a m i Bandaházi Kasnya nevű festő mesterember, hogy Rubinek csak papíron a hivatalos jelölt, a Miniszterelnök azt akarja, hogy ő legyen a gyomai követ.

Zugi: Ugyan hogy állhaték fel ilyen handabandázásnak. Az efféle beszéd sérti a Miniszterelnök ur tekintélyét és komolyságát. Nem lehet meg azt, hogy hivatalos uton, komoly tanácskozások után kinevezzen valakit pártja hivatalos jelöltjéül és ugyanakkor azt mondja egy állítólagosan ellenzéki jelöltnek, hogy menj és buktasd ki az illetőt, mert téged őhajtalak. Ez cirkusz, komolytalan játékok volna, ami fel sem tetelezhető az ország főminiszterénél. Ez olyan, mint az egyszeri jelölt demagóg maszlagotlása volt. Azt követelte, — persze csak a könnyen hívő nép előtt, — hogy az állam a földreform kapcsán minden igénylőnek két ökröt is adjon ingyen. Erre azt mondta az ellenjelölt, hogy aki most az elől megszállás után, amikor az egész országot kifosztották, ilyet ígér, az a harmadik ökröt és aki elhiszi, az a negyedik. Aki tehát hiszi, annak négy ökre lesz — álomban. Hát ilyesféle szószátyárkodás és ámtítás volt ez a mostani beszéd is.

Varjasi: Jól mondja bátyám. Ilyenkor könnyen felülnek az emberek mindentéle beszédnek. Jól igaz a közmondás, hogy messziről jött ember sok mindent beszél. De hát az emberek a mai nyomoruságos helyzetben könnyen beszívnek sok badarságot. Olyanok, mint az egyszeri influenzás beteg.

Gyomavégi: Hát az meg már hogyan is járt?

Varjasi: Azt tanácsolta neki a régimódi orvosa, hogy legjobb orvosság az influenza ellen az, ha nyitott ablak mellett alszik. Meg is tette.

Peresi: No és használt neki?

Varjasi: Hát a bajától nem szabadult meg, de pénzétől, meg az órájától igen, mert egy ügyes betörő bemászott az ablakán és elcsente.

Zugi: Jó példa. Így járnak azok a mindentéle bajban sínylő szavazók is, akik kinyitják a fülüket és a szívüket mindenfajta ember előtt. Várják a javulást, de csak a bizalmat csenik el tőlük, anélkül, hogy segítenének rajtuk.

Kondorostanyai: B o l c s e n mondja kend. Én csak egyet nézek. A mezővári — Endrőd — Kondorost összekötő út óriási előnye lett a falu gazdátársadalmának. Ezt a vármegye csináltatta. A község egy fillért sem adott hozzá. A falunak tehát kötelessége, hogy tisztességes és becsületes módon viselkedjék a vármegye vezetőivel szemben, akik jóindulattal voltak hozzá.

Zugi: Ugy igaz az. Nekünk a jövőben is kell a Főispán és Alispán ur támogatása. A közmunkákat is tőlük kapjuk. A saját érdekünk tehát, hogy ne üssünk arra a

kézre, amelyik kenyeret nyújt nekünk. Ez a magyar becsület.

Varjasi: Jól mondja kend. Az egyszeri ember dühében levágta kutyájának a farkát, mert az csóválni merie, amikor az anyósa megérkezett. Hát miink már csak ne vágjuk le a saját nyakunkat, amikor egy idegen atyánkfia bőköszönt hozzánk és még azt sem tudjuk, hogy kinck a borja-fia? — Várjuk a fejteményeket.

Ugari: No és a Zeőke képviselő urnak hogy áll a szénája?

Zugi: Hát szervezkedik ő is. Erős pártja lesz. Sok embernek jót tett, hát reméli, hogy nem feledkeznek mind meg a jóságáról? Utóvégre az övé volt négyszer már ez a kerület, hát természetes, hogy ragaszkodik hozzá. A Rubinek jelölt urral régi barátok, nem is bántják egymást. Küzdenek tisztességgel egymás ellen.

Varjasi: Csak osztán a két marakodónak ne a harmadik örüljön?!

Zugi: No annyira nem mehetnek. Ha látják, hogy több a ket-tőnél, akkor a gyengébbnek látszó félreáll és segíti a másikat. Ők most politikai ellenfelek, de nem ellenségek.

Mirhói: Hát szeretnék három héttel később lenni már. Akkor tisztább lesz már a levegő. —

Zugi: No de elég a politikából, menjünk a templomba is, mert hát a jó Istent még se felejtjük el a politika miatt. Kérjük Tőle, hogy azt segíse, aki legtöbbször tud segíteni a kerületen és a nép sok baján. — (Eltávoznak.)

Választási hírek

A gyomai kerületben megindult az ajánlások gyűjtése. Beérkezett hírek szerint **dr. Rubinek Istvánnak szerdán délig 3200**, **Dr. Zeőke Antalnak 1100**, **Kasnya Bélának 1300** és **dr. Tóth Istvánnak 480** aláírója volt.

Szeghalmon Temesváry Imre a kerület eddigi képviselőjének 6000 ajánlást gyűjtöttek össze.

Szarvason Tóth Pál, a kerület eddigi képviselője eddig 1100 ajánlást gyűjtött össze.

Eleken a kerület választópolgára nagy többségének felkérésére vállalta **Raybel Mihály esperesplébános** a jelöltséget, s amint hírik, megválasztása szinte bizonyosnak vehető **báró Urbán Péter** hivatalos jelölttel szemben.

Csongrádon a kerület katoikus közönségének figyelme **Váradyl László** felé fordul. Uiaín Ferenc (független kispap) esélyei egyre csökkenek, annak ellenére, hogy Piroska polgármester őt támogatja.

Közgazdaság

A kisgazdák kívánsága

A magyar gazdatársadalom széles körében mozgalom indult meg arranézve, hogy az új kormány — legelső feladatául jelölje ki, az eladósodott kisbirtokosok talpraállítását. —

Indokolásukban felhozzák azt, hogy új kisbirtokok létesítésének vajmi kevés értelme volna addig, míg a meglévők megfelelő állami segítséggel nem szanáltnak.

Tény az, hogy a védett birtokok között sok olyan 50 kat. holdon aluli birtokot találunk, amelyek a mai érték 70-80 százalékos megterhelése mellett a maguk erejéből soha sem lesznek képesek terheiket rendezni. Az államhatalomnak tehát arra kell törekednie, hogy ezek a régi birtokok megmaradjanak a régi gazdák kezén, akik már ismerik a mai súlyos gazdálkodási viszonyokat, s a nehéz idők erős munkakifejtésre, másrészt fokozottabb takarékoságra tanították meg őket.

Gömbös Gyula miniszterelnök pénteki rádiós beszédében kormányának fontos teendőjeként — többek között — a „földbirtokpolitikai reformok megvalósítását” tűzte ki és hangsúlyozta, hogy *igyekezni fognak a mezőgazdaság régi adósságainak méltányos rendezésével a mezőgazdaság és hitelezők között biztonságos nyugalmi állapotot teremteni, amelynek folyamánya a hitelnyújtás és olcsó kölcsön megindítása leendő.*

A gazdatársadalom bizakodva hallotta az ország vezérének fontos célkitűzését és reméli, hogy belátható időn meg is valósulnak a fontos közgazdasági tervek.

Adókedvezményt kapnak a sokgyermekes családok

A pusztító egykererendszer ellen a kormány egy olyan intézkedést léptet életbe, amelynek az a lényege, hogy az agglagényeket és a gyermektelen házasságokat jobban meg fogják adóztatni, a többgyermekes családokat pedig adókedvezményben részesítik.

Az új tervezet az eddigiektől eltérően már a harmadik gyermek után is adókedvezményt biztosít. Még nagyobb lesz az adókedvezmény a négy- és ötgyermekes családfenntartók és azok számára, akiknek még több gyermekük van.

Szerkesztői üzenet

P. M. Helyben. A költemény nem közölhető. A nagy magyar költők tanulmányozását ajánljuk. —

Gazdasági hírek:

Búza kivitelünk januárban 204.446 mázsa volt. Ebből Olaszország 98.171, Ausztria pedig 106.275 mázsát vett át. Rozsból 53.515, kukoricából 2.671 mázsát szállítottunk ugyancsak januárban külföldre. —

— Svájc 400 ezer métermázsa búzát akar tőlünk átvenni. —

— Több milliósos külföldi rendelést kapott a Magyar Vas és Gépgyár.

— Sertést, sertéshúst szállítottunk Oroszországnak.

— Répülőgépgyárat alapít Győrben az olasz Caproni cég

— Közel hetvenezer munkás dolgozik a vas- és gépgyárban.

— Ötezer hektoliter bort szállítottunk az év elejétől Ausztriába.

— Az 1933-34 évi vetésterület emelkedett lecsökkent 53,9, repcéből 85,2, lenből 101,6 százalékkal.

— A tavalyi esztendőben eladott tej értéke 22 millió pengő volt.

— Az elmúlt évben nyersanyagkivitelünk 254 millióról 250 millióra ment vissza, viszont félgyártmányokban 28,6 millió értékű helyett 35,5 milliót szállítottunk külföldre. —

— A kormány 1.000 vagon tengeri behozatálát engedélyezte, azonban nem ipari hízalás céljára, hanem Anauj-Torna, Bihar, Borsod, Szabolcs és Zemplén megyék inséges gazdái számára.

— Az Olajmag Értékesítő Szövetkezethél jelentkezhettek azok a gazdák, akik lenmagot akarnak termelni. A Szövetkezet 26 pengőt fog fizetni mázsájáért. Körülbelül 40 ezer hold lenmag termését költötte le a német és magyar nővényolajipar. —

Árértesítés

A gabonapiacra nagyon csekély forgalom volt. A kínálat nagyon lecsökkent. A kisbirtokosok nagy része nem rendelkezik már eladó búzával. A tiszavidéki 80 kilós búzát a pesti tőzsdén 17,90—18,15 filléren jegyezték. A tengeri ára 12,50 körül mozgott.

A sertésvásáron némi áremelkedés mutatkozott, de még nagyon messze van attól, hogy érdemes legyen hízalni. A kisgazdák szedett hízóiért 62-67 fillért fizettek. A borjuvásáron 5 fillérrel csökkent az ár. Jó borjukért 64,75 fillért adtak.

Az állatok ársése sürgős intézkedést kíván a kormányzattól. Általános a kérés, hogy ne zsirt, hanem élő sertéseket engedjenek kiszállítani Németországba. Ez legalább 6-8 filléres áremelkedést jelentene.

MUNKÁSKÉRDÉS

A tiszántuli kubikus-munkások kívánsága

A magyar földmunkás társadalom jóleső érzéssel olvasta az ország miniszterelnökének programbeszédét a kormány erőteljes szociális gazdasági politikájának megoldásáról. „Arra törekszünk, hogy a *nemzeti jövedelem eloszlását egészségesebbé és arányosabbá tegyünk*, amit a teherviselési képességnek megfelelő igazságos adózással, az agrárcikkek egészséges áralakulását előmozdító árpolitikával, a termelési költségek csökkentésével és mindezeknek eredményeként a *legszelebb néprétegek vásárló és fogyasztóképességének növelésével* tudunk csak elérni.”

E miniszterelnöki sulyos kijelentés magában foglalja azt is, hogy a magyar munkásság — mint legnagyobb fogyasztó tabor jobb megélhetési lehetőségét remélhet — az új kormánypolitika eredményeként.

Ezzel kapcsolatban nem lesz érdektelen rámutatni és illetékes körök figyelmét felhívni a munkásság két nagy kérésének megszívlelésére.

1. *Régi óhaja nemcsak a munkásságnak, de a magyar birtokos osztálynak is az Ármentesítő Társulatok államosítása.* Jogos kívánságuk az, hogy a társulatok tisztviselői és alkalmazottai — az állami tisztviselők rendes státusába oszlassanak be a mai sokkal nagyobb fizetések és különféle járandóságok megszüntetésével. Az így megtakarított összeg az ország összes társulatainál évenként nagy munkás-csoport megélhetését biztosíthatná.

2. *Indítsák meg a Duna-Tisza csatorna építését.* — Ez legalább 10 esztendeig biztosítaná az Alföld fölösszamu kubikusainak megélhetését. A sok inség-munka segínyt összesítve, valamivel növelve meglehetne kezdeni e rendkívül fontos közgazdasági munkaterv indítását.

A Miniszterelnök ur az erős és gyors munkának az embere. Az egész társadalom áldani fogja, ha meghallgatja és mielőbb megvalósítja-e megélhetésüket hosszú időre biztosító javaslatát.

Hegedű tanítást vállal
Kappel Károly
a budapesti Zeneakadémia tanterve és módszere szerint.
Lakás: Endrőd
Kossuth L. u. 8.

HIRDETÉSEK

Endrőd—Gyomai Takarékpénztár R. T. Endrőd

Fióktípus: Gyoma. Telefon: Endrőd 2. Folyósít rövidlejáratú mezőgazdasági kölcsönöket. **Elfogad felmondás nélküli betéteket a legmagasabb kamattal mellet.** Foglalkozik a banküzlet minden ágával, szelvénybevételek, arany- és ezüstpénzek, valamint külföldi pénzesmek bevételeivel a mindenkor legmagasabb árfolyamon. Mindennemű felvilágosítással és utbaigazítással díjtalanul áll rendelkezésre az Igazgatóság

Endrődön **Kossuth u. 10 sz. ház**, valamint a Nagypéres-dűlőben **nyolc kis hold föld** kedvező fizetési feltételek mellett **olcsón eladó.** Érdeklődni lehet Békéscsabán, a Békésmegyei Kereskedelmi Banknál.

ALAPITVA 1891

ÉKSZEREK, ÓRÁK, DISZTÁRGYAK DÚS VÁLASZTÉKBAN, VÉSNÖKI MUNKÁK IZLÉSES KIVITELBEN, TÖRTARANYBEVÁLTÁS LEGMAGASABB NAPI ÁRON TAUBER MEZŐTÚR GIMNÁZIUMMAL SZEMBEN.

Az Endrőd—Gyomai Takarékpénztár Rt. mindenféle gabonaneműt magas piaci áron vásárol.

Kaliforniai pajzstetűtől mentes **gyümölcsfát, magasztörzsű és bokor-rózsát, díszfát, díszcserejét, évelő virágot, gyökéres szőlőveszt** stb. bármilyen mennyiségben igen olcsón szállít

UNGHVÁRY JÓZSEF

faiskolája
CEGLÉD

Budapesti Iroda VI. kerület Andrássy-út 56. Oktató nagy árjegyzék ingyen.

A Katolikus Népszövetség Temetkezési Segítőpénztára

utján mindenki könnyíthet az elhalálozás miatt jelentkező gondon, megnyugvást szerezhet magának és családjának.

Íratkozzék be tagul

mert ezáltal csekély havi tagsági díj ellenében oly összegű temetési segélyről gondoskodik, amelyből a gyógykezelés, temetés minden kiadása fedezhető. A temetési segélyakciót a nagyváradi egyházmegyei Apostoli Kormányzó ur 1933/1933 sz. alatt jóváhagyta és ajánlja.

Tagfelvételei és a díjak befizetése az Endrőd—Gyomai Takarékpénztár Rt.-nél Endrődön, hol mindennemű felvilágosítással és utbaigazítással díjtalanul szolgálnak.

Tag lehet minden 14—65 év közötti egyén.

Orvosi vizsgálat nincsen! Legkisebb havi díj 50 fillér.

„Az Egyházmegyei Hatóság 1238/1934. számú engedélyével.”

Szerkesztésért és kiadásért felelős:

Stefán Béla.

Nyomtatja a „Hungária” könyvnyomdá vállalat, Gyomán.

Felelős igazgató: **Tekov Sándor.**

HÁRMAS-KÖRÖS

HITBUZGALMI, KÖZGAZDASÁGI ÉS SZOCIALPOLITIKAI FOLYÓIRAT

Megjelenik hetenként.

Felolós szerkesztő:
STEFÁN BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Endrőd, Széchenyi utca 2.

Hirdetéseket
kedvezményes feltételek mellett
közlünk.

Magyar vér folyt Endrődön! Gyászba van a falu népe!

Megrendítő szörnyű eseménynek volt színtelye az endrődi piactér. A végletekig felizgatott tömeg *nem* respektálta a csendőri karhatalmat, s amikor legnagyobb részt éretlen suhancok gunyolódása, szidalmazása és fenyegető magatartására eldőrdült a csendőrség fegyvere, 4 férfi, 2 családanya élettelenül hevert a pár pillanat alatt szétfutó tömeg korábbi helyén. A 9 sebesült közül egy még a kórházba szállítás alatt meghalt.

A falu népe fájdalmas lelki gyötrellemmel gondolkodik a borzalmas eseményen.

Mindenki azzal a kérdéssel áll elő, miért kellett ennek megtörténnie? Mi haszna volt ebből a köznek is, a népnek is?

Az endrődi népnek lehetnek hibái. Sok szélsőséges gondolkodású ember lakik itt, az inség és nyomor rossz tanácsadó volt és az évek óta ádázul folyó tekintélyrombolás sok embert megvadított és megtévesztett, de az endrődi nép óriási tömege vallásos, jámbor érzésű, békés, nyugodt életet szerető!

A forradalom idején nagy „tűzfészek” volt Endrőd is, de vér akkor sem folyt!

Az elmuít választáskor sokkal erősebb harc volt, nem engedélyeztek és feloszlattak gyűléseket, magát a falu lelkészét is bántalmazták, de a vezetőség mindig nyugalomra és csendre intette a népet és sosem volt baj vagy ellenszegülés!

Most is a lakosság komoly rétege a tömeg szélein csendben és inkább kíváncsiságból figyelte az eseményeket.

Nem vett részt a csendőrség és hatóság szidalmazásában és nem azonosította magát

az 5-600 főnyi felizgatott, szenvedélyében elvakult csoporttal, amelyben jórészt szavazati joggal nem bíró sihederek vagy felpénzelt kortesek voltak.

Feltétlenül bizonyos, hogy ha Kasnya Béla képviselőjelölt — csak egyetlen szóval is — távozásra szólítja a népet, minden baj és nehézség nélkül szétoszlott volna a tömeg.

Amikor azonban azt látta, hogy a jelölt maga sem engedelmeskedik az alhadnagy ismételt felszólításának, sőt szivarra gyujtva gunyoros, kihívó hangon: „majd eltávozom, ha más cipőt váltok”, — szembeszállt a karhatalommal és a népet ismétellen az ott maradásra biztatta, — a szenvedélyében percről-percre jobban izgatott tömeg magatartása mindinkább fenyegetővé vált és végül is elkövetkezett néhány vakmerő suhanc támadó fellépésére az a borzalmas sorlüz, amelynek pusztító ropogását — több magyar család és sok apró magyar árva siratja. —

Kozma Miklós belügyminiszter — csütörtökön délelőtt Endrődre érkezett és személyesen folytatja a vizsgálatot. — A lakosság csendben, de élénk figyelemmel kíséri az eseményeket. Meg van győződve arról, hogy a sajnálatos események előidézésében részes és hibás egyének kellő eréllyel felelősségre vonatnak.

Endrőd népe gyászol. — Testvéries érzéssel siratja a szomorú eset áldozatait, akiket az életnek semmiféle hatalom visszaadni nem tud. Fájdalmas érzéssel állapítja meg, hogy mire visz az uszítás, az emberi szenvedélyek könnyelmű és büns fellobbantása. —

A jó Isten mentsen meg bennünket az ilyen szörnyű esetektől és legyen irgalmas a szegény áldozatoknak! —

A Nemzeti Egység Pártja helyi szervezete, valamint a párt hivatalos jelöltje, Dr. RUBINEK ISTVÁN, mélységes fájdalomnak és gyásznak ad kifejezést az endrődi szomorú eset felett.

A párt és hivatalos jelöltje a béke, a nemzeti összetartás és a testvéri szeretet szellemében folytatja a maga választási küzdelmét, a legélesebben elítélve olyan eszközök felhasználását,

amelyek széthúzásra, a nemzet erőinek megbontására vezetnek.

Az endrődi sajnálatos, minden magyar ember szívét fájdalmas gyással eltöltő eset mutatja a legjobban, hová vezet a hiszékeny, jóindulatú népet izgató és a szenvedélyek felkorbácsolására szánt demagógikus jelszavaknak alkalmazása.

Sorsdöntő uj korszak előtt állunk...

hirdette vasárnapi szegedi beszédében
a magyar miniszterelnök:

Gömbös Gyula

A társadalmi élet új berendezését, új magyar nemzedék nevelését és jövőjének biztosítását, új országépítés által a magyar nép haladásának, megélhetésének és boldogulásának előkészítését szolgálja és irányítja az új kormány közgazdasági és szociális politikája!

A magyar paraszt a magyar sors őrtálló katonája!

A kormány legfőbb gondja az lesz, hogy minden erejével enyhítsen a magyar földművesosztály súlyos helyzetén és gondjain!

A reform-korszak legfontosabb feladata a telepítés és munkakalmak biztosítása — a magyar törpebirtokosok és munkásosztály anyagi megerősítése céljából!

A tőke ne egyéni, hanem közcélú szolgáljon, — nyújtson hitelt, de a nagyipar és kereskedelem tartózkodjék az illetéktelen haszonkereséstől!

A kivonatlanban közölt izzó magyar érzéstől és fajszerellettől átszólt programbeszédhez — nagyszerűen hozzásimulnak a kormány többi tagjainak vasárnapi nyilatkozatai is.

Kozma Miklós belügyminiszter

12 pontba foglalta a kormány leg-sürgősebb tennivalóit. Erősen áld-huzta az árdrágító kartellek le-törését, a gazdaadósság rendezé-zét, adózási rendszer bevezetését s a tiltkos választói jognak sürgős törvénybeiktatását!

„Kényszerhelyzet idézte elő — hangsúlyozta a belügyminiszter — a mostani nyílt választást, de sem mint belügyminiszter, sem mint politikus még egyszer a je-legi törvény alapján nem vállalkozom választásra!”

Bornemissza Géza kereskedelmi miniszter

új lüktetést, a haladás új szelle-mét akarja bevinni az életbe. Nem a tőkével van baj, hanem a tőke lelkiismeretlen birtokosaival!

A kartellek visszaéléseinek lenye-sésével a kormány összhangot akar teremteni a tőke és munka között!

Lázár Andor igazságügyminiszter

Debrecenben bejelentette, hogy a telepítés szabályozására és így a magyar munkásság fölöslegének elhelyezésére szolgáló tervezet már elkészült. Elsősorban az állam ke-

zében lévő földeken, másodsorban a kényszereladásra jutott birtoko-
kon és harmadsorban a mommuth-birtokokon fogják megvalósítani a telepítési programot.

Winchler István államtitkár

minden becsületes magyar ember összefogását kívánja az új magyar élet kialakítására. Kisemberek

nemzete lettünk, a kisembereket kell nagyvá tenni!

Magyar Testvérek!

E nyilatkozatok az ország népe előtt történtek! Mindezeknek kö-velésére és megvalósítására — magyar becületesszával kötelezték el magukat az ország vezető férfiai!

Bizzunk bennük, csatlakozzunk

hozzjuk!

Kezükben a hatalom, — telke-sítse őket a magyar nép bizalma is, hogy annál nagyobb odaadás sal és áldozatos munkával végez-zék a jobb és szebb magyar jövő kiépítését!

Gömbös Gyula miniszterelnök szombaton 10 órakor az „Árpád” sinautóval Békéscsabára érkezik és előreláthatólag több napot tölt a vármegyében és több községbe látogat el.

A „Független Kisgazdapárt” programja

Mit mondanak a vezérek:

**Eckhardt Tibor párt-
vezér, nyug. miniszteri
tanácsos:**

„A párt programja teljesen azonos Gömbös miniszterelnök programjával. A párt mint lendítőke-rék akar közreműködni a kormány reformprogramjának megvalósítá-sában.”

**Dr. Ulain Ferenc
ügyvéd:**

„Gömbös Gyulában nem lát politikai ellenséget a kisgazdapárt. Majd részletesen felsorolta Göm-bös reformpolitikai tervezetének pontjait és e reformpolitika táma-gatására hívta fel a csongrádi választókat!

**Dr. Milotay István
szerkesztő:**

„A kisgazdapárt elismeréssel és méltánnyal van Gömbös Gyula miniszterelnök iránt, aki véget vet a régi öröknek, kapitalista érde-keknek. Kalapot kell emelnünk az előtt a férfias kitartás előtt, amely-lyel Gömbös miniszterelnök a nagy

nyilvánosság előtt telt ígéretét a megvalósíthatás stádiumába hozta és reformprogramját az ország közvéleménye elé terjesztette.”

Hasonló felfogású beszédeket mondottak a párt többi jelentő-sebb tagjai is, így Tildy Zoltán ref. lelkész, dr. Rakovszky Tibor miniszteri titkár, dr. Mandorff Emil ügyvéd Gyulán, Ravasz An-tal mérnök Orosházán. —

Hogy a párt kisgazda tagjai miként nyilatkoztak és hogy hányan lehetnek ilyenek, arról nem szólnak a pesti lapok, még az Uj Magyarság sem.

Kasnya Béla festő, gyomai je-lölt programbeszédének lényege ez volt: „Nem kérek töletek sem-mit, nem ígérek nektek semmit és nem is adok nektek semmit. De mégis adok valamit, másfél kiló husát: a szívemet”. (Egy asszony megjegyezte: vén vóna paprikás-nak!?)

Ennyi volt az egész. A beszéd többi része csapkodás volt jobbra-balra, minden komolyabb gondol-tal és tartalom nélkül.

Kisgazdák!

Hol van nagyatádi Szabó Ist-ván és Gaál Gusztáv kora, ami-kor a kis- és középbirtokosok egész tömege alkotta a kisgazda-párt zömét? — A párt mai ve-zérkara a tisztviselők és ügyvédek kategóriájából került ki!

Egy sem érzi önmagán a gazda-társadalom tenger baját, gondját és hihetetlen gazdasági erőfeszí-tését! Hallomásból, panaszból és felületes szemlélődésből ismerik a magyar falu és parasztság sok keservét és baját!

Távlatból rajzolják
ezeket, mint a rossz
piktor!

És mi a programjuk?

**Gömbös Gyula
reformprogramján
élősködnek,**

azt dicsérik, annak megvalósítá-sát ígérik és annak támogatására kérik a kisgazda társadalmat!

De ha így van,
miért nem lépnek be
Gömbös Gyula pártjába?

Vagy nem akarnak közkatonák lenni Gömbös mellett, vagy ha

nem biznak benne, miért nem támadják valódi ellenzéki alapon?! Az ilyen „műellenzék” öszvér politikát csinál!

**Ebből sem a köznek,
sem a
kisgazda-osztálynak,
sem a munkásrétegnek
sok haszna nem lesz!**

Ébredjetekek és lássatok világo-san kisgazda testvérek!

Késő bánat-ebgondolat!

„Kálváriát járó magyar va-gyok én is, csak úgy mint ti. Ember vagyok verejtékező ma-gyar ember, olyan mint ti. De ha a nemzetről van szó, el nem fáradhatunk!”

MAGYAR TESTVÉREINK!
A soha nem lankadó Vezér szent buzgalma ragadjon Ti-teket is bátor cselekvésre!

Mutassátok meg ellensége-inknek, hogy már tud és mer jövőt építeni a magyar és In-duljatok zárt sorokban a

**NEMZETI EGYSÉG
TÁBORÁBA!**

A szerdai tragédia hiteles története

Lapunk szerkesztője személyesen is végigjelen volt a szörnyű végzardással zárult szerdai gyűlés helyén. De a pontos hitelesség kedvéért 8-10 jelen voltat is kihallgatott és e szemtanúk előadásán alapján alábbiakban közöljük a való tényeket:

Bakoss József fősztolgabíró a fél 4 órára engedélyezte a gyűlés helyén-mint hatósági biztosi megjelent, de sem Kasnya Béla jelölt, sem kísérete nem mutatkozott. Fősztolgabíró többek előtt kijelentette, hogy vár Kasnyára egy negyed óráig, nehogy elfoglaltsággal vádolja a Hatóságot. Ezt tulmenően 22 percig várt rá. Tanúkkal megállapította a pontos időt, majd kijelentette, hogy a kérelmező távolmaradása miatt a gyűlés nem tartható meg, a csendőrséget a lömög feloszlására szólította fel.

Négy óra felé Gyomára indulóban volt a fősztolgabíró, ahol 5 órakor — mint hatósági biztosi — foglalt volt a horogkeresztes jelölt gyűlésén, amikor megérkezett Kasnya Béla és kívánta a gyűlés megtartásának engedélyezését.

22 percig vártam a jelölt ura, a rendelkezést már kiadtam, azt vissza nem vonhatom, tessék máskor megtartani a gyűlést, válaszolta a fősztolgabíró és átment Gyomára.

A csendőrség a község háza udvaráról kiszorította a lömögöt a piacra. Közben többben inzultáltak a csendőrökkel, Rácz Sándor törzsörmeszter egy ökölnyi nagyságú kavál mellbevágta, de a csendőrök kíméletlenül bántak a lömeggel.

Künn a lömög lassankint oszlan kezdet, de akkor Kasnya Béla a hirdető dobogóról oda kiáltotta közeliük, hogy a **Belügyminisztertől engedélyt fog kapni a gyűlés megtartására, ne menjenek haza.**

Erre újra összelömörült a mintegy 2000-3500 fonyi lömög, melyből a komolyabb, csendesebb, inkább kíváncsi elem a község háza kapujától északra, míg a nagyobb részt fiatal suhancokból és választójoggal nem igen rendelkező emberekből álló 6-800 fonyi csoport Kasnya autója körül és ettől délkelet felé húzódtak meg.

Ezen utóbbi csoport volt az, amelyből állandó sértő kiabálások és gnyos kihívó megjegyzések süviletek a csendőrség felé, akik csekélyebb létszámukra tekintettel tünni kény-

szerültek a folytonos bántalmazásokkal.

A szenvedélyek tüze akkor lobbant lángra mindinkább, amikor **Kasnyát felszólította a csendőralhadnagy, hogy ne tartsa vissza a lömögöt és maga is távozzék.**

„Majd, ha más cipőt húzok“ vágta vissza gnyos helykeséggel Kasnya és szivarja gyúlvá kihívó cinizmussal nézte a csendőrség lebecsenelt vergődését.

Az alhadnagy második felszólítására azt kiáltotta vissza, hogy „nem hull odáig, jöjjön közelebb“.

Az alhadnagy ekkora lömögöt szólította fel oszlatásra, de Kasnya azt kiáltotta, hogy ne menjenek, mert megtartom a gyűlést, az engedély megleszt.

Pérsze nem kellett több a suhancoknak sem, akik még jobban vérszemel kaptak.

Ekkor történt, hogy a Gyomárai érkezett 2 lovasesendőrlövának kantárját megfogták és a ló farkát is megütötték. A csendőr kiszabadította magát és az északi oldalon megfordulva, kivont karddal indultak a lömög feloszlására.

Alig indultak meg, amikor a délkeleti részen a lömög a csendőrök felé indult és Fargó Mátyás törzsörmeszter fegyverét megfogták. Ez szorongatóli helyzetében elsütött puskáját, amelyet 10-12 lövés követett.

Az egész lömög pánikszorúlen menekült, csak a szerencsétlenül járják maradtak ott és Kasnya Béla szűkebb kíséretével. Akkor is — mint a szemtanúk állítják — korábbi gnyoros mosolyával — tovább szivarozott.

Később ismét megjelent a község háza Kasnya, akit „Pfiú, levele, gyilkos“-kiáltással illetett a még ott levő néhány választó. Kasnya meniegetődzött és azt mondta, hogy „neki nem valami kellemes volt a lömög rokonszenve, mert a lömögöt ifjak nagyon rossz helyen szorongatták és összelötrték zsebében szivarjait.“

Ilyen cinikus megjegyzéshez nincs mit hozzátennünk.

A jelenlevő káplánok feloldozásban részesítették az elesetteket, majd Föföldy Béla káplán a sebesültek ellátására sietett.

Meghaltak: Polányi Józsefné Fülöp Mária, Gyuricza Bálintné Lapatinzski Mária, Farkasinszki Lajos kosárfonó, Pribóczki István,

és Gellai István földművesek endrödi, Mészáros Gyula dévaványai származásu ifju és B. Kovács Lajos gyomai földműves.

Megsebesültek: Rau Gáspárné, Kopcsék Péter, Gyelvai Vince, Timár Vince, Varga Sándorné, Kulik Sándorné, Nándori Imréné, Kajla István és Giricz Imre, továbbá egy csendőr, akit a ködolás talált el.

Csütörtökön délelött megérkezett Endrödre Kozma Miklós belügyminiszter, akit dr. Fáy István főispán és dr. Márki Barna alispán fogadtak. Ugyanakkor ide érkezett dr. Tompa Gyula ügyészségi elnök, dr. Vályi-Nagy István vizsgálóbíró, dr. Pálka Pál fősztolgabíró, a kerületi Hadbíró-alezredes és

a községbe vezényelt kalonnság parancsnoka.

A vizsgálatot maga a Belügyminiszter vezeti.

Reméljük, hogy a Belügyminiszter személyes közbelépése fényl derít mindenre, a blüncsök elveszik méltó büntetésüket és ezzel némileg visszahadják Endröd község népének megbolygatott nyugalmát.

* * *

A szerdai gyűlés áldozatainak temetése — az ügyészség engedélye alapján — pénteken ment végbe. A temetést Csernus Mihály apátplebános és Kiss László káplán végezték. — Pénteken reggel az elhunytakért ravafalos gyászmisét mutatott be az Urnak az Apátplebános.

Dr. vitéz Kozma Miklós m. kir. belügyminiszter a szerdai gyűlés áldozataiért

A belügyminiszter nyilatkozata!

Miként lapunk más helyén megirtuk, Kozma Miklól belügyminiszter személyesen vizsgálta ki a szerdai vérengzés körülményeit és a vizsgálat eredményeként megállapította s a sajtó tudósítóinak kijelentette, hogy **sem a csendőrséget, sem a községet nem terheli felelősség a vérengzés bekövetkezéséért.**

Megállapította, hogy annak egyedüli megakadályozója Kasnya Béla lett volna, akinek egyetlen szavára — minden incidens nélkül — szétoszlott volna a község.

Neki, mint volt törvényhozónak tudnia kell, hogy a csendőrség elleni támadás jogossá és a csendőrség számára parancsá teszi a fegyver használatát.

Nem mondott igazat, amikor azzal vezette félre a népet, hogy a Belügyminisztertől engedélyt kapott a gyűlés megtartására!

Nem is beszélt a Belügyminiszterrel!

Előidézte az összeütöközést és sajnálatos fegyverhasználatát, amikor

arra biztatta a népet, hogy ne engedelmeskedjen a csendőrség felszólításának, hanem maradjon együtt!

A robbanásig felizgatta és felbátorította a község fiatalabb meggondolatlan tagjait, amikor ellenszegült a csendőrség felszólításának és sem nem távozott, sem a népet távozásra nem szólította fel, sőt ismételt arra biztatta őket, hogy ne menjenek!

A Belügyminisztert mélyen lesújtotta a szörnyű tragédia. A vizsgálat befejezése után felkereste a közelebb lakó elesettek hozzátartozóit, meleg részvétellel vigasztalta őket és minden család részére 100-100 P. segélyt utalt ki. Felkérte továbbá a vármegye Főispánját, hogy a hozzátartozókat vármegyei segélyben részesítsék és a temetés költségeit a vármegye fedezze.

Majd felkereste Csernus Mihály apátplebánost és felkérte arra, hogy Endröd népe előtt — őszinte részvételt és a néppel való magyar együttérzését tolmá-

csolja. Kijelentette, hogy *husvét után eljön ismét, megvizsgálja a lakosság anyagi helyzetét és minden lehető elkövet, hogy az inséges lakosság támogatásával — a megélhetést biztosítsa és az ilyen demagóg uszításokat lehetetlenné tegye.*

Az Apátlebános az endrői nép nevében hálásan köszönte meg a Belügyminiszter személyes megjelenését és az áldozatok árván maradt hozzátartozói iránt tanúsított humánus fel fogását és anyagi segítségét. Biztosította a minisztert, hogy amennyiben husvét után megtekintve és megvizsgálva a község helyzetét, alyai szeretetébe foddadja Endrőd községet; az

endrői magyar nép és munkásság igaz hálával, szeretettel és hűséggel viszonozza a Belügyminiszter igaz jószágát és megériő jóindulatát.

Közölhejjük még azt is, hogy a **Belügyminiszter a nála jelentkező Kasnya Béla jelöltet — szigorú szavakkal figyelmeztette meg gondolatlan korteskedéseinek gyászos következményeire és amikor ez cinikus módon válaszolni próbált, erős hangon azt mondta neki: „több mondanivalóm nincs az ön részére — végeztünk“!**

A Belügyminiszter az esti órákban indult vissza Budapestre.

Fogjunk össze

Az Alföld népe évszázadokon át, tatár és török dúlásain, kurucok és labancok harcában, mindig előjárt azokban a küzdelmekben, melyek a nemzeti lét vagy nemlétéért, a magyar sors jobbrafordulásáért folytak. Vért és verejtéket, erkölcsi és anyagi javakat, messze világító magyar érzéssel áldozta a Hazza oltárán, valahányszor csak az ország érdekei úgy kívánták.

A megindult választási mozgalmak során mint már annyiszor a múltban, most is példát kell mutatnia az egész ország számára; például a bátorságban és bölcsességben, lelkesedésben és józanságban, a saját és a nemzet érdekeit felmérő megfontoltságban, az egyniással céltudatosan kezelszorító magyar testvériségben!

Az államfő teljes bizalmát bíró miniszterelnök első sorban nemzeti harmóniát kíván megteremtetni, ami nélkül nincs országépítés nincs nemzeti erősítés. Egy ilyen, osztályérdekelt önző szempontjait mellőző, áldatlan osztályharcokat kiküszöbölő olyan yira kívánatos összhang termékeny légkörében azután zavartalanul megvalósíthatók mindazok az érell, józan eldondolások, mindazok a bátor, jövőt biztosító célkitűzések, melyeket az új kormány programjába iktatott és melyek egy tér és időbeli elemeiben, eszmei és reális tartalmában egy aránt természetesen megalkotott és irányított fejlődés felé vezetnek.

Eznek a fejlődésnek eszméi nem jelszavak bódító mámorában fogantak, hanem a gyakorlati élet követelményei hívják életre azokat: szükségesek,

mint a friss levegő, vagy a tiszta víz. És ez a fejlődés nem erőltetett menet, hanem megfontolt, öntudatos, nyugodt ütemű haladás lesz. Szabályozni minden, az alkotmányos élet terén még rendezetlen, vagy hézagosan megoldott kérdést: a bel- és külföldi megváltozott viszonyokhoz alkalmazkodva, erősíteni, illetve átalakítani a nemzeti termelést és ezzel egyidejűleg, úgy gazdaságpolitikai, mint szociális jellegű intézkedésekkel fokozni a nincstelen magyar tömegeket, s az ilymódon létrehozott gazdasági megszilárdulással párhuzamosan az egyes társadalmi rétegek kulturális és szellemi szintjét megfelelően emelni: ezek a megvalósításra mindenképpen megérült s immár részleteikben is kidolgozott feladatok, melyeket Gömbös és vezérkara, végrehajtani akar.

Ezzel a belső reformpolitikával természetesen egy pozitív eredmények elérésére irányított, aktív külpolitika is párosul, mely megszilárdítja és biztosítja Magyarország méltó helyét a többi államok sorában. És az egész kormányrendszer, annak minden intézkedése magán fogja viselni a nép, az öncélú nemzet igazi képviselőjének felismerhetetlen bélyegét.

Nem kétséges, hogy a magyar közvélemény, mely annyi keserű csalódás után végre mégis megtalálta hivatott vezérét, azzal a bizalommal és hűséggel fogja ötkövetni, melyet az ő kivételes tehetsége, önzetlen munkássága és az ország nagy érdekei egyképpen megkövetelnek. A nemzet választ, és ez a választás teljes bizonyossággal a **Nemzeti Egység Pártjának** döntő diadalát fogja eredményezni!

Ez a kispazda védelem!

A Medgyeshodzás aradmegyei községből írták hozzánk az alábbi levelet:

Tekintetes

Szerkesztő Ur!

Értesültem arról, hogy kerületünk érdemes és nagynevű képviselőjél *dr. Rubinek Istvánt* a Nemzeti Egység-pártjának vezérkara a gyomai kerületben jelölte.

Mély sajnálattal vettük tudomásul a megváltozhatatlan intézkedést, mert az eleki kerület népe olyan embertől szakadt el, aki fáradhatatlan odaadással, áldozatos szeretetével, a nép nyomorát megértő és azon segíteni kész lelkiületével *jóságos atyja volt a választótnak, de különösen a kis embereknek.*

Csak egy dolgot említek, amelyről 198 a koldusbotól megmenekült magyar kisbirtokos család tesz tanubizonyosságot.

Hét éve annak, hogy a gróf Keglevich-fele birtokot megvette 198 kispazda. Magyar földünkint a kezelési költséggel együtt 1660 pengőért. A 30 pengős buzaár mellett a 12—14 mázsa buzaár termő föld 178 P évi részletfizetését bírták volna a vevők. A buzaár lecsökkenésével koldusbotra jutottak valamilyen, még régi vagyontukat is elvesztették.

A föld vételárát 40 százalékban az Altruista-bank, 60 százalékban az állam adta kölcsönül a vevőknek.

Dr. Rubinek Istvánhoz fordultak a kétségbeesett emberek. Másfél évi erős munka és utánjárás után kivitte azt, hogy az állam elengedte az egész adósságot, az Altruista-bank pedig törölte a kamatokat és földünkint 100 pengőit engedett a 40 százalékos kölcsönből. Ma 750 pengős olcsó kamatozású kölcsön van a birtokon, amelyet a dúsan termő földből pontosan fizetni tudnak.

Ezért hálásak a kispazdák *dr. Rubinek Istvánnak.*

Kérem a Szerkesztő urat, szíveskedjék közölni e lényt, amelyről Medgyeshodzásan mindenki meggyőződést szerezhet.

Kiváló listelellet!

Medgyeshodzás, 1935. március 17-én.

KATONA JÁNOS
birtokos.

Szívesen közöljük e nemes és fölemelő hála iratot.

Mindenki láthatja és okulhat belőle, hogy a kispazda védelem nem uszítás és lázítás, hanem odaadó áldozatos munka!

HIRDETÉSEK

Endrőd—Gyomai Takarékpénztár R. T. Endrőd

Főköntézet: Gyoma. Telefon: Endrőd 2. Folyósít rövidlejáratu mezőgazdasági kölcsönöket. **Elfogad felmondás nélküli betéteket a legmagasabb kamat mellett.** Foglalkozik a banküzlet minden ágával, szelvénybevéltások, arany- és ezüstpénzek, valamint külföldi pénzeknek beváltásával a mindenkori legmagasabb árfolyamon. Mindennemű felvilágosítással és utbaigazítással díjtalanul áll rendelkezésre az Igazgatóság

Endrődön Kossuth u. 10 sz. ház, valamint a Nagyperes-dűlőben nyitva **kis hold föld** kedvező fizetési feltételek mellett **olcsón eladó.** Érdeklődni lehet Békéscsabán, a Békésmegyei Kereskedelmi Banknál.

ALAPITVA
1891

ÉKSZEREK, ÓRÁK, DISZTÁRGYAK
DÚS VÁLASZTÉKBAN, VÉSNÖKI MUNKÁK IZLÉSES KIVITELBEN, TÖRTARANYBEVÁLTÁS LEGMAGASABB NAPI ÁRON
TAUBER
MEZŐTÚR
GIMNÁZIUMMAL SZEMBEN.

Az Endrőd—Gyomai Takarékpénztár Rt. mindenféle gabonaneműt magas piaci áron vásárol.

Kaliforniai pajzstetűtől mentes **gyümölcsfát, magestörzsű és bokor-rózsát, díszfát, díszcserjét, élő virágot, gyökere szőlővesztőt** s. b. bármilyen mennyiségben igen olcsón szállít

UNGHVÁRY JÓZSEF

faiskolója
CEGLÉD

Budapesti Iroda VI. kerület Andrássy-út 56. Oktató nagy árjegyzék ingyen.

A Katolikus Népszövetség Temetkezési Segítőpénztára

utján mindenki könnyíthet az elhalálozás miatt jelentkező gondot, megnyugvást szerezhet magának és családjának.

Iratkozzék be tagul

mert ezáltal csekély havi tagsági díj ellenében oly összegű temetési segélyről gondoskodik, amelyből a gyógykezelés, temetés minden kiadása fedezhető. A temetési segélyakciót a nagyváradi egyházmegyei Apostoli Kormányzó ur 1933/1933 sz. alatt jóváhagyta és ajánlja.

Tagfelvétel és a díjak befizetése az Endrőd—Gyomai Takarékpénztár Rt.-nál Endrődön, hol mindennemű felvilágosítással és utbaigazítással díjtalanul szolgálnak.

Tag lehet minden 14—65 év közötti egyén.

Orvosi vizsgálat nincsen! Legkisebb havi díj 50 fillér.

„Az Egyházmegyei Hatóság 1238/1934. számú engedélyével.”

Szerkesztésért és kiadásért felelős:
Stefán Béla.

Nyomtatta a „Hungária” könyvnyomda vállalata, Gyomán.

Felelős igazgató: **Tekét Sándor.**

HÁRMAS-KÖRÖS

HITBUZGALMI, KÖZGAZDASÁGI ÉS SZOCIALPOLITIKAI FOLYÓIRAT

Előfizetési árak:

Negyedévre 20 fillér.

Megjelenik minden hónap 15-én.

Felelős szerkesztő:

STEFÁN BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Eendrőd, Széchenyi utca 2.

Hirdetéseket

kedvezményes feltételek mellett közlünk.

„Alleluja, örvendezzünk...?”

Világvárosok hatalmas bazilikáiban és dómjaiban, fehér-falú falusi templomok virágos oltárainál elhangzik az öröme: „Feltámadt Krisztus e napon”! És sok száz millió Krisztushívő ajkáról felharsan a folytatás: „Alleluja! Hála legyen az Istennek!”

Nagybőjt komoly bűnbánati hangulata, a nagypéntek szörnyű gyásza után — öröm csillog a szemekben: győzött az igazság — az emberi ellévelyedés, győzött az Élet — a halál felett.

A földhöz tapadó, hétköznapi lelkek gunyorosan kérdezik: hát lehet örülni most, amikor a trianoni magyarság szétarabolt csonkaságában a nyomoruság, a megsemmisülés borzalmas örvényével viaskodik? Lehet-e alleluját énekelni, amikor huszonötmillió munkanélküli elkeseredéstől izzó szemmel éhhalál elé néz, — amikor a moszkvai rém, a kommunizmus szörnyűségeivel az egész Európát rombadönteni készül — amikor Mexikóban ezrek és ezrek szenvednek börtönt és vértanui halált éppen a feltámadt Krisztushoz való hűségükért?

Miért ünnepelünk? mondják a hitetlen anyagelviség maszlagjától elbódított és félrevezetett tömegek. Mit hozott nekünk a feltámadt Krisztus? Előörölte a bűnt, a rosszat? Megszüntette talán a szegénységet, a szenvedést, megoldotta talán az élel, a társadalom nehéz problémáit?

Valóban a mai társadalmi berendezkedés nem tökéletes, sok hibát rejt magában. Tény az, hogy a nemzetközi diplomácia vezérkara elfogult önzésével, a „győztes hatalmak” zsákmányának és érdekeinek biztosításával országokat, népeket juttatnak koldosbokra, nyomoruságos, inséges helyzetbe, az is igaz, hogy az iszentelen és vallástalan kormányzatok püspökök, papok és hívek ezreit bebörtönzik, templomokat és kolostorokat rombolnak le, hogy krisztusellenes irányzatukat megerősítsék. De kérjük, mi köze ennek Krisztushoz?

Mintha azt mondaná valaki, hogy a betörésért és a gyilkosságért nem a tettes és felbujtó, hanem a szenvedő fél a felelős?

Az is igaz, hogy bűn és gonoszság ma is van a világon, talán még több, mint valaha.

De kérjük, talán Krisztus ösztönzi, Krisztus tanítása bátorítja, vagy az anyaszentegyház irányítja erre — a Krisztus Iórvényeit lábba taposó, azzal nem törődő bűnösökkel és gonoszokkal?

Krisztus sohasem ígérte, hogy megszünteti az ember nagy kincsét: a szabadakaratot és ezzel együtt a bűnözést. De igenis tény, milliók tapasztalata igazolja, hogy *kegyelmének erejével még a legnagyobb bűnözőnek is erőt ad* ahhoz, hogy a gonoszság guzsbakötő béklyóitól megszabaduljon, s a becsületes, istenes élet útjára térjen.

Az is ígérte Krisztus, hogy nem fogunk szenvedni, hisz Ő maga mondta, hogy „aki utánam akar jönni, vegye fel keresztjét és úgy kövessen engem!” Való azonban — a börtönök lakói, az öngyilkosok ezrei bizonyítják, hogy *Krisztus nélkül — a szenvedés idegeket tépő és kétségbeesésbe hajtó céltalan üresség*, míg a feltámadt Krisztus kegyelme és hűséges követőinek ígért jutalma önbizalom és erőt nyújt a szenvedés nehéz keresztjének elviselésére.

Tény az is, hogy a nyomor és nélkülözés ma csaknem elviselhetetlen. De kérjük, melyik parancsában adott jogot és felhatalmazást Krisztus akár a kartelleknek, akár egyeseknek, vagy államoknak is, hogy visszaélésekkel, igazságtalan emberi törvényekkel, bérelvadásokkal, vagy más emberetlen eszközökkel kizsarolják és nyomorba taszítsák felbarátaikat?

Krisztus mondta ugyan, hogy „szegények mindig lesznek ve-

letek”, de az is mondta, hogy „szeresd felebarátodat úgy, mint lenmagadat”, s „amit nem akarsz, hogy cselekedjenek neked az emberek, te se cselekedd velük!” Élelével, jócselekedeteivel példát adott szegénynek, gazdagnak egyaránt, hogyan bánjanak embertársaikkal. Legtöbbször éppen az élet hajólorcájával, a betegekkel, sántákkal, bénákkal, belpokosokkal, szegényekkel törődött, miért a vád tehát ellene, hogy krisztustagadó, iszentelen emberek és irányzatok — vétenek az emberies érzés és a felebaráti szeretet nagy parancsa ellen!?

Krisztus nem a földi paradicsomot akarta visszaállítani, amelyben tejben-vajban fürdöbelik mindenki és az is ígérte, hogy e földön az igazság, szeretet érvényesül minden vonalon. „Az én országom nem e világból való”, mondta Ő. Arra tanít bennünket, hogy a feltámadás kétségtelen bizonyossága mellett szemünkkel mi is az örök haza felé emeljük, hol Isten igazságossága, irgalmas szeretele és jutalmazó jósa érvényesül mindörökké.

De az is tény, hogy *ahol országok törvényeiben, szerződésük és megállapodások pontjaiban Krisztus tanításai, parancsai érvényesülnek, ott nem lehet szó elnyomtatásról, ott nincs megengedve kizsákmányolás és önérdék szolgálata, ott nem ismernek és nem türnek egyéni vagy szervezett bűnözéseket és hatalmi tulkapásokat, ott üldözik a társadalom hiéndit, ott lehajolnak és segítenek a szegényen és nyomorgón, ott letörlik a szemekből a szenvedés könnyeit, mert tudatában vannak Krisztus örök intésének: „amit legkisebbnek az emberek közül tesztek, nekem tesztek”!*

A földön sokszor leliporl igazság diadalát, a ritkán megnyilvánuló emberiesség és közös életcélből származó szolidaritás biztos elkövelkezésél, a mosi inséget és nyomort, vagy szenvedést adó éleltermésztfőlőli nagy hivatását és feltámadásunk uláni boldog alakulását hirdeti a feltámadt Krisztus üres sirja!

Ezért ünnepel az élet vándora, ezért kiáll még nagy nyo-

moruságában is Alleluját — az igazság Napjának, a halál diadalmas Legyőzőjének!

Nincs erősebb vágyunk, mint élni és megtartani mindazt, amit és amit szerelünk!

Az ember olborzad a megsemmisülés gondolatától, nem akar és nem lud az élelől megválni. Gondolatai, reménye, vágya, cselekvése, sőt önfeláldozásának célja is: az élel. Ezért éneklil kelkes örömmel és győzelmi hangulattal az élel diadalának ünnepe: „Feltámadt Krisztus e napon, alleluja!”

Az apostolok vértanus tanubizonyosa, a Krisztus halálát és feltámadását ismerő, megtért zsidók ezrei, a kereszténység tizenkilencszázados története minden kélséget kizáróvá leszik, hogy *Krisztus feltámadásával — pecsétet tett isteni voltára, tehát evangéliumának, tanításainak hitelsségére és így az emberi feltámadás valóságára is!*

„Bizzalok, én meggyőztem a világot!” mondta a Megváltó.

Ezért minden földi nyomoruság, szenvedés és igazságtalanság mellett is, sőt éppen ezeknek látlára és átszenvedése nyomán — néznek bizalommal a hívő lelkek százmilliói az igazság és Szeretet feltámadt diadalmas Bajnokára és ezért örülnek a megfeszített Jézus győzelmének! —P—

NAGYBŐJT VÉGÉN.

Hozzát küldöm imám én édes Jézusom Nem vigasztalhat meg senki e világon; Oda van a lelkem derüs csöndessége, Rabló kéz vjtte el édes boldogságom.

Eddigi éltemben mindig bízam benned, Te dicsőségedért küzködtem, fáradtam, Oda munkakedvem, bensöm vihar dulja, Épen hogy csak élek, csüggedten, fáradt[an].

Mintsasa köszálon—hittem állni magam Magam erejébe feltétlenül bízam, De jött a kísértés s mint szárnyaszegett [madár] Estem a magasból, mélységbe, bukottan.

Hála Teremtőnnek, reményem megvan [még.] Felragyog majd újra fáradt lelkem napja, Föltámadt Krisztussal szivem is megújul: Hiszen a szent teste s vérével táplálja.

Ragyogó kikelet lelkembe is beszáll, Erények virágl újra kivirulnak, Dalos lelkem ismét lelkesen hirdeti Nagy dicsőségét a föltámadt Krisztusnak.

K A T O L I K U S A C T I Ó

Nagypéntek

„Beteljesedett.“

Kiszlus — az Igazság vértanuja lehajtá fejét, kiadá lelkét.

A Mennyei Atya terve beteljesedett, Jézus földi hivatala: az emberiség megváltása befejezési nyert, Emberi lesle elválti emberi lelkétől, de mindkettővel együtt maradt a Fiúisten személye.

A legszentebb imádásra méltó test a sziklász mélyén pihen, a lélek pedig mint diadalmas hadvezér — a kárhozal előcsarnokából szabadítja meg és viszi az örökélel verőfényes magaslatokra azokat, kik istenfélő, bűnbánó lélekkel éltek Isten parancsai szerint és vágyvavarták a Megváltás boldogító elkövetkezésél.

A Golgotha ormán ég felé mered — a legcsodálatosabb királyi trón: Jézus drága véréől pirosuló kereszt.

Gyalázalfájának szárlák, — s a szenvedő és bűnös világ reménységfája lett, hogy ott az ember küzködő, bűnlől sívár lelke menedéket és vigaszt találjon.

A nap elsőléltől, hogy hódoljon Annak, aki maga az örök fény és világosság. A föld megdrázkódott és megindult — a Természet Urának szeretet-megnyilatkozásán, a kösziklák megrepedtek, hogy megszégyenítsék a durva, istengyilkos lömeg köszívűségét, a templom kárpilja kellészakadt, amikor a szentély Urál halálra adták.

És a nép?

Melléltverve rohant le a hegyről, még akkor is szaladt Krisztuslól.

A jobb lator megtérlt a pogány százados megrendülve vallotta: „Ez valóban Isten Fia volt!“, — a nép pedig, amely három évig követte, s elragadtatással hallgatta fenséges tanítását, a lömeg, amelyik evett és jóllakott a csodálatosan megszaporított kenyérből, amelyik pár nappal előbb még hozzannával üdvözölte és virágokat szórt elé, az elfeledett mindent, el Krisztus csodatetteit, a vakok, bénák, a betegek meggyógyítását, el a halottak feltámasztását, elvetemült vadsággal „feszítsd meg“ — el kiáltott és gyönyörködött Jézus rellentő kinjain és szenvedésein.

Az emberi gonoszság és kegyellenség orgiáját ülte — az ártatlan Krisztus végtelen szeretetáldozatának maggasztos megnyilatkozásakor.

Milyen csodás és mérhetel-

lenül nagy az isjenni irgalom és megbocsátó szeretet, hogy a bűneiben megátlakodott emberl még ily romlottsága mellett sem hagyja elveszni!

És a huszadik század fia?

Tudja, hogy az Ur Krisztus diadalmasan kilépett sirjából, tudja hogy keresztáldozata az élel győzelme lett a halál fölött, tudja, 19 század ragyogó lörlénele meggyőzhette, hogy Krisztust és fanítását nem lehet a „mult“ sirjába eltemetni, keservesen érzi, hogy élele Krisztus nélkül bizonytalan, bűnös és nyomoruságos és még sem lub leborulni a kereszt lövébe, hogy a kiontott isteni vér liszlára mossa és megbékéllesse zaklatott, sívár lelkét!

Mikor rendül meg az elvakt, önhílt lelkek kemény sziklája, mikor nyílik meg a megátlakodottak lelkiismeretének sölét bűn-sírfja, mikor tekint fel Krisztus szenvedő arcára bűnbánó, alázatos nézéssel — a földel luró, magasba nem néző, sanyargó élelelben másokban is, önmagában is ezerszer csalótlott, tehetetlenül vergődő ember?!

Krisztus! ki meggyőzted a halált és a gonosz lelket, kegyelmed fényével világosítsd meg a modern „Tamások“ örvényben vergődő lelkét és add, hogy rádtekintve mellüket verve mondják: „Én Uram! Én Istenem!“

Lelkigyakorlat.

Az endrődi hitbuzgalmi egyesületek évenként szokásos lelkigyakorlatát végezte április 12-én és 13-án **Strecke Ernő** fővárosi hitfiaiár. — Az országoshírfü szónok lélekbemarkoló, meggyőző, világos előadása olynagy hatást váltott ki, hogy nemcsak az egyesületek tagjai, hanem a hívek nagy lömege is rendszeresen hallgatta beszédeit. A lelkigyakorlat nagy eredményét bizonyítja az, hogy 12-én, 13-án és 14-én közel 1000 felnőtt hívó járult szentségekhez. Az endrődiek hálás szeretettel gondolnak „a széphangu Páterre“ és kérték lelkipásztorukat, hogy máskor is hívja el „missióra“.

Apostolok kellenek -

irja a magyar püsköki kar.

A magyar püsköki kar az elmúlt napokban egységes pásztorlevéllel lépett az ország, a hívek és lelkipásztorok elé. E püsköki szózat világos utmutatás minden magyar katolikusknak, hogyan szolgálhatja apostoli lélekkel Krisztus egyházának, a maga és hozzátartozói lelki ügyét.

A körlevél fontosabb részét alábbiakban közöljük:

„Örömmel állapítjuk meg, hogy világi híveink szinte nem várt érdeklődéssel tették magukévá az Actió Catholica felhívásait és közülök számosan az öskeresztények buzgóságával vállalták a tevékeny közreműködés feladatait.

Szentiséges Atyánk gondolatai szerint a világiak apostoli munkálkodásának a hierarchia (papság) vezetése alatt kell állania.

A lelkipásztorok úgy lömörítsék híveiket az Actió Catholica szervezeleibe, hogy a Főpásztor általuk a katolikus propaganda hatalmas eszközeihez jusson, **Krisztus országának megvalósítása céljából.**

A lelkipásztorok arra lörekedjenek, hogy **legelőször az egyházközség képviselőtestületét hassa át az Actió Catholica apostoli szelleme.** Alkalmass módon elsősorban a képviselőtestületet vonják be a lelkipásztorok az apostoli munkálkodásba. Minden jószándékú mankaeröl szívesen fogadjanak, megfelelő módon foglalkoztassanak, munkakedvüket elismerjék, buzdítsák és támogassák.

Ügyeljének a lelkipásztorok arra, hogy az egyházközségi képviselőtestületbe csak gyakorlati hitéletet élő egyének választassanak be.

A képviselőtestület tagjainak kell elsősorban jó példát adniok a katolikus életben, mert csak így lehetnek a hitélet fejlesztésében s a katolikus összefogásban apostoli munkatársak.

Nem lehet a képviselőtestület tagja az, aki vallásgyakorlatában hanyag, vagy ha katolikus ellenes magatartást tanúsít, vagy ilyen újságot és folyóiratot járalt.

A lelkipásztorok nagy gondot fordítsanak arra, hogy az egyházközség tagjai korok és nemek szerint csoportosítas-

sanak. Különös gondot fordítsanak a gyermekek és ifjuság megszervezésére.

Célra vezetőnek tartjuk a családgondozók (utcamegbi-zollak) intézményének felkarolását. A lelkipásztor ossza fel egyházközségét alkalmas világi munkatársai között úgy, hogy minden 10—15 család egy-egy gondozót nyerjen. Ezeket évenként löbbször gyűjtse össze, szítsa bennük az apostoli kedvel, iskolázza őket, lözzön eléjük konkrét feladatokat és használja fel erejüket az egyházi év igényei szerint.

A modern lelkipásztori élet három fundamentumon épül fel: **eleven hitbuzgalmi életen, katolikus szellemű műveltségen és a szociális gondolkodáson, illetve cselekvésen.** E feladatokat a lelkipásztorok egyedül nem oldhalják meg, s ezért buzgó, munkakész munkatársak után kell nézniök.

A lelkipásztor kiváló feladata a templom és az iskola. Gondolja legyen rá, hogy az ifjuság és leventék valláserkölcsi nevelése: biztosíttassék, hogy katolikus kölcsönkönyvtár létesíttessék.

A fegyelem ellen vét az, aki nem gondoskodik a katolikus sajtó és irodalmi termékek elterjesztéséről, de még jobban, ha maga is katolikusellenes lapot járalt.

A lelkipásztor krisztusi műve a szegénygondozás. Ralta legyen, hogy egyházközség szociális és karitatív szakosztályának segítségével teremtsen komoly szegénygondozást.

Tiszteleendő Testvéreink! Emlekezzetek az Ur Jézus példájára, aki 12 tanítványt választott ki, hogy utait előkészítsék: és munkáját megkönnyítsék. Gondoljatok Szent Pál eljárására, akit apostoli munkájában az egyházi renden kívül álló férfiak és nők egész serege támogatott. Buzgólkodjatok, hogy a világszerte tapasztalható vallásos megújulás idehaza is minél löbb apostoli termetljen ki magából, hogy szélmaló lörsadalmunkat minél hamarabb összefoghassuk a misztikus test közösségében, Krisztus országában, mely „Regnum gratiae et veritatis“ a kegyelem és a jószág országa.

XI. PIUS PÁPA A HÁBORU ELLEN

Az elmúlt napokban titkos konzistoriumon nagy beszédet mondott a Szentséges Atya, s ebben érintette egy új háboru kérdését is. A Pápa Őszentsége szavait röviden az alábbiakban közöljük: „Tekintelünk azokra a félelmetes gazdasági, politikai és különösen erkölcsi válságok felé fordul, amelyekkel az emberiség küzdök és amikor ezeknek gyászos következményeit tekintjük a jövő szempontjából, mélységes okunk van a fájdalomra. Hiszen még alig volt alkalom kijavítani az utolsó európai háboru pusztításait és máris komor felhők tornyosulnak a láthatáron...

Az emberek a nagy megzavarodásban és a népek kétségbeesett rettegésben mindenfelől a közös Atya felé fordítják szemüket és világosságot, megnyugtatót és reményt kérnek tőle...

Mivel egy új háboru általános elterjedt híre mindenkit nyugtalanít, nekünk a ránk ruházott apostoli hivatásnál fogva nyilatkozunk kell. *Nem tudjuk magunkkal elhítni azt, hogy akinek szívében kell feküdniök a népek jóléte és boldogulása, nemcsak saját nemzetük, hanem az emberiség nagy részének megölésére, rombadöntésére, kipusztítására gondolkodnak.* De ha valaki mégis merné elkövetni ezt a rettenetes bűnt — Isten távolítsa el ezt a szomorú jóslatot, — amelyet részünkről nem tudunk elhinni, — úgy nem tehetünk mást, mint újból elszomorodott lélekkel intézzük Istenhez a könyörgést: „*Szórd szét a háborura vágyó népeket!*”

Az idő mai aggodalmas szomorúságában, amely szomorubb jövőt enged számunkra élni, az irgalmas Isten világosítsa meg azoknak értelmét, akiknek kezében van a népek sorsa és kormányzása...

Majd elrendelte a Szentatya, hogy a következő év januárjában Lourdesben három napon és három éjszakán át szakadatlanul folyják a könyörgés a népek békéjéért.

Bemutatták a reformjavaslatokat a Kormányzónak.

A magyar miniszterium Gömbös Gyula vezetésével kedden délelőtt megjelent *Horthy Miklós kormányzó előtt* és bemutatták azokat a javaslatokat, amelyekkel foglalkoztatni akarják a parlamentet.

A kormányzó nagy érdeklődéssel hallgatta a Miniszterek előterjesztését és jóváhagyását adta a munkaprogramm előterjesztéséhez. A költségvetés beterjesztése előtt a közoktatási reformokról szóló javaslat, az ipari miniszterium életrehívásáról szóló kormányjavaslat, továbbá a 33-as bizottság működésének meghosszabbításáról szóló előterjesztés kerül a képviselőház elé letárgyalásra.

Választások után.

Mint a választások előtt megjelent számunkban előre jósoltuk, a *nemzet nagy többséget adott Gömbös Gyula miniszterelnök kormányának.* Nemcsak a vidéki nyílt, hanem a városi titkos kerületek legnagyobb részében is hatalmas előtörést csinált a *Nemzeti Egység pártja.* Ez pedig megcáfolja azt a téves felleveszt, hogy csak a nyílt szavazás hozta meg a kormányt támogató párt többségét.

A nép megunt a sok beszédet, nem ült fel a jelszavak és üres ígéretek megtévesztésének, cselekvést és segítséget vár. Gömbös Gyula az előbbi kormányok irányzatának megváltoztatásával, új reform politika hirdetésével utat talál a szavazók szívéhez. Ezért győzött, ezért állott mellé a nemzet színe-java.

Békésvármegye hét Nemzeti Egység pártit és egy kisgazdapártit választott. Utóbbi éppen a gyomai kerület.

Ismétellen hangsúlyozzuk,

hogy a kerület három községének érdekében nem találjuk szerencsésnek a választást. Az idő szomorúan fogja igazolni felfogásunk helyességét.

Némileg megnyugtató momentumnak csak azt találjuk, hogy *Endröd népének többsége* — minden izgatás, rágalmozás és demagógia mellett is — öntudatosan falujának és saját érdekének szolgálatában a *vármegye jelöltje mellett foglalt állást.*

Nem lesz érdektelen rámutatni arra is, hogy az új képviselők milyen foglalkozásuak. A 245 képviselő közül 64 földbirtokos, 52 köz- és magántisztviselő, 44 ügyvéd, 6 kisgazda, 11 újságíró, 11 mérnök, 13 katona, 7 orvos, 7 gyáros, 7 pap, 5 egyetemi tanár, 4 iparos, 1 tanító, 1 festő, 1 földmunkás és 4 munkás.

A független kisgazdapártban 8 ügyvéd, 9 képviselő tisztviselő, iparos, orvos, katona és festőművész, 4 földbirtokos és 2 kisgazda.

Az új országgyűlés feladatairól

nyilatkozott Gömbös, Bethlen és Eckhardt.

Egyik fővárosi lap hosszabb nyilatkozatot közölt anapokban **Gömbös Gyula** miniszterelnöktől. A reform-programm gondolatával mentem bele a választásokba — mondotta a Miniszterelnök — és a nemzet látta, hogy ez a politika hivatott nyugalmat és haladást teremteni az országban. A parlamentet az elkövetkező években fontos javaslatokkal kell foglalkoztatnunk. *Sorban jönnek a földbirtokpolitikai javaslatok, a telepítés, a hitbizományi reform, a tagosítás, az egyke leküzdése stb.*

Bethlen István gróf külpolitikai vonatkozású nyilatkozatot tett. Fontosnak tartja, hogy Európa új rendezésében milyen szerep jut a magyarságnak! *Félre kell tenni* — mondotta — *a belső viszályt és felül kell emelkedni azokon a kicsinyes szempontokon, amelyek most közéletünk fölött újból erőt venni látszanak.*

Eckhardt Tibor nyitva látja az ajtót a Nemzeti Egység pártjával való összefogásra. *Száz százalékban akarom megvalósítva látni* — mondotta — *Gömbös Gyula programját.*

Szentesi beszédében erőteljes felhívást intézett Eckhardt a kormányhoz, hogy sürgősen fogjon hozzá a reformtervezet megvalósításához.

Úgy véljük e felszólításra nincs szükség. Gömbös Gyula tudja, mivel tartozik az ország népének és erős parlamenti többség élén kezében tartja az új reformpolitika vonalvezetését s nem szorul a csip-csöp ellenzéki pártoeskák nógatására.

A nemzet is nagy érdeklődéssel néz az új országgyűlés munkássága elé. Reméli, hogy végre cselekvést és hozzáértést láthat.

A szegedi kir. Tábla dönt Kasnya Béla ügyében.

Olvastuk már a pesti lapokból, hogy a gyulai kir. ügyészség indítványára — a véres endrödi események miatt — *Vály-Nagy István* a gyulai kir. törvényszék vizsgálóbírája Kasnya Béla képviselő ellen izgatás büntette miatt eljárást indított, s április 3-ára megidézte.

Kasnya Béla mentelmi jogára hivatkozva nem jelent meg a vizsgáló bíró előtt.

Mint utabban olvassuk, a gyulai ügyészség előter-

jesztlést tett, hogy a gyulai törvényszék elnöke legyen lépéseket Kasnya Béla mentelmi jogának felfüggesztése és kiadatása iránt.

A törvényszék elulásiottla az ügyészség indítványát azzal a megokolással, hogy az ügy elbírálására nem tartja magát illetékesnek, mert jogi felfogása szerint *nem izgatási, hanem az állami és társadalmi rend hatályosabb védelméről szóló törvény csendőrségi szakaszába ütköző büncselekményről van szó,* és ennek elbírálására nem a gyulai, hanem a szegedi törvényszék illetékes.

A gyulai kir. ügyészség felfolyamodással élt a törvényszék végzése ellen, s így az indítvány a szegedi tábla elé kerül, amely meg fogja állapítani, hogy a gyulai, vagy a szegedi törvényszéknek kell-e kéri Kasnya Béla mentelmijogának felfüggesztését.

Nagy diplomáciai csaták — a nagyhatalmak között

Évek óta szállott a hír, hogy Németország akként oldotta meg a munkanélküliség súlyos kérdését, hogy igen sok gyárban hadifelszerelést gyártott. Évek óta tartó erős munka után végre kipattant, hogy Németország — megunva a rákényszerített béke megálázását és állandó fenyegető megszállását, olyan hatalmas hadsereget állított fel, amelyik bármelyik európai állam erejével felér.

A győző nagyhatalmak körében nagy felfordulást okozott a különben addig is nyílt titok és hosszú tárgyalások, számnélküli utazások és megbeszélések után Olaszország egyik festői szépségű helyén: **Strézában** jöttek össze tanácskozni *Olaszország, Franciaország és Anglia vezető államférfiai.* —

Hat pontban foglalták össze azokat az irányelveket, amelyeket magukra nézve követendőnek és kötelezőnek felállítottak.

Magyarországot a VI. pont érdeklí különösebben, mert ebben van szó arról, hogy a *trianoni katonai rendelkezéseket megváltoztatják, illetve erről május végén Rómában tárgyalni fognak.*

Természetesen Benes cseh külügyminiszter és társai minden lehető elkövetnek, hogy ezt az engedményt csökkentés és annak ára fejében a revízióról való lemondásra, illetve annak lehetlenné tevésére rákényszerítsenek bennünket.

Súlyos időknek nézünk eléje. A kormány tartózkodó magartása legjobban megfelel a nemzet érdekeinek. Mindenesetre fontos, hogy amikor pár hónap alatt sorsdöntő diplomáciai csatározások lesznek, a belpolitikában csend legyen és meggondolatlan politikuskok ne csökkentés külpolitikai kormányzatunk erkölcsi erejét — ellenségeink egyöntetű támadása alkalmával,

HIREK A NAGYVILÁGBÓL

Ezüst menyegzők. A gyomai járás nagy népszerűségű járásbirósági elnöke: *dr. Záhonyi Aladár és neje* május 7-én délután fél 6 órakor ülik házasságuk 25 éves évfordulóját. Az áldást a jubiláns házaspár felkérésére — régi barátjuk: *Csernus Mihály apátplebános* adja. Ugyancsak április 30-án ünneplik esküvőjük 25 éves évfordulóját az endrői katolikus iskola két kiváló tagja: *Orbók József igazgató és neje Belényesy Emilia*. Az egyházközség őszinte meleg szeretettel köszönti az érdemes jubilánsokat.

Elutazott a Főispán. *Dr. Fáy István* főispán elutazott Gyuláról, hogy a husvéli ünnepeket családjával együtt birtokán töltse. A főispán értesülésünk szerint csak a husvéli ünnepek után érkezik vissza Gyulára.

II. Rákóczi Ferenc vezérlő fejedelem halálának évfordulóján az endrői rk. templomban ünnepélyes gyászszenmisét mondott *Csernus Mihály apátplebános*, amelyen megjelenek a Hatóságok és Egyesületek vezetői, valamint az iskolák növendékei is. — Ezt követőleg a polgári iskolában gyász-emlékünnepele volt, amelyen főbb hazafiás szavai elhangzása után *Stefán Béla tanár* mondott tartalmas, magasan szárnyaló ünnepi beszédet Rákóczi öröklényi szerepéről, politikai és egyéni nagyságáról. Az ünnepély a himnus éneklésével zárult.

Szülő és csecsemő-otthon épít az endrői Stefánia-szövetség. Örömmel adjuk a hírt, hogy a Stefánia-szövetség endrői fiókja részint vármegyei segélyből, részint saját gyűjtéséből hatalmas szép egyesületi házat épít. Szerencsésnek tartjuk e tervet, hogy nem alkalmatlan és nagy költségekbe kerülő ócska ház átalakításával, hanem a szövetség céljainak különösen megfelelő, de a község szépségét is előmozdító szép új otthonban fogja végezni a szövetség nemes és áldásos munkáját.

Az Egyházközség és Női-liga csociális és karitatív szakosztálya nagyszombaton délelőtt — élelmiszersegélyt ad a falu szegényeinek. Ezúton is kéri a hivatelt, hogy adományait a Szent Antal — szegényházhoz küldjék, ahol kiosztásra kerülnek. — Ugyancsak megkezdte ez évi időbeleg lejárási akcióját a Vöröskereszt-fiókegyelet is. Sok gyermekes, szegény családok lejárási fordulója *Csernus Mihály* apátplebános elnökhöz.

Hírek szerint ismét visszahelyezik az OTI-t Békéscsabáról Gyulára.

Havi istentiszteleti rend.

Husvétmásodnapján szenmisét mutatunk be az *öregkerli és varjasi iskolákban*. **Április 28-án** a tanítóföldi és csejti iskolákban lesz szenmise és prédikáció. Az e környéken lakók elvégezhetik ezen alkalmakkor husvéli szenmisesüket és szenáladozásukat.

Husvét másodnapján délután fél 4 órakor *szenl Ferenc III. rendje*, **április 28-án** d. u. fél 4 órakor az *Olláregyesület*, **ugyanekkor délelőtt** háromnegyed 11 órakor a *Jézus Szive Szövetség csoportvezetői*, **május 2-án** fél 6 órakor a *Leányegyesület*, **május 4-én** fél 6 órakor az *Eucharisztikus Férfiliga* végzi havi ájtatosságát. A tagok pontos megjelenését kéri a Lelkipásztor.

Április 25-én buzászenlelő körmenettel tartunk a Kálváriához.

Május hónapban minden napon litániát mondunk a Boldogságos *Szenl Szüz* tisztelésére. Minden csütörtökön és vasárnap szenbeszéd is lesz.

A Szent István bazilikában 1.600 főnyi rendőrlégénység és liszlikar közös husvéli szenáladozáson vett részt. A Hercegprimás áldoztatta meg a budapesti rendőröket.

Siess, még nem késő! Szenháromság-vasárnapjait tart a husvéli áldozás elvégzésére engedélyezett idő.

Igen, ebben az évben, a husvéli áldozás ideje alatt ki kell békülnöd Istennel. Hálha már a jövő évben a temető egyik fejfáján olvassák nevedet?

El kell végezned — ha még el nem végeztél volna — a husvéli szenáladozást! Hálha a jövő hónapban várallanul, előkészületlenül magához szólít az Ur.

Végezd el mielőbb, siess, még nem késő! Amire ma még ad időt az Isten, ki tudja, holnap megadja-e? Egy éjszaka is hirtelen magához szólíthat az Isten — azért mindig légy kibékülve Istennel.

Ha családtagjaik, cselédek közül valaki el nem végezte volna husvéli gyónás-áldozását, végeztessük el vele, mert még nem késő. Apostolkodjunk rokonságban és ismerősök között is. „Siess, hogy ne késő!” — mondjuk a késlekedőknek.

Isten türelmes, sokáig vár... De az elszámolást nem enged el.

A mezőgazdasági statisztika elkészítéséhez szükséges adatok összeírását Endrőd bel- és külterületén ismét megkezdték.

Ügyvédi hir. *Dr. Libényi Béla* Endrődön. *Szenl János utca 12 sz. alatt ügyvédi irodáját megnyitotta.*

Huszmillió pengővel esett tavalay a vágóállal kivételünk. A veszteség a túlalacsony állatárakból származott.

Hárommillió munkanélkülit juttat kenyérhez Roosevelt.

A községi alkalmazottak július 1-től a központi illetményhivatallól kapják fizetésüket.

A Népházban megnyílt a katolikus kölesönkönyvtár. Kiváló szépirodalmi és szakmunkák állanak az olvasók rendelkezésére. Könyvkiosztás csütörtök és vasárnap d. u. 5 órakor van.

Az endrői cserkészek husvélihétfőjén este 7 órai kezdettel műkedvelő előadást rendeznek a Népház mozitermében.

Furcsaság. Megirtuk már, hogy a szerencsétlenül járt endrődiek hozzájáruló *Kozma Miklós* belügyminiszterrel, *dr. Fáy István főispántól* és vitéz *dr. Márky Barna alispántól* 100 100, összesen 300 P. segélyt kaptak. A napokban egy különösen furcsa esetről hallottunk. Az egyik sebesült közeli hozzájárulója megkérdezte a gyulai kórház főorvosát, hogy „mit gondol, nem hal-e meg a sebesült, mert az esetben ő is szeretné megkapni a 300 P. segélyt?“. És amikor a főorvos megnyugtató választ adott, nem is nagyon örült az illető. Ugy látszik, a pénz egyesek előtt még az életnél és vérségi köteleknél is nagyobb értékű. Elég furcsa tünelt!

A német zárdák és kolostorok állandó zaklatásával gyakran foglalkozik vezércikkében a bécsi Reichspost nevű újság. Az elmúlt hetekben közel száz egyházi személyt zaklattak a német birodalomban a legkülönbözőbb módon azzal a megokolással, hogy külföldi fizetési eszközöket rejtegetnek. A lap kiemeli, hogy a szigorú devizatörvények természetesen mindenkire, így a szerzetesekre is vonatkoznak, de el kell ítélni azt a megdöbbentő módot, ahogyan velük szemben eljárnak. Halleban éjféltől tört be a klauzurába egy rendőrkülönírmény. Boroszlóban a legnagyobb forgalom idején rendőri fedezettel kísérték végig szerzeteseket az utcán. A zárdákat körül fogják a rendőrök és be is halolnak azokba. Brandenburgban Kube parlamenti főnök rendelkezésére az iskolás gyermekek nem vehetnek részt a Veni Sancten és Tedeumon.

Ötévi fegyháza állék *dr. Plank Miklóst*, Miskolc város volt főjegyzőjét,

Hamburg népe az új pogányság ellen.

A német nemzeti szocialisták vezetői között vannak néhányan, akik a keresztény vallások helyett az ősgermán pogányságnak valamilyen modern formára átalakított mesterkelt alakját akarják rákényszeríteni a német népre. Egyaránt elnyomni igyekeztek ezek úgy a katolikus, mint az evangélikus egyházakat. Odáig fajult ez a vallásüldözés, hogy puskával belétek Faulhaber müncheni érsek ablakán, aki bátran szembe szállt ezzel az értelemelleni lörekvéssel.

Most vasárnap Hamburgban az összes evangélikus templomokban hatalmas tömegek előtt e pogány lörekvések ellen prédikáltak az evangélikus lelkészek. Tügel, hamburgi evangélikus püspök beszéiben kijelentette, hogy az őspogányság hirdetői durván támadták a kereszténységet, azért fel kell velük venniök a harcot. A vallásos érzés másban is megbecsülik, de a keresztény vallás gyalázását nem fogják engedni.

Aki megtartja az Egyház bűntparancsát, teljesíteni képes a IV. parancsot is. Brenner bécsi udvari tanácsos Károly nevű fia nem nyult pénteken a feltálat hushoz. „Miért nem eszel?“ kérdi az apa. „Pénteken a húst nem szeretem“, szól kitérően. „S miért nem szereted?“ „Tiltja az Egyház parancsa, így tanította a tisztelendő úr ma a hitoktatáson.“ „Takarodjál az asztaltól, bűntölj éhgyomorral, ha úgy szeretsz koplalni.“ Kezet csókol Károly az atyjának és elmegy szobájába. Az édesanyja titokban téstál visz neki. „Köszönöm, jó anyám, de a IV. parancs tiltja, hogy egyem. A bűnti parancsot megtartó köteles és képes a IV. parancs teljesítésére.“ Mikor édesatyja értesült erről, felkeresi és megcirógatja Károly fejét: „Fiam, ezentúl mi sem eszünk húst pénteken.“

Életfogytiglanifegyházat kapott a férjgyilkos Bognár István.

A vármegye állatállománya. **Hány számár van Békésvármegyében?** Sal Gyula vm. főállatorvosnak a közigazgatási bizottság ülésén felolvasott jelentése szerint Békésvármegye területén 47.083 szarvasmarha, 43.773 ló, 151.615 sertés, 45.880 juh, 93 számár, 88 öszvér és 547 kecske van. Az állatforgalom márciusban élénk volt. A megye területén 454 szarvasmarhát, 1060 borjut, 117 lovat, 1196 juhot és 11899 sertést adtak el.

T e r e f e r e

Varjasi: Agyon Isten jó reggelt atyafiak.

Peresi: Kendnek is. Mi ujság a Körözsön lunon?

Varjasi: Mi volna más, mint hogy a gyomaiak megválasztották a Kasnya Béiát követőnknek. Most aztán már csak jobb sorsa lesz a kisgazda társadalomnak!

Peresi: Majd meglátjuk. Ha mindenkinek annyi pengője volna a bukszájában, mint ahány igérettel rászédtek, hát nem volna közöttünk „védtel kol-dus”?

Ugari: No de most már mégis csak örülhetünk. Hiába fogtak össze a munkások az iparosokkal, meg az urakkal, mégis csak mink vagyunk a többség.

Varjasi: Nem tudom, hogy nem úgy vagy-e az örömmel, mint az egyszerű zsidó kereskedő?

Ugari: Hát azzal meg mi a manó iörténi?

Varjasi: Elment a fényképészhez a Szálival, meg a gyerekekkel, hogy együtt fotografálják le az egész családot. A fényképész sorjában felállította őket és azt mondta, hogy „most már kérek barátságos arcot vágni”. A kereskedő azonban azt mondta, hogy már csak ne kívánjon tőle lehetetlen dolgot. Hogy vágjon ő barátságos arcot, amikor a Száli nap-hosszal veszekszik vele. Küldje ki előbb a Szálit, akkor talán sikerül neki is mosolyogni. — Hát így vannak sokan a válaszlással is. Az egész vármegyében mindenütt a Nemzeti Egység győzött, csak minálunk nem. Hogy vágjunk tehát barátságos arcot, amikor dícséretet és jutalmat, no meg hébe-hóba egy kis segítséget aligha érdemlünk.

Mirhói: Jól mondja kend. Üres tarisznyával csak a bolond ember henceg. A korlepszek is csak pár hélig tartanak, de mi lesz azután!

Zugi: Hát nem hallottad a válaszlások előtt, hogy ezután tejben-vajban fürdünk? Eltörlik az adósságot, csökkentik az adókat, 30 pengő lesz a buza, 1 pengő a disznó ára, felosztják a nagybirtokokat, mindenki annyit kap, amennyit akar, hegyen-völgyön lakodalom lesz, dolgozni se kell, hát ha ennek a sok jónak csak felét is meg-hozza a Kasnya, hát lesz itt olyan jó világ, hogy még a kínai császár is ide jön galuskát enni!

Turi: Dehát ki találta ki ezt a sok csodabogarat és csak nem hitték el kendtek, hogy ezek megvalósulhatnak?

Zugi: Ez is, az is mondott valamit. Egyik a másiknak adta jól megnagyítva. A végén már letették volna sokan a nagy esküt is, hogy mindez szentígaz. Ilyen a hiszékeny, tudatlan nép.

Turi: Hát az a bizonyos szerencsétlenség ügye hogyan is áll? Még nálunk is égnek meredt a hajunk, amikor az ujságokból olvastuk.

Mirhói: Biz az szörnyen csuf dolog volt. Az egész válaszlás nem ért egy csepp vért, nem-hogy hét halottja legyen.

Zugi: Az ujságok pontosan megírták, hogy a vizsgálat eddig mit derített ki. Az már bizonyos, hogy sem a szolgabíró, sem a vezető csendőralhadnagy nem adott parancsot a fűzésre. A csendőrök bevalították, hogy szorongatott, lenyegető, valósággal kényszer helyzetükben önvédelemből maguktól löttek.

Turi: És csakugyan olyan lenyegető volt a nép hangulata?

Mirhói: Én közel álltam a nagykapuhoz. Kasnya autója mellett és a jegyzői szobák irányában álltak azok az emberek, főként azok a sihederek, gyomai korlesek és valamennyi asszony is, akik lehettek vagy 250-en vagy 300-an, s akik lármáztak, ordítottak, gyalázkodó, káromkodó szavakkal kiabáltak a csendőrök felé. — Amikor Kasnya kigunyolta a csendőralhadnagyot és felszólítását nem vette figyelembe, ezek még nagyobb vérszemel kaptak. Hiába szépítgetjük és lakargatjuk, bizony ezek úgy meg voltak bősziülve, hogy ha a csendőrök eljöttek volna a község háza falától, hát nem tudom a pus-kát nem vették volna-e el tőlük!

Turi: De hát, ha úgy látták a csendőrök, hogy Kasnya szem-beszáll a parancsot és viselkedésével lángra gyújtja a szenvedélyt, miért nem fogták le őt?

Zugi: No és mit gondolt kigyelmed, ha ezt teszik, a mellette állók nem fogják pártját és nem mennek neki a csendőröknek? Nem ismeri maga akkor a tömeg-szenvedélyt. Isten ments, akkor nem 7, hanem tán még tízszer annyi áldozat is lehetett volna. Vagy a csendőrök lettek volna az áldozatok. —

Turi: Hát aztán jogos volt-e a csendőrök önvédelme?

Zugi: Ezt a dolgot vizsgálta nyolc napig a csendőrlábornok utasítására a csendőralhadbíró-ság. Nem lehet tudni még, hogy a vizsgálat milyen eredménnyel fog végződni. Egyik ember így, a másik úgy vall. —

Turi: De a szolgabírókról is olvastam valamit, hogy fegyelmijök van.

Zugi: Az ujságok azt írják, hogy az egyik fegyelmet kapott és felfüggesztést azért, hogy nem várta meg, amíg a népel a község háza előtt is fel nem osztatta a csendőrség. A másik pedig, aki *Rubinek és Zeőke jeltől urak tanácskozásán vett részt* a plebánián, hogy miért nem kísérelte meg ő távozásra szólítani a tömeget.

Turi: No és előre látható volt a fegyverhasználati szüksége?

Gyomavégi: Nyavalya volt. Nem gondolta azt senki. Ha Kasnya kétszer is nem kiáltja, hogy ne menjünk, mert lesz engedély a gyűlésre, szétment volna a tömeg magától is.

Turi: Hát akkor miért hibás a főbíró, ő honnan gondolhatta azt, hogy a tömeg egyrésze az uszítástól megzavarodik, s a csendőrök a nehéz helyzetben, de parancs nélkül fegyverhasználnak? Még a csendőrök se sejtették, hogy ide-lukad ki a dolog, nemhogy aki nem volt a tett helyen. —

Mirhói: De még az a legjobb, amit a kortések meséltek és sok hiszékeny ember eleinte fel is áll nekik, hogy az Apátur a toronyból kendővel adott jelt a lövésre. Később meg azt mondták, hogy azért hibás, mert neki egy szavába került volna és nem lőtt volna a csendőrség.

Turi: De hisz éppen az előbb mondták, hogy senki nem gondolt lövésre és hogy a csendőrök senkitől parancsot nem kaptak erre. Honnan szagolta volna meg a pap ezt? Hát hogy lehet ilyen hazug rágal-mal és szemenszedett bulaságot bevenni és elhinni?

Zugi: Nálunk az a szokás barátom, hogy ha nem esik az eső, szidják a papot, hogy miért nem imádkozott jobban. Ha jégeső esik, akkor megint a pap a hibás. Ha az öreganyjuk térdekalácsa reumás, ezért is a papot hibáztatják.

Varjasi: Ugy vannak itt sokan a templomkerülők, meg demokraták közül, mint az egyszerű ember, aki feleségét ásóval, meg kapával úgy fejbe verte, hogy ez belehall. Amikor a bíróság elé került, s a bíró megkérdezte, hogy bűnösnek érzi-e magát, azt felelte: Én nem vagyok bűnös. Én csak azt tettem, amire a pap az oltárnál felelt. Azt mondta a pap, hogy az ásó és kapa választ el bennünket egymástól és erre esküdünk. Hát mivel meguntam az asszonyt, azért vertem

agyon ásóval, meg kapával. A pap mondta, hogy ez elválaszt, hát én csak ezt tettem, a pap a bűnös.

Turi: Hát viccnek nem rossz, de ha az endrődi nép egyrésze komoly dologban is így gondolkodik és felül minden zöld beszédnek, hát akkor nagy szegénységi bizonyítványt állít ki magáról. A csendőrségnek olyan szabályzata van, amelyet be kell nekik tartani. Ebbe nem ütheti bele az orrát sem pap, sem más ember. Vagy jogos volt a csendőrség fegyverhasználat, Kasnya és a tömeg viselkedése miatt, akkor rendben van, vagy nem, akkor felelnek a csendőrök ezért. De hogy más hibáztassanak, aki ott se volt és semmi köze az egész-hez, ez már mégis csunya és aljas dolog.

Zugi: Megérdemeljük a feddést szomszéd, mert sok hív-vány ember van közöttünk is. De tán még több, aki nem a fejével, hanem a csizmájával gondolkodik. Ezeknek meg az Ur Isten is megbocsát, mert nem tudják, hogy mit tarandálnak és milyen sok rosszal csinálnak a rágalmaikkal.

Varjasi: Az idő mindent kiderít. Én hiszem, hogy az igazság él, amint most húsvétkor az Ur Jézusnál is láttuk. Az endrődi esetre is világosság derül. Az Isten fölöttünk van és mindenkivel szabad. — Béke legyen velünk. (El.)

Furcsa végrendelet.

Az alábbi eset Dunaföldváron történt:

Az édesanya, ki már érezte közeli halálát; nehogy gyermekei holla után veszekedjenek, megosztotta közöttük a vagyonát. Mindössze egy borjú volt, mely elköborolt, meg egy darabka szőlője.

Igy szólt hozzájuk:

— *Gyermekeim, nem akarom, hogy valamelyik csalódjon; ezért a szőlőt mindegyik használja. Szent György naptól Szent Mihály napig a Böskée, Szent Mihály-naptól Szent György-napig a Gyurié lesz. A borjú ha megkerült: a Böskée, ha nem kerül meg, akkor a Gyurié...*

Ebbe a gyerekek szépen bele is nyugodtak.

A haldokló ágyon.

X. haldoklik. Halála előtt szól feleségének, hogy hívja el hozzá az anyakönyvvezetőt.

— *Minek? — kérdi meglepetve X-né.*

— *Megakarok neki bocsátani, amiért összekötött veled.*

MUNKÁSKÉRDÉS

A legbiztosabb kereseti lehetőség tavasszal.

Fejlesszük a selyemtenyésztést.

A közgazdaság legbiztosabb termelési ága a selyemgubó termelés. Ha tiszter annyi selyemgubónk volna, mint van — mondotta egyik felügyelő — azt is értékesíteni tudná az állam.

A mai nehéz helyzetben minden ember olyan foglalkozás után nézzen, amelyből biztos pénzelegység, tehát kenyérre és ruháivalót kap.

A szegény családoknak legkönnyebb tavaszi munkaalkalma — a 6 héti tartó selyemgubó termelés. Kiadás, befektetés nincs rá. Az eperfa levélszedést elvégezhetik a nehéz munkára alkalmatlan öregek, gyermekek, s a családot gondozó anyák is.

A csanádmezei falvakban sok szar munkáscsalád szerzi be évi ruhaszükségletét a selyemgubó szép beváltási árából. Husz-harminc kilométernyire, egész Kondoros alá elmennek eperfa levélért.

Az endrői munkanélküli tömeg is szép pénzt kereshetnek, ha erőteljesebben karolják fel a selyemtenyésztést. Kondoros és Szarvas felé, de a gyomai uton is sok eperfa van. Ezek felhasználásával hozzáfoghatnak a hernyok etetéséhez.

Akik részt akarnak venni azok jelentkezzenek az *Egységes Munkás Otthon elnökségénél*, hogy a szükséges hernyó mennyiséget még a hónap folyamán a csabai selyembeváltó-intézetől megkérhessék.

Adomány a munkásoknak

Csernus Mihály apátplebános a napokban „egy jó kis ajándék malacot” adott az endrői Munkás Otthon tagjainak. Az ünnepekre százötven munkáscsalád jutott egy kis hushoz és szalonnához. A munkások küldöttség útján köszönték meg lelkipásztoruk jószágát.

Megjött az első temetkezési segély.

A múlt év őszén több száz endrői lakos iratkozott be a „Katholikus Népszövetség Temetkezési Segítőpénztár”-ának tagjai közé. Ezek között volt a szerencsétlenül elhalt *Poldnyi Józsefné Fülöp Mária* is. A segítőpénztár szabályai legalább félévi befizetést kívánnak ahhoz, hogy a tag elhalálása után hozzátartozói a biztosítási összeget megkapják. Fülöp Mária azonban csak 3 hónapi tagdíjat fizetett. Csernus Mihály apátplebános ajánlatára azonban a pénztár eltekintett a szabályoktól és Polányi Józsefnek 152 P. segélyt utalt ki. — A pénztár nemes eljárása nagy meglepetést váltott ki a tagok körében.

A Sebeskőrösnél hétfőtől 50 endrői munkást foglalkoztatnak.

Közgazdaság

Zöld-hitel a gazdáknak.

A M. Kir. Miniszterium 1950/1935 M. E. sz. rendelete alapján a debreceni „Tiszántúli Körzeti Mezőgazdasági Hitelszövetkezet.”

az 1935 évi mezőgazdasági munkálatok pénzügyi szükségletének ellátására kisebb kölcsönöket nyújt a keilően hiteleképes gazdáknak.

A hitel feltétele, hogy abban csak azok az érdemes gazdák részesíthetők, akiknek kölcsönüket a legteljesebb mértékben biztosítják (megfelelő jelzalog, terménylektetés, stb.) és fizetési készségük és képességük a kölcsön határidőben való visszafizetését garantálja, mivel termelési hitelről lévén szó, ezek a kölcsönök a jövő évi termelési időszakra semmi körülmények között nem vihetők.

Aki ilyen kölcsönöket akar felvenni, köteles a legújabb hitelteljesítési leikkönyvi belétkönyvet és kat. birtokkivét oda beküldeni. Amennyiben még a szövetkezetnek nem tagja, legalább egy üzletrésszel tagjai sorába belépni.

A hitel keretében legfeljebb 6 havi lejáratú váltók nyújthatók be, amelyek lejáratkor 50 százalék erejéig egy ízben további 3 hónapra megújíthatók lesznek, azzal azonban, hogy a 3 hónapos lejárat 1935 december 27 napjánál későbbi időpontra nem esheik.

Ezen hitel alapján folyósított kölcsönök kamatlétele 7 százalék.

Hiteligénylés legfeljebb 1935. május 31-ig jelenthető be az intézetnél.

A zöld-hitel folyósítását — Endrőd Gyomai Takarékpénztár is készséggel eszközli.

Állami kölcsön gyümölcsös telepítésére. A Földművelésügyi Miniszterium terve alapján a kormány 800 hold gyümölcsös telepítésére kölcsönt ad a kis- és középbirtokosoknak. A rendelet azonban csak a gyümölcs termelésére különösen alkalmas vármegyék lakosainak ad lehetőséget a kölcsön felvételére. Békés, Csanád, Arad, Bihar, Csongrád és Jász-Nagykun-Szolnok vármegyék nincsenek a tervbe vett vármegyék között. *Némileg sérelmesnek tartjuk e rendelkezést, mert e vármegyék szilva termése elsőrangú és annak fejlesztése feltétlenül indokolt volna már csak az óriási számú mezőgazdasági munkásság élelmezése szempontjából is.*

Esnek a terményárak.

Az elmúlt hetekben az összes gabonatermékek árában némi csökkenés állott be. Szakemberek véleménye szerint ez csak a spekuláció játéka. Tudvalevő ugyanis, hogy búza, árpa és zab alig, tengeri is kevés van már a gazdák magláraiban. A terményülzsde gyenge forgalma is ide vezethető vissza. Valószínűnek tartják, hogy május hónapban az árak ismét elérik a március első felében volt magasságukat.

Ugyancsak áresésről számolhatunk be a sertés és borjú piacon is. A gazdaközönység a kiszállítás erősebb megindulását várja és reméli, mert ha a hizlalás tovább is ily sulyos ráfizetést kíván, a múlt év rossz termése mellett még az anyagilag jobb helyzetben élő gazdák is tönkremennek. A nagyipar árárdexa I év alatt 20 %-ot emelkedett. Nem kívánhatjuk tehát, hogy a nagyobb árakat eredményező csereüzletek ne fejlesszenek tovább a gazdaközönység védelmére.

Megszűntek a minimális búzabevásárlási árak

A kormány által a múltévi július 9-en megállapított minimális búzabevásárlási árak, amelyek a gazdasági év folyamán a gazda számára minden vasúti állomáson előre meghatározott áron történő értékesítést biztosítottak, április 10-én megszűntek. A közönség általában alig vette tudomásul a minimális árak megszüntetéséről, mert a tényleges napiárak az értékesítési kampány során egyébként is állandóan a minimális színvonal felett voltak és vannak ma is. A buza további áralakulását illetően nehéz jóslásokba bocsátkozni. A piac egyelőre országsszerű üzletellen, forgalom alig van, de vásárló sem jelentkezik a malmok és a kereskedelem részéről.

Szerkesztői üzenet

T. L. Törökszentmiklós. Csodálkozására, hogy az érseki udvar ezideig nem intézkedett, felvilágosítást adni nem tudunk. Tény az, hogy a Pápa Őszensége 1934. év július hó 28-án kiadott döntvényében ezeket közli: „Abbatas vel Praepositi legitime electi, gaudent omnibus et singulis privilegiis, honoribus ac praerogativis, quae... Protonotariis Apostolicis ad instar participantium concessa sunt...” Tehát mindazon és különleges kitüntetésekben, listelelben és megbecsülésben részesülnek, mint a protonotáriusok, azaz apostoli főjegyzők. Innen a nagyváradai Egyházmegyei Főhatóságtól nyilvánosan is elismert „méltóságos” címük a prépostoknak és apáloknak.

HIRDETÉSEK

Endrőd—Gyomai Takarékpénztár R. T. Endrőd

Fióköntézet: Gyoma. Telefon: Endrőd 2. Folyósít rövidlejáratú mezőgazdasági kölcsönöket. Elfogad felmondás nélküli betéteket a legmagasabb kamattal. Foglalkozik a banküzlet minden ágával, szelvénybevételek, arany- és ezüstpénzek, valamint külföldi pénznek beváltásával a mindenkori legmagasabb árfolyamon. Mindennemű felvilágosítással és utbaigazítással díjtalanul áll rendelkezésre az Igazgatóság.

Endrődön Kossuth u. 10. sz. ház, valamint a Nagyperesdülőben nyolc kis hold föld kedvező fizetési feltételek mellett olcsón eladó. Érdeklődni lehet Békésbsabán, a Békésmezei Kereskedelmi Banknál.

Az Endrőd—Gyomai Takarékpénztár Rt. mindenféle gabonaneműt magas piaci áron vásárol.

Legértékesebb ajánlatok husvétra az ÓRA, ÉKSZER dús választék, szolid árak, TAUBER, Mezőtur (Gimnáziummal szemben.) Alapítva: 1897.

Kaliforniai pajzstetűtől mentes gyümölcsfát, magastörzsű és bokor-rózsát, díszfát, díszcserjét, évelő virágot, gyökere szőlőveszt stb. bármilyen menüiségben igen olcsón szállít

UNGHVÁRY JÓZSEF

faiskolója
CEGLÉD

Budapesti Iroda VI. kerület Andrássy-út 56. Oktató nagy árjegyzék ingyen.

A Katolikus Népszövetség Temetkezési Segítőpénztára

útján mindenki könnyíthet az elhalálás miatt jelentkező gondon, megnyugvást szerezhet magának és családjának.

Iratkozzék be tagul

mert ezáltal csekély havi tagsági díj ellenében oly összegű temetési segélyről gondoskodik, amelyből a gyógykezelés, temetés minden kiadása fedezhető. A temetési segélyakciót a nagyváradai egyházmegyei Apostoli Kormányzó ur 1933/1933 sz. alatt jóváhagyta és ajánlja.

Tagfelvétel és a díjak befizetése az Endrőd—Gyomai Takarékpénztár Rt.-nél Endrődön, hol mindennemű felvilágosítással és utbaigazítással díjtalanul szolgálnak.

Tag lehet minden 14—65 év közötti egyén.

Orvosi vizsgálat nincsen! Legkisebb havi díj 50 fillér.

„Az Egyházmegyei Hatóság 1238/1934. számú engedélyével.”

Szerkesztésért és kiadásért felelős:
Stefán Béla.

Nyomtatta a „Hungária” könyvnyomda vállalat, Gyomán.

Felolós füzetvezető: Tékai Sándor.

HÁRMAS-KÖRÖS

HITBUZGALMI, KÖZGAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLPOLITIKAI FOLYÓIRAT

Előfizetési árak:

Negyedévre 20 fillér.

Megjelenik minden hónap 15-én.

Felelős szerkesztő:

STEFÁN BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Endrőd, Széchenyi utca 2.

Hirdetéseket

kedvezményes feltételek mellett
közlünk.

Magyar Pünkösd.

A magyar népnek századok óta egyik legkedvesebb, legjobban várt ünnepe a: *Pünkösd*. Hisz még a nőfőben is „piros-pünkösd hajnaláról” dalol. A délibábos róna fia ekkor látja legszebb pompájában a természetet, merengő bizakodással szemléli hűséges földjének csodás öltöztetését, s fellakad ajkán az ima a kegyelem és áldás Urához: a *Szentlélek Uristenhez*.

És mintha a Szentlélek kegyelme megcirógatná az emberek sok bajtól, megpróbáltatástól, nélkülözéstől gyötrődő lelkét, egy-két órára öröm és derű suhan át a barázdás arcon, de csakhamar elvonul a lélek napsugara, s átveszi kényszer-uralmát a mai mostoha idők komor érzés- és gondolatvilága.

Krisztus anyaszentegyházát — lelki ismeretesen meg akarván felelni az Üdvözítő parancsának: „Elmenvén *tanítsatok* minden népet...” hívei millióinak szemét és szívét ismét a Szentlélekre irányítja, hogy a „szívek-vesék vizsgálója” gyujtson liuzet a dermedt, zűrzavaros emberi lelkekbe, vezesse őket vissza az egyedül üdvözítő hit világosságára és egységére, erősítse őket a viszonzatlanságos életúton és hozzon több örömet, megértést, szeretetet a boldogtalan, lépelődő, sötétségben bolorkáló társadalomba.

Gyarlók, gyöngék, tehetetlenek vagyunk. A világ hatalmasai hétről-hétre fanécskoznak, gyülekeznek, s az eredmény vajadás, rettegés a fenyegető új vérözön borzalmaitól.

A tudomány és közgazdasági élet hihetetlen erőfeszítésekkel fell, a löbbermelés, minden léren az emberi ügyesség és értelem diadalát hirdeli, s mégis amikor az emberi munka rengeteg „főlöslégét” a pénzéhes spekuláció elpusztítja, százmillió ember az éhenhalás előtt áll, s a társadalom nagy része a napi kenyérrel alig tudja biztosítani.

Az emberiségnek *segítség*re van szüksége!

De hová forduljon, merre nézzen? — Bizonytalan sorsában kényszerül az Ég felé te-

kinleni. És Pünkösd ünnepén az apostolok állhatatosságával kéri a „jó tanács *Lelkét*”, világosítsa meg az országok, nemzetek vezetőinek értelmét, hogy a munkanélküliség, elégedetlenség, forradalmak és szörnyű lerongyolódás ulvesztőiben találják meg a hékés kivezetés, jobb sors és boldogulás útját. Buzgó imáinkkal ostromoljuk a *bölcsesség és tudomány Lelkét*, mert az emberek, vezetők és alattvalók egyaránt elhagyják Krisztus hitének világító oszlopát, a hitközöny és vallásellenesség sötét szakadékaiban kóborolnak, az erkölcs és tisztesség nem szívesen látott vendég a háború és forradalmak miazmáitól megferdült magyar családokban. A gonzság szelleme a tudatlanság és hitellenesség bűnös fegyverével harcol, s a katolikusok fenn és lenn gyáván meghunyászkodnak, egymást nem lámogatják és nem védik, engedik, hogy őket félretolják vagy látszólagos semmi engedelmények nyújtásával háttérbe szorítsák. — Hiányzik a hit egysége, s az összetartozás nagy erőt jelentő gondolata és átérzése.

És legjobban szükségünk van a *szeretet Lelkének* erősítő segítségére. — Az igazság a szeretet gyökereből nő ki. Enélkül sem megértést, sem méltányosságot, sem áldozatot nem látunk, de nem is várhatunk. Az emberi tehetetlenség gyötrő kérdéseinek kulcsa a felebaráti szeretet bensőséges átérzése és aktív megvalósítása.

A *nemzetek és népek élete nagy reformjának* tehát a *Szentlélek megvilágosító, megerősítő és segítséget adó kegyelmeiből kell kiindulnia és átalakulnia!*

Az *apostolok együtt voltak és imádkoztak*, így várták és nyerték az ígért Szentlelket! A magyarság együttérzése, összefogása és Istenhez térése lesz biztos alapja az ezeréves nemzet új és boldogabb jövőjének!

Jöjj el Szentlélek Uristen! — Oltalmazd, gyámolítsd, erősítsd és vezesd jóra — a Hozzád gyakran hűlten, de nyomoruságos helyzetében Feléd forduló, áldásodért könyörgő magyar népet!

Jézus mennybemenetele

az isteni mester életében az egyik legszebb mozzanat. Bucsuszavai az apostolok és Krisztusi anyaszentegyház célkifizései voltak: „menjétek az egész világra és hirdessétek az evangéliumot”. Ez volt a tanítványok öröksége. — Tanítani az istentagadót a hitre, hogy ne éljenek úgy az emberek, mint az erdő vadjai. Tanítani az emberek millióit a szeretetre, hogy a gyermek ne üsse le az apját a vagyonért, az szülő ne fojtsa meg a gyermekéletelembimbójában a saját kényelméért. Tanítani a veszekedőt, a rágalmazót, hogy ne tegye pokollá felebaráti életét. Tanítani a paráznát, hogy teste a Szentlélek temploma. Tanítani a tolvajt, hogy mások verejtékes munkával szerzett jószágát elvenni igazságtalanság. Tanítani a hazudozót, hogy ajkai utálatosak Isten előtt. Tanítani a féktelen kívánságaitól elvakult embert, hogy van halár — Isten által állított sorompó — a vagyon és szerelem kívánságaiban.

Ez volt a tanítványok öröksége. Ezt a tanítást vitte szent Pál lángoló lélekkel Jeruzsálemről Hispániáig. Ezt búgja a miszionárius aulója és repülőgépe Afrika vadonjaiban. Ezért az örökségért halt meg Péter a kereszten!

És ha ebből az örökségből élnének ma az emberek, talán boldogtalanok volnának? S Te ker. Testvér, aki olvasod most, hogy mi volt Krisztus öröksége, aki szíved mélyén meg vagy győződve, hogy az lenne a boldog világ, ahol ezek a tanítások érvényesülnek, Te mit tettél eddig, hogy terjedjen ez a boldogító tanítás?! Te is Krisztus tanítványa vagy. Tanítollad jóra, nemesre felebarátodat? Mutatlad neki az életben a példa vonzó erejét? Ha nem tetted eddig, fogj hozzá még ma, mert különben nem vagy Krisztus tanítványa.

S mi a legkedvesebb, amit Krisztus hagyott? Az, hogy Ő velünk marad a világ végezetéig. Velünk maradt a szentiségekben és kegyelmeiben. Meri Ő tudja, hogy az ember gyön-

Májusban

indul meg az élet a természetben: pattognak a rügyek, feslenek a bimbók, nyílnak a szirmok és a virágbaborult fák egy szép, gazdag ősz ígétét rejtik keblükben.

Május havát az Anyaszentegyház a Bold. Szűz. tiszteletére szenteli, hogy ő legyen a mi napsugarunk. Indítsa meg dermedt lelkünkben az életet. Az Ő jósága és szeretete pezsdítse fel hideg szívünkben a vért, hogy a Krisztusért dobogjon, lelkünkben a vágyat a tökéletesebb élet után, hogy ott nyiljanak a virágok és mutassák egy szebb, jobb, egy katolikusabb élet reményét.

Pár héttel ezelőtt gondterhes arccal jártunk az üde buzatáblák, a viruló kertek között. Istenem mi lesz velünk, ha egy májusi éjszakán a fagy kinyújtja jeges kezét és derékba töri az induló életet, hideg lehellete lesodorja a pompázó virágokat és elhervasztja a szebb jövő ígétét.

Ilyen gondterhelt homlokkal jár közöttünk a Szűzanya. Nézi az Ő gyermekeit, akik a husvétii szt. gyónás után oly szépek, oly kedvesek Isten előtt. Akiknek virágbaborult lelkük oly szép jövőt ígér. Istenem! mi lesz velük, ha a Sátán kinyújtja feléjük kezét, ha a halálos bűn hidege idő előtt elhervasztja és letépi a szép reményeket.

És jött a fagy. Egy reggelre porba hulltak a virágok, elhervadtak a levelek, a gyümölcsfák kopaszon meredeztek az ég felé.

És én most azért imádkozom, azt kérem a közbenjáró Szűzanyától az esti litániákon, hogy anyai palástját fordítsa oltalmamra, erősítést, kitartást eszközöljön ki Szent Fiától. Ne engedje, hogy a lelkem porba hullott virág legyen, ne engedje, hogy reményeim elhervadjanak, vigyázzon rám, hogy ne érjen fagy egy hideg májusi éjszakán. — 6.

ge, hogy a nyáj pásztor nélkül nem nyáj, a lélek Önélküle rosszra hajló, az ember Isten nélkül félelme.

Áldozócsütörtökön megemlékezem az Ur örökségéről s mint Krisztus tanítványa rajta leszek, hogy mindig lelkemben éljen és velünk maradjon.

Mi a Katolikus Akció?

— Hallom, téged is megválasztottak valaminek abba a Katolikus Akcióba! Mi az tulajdonképpen? Valami új egyesület?

— Sem nem új, sem nem egyesület!

— No hát azért, mert én amúgy sem lépek be!

— Nem is kell! Benne vagy azóta, amióta katolikusnak keresztelték. *Tagja annak minden katolikus ember, akár gyerek, akár felnőtt, akár férfi, akár asszony.* A neve, Katolikus Akció (latinul Actio Catholica) megmondja, hogy micsoda: a katolikusok, főképpen a világi katolikusok tevékenysége, buzgólkodása a vallásunk érdekében. Magyarul: a világiak apostolkodása. Nem új dolog ez, hiszen már az ősegyházban ott lájuk a papok mellett a világiakat az egyház életében. Csak hát időközben ellanyhult a buzgóság...

— Aztán most kinek jutott megint az eszébe?

— Maga a szentséges Atya, a mostani Pápa sűrgeli a dolgot. Látni, hogy az Isten országa nemhogy terjeszkednék, hanem sokfelé a hívek ezrei és lízezei elszakadnak és új pogányságba keverednek. Erre akart orvoságot adni a Pápa, amikor 1922. december 28-án kiadta az Ubi arcano kezdetű körlevelét.

— Mi van abban a levélben?

— Sok mindenféle! Elsőbben is megállapítja a Szentatyát, hogy az idők kereke nagyon fordul s amiként az országok hadviselése is egészen más módon folyik, mint száz évvel ezelőtt, Krisztus Egyházának az ellenségei is egészen új és modern eszközökkel küzdenek az igaz hit ellen. Nekik szolgál az újság, a könyv, a színház, a mozi, a rádió. Divalton, sporton, festépoláson, szórakozáson keresztül ezerféle kíváncsú formában csempészik az emberek közé az ördög evangéliumát. Van pénzük és sok emberük, világraszóló szervezeteik. Mi meg most is a kiskálénál tartunk és elvárunk attól a magányos papunktól, hogy a szószékről egymaga verje vissza a lámadásokat.

— Hát nem az ő dolga az?

— Nem csak az övé, hanem minden katolikusé! Lám a szocialisták és kommunisták sem azt mondják, hogy „majd a párttitkár, meg a bizalmi elintézi!” Ott minden embernek mozognia és dolgoznia kell a pártért. Ismerni kell a vezetők céljait, terveit. *Meg kell tudni védniük minden tanításukat.* És

lársaságban, munkaközben, — vagy korcsmaasztal mellett új híveket kell toborozniok...

— Biz az úgy van! De hát nálunk, katolikusoknál hogy lehessen ezt megcsinálni?

— Az Egyház ma olyan hadsereghez hasonlít, ahol nagyon kevés a vezető. 350 millió közlegény mellett csak 500.000 tiszt, azaz pap működik. Egy tisztnek tehát voltaképpen egyes egyedül ezer közlegényt kellene kiképeznie. Hát ilyen ki hallott? Vagy ki látott olyan nagy üzemet, gyárat, ahol egy-egy tanult munkásra ezer napszámos esik, aki attól az egytől vár kioktatást, irányítást, mindent...

— Hát az nem megy, az biztos!

— De nem ám! Tiszteket — papokat — máról-holnapra nem adhat a Pápa. A papi hivatalt különben nem lehet valakire ráparancsolni. De tisztelhetéseket, amolyan álliszteket jócskán ki lehet válogatni a hívek közül. A tiszték elsősorban ezeket képeznék ki azokra a munkákra, amelyekhez nem kell fölílletlenül fölszentelt pap. *Például szeretetadományok összegyűjtésére és szétosztására, ünnepélyek, előadások megrendezésére, a távolabb lakó, vagy templomba nem járó katolikusok felkeresésére, a szentségekhez való járulás szorgalmazására,* stb. Lám, az a gyáros is tudja, hogy a személyes rábeszélés ér a legtöbbször, azért küld a nyakunkra mindenféle vigécelés utazókat. Mostan aztán mi lennénk a jó Isten ügynökei s a portékánk miatt igazán csak jót mondhatnának rólunk a „vevők”.

— No és a pap mit csinál ezek után?

A papok több időt fordíthatnak a fokozottabb lelkipásztorkodásra, a tulajdonképeni munkájukra. Hiszen mihelyt valahol jobban nekilendül a lelki élet, akkor az emberek többet járnak gyónni, az egyesületekben megnő az érdeklődés, a tagok egyre többet kívánnak a vezetőjüktől. Többet kell tehát olvasnia, tanulnia annak a lelkipásztornak, és — még többet kell imádkoznia a híveitől. Mert az ördög nem alszik, különösen ha látja, hogy az Ur apostolai sem szunyókálnak. Végül pedig a Pápa parancsa szerint át kell formálnia szép lassan a híveit...

— Hát azt hogyan?

— Látod, mi katolikusok többszáz éven keresztül egyebet se tettünk, mint hogy védekez-

tünk a lámadások ellen. Már az is nagy szó volt, ha egyáltalán ki mertük nyitni a szájunkal, mert bántottak. Ez a védekező taktika aztán igen-igen megbátorította az ellenfélben levőket s ma már azt hiszik, hogy a katolikusokat úgy ülhetik, gúnyolhatják, piszkálhatják, ahogyan nekik tetszik. Sőt még tovább mennek! Magát az Ur Jézust és szent hitűink tanításait eltorzítják, kicsavarják az értelmét és ezáltal sok-sok tanulatlan és könnyen hívő embert ellátorítanak a katolikus Egyháztól. Ezekből áll aztán az a sereg, amit a mi legyőzésünkre nap-nap után harcba indítanak. Hát ezt csak nem lehet tőlünk! Utóvégre minden egyes lelket szigorúan számonkér majd tőlünk az Ur, akik megmenthettünk volna egy kis utánajárással, jó szóval...

— Erre magamtól nem is gondoltam volna! No és most mit csinálunk majd másképp?

— Gyáva és kényelmes védekezés helyett nekünk kell lámadni! Egy vallásnak sincs a világon ekkora lábora: Háromszázötven millió! És ill az országban is mennyien vagyunk! Az összes lakosság 67 százaléka! És mi félünk valmitől? Csakhogy...

— Hát mégis van „csakhogy“?

— De van ám! Abból a sok katolikusból csak kevés a bátor, öntudatos és a hit igazságait ismerő ember. Sok a hideglakatos. Az anyakönyvi katolikus. A nembánom-katolikus. Ezeket kell lassu, de kitartó, alapos munkával jobb belátásra téríteni. És ha elegenden leszünk Isten segítségével, akkor neki láthatunk a nagy offenzívának.

— Az szép lesz. De most már arra volnék kíváncsi, hogy a magamfajta egyszerű ember mit csinálhat ebben a nagy munkában? Mert azt látom, hogy nem becsületes dolog összetett kézzel ülni, amikor az Uristenért kell cselekedni...

— Helyesen beszélsz! Egyelőre légy magad olyan katolikus, aki nem hoz szégyent erre a névre. Járj rendszeren a templomba. Olvass katolikus újságot: napilapot és folyóiratot. Aztán tanulgass egyet-mást, azokból a nekünkvaló, jó könyvekből, — amik a könyvtárban csak porosodtak eddig.

— Aztán ha legközelebb találkozzunk, még tovább beszélgetünk a Katolikus Akcióról.

„Máriát dicsérje lelkünk, Máriát dicsérje szánk...”

Az egész ország templomaiban felhangzik május estéin a régi magyar ének: Máriát dicsérje lelkünk.

A társadalom minden rétege buzgó szívvel siet Krisztus Anyjához, hogy köszöntse a legszentebb és legtökéletesebb édesanyját.

A józan ész, a szív nemes érzése, viszontagságos életünkben segítséget adó Pártfogónk szeretete vezeti a katolikusok millióit a Szent Szűz oltára elé.

A magyarság Szent István óta mindig különösen tisztelte és hűségével övezte az Isten Anyját, akinek anyai oltalmába ajánlotta a szent király árván maradt országát.

És annyi viszontagság, tengernyi szenvedés között bajában mindig Máriához fordult és mindig segítséget nyert a magyar nép.

A trianoni csonka magyarság is könnyes szemmel tekint felé: a Magyarok Nagyasszonyához.

Sok-sok eltévelyedésében, gyarlóságában nem érdemli meg az Isten könyörülő irgalmát és segítségét. Azért folyamodik Ahhoz, akinek szava Isten előtt kedves, akinek tiszteletére maga az Uristen tanított meg bennünket, amikor az emberi nemből Őt választotta ki a Megváltó édesanyjául.

Fülöp macedóniai királyt jubileumi ünnepségén így köszöntötte az ország szónoka: „Elég legyen nekem csak azt mondanom, hogy Sándor a te fiad volt”.

És tényleg nagyobb dicséretet nem mondhatott az atyának, kinek fia olyan világhódító hadvezér volt, akihez hasonlót a világtörténelem alig tud felmutatni.

A fiu dicsősége visszaszállt a szülőre is.

Szűz Mária tiszta jelleméről, áldozatos életéről, lelki nagyságáról csodás dolgokat irhatnánk, de elég nekünk csak azt tudni, hogy az Ő Fia volt Krisztus, a Megváltó Istenember.

Ha Krisztust — mint Istent imádom, nem sérthetem meg azáltal, hogy édesanyját ne tiszteljem és ne szeressem.

Krisztus a földön kiválasztotta, az örökkévalóságban megdicsőítette édesanyját. Az a test, mely Istent hordozott magában, nem lehetett a féregk marfaléka. Az Isten mindenhatósága, végtelen szeretete tiltakozik ez ellen.

Ha tehát mi katolikusok Jézus anyját kérjük és az ő közbenjárásáért folyamodunk, csak az Ur Isten szándékát követjük, amikor édesanyját megbecsüljük, köszöntjük és Szent Fia áldásának kihasználására alázatos szeretettel kérjük.

Bárcsak minden keresztény ébredne annak tudására, hogy akkor ismeri és imádjja helyesen a kereszténység isteni alapítóját, ha tiszteli és nyilvánosan is megbecsüli azt, akinek révén hozzánk jött a Krisztus.

Kérjük a Szentlelket!

*Áldozócsüörtörtől pünkösdig
tartsunk kilencedet!*

Jézus a Vigasztalónak nevezi a Szentlelket. Volt-e valaha nagyobb szükségünk vigaszra, mint most? Tud-e ember igazi vigasztalást adni a szív és a lélek ezer sebére, az élet oly sok szomorú helyzetére? És mégsem fordulunk a kegyelem erő- és vigaszforrásához: a Szentlélek Istenhez.

Kérjük a Szentlelket, hogy adjon világosságot! Azoknak, akik országok sorsát intézik; azoknak akik másokat mint előljárók vezetnek, oktatnak, irányítanak. Adjon világosságot a Szentlélek a szülőknél, hogy hivatásuknak megfeleljenek és igazán Istent helyettesítsék gyermekeiknek. Adjon világosságot minden embernek, hogy ne legyen lelki vak, hanem, hívó és meglátja az örökboldogsághoz vezető utat.

Kérjük a Szentlelket, hogy adjon erőt és kegyelmet! Akinél Isten kegyelmet ad, annak van ereje is megküzdeni az életharcot. Kellős harcot vívunk: egyet a bűn, bűnkísértés, bűnre hajló szenvedélyeink ellen, — a másikat pedig az életért, megélhetésért, céljaink eléréseért kell végig küzdenünk. Az emberi természet oly bűnre hajló, a mai világ annyi erkölcsvesztélyezett csábítást rejteget, hogy igazán csak az Isten kegyelme adhat erőt a tisztességes élethez. A külső baj, csapás, gond is sokszor letöri az embert és elveszi lelkierejét. Ismét csak az Isten az, aki nem enged öszszelönni és meg tudja tartani, vagy vissza tudja adni lelki erőnkét. Kérjük hát a lelkiadó adományát a Szentlélek Istentől!

A Szentlélek a szeretet lelke. Oly hidegek most a szívek Isten iránt és egymás iránt is. Tűzet kell kérni, égi szent tűzet. A szeretet tűzét a Szentlélek gyújtja fel szívünkben. Ő hozza közelebb egymáshoz az emberiszíveket is, mert megértést, megbocsátást, irgalmaságot önt a lelkekbe. Ezt a szeretetét kérjük a Szentlélektől.

Kérjük ne csak egyszer, sokszor, hanem naponta. Kérjük most különösen pünkösdi előtt. *Kezdjük meg a kilencedet áldozócsüörtörtökön és tartsuk kilenc napon át annak emlékeztetere, hogy az imádkozó apostolokra is tizedik napon szállt le a Szentlélek.* Hogy a Szentlélektől értelmünk világosságot, szívünk szeretetet, akaratunk erőt és lelkünk kegyelmet kapjon — ezért imádkozunk húzón kilenc napon át. Ha lehet hallgassunk mindennap szentmisét e szándéokra, amennyiben pedig nem tehetjük, valami meghatározott imát (pl. három Miatyánk, Üdvözlégy) mondjunk el naponta a Szentlélekhez és pünkösdre győnjünk, áldozunk meg, így fejezve be méltóképpen a szent kilencedet.

KATOLIKUS AKCIÓ GYÜLÉS ENDRÓDÓN.

A Katolikus Akció endrődi esperesi tanácsa május hó 22-én délelőtt 8 órakor kerületi gyűlést tart **Endrődön a Nép-ház** mozi-termében. A gyűlésen amelyet *Fetzer József kerületi esperes vezet*, az egyházközségek világi elnökei beszámolnak az egyes községekben végzett munkálatokról. Ezt követőleg megállapítják a jövő évi munkaprogramot. —

Katolikus Akciós gyűlések a vármegyében.

Az elmúlt vasárnapokon népes jól sikerült gyűléseket tartott a vármegye több egyházközsége. **Május 5-én Ujirázon és Mezőberényben, május 12-én Békésen** volt Actió Catholica gyűlés. Az országos központ **Kovács Sándor** főtitkár vezetésével több fővárosi szónokot küldött le, akik lelkes meggyőző szavakkal buzdították a híveket a katolikus akciós munkában való részvételre. A hívek nagy megértéssel fogadták a buzdítást és lelkes örömmel vállalkoztak a különféle szakosztályokban való serény működésre.

KÁROLYI GYULA GRÓF volt miniszterelnök

elnököll a csonka szalmári egyházmegye Actió Catholica szervezésének *mátészalkai katolikus napján*. Beszédében hangsúlyozta, hogy a keresztény erkölcsi alapelvek érvényesítése nélkül az állami életben nincs nyugodt és eredményes kormányzási lehetőség. *A katolikus öntudatos munka határozottabb megnyilvánulása fontos nemzeti érdek is.*

Ezután *Rakovszky Tibor* országgyűlési képviselő beszélt. — Akár jobbról, akár balról történnek az egyházra, — mondta — a civil katolikus tömegek egy szálíg ott lesznek s nem felejtik, hogy az egyház nem a papoké, hanem közös kincse minden katolikus embernek.

Majd a gyűlés *Kovács Sándor* az Actió Catholica országos titkára nagyhatású beszédével ért véget.

Máriaremetére

rendezett vasárnap zárandoklása a *Katolikus Népszövetség* országos vezetősége. A zárandokok hajnalban a gellérthegyi Szikla-templomból indultak *P. Gyula pálos* lelkész vezetésével. Az ájtatosság után eszmecsere következett, melynek szónokai *Ernst Sándor* volt miniszter, *Ötvös Lajos* volt országgyűlési képviselő és *Lendvai István* író voltak.

Mit tárgyalt a kisgyűlés?

A vármegyei kisgyűlés május 14-én tartott gyűlésén 152 ügyben hozott határozatot.

A gyómai járás területéről az alábbi előterjesztésekben döntött: *Jóváhagyta* a gyómai vadászterület térbeadását.

Jóváhagyta Gyoma község képviselőtestületének az OMGE tagjai közzé való belépését, — tenyészállatok bevásárlását, — előfogatási szabályrendelet alkotását, — gyámpénzek kamatának megállapítását, — községi telek hasznabérek mérséklését, — ház-helyek átengedése tárgyában, — vasuti igazolványok díjának átváltalása tárgyában, — K. Szabó Mihály kártalanítása tárgyában, — s a letelepítési szabályrendelet alkotása tárgyában hozott határozatait.

Jóváhagyta Endrőd község határozatát a községi előfogatási szabályrendelet alkotása ügyében és *elutasította Polányi József* és társai azon fellebbezését, hogy megyebizottsági tagok a gyűlések alkalmával igénybe vett községi fogatokért ne fizessenek.

Jóváhagyta a Kalmár Imre földjén átvonuló csabai utszakasz áthelyezését kimondó határozatot.

Feloldotta és új határozathozatalra utasította képviselőtestületet a **dr. Szász Lajos** terhére előírt térítvény ügyében hozott határozatot.

Elfogadta Iványi Imre fellebbezését és őt a községi virilisek sorába beiktatta.

Megsemmisítette a képviselőtestület azon határozatát, hogy a községi tőkepenzeket az Endrőd—Gyómai Takarékpénztártól elvéve a Békéscsabai Általános helyi fiókjánál helyezze el és utasította előjáróságot, hogy a megfelelő formában kiállított igazgatósági kezességi nyilatkozatot pótlólag a képviselőtestületnek mutassa be.

Megsemmisítette képviselőtestület határozatát és a költségvetésbe felvett 3600 P. utalására utasította községet a tanítói nyugdíjnyújtás törlesztésére — mint iskola-fenntartási segélyt.

Jóváhagyta kisgyűlés Endrőd község képviselőtestületének a községi földhasznabéri szerződések jóváhagyására, a helyhatósági engedélyekről alkotott szabályrendelet módosítása, a kutépitési kormánysegély maradványának felhasználása, két szülész nő rokkantsági ellátásának megállapítása s két díjnoki állás szervezése és a szervezési szabályrendelet módosítása tárgyában hozott határozatait.

Jóváhagyta a képviselőtestület határozatát a tüdőbeteg gondozó létesítésére gyűjtött alap átengedését a Stefánia Szövetség részére azon módosítással, hogy nem

házzvétele, hanem *Stefánia-ház* létesítése céljából.

Feloldotta képviselőtestület azon határozatát, hogy *gazdasági ismételő iskolai tanerők* részére utalt tanfizetések visszatérítenek, mert azokat jogosan vették fel illetékesek.

istentiszteleti havirend

a külterületi iskolákban.

Május 19-én a varjasi iskolában, **május 26-án** a csejti és tanítófüldi iskolában végzünk szentmiséket.

Junius 10-én, pünkösdi másodnapján az öregkerti kápolnás iskolában mutatunk be szentmisét.

Hitbuzgalmi egyesületeink havi ájtatossági időrendje:

Május 26-án d. u. fél 4-kor, szent Ferenc III. rendje, **május 30-án** d. e. fél 11 órakor a Jézus Szíve Szövetség csoportvezetői (polgári iskolában), **Junius 1-én** d. u. fél 6 órakor a Férfiliga tartja havi ájtatosságát. —

A hitbuzgalmi egyesületek áldozócsüörtörtökön szent kilencedet kezdenek a Szentlélek Isten imádságára azon szándékkal, hogy az isteni kegyelem a hitetleneket és hitközönyöket térítse vissza Jézus Szent Szívéhez.

Az endrődi r. kat. elemi iskolák tanévzáró vizsgái

az alábbi sorrendben tartatnak:

Junius 1-én: d. e. Öregszőlői II. sz. Szt. Imre Iskola, Öregszőlői Csáki-féle iskola, Ugari iskola.

Junius 1-én: d. e. Öregszőlői I. sz. iskolák, Décsi paskumi iskola.

Junius 3-án: d. e. 8 órakor Központi leányiskola. Központi fiu-, Szarvasvégi fiúiskola.

Junius 3-án: d. e. 8 órakor, Gyomavégyi tanítófüldi iskolák, Mírhói iskola.

Junius 4-én: d. e. Varjasi I. II. sz. iskola, d. u. Nagylaposi uradalmi iskola.

Junius 5-én d. e. Kondorostanyai II. sz. Kondorostanyai I. sz. iskola, d. u. Pogány Frigyes iskola, Kocsorhegyi iskola.

Felkéri Iskolaszék az egyházközségi képviselőtestület és iskolaszék tagjait, a szülőket, valamint az érdeklődőket, hogy az évváró vizsgálaton minél számszerűbben megjelenni sziveskedjenek. Egyben értesítjük a szülőket és a tankötelesek gondviselőit, hogy tanköteles korban levő gyermekeiket a **junius hó 11, 12 és 13-án d. e. 9—12-ig tartandó beiratások** alkalmával okvetlenül irassák be a lakóhelyükhöz legközelebb eső iskolában. Tanulókat a szülő, illetve gondviselő személyesen tartozik beírni. Beiratás alkalmával **egyházi keresztlevelet, értesítőkönyvecskét, újraoltási bizonyítványt, és egy pengő beiratási díjat** minden szülő hozza magával. Aki e felhívásnak eleget nem tesz, kihágást követ el és szigorúan meg lesz büntetve.

HIREK A NAGYVILÁGBÓL

Dr. Lindenberger Jánost, egyházmegyénk apostoli kormányzóját — a jubiláló budapesti ludományegyelem — a hulludomány terén kifejtett kiváló működéséért — azzal tüntette ki, hogy bekebelezett doktorai közé avallta.

Ezüstmise. *Dr. Zahoray József* szentszéki bíró, csorvási plebános május 19-én ünneplő pap-pá szentelésének 25 éves fordulóját. A csorvási hívek nagy ünnepséget rendeznek szeretett lelkipásztoruk jubileuma alkalmával, melyen rész vesznek *dr. Lindenberger János* apostoli kormányzó, *Molnár János* és *Csernus Mihály* apátplebánosok, valamint a vidék egyházi és világi kiválóságai közül igen sokan.

Köszönetnyilvánítás. Azon tisztelőinknek, jóbarátainknak és tanítványainknak, akik házasságunk 25 éves évfordulója alkalmából jókívánataikat kifejezni szívesek voltak, ez uton is hálás köszönetet mondunk, *Orbók József és neje.*

A tanítók tisztelgése Ringbauer tanfelügyelő előtt. Békésvármegye tanítószága *Moldoványi Gábor*, vármegyei tanítóegyesületi elnök vezetésével május 6-án tisztelgett *Ringbauer Károly*, az új vezető tanfelügyelő előtt. Endrődről *Orbók József* igazgató tanító jelent meg az üdvözlők között. *Ringbauer Károly* a küldöttség előtt kijelentette, hogy a tanítószágot munkatársainak lekintli, becsületes, fokozott munkát vár tőle s ajlaja és szíve mindig nyitva áll a vármegye tanítói előtt.

Az „Endrői Espereskerületi róm. kat. Tanítóegyesület” f. évi május hó 22-én Endrődön tartja rendes évi közgyűlését, melyre az egyesület tagjait és a tanügy barátait ezuton is tisztelgette meghívja az Elnökség. Tárgysorozat: **Délelőtt 9 órakor** Az Actio Catholica esperesi-tanácsának ülése a Kalb. Nép-házban. **Délelőtt 11 órakor:** Espereskerületi Tanító gyűlés. 1. Elnöki megnyitó. 2. Kiváncos reformok a népoktatás ügyben. *Palotai Ferenc* endrői rk. tanító. 3. Értekezés az egyházi ének tanításáról. *Priver Pál* szarvasi rk. ig. tanító. **Délután 3 órakor:** 4. Gyakorlati tanítás a gazdaságtan köréből. *Tartia Hunya Lajos* endrői rk. tanító. 5. Tornavizsga bemutató. *Varga Ferenc* endrői rk. tanító. 6. Titkári pénztárosi jelentés. 7. Indulmányok. Közgyűlés előtt 8 órakor szentmise, közös szentáldozással.

Házasság. *Halmágyi Magda* és *dr. Uhrin Nándor* orvos május 18-án este fél hat óra-kor tartják esküvőjüket a *déaványai róm. kat. templomban.*

Szakfelügyelői látogatás az endrői polgári iskolában. Az endrői rk. Szent Imre polg. fiúiskolában a napokban látogatást tett **vitéz Kósa Vince** tanulmányi szakfelügyelő. Ellenőrizte a tanárok iskolai munkáját és meggyőződött a növendékek készütségéről.

Adómentes méhetető cukrot kapnak a méhészek. Az Országos Magyar Méhészeti Egyesület kérésére a pénzügyminisztérium megengedte, hogy a méhészek adómentes cukrot kapjanak az akác és gyümölcsvirágok elfagyása miatt élelemhiányban szenvedő méhek számára. A méhetető cukor kilója 54 fillér és a méhész minden méhesalád után 5 kilogramm cukrot kaphat, amelyet az *Országos Magyar Méhészeti Egyesület* (Budapest, IX. Üllői ut 25.) oszt ki. A megrendelőlevélért 24 filléres postabélyeg becsatolása mellett az egyesülethez kell fordulni.

Newyorkban halt meg — Debrecenben temették el. A debreceni köztemetőben temették el *Böszörményi Józsefnét*, aki a múlt év július 2-án Newyorkban halt meg. Az asszony halálós ágyán azt kérte a férjétől, hogy holttestét temettesse szülővárosának földjébe. A bebalzsamozott holttestet három korporsóba léve áthozták a lengerenről és a debreceni temetőbe helyezték a város nagy részvétele mellett magyar rögök alá.

Debrecenben elkészült az ország első cigányilvántartása. Valamennyi városi és környéki cigányról fényképpel elalott és ujlenyomattal felszerelt törzslapot készített a rendőrség és a csendőrség. A cigányokat egyuttal megnyiták és fertőtlenítették is, ami ellen hevesen tiltakoztak. Sokan anyyira felháborodtak ezen a „barbár” eljáráson, hogy végleg bucsut mondtak Debrecennek.

Maróluggal döntötte le az orvost. *Dr. Hajnóczy Lajos* mezőkovácsházai orvos éppen befejezte rendelését, amikor *Hálás István* cipésmester felesége vizsgálatra jelentkezett nála. Amikor az orvos ajtót nyitott, az asszony be sem lépve a rendelőbe, maróluggal öntötte az orvos arcába. A marólugg borzalmasan összeégette *Hajnóczy dr.-t*, akit súlyos állapotban szállítottak kórházba. A merénylő asszonyt letartóztatták.

MEGYEGYÜLÉS

Békésvármegye Törvényhatósági Bizottsága május 15-én tartotta tavaszi rendes közgyűlését, amelyen *dr. Fáy István* főispán elnökölt.

A tárgysorozat főponlja a széleskörű, tartalmas alispáni jelentés volt, amelyhez *Csizmadia András* orsz. gyűl. képviselő, *Geiszt Gáspár* földbirtokos, *Csernus Mihály* apátplebános, *Tildy Zoltán* telkész, *dr. Gyöngyösy János* szerkesztő, *Dinya Vilmos* iparos és mások szólottak hozzá.

Felsőzölalók a fagykár okozta súlyos gazdasági helyzetet ismertették és adókedvezmény nyújtását kérik vármegye ulján a Pénzügyminisztériumtól. *Csernus Mihály* apát az állandóan emelkedő adóhátralékok alkalmas és célravezető behajtásának módját az u. n. *buzaadó* bevezetésében látta. Az állam cséplés után fajsúly szerint 16—17 pengős áron számítaná el a kijelölt raktárakban átvett különféle minőségű búzák mázsáját. — Majd általános helyeslés között fejtegette, hogy az évről-évre nagyobb arányban fellépő munkanélküliség megoldását az államkormányzatnak kell sürgősen kezébe vennie. A legnagyobb elismeréssel adózik a vármegye Fő- és Alispánjának megértő szociális gondolkodása és segítségnyújtása iránt, de ez csak átmeneti lélekzelhez juttatás a nyomor fojtó ködben sanylódo munkástársadalom égetően sürgős problémájának megoldásával szemben. A „*Duna-Tisza-csatorna*” 10 éves munkaalkalmat jelentene a munkásság tízezerinek, ez volna a legideálisabb megoldása jó időre a munkáskérdésnek. A jelenlegi gazdasági helyzet ennek megvalósítását késlelteti. Békésvármegye mezőgazdaságát és munkásrétégét a *Körös hajózhatóvá tétele* érdekli elsősorban. Az államnak a szükséges 7 milliót még belső kölcsön ulján is sürgősen kívánatos előteremtenie, oly fontos közgazdasági és szociális érdekek sürgelik azt. Felkéri a Főispánt és Alispánt, hogy a vármegye felsőházi és képviselő tagjaiból rekrutált küldöttséggel szorgalmazza illetékes helyen a szükséges pénz biztosítását, s a munka sürgős megkezdését.

Dinya Vilmos átgondolt, figyelemreméltó beszédben a kisipari sérelmeknek adott hangot és azon kéréssel fordul a vármegye Főispánjához, hogy a közszállításokban való részvételhez segítse fokozottabb mértékben hozzájutni a vármegye kisiparosait.

Ugy *dr. Fáy István* főispán, mint *vitéz dr. Márki Barna* alispán részletesen válaszolnak a felszólalók beszédeire. Igéretet tettek, hogy mint eddig, a jövőben is teljes odadással szolgálják a vármegye minden társadalmi rétegének érdekeit és a Kormányzalnál hathatósan eljárának a felmerült fontos kérdések megoldása érdekében. — Több kisebb jelentőségű tárgy után a közgyűlés egy óra tájban ért véget.

Gátakat a Maros jobbpartjára. A *Körös-Tisza-Maros Ármentesítő Társulat* legutóbbi választmányi ülésén elhalározta, hogy a makói oldalon levő árvédőföltést megerősíti. A föltésnek ezt a szakaszát az 1932. évi árvízkor mindössze 20 centiméter választotta el az ár szintjétől. Ezen a helyen 120 centiméterrel kell emelni a föltést. A Társulat már 1920-ban megígérte a föltés megerősítését, de 1923-ban miután még mindig nem történt semmi — csak a Gondviselés mentette meg a parti községeket az árviztől. Ma már igazán válságos állapotban vannak a föltések és itt az ideje, hogy a Társulat cselekedjen is, ne csak terveket dolgozzon ki. A makói gazdák már számtalan esetben emeltek panaszt ellene. A Társulat május 14-iki hódmezővásárhelyi közgyűlése tárgyalta ujabban ezt a fontos kérdést és most a legnagyobb érdeklődés kíséri, hogy miként váltják valóra a már rég óta vajudó kérdést. A terv megvalósítása esetén sok munkanélkülitna kereseti lehetőséghez...

A biztosítási intézetek teljes egészében kifizetik a valorizált élelbiztosításokat.

Kétszerannyi törvénytelen gyermek hal meg, mint törvényes. Megdöbentő statisztikát közöl a Magyar Statisztikai Szemle legújabb száma az állami menthelyekről. Az elmúlt esztendőben a kilenc állami gyermek menthelynek 46.485 gyermekről kellett gondoskodnia. Több, mint ezerral emelkedett a múlt évben azoknak a szerencsétlen elhagyott gyermekeknek a száma, akik az állami gyermekmenthelyek védőszárnyai alá kerültek. Ezek 46.6 százaléka törvénytelen származású. A házasságból született 7 éven aluli menthelyi gyermekek halálzási aránya 1934-ben 1.33 százalék, a házasságonkivüli származásuké pedig 2.43 százalék volt. Kétszer annyi törvénytelen gyermek hal meg tehát 7 éven alul, mint amennyi törvényes.

T e r e f e r e

Mirhói: Jó reggelt aggyon Isten magyarok. Mire végzik?

Gyomavégi: Neked is édes-öcsém. Ami azt illeti, hát csak lézengünk, mint ősszel a légy. Fázunk-dideregünk és lopjuk a napot.

Varjasi: Jól mondja kend, ha nem szégyelném, hát sípkában gyűltem volna a faluba. A manó látott ilyen veszekedett időt.

Paskumi: A vasárnapi jégverésből maguknál is volt?

Varjasi: De vót ám amugy kiadósan. Amit meghagyott a fagy a gyümölcsfákon és veteményesben, azt elpucolta a jégeső.

Zugi: Talán még a faluban vót a legtöbb jég. Igaz, hogy eső is itt esett a legjobban. Bizony keserves időket élünk. Ha az Uristen nem tekint ránk, még rosszabb esztendőnk lesz, mint az előbbi.

Mirhói: De hogy bírjuk ki. Se ruhánk, se enivalónk nincs. Adót is, kamatot is kellene fizetni, de miből? Ha nem változik az időjárás, olyan éhség köszönt ránk, amilyent még nem látott ez az ország.

Peresi: Veri az Isten a magyart. De talán rá is szolgáltunk. Ha jól megy a sorunk, nem törődünk vele, — ha bajban vagyunk, akkor meg csak szidjuk, káromoljuk, meg zugolódunk, hogy miért van ez, meg az.

Zugi: Régen is voltak bajok. Hatvanháromról mondják az öregek, hogy még a kenyérnek valót is kocsin hozták Várad környékéről. De akkor más volt a nép is. Nem a piactéren hitetlenkedett, hanem vasárnap a templomba sietett, hogy ott engesztelje a jó Istent és áldást kapjon tőle. Meg is volt az eredmény, mindig megjavultak a viszonyok.

Ugari: Bizony már a hetedik szükeztendőt szenvedti a gazda közönség. Ha vót egy kis termés, nem vót ára, amikor pedig kapunk vóna a buzáért valamit, nem termett.

Mirhói: Hallám, hogy a megyegyűlésen sok szó esett a gazdák védelméről. Ha már a termés inséges, legalább a nagyfejűek könnyítsenek rajtunk valamit.

Zugi: A Főispán ur az Alispánnal együtt megigérték, hogy szószólói lesznek bajainknak a Miniszteriumokban. Jó ember mind a kettő, amit lehet, meg is tesznek a népért.

Varjasi: Hát a politikában mi ujság bátyám? Nyomják-e már a bangót?

Zugi: Jó vóna egy félkiló neked is, meg én sem vetném meg. De hát a francok elvitték a nyomda belülit, így aztán nem lesz új bangó.

Mirhói: Azt olvastam az Uj Nemzedékből, hogy azok meg a muszkákkal barátoknak megint.

Amikor meghallották, hogy a Hitlernek egész svadrony repülőgépe, meg vagy száz divízió katonája van, még az ördöggel is összelelkeztek volna rémületükben.

Zugi: A molyról mondják, hogy az a legszerencsétlenebb állat, mert nyáron, amikor forróság van, a félretett bundákba bujik, télen meg az elrakott fürdőruhákban huzódik meg. Hát így érzik magukat a franciák is. Addig legénykedtek és erőszakoskodtak a némettel, amíg azt mondták, hogy eburafukó — oszt fityűltek Népszövetségre, meg konferenciákra és felfegyverkeztek amugy magyarosan. Most aztán a franciák még a gyilkos vörösbetyárokkal is barátoknak, csak hogy katonát kapjanak tőle a németek ellen.

Varjasi: De hát mi lesz velünk? Az a hír, hogy most már az olaszok is kibékültek a franciákkal, pedig eddig csak bennük bizhatunk?!

Zugi: Barátom, a politika tekervényes. Olyan mint az egyszerű érdekházasság.

Mirhói: Mondjon már valami jót, mert besavanyodunk egészen.

Zugi: Hát a Weisz Náci elvette a Köhn Zsádát. Azt mondja neki a Stern: Te Náci, hol vót a szemed, amikor elvetted ezt a pupos, kancsal leányt? — A hozománnyon — válaszolta Weisz. Hát a politikában is így van. — Olaszország is félti Tirolországot, amit a háboru alatt kapott. Fél, hogy Hitler elveszi. Kapott a franciáktól egy jó darab tartományt Afrikában. Ott letelepített egy csomó munkanélkülit, s az országot megkönnyíti egy csomó segélyfizetéstől. Ezért borult össze a franciával. Azt azonban még sem hiszem, hogy bennünket is eladott volna. Az oláh, meg a cseh főmuftik szörnyen tanakodnak, hol itt, hol ott, ami azt mutatja, hogy baj van a kréta körül,

Csejti: Nem tudom, hogy mint van a dolog. De csak azt mondom én, hogy nem bizhatunk mink másban, csak magunkban, meg a jó Istenben. — A politikai barátság ma megvan, holnap fuccs. Hazudnak ott, mint az egyszerű legény. Az is azt mondta a Marisnak, hogy szörnyen szép lány vagy te Maris. — No én nem mondhatnám ezt magáról Jóska, mert már is kiverte a bibircsók. Tégy úgy Maris, mint én, — felelte a Jóska, — hazudj te is. — Hát az nyer ott is, aki jól tud alakoskodni.

Varjasi: Már pedig mink magyarok nem szokjuk ezt meg soha. Ami a bűgyiinkben, az a szánkon. Ezért oszt nem haladunk a politikában semmire.

Zugi: Majd lesz az még jobban is. Csak ne hagyjuk el ma-

Pilsudski tábornagy meghalt.

Az új Lengyelország meglepetője, a testvér lengyel nemzet legnagyobb fia vasárnap este elhunyt. A világháború öldöklő tüzeiből hozta életre a 150 évvel ezelőtti feldarabolt és szétépett Lengyelországot. Mint lömecszevező, hadseregvezető, politikus, államalkotó egyaránt olyan kiváló volt, hogy az egész világ tisztelést és bámulást kiérdemelt. Mint ember fenkölt lelkületű, nemes, puritán jellemű, hazáját, népét bensőséges, izzó szeretettel övező férfiu volt. Bátor, szívós, kitartó, erélyes, a nemes cél érdekében gyakran erőszakos. Akik vele együtt dolgoztak, azok feltétlenül meghódították szíveit, szándéka és önzellen, áldozatos szelleme előtt, akik ellenségei voltak, nagyságában irigyellék és gyűlölték. Amint az évek teltek és Pilsudski munkássága méreteiben és eredményében mindinkább értékesebb és nagyszerűbb lett, úgy fogytak ellenségei is és annál jobban növekedett hírneve és népszerűsége a lengyel földön ép úgy, mint a külországokban.

Pilsudski József fiatal korában — hazája érdekében — a szociáldemokratákhoz kapcsolódott, de kiábrándult a nemzetközi szervezet céltalan ulvesztőiből és egy lengyel munkáskongresszuson így bucsuzott el tőlük: „Uraim, ne nevezzenek engem többé elvtársnak. Önök utaznak a maguk állomása felé, én azonban elhagytam önöket a „lengyel függetlenség“ feliratu állomáson.”

A katolikus egyháznak öntudatos hűséges fia volt, aki erőteljesen támogatta a lengyel püspöki kar nemzeterosító vallásos munkásságát, s aki utolsó óraiban is papot kért magához és az utolsó szentiségek felvételével ajánlotta bűnbánó lelkét Teremtőjének.

Horthy Miklós Magyarország kormányzója és Gömbös Gyula miniszterelnök az egész ország gyászál tolmácsollák meleg szavakban a lengyel államfő előtt.

gunkat és egy kicsit kevesebbet gyűlölködünk, oszt jobban becsülnék, meg segítsük egymást. Ha észbekapunk és jó utra térünk, az Uristen is jobban ránk tekint és jobb sorsot ad ennek a szegény csonka országnak. Ezt kérjük tőle a szentmisében. (Eltávoznak).

Beterjesztették a költségvetést.

Az új országgyűlés több napos nivós tárgyalás után elfogadta Hóman Bálint kultuszminiszter nagyértékű javaslatát a kultusz-igazgatás reformjáról. Két nap óta a felsőház tárgyalja azt és általános örömmel fogadják az évtizedek óta legkitünőbbben készített törvényjavaslatát.

A képviselőház bizottságai megkezdték a jövő évi költségvetés tárgyalását is. Számszerűleg az államháztartás 1935/6 évre előirányzott kiadása 1176.2 millió pengőt, bevételei 1100.2 millió pengőt tesznek ki. A költségvetés tehát 75.9 millió hiánnyal zárul. A múlt évi költségvetés hiánya 66.1 millió P. volt, a jövő évi hiány tehát 9.8 millió pengővel több lesz, mint az előző évben volt.

Tatarozásokra, beszerzésekre és beruházási jellegű közmunkákra több mint 200 milliót óhajl fordítani a kormány. Csaknem ugyanennyit emésztenek fel a nyugdíjterhek is.

Az állami üzemek közül a posta 7.4 millió nyereséggel zárult. Viszont az Államvasut évenként sok millió deficitet jelent az államnak.

Az utak karbantartására, bekötő utak építésére és harmadik tranzverzális ut építésére az idén 3.5 milliót akar fordítani az állam.

Helyszüke miatt részleteiben nem ismerethetjük a költségvetés többi adatait. Felhívjuk olvasóink figyelmét az Uj Nemzedék c. lapra, ahol pontos felvilágosítást nyerhetnek a képviselőház tárgyalásairól.

Gömbös Gyula miniszterelnök lemondott a szegedi mandátumáról és az abádszalóki kerület megbízását fogadta el, amelyet eddig már 1920 óta őt cikluson át képviselt.

Hősök emlékünnepe. Endrőd közönsége f. hó 26-án (vasárnap) ünnepli meg hagyományos módon a világháborúban elesett hősök emlékét. 10 órakor ünnepélyes szent mise. Utánna ünnepély a hősök szobránál a következő mássorral: 1. Himnusz. Éneklé az Iparos Dalkör. 2. Pohárnok Jenő: Jelen, múlt és jövő. Szavalja Hanyecz Valéria polgári iskolai IV. oszt. tanuló. 3. Gaál: Honfi imája Éneklé az Iparos Dalkör. 4. Ünnepi beszéd. 5. Ammer: Nem, nem, soha. Éneklé az Iparos Dalkör. 6. József kir. herceg: Nemzeti dal. Szavalja Matuska Vince polgári iskolai IV. oszt. tan. 7. Nemzeti Híszkegy. Éneklé az Iparos Dalkör.

Közgazdaság

Az állam a mezőgazdaságért

Megnyugvással olvassuk a kormány új költségvetését, amely a mostoha gazdasági helyzetben is figyelembe veszi a földműves társadalomnak sok baját és a lehetőséghez képest segíteni igyekszik rajta. —

Lapunk szűk méreteihez képest csak a következőt hozzuk: Az egységes buza-típus kitermelésére, s a termelés irányítására, valamint a mezőgazdasági statisztikai felvétel költségeire 970.000 pengőt, — a mezőgazdasági értékesítés előmozdítására az idei 5.13 milliónál 200.000 pengővel többel, az Alföld talajának tanulmányozására 60.000 pengőt, a buza és liszt minőségi vizsgálataira 70.000 pengőt, a léli gazdasági iskolák és tanfolyamok rendezésére 110.000 pengőt, gyümölcsültetvények és aszalók létesítésére 420.000 pengőt, az Alföld és Balaton környékének fásítására 570.000 pengőt, a vízmunkálatok költségeire 2.5 millió pengőt állított be a kormány a jövő évi költségvetésbe.

A telepítés céljaira az új költségvetés 10 millió pengőt tün-

tel fel, melyet a kormány a jövőben évenként 2—2 millió pengővel gyarapít, hogy 5 év alatt 20 millió pengő álljon készen a fontos terv megvalósítására.

Emelkedést látunk az állattenyésztés fejlesztését szolgáló kiadásoknál is. A földművelésügyi Miniszter különösen a lótenyésztést, a mangolica és juh tenyésztést, továbbá a nagyobb súlyú és magasabb számú tojáshozamot adó baromfifajták tenyésztését kívánja elősegíteni.

Elsőrangú feladatát képezi a kormányzatnak a gazdaságok rendezése és a kiviteli törekvések előmozdítása. A Pénzügyminiszter utall is erre, de a költségvetés számszerű adataival még nem közöl.

Sajnálattal nélkülözünk a költségvetésből a Körös hajózható tételére kívánatos 7 millió pengőt, valamint az állandó munkakörmökkel biztosítani képes Duna-Tisza csatorna földmunkálataira esedékes évi legalább 10 millió kiadási tételt. — Reméljük, hogy az államháztartás helyzetének javulásával mielőbb e tétellel is találkozni fogunk.

Mit csináljunk a szőlőben a fagykár után?

Egy-kiülő szakember tanácsát közöljük az alábbiakban.

A rövid csapokra hagyott lőkéken várjuk a rejtett rügycék kihajlását és a felesleges meddő hajlásokat később távolítjuk el.

Ha a hajlások úgy fagytak el, hogy alsó két-három rügycék éppen maradt, de az ezek feletti rész a fűtőkkel együtt elpusztult, akkor a vesszőt két rügycsoporthoz visszük vissza.

A hosszú csapokra hagyott lőkéken a teljesen elfagyott felső hajlásokat a megfelelő csaprésszel együtt levághatjuk. Ha a hajlásoknak csak a hegyei fagytak el, akkor nem bánjuk a hajlásokat. Ha a hosszú csapok felső hajlásai egészen elfagytak, a felsőbb hajlásainak azonban csak a fele fagyott el, akkor a meg nem fagyott hajlásrészeket két szemes zöldcsapokra vissza metszük.

Ha a hosszú csapok hajlásai teljesen elfagytak, akkor bevárjuk a rejtett rügycék fakadását és azután távolítjuk el a meddő hajlásokat. Ha a szálvesszőre metszett lőkék összes hajlásai elfagytak, akkor az egész szálvesszőt eltávolítjuk. Ha egyes hajlások megmaradtak, akkor csak azután távolítjuk el, ha a megmaradt hajlá-

sok nem hoznak termést.

Az elfagyott porbujtásokkal ásuk ki a földből, hogy éppen maradt rügycék még termést hozzanak. A felső fagyott részt eltávolítjuk.

Elemi csapások. Május 3.-ára szomorú szívvel ébredt a magyar mezőgazda. Vármegyénkben is 7-9 C. fokot elérte a fagy, mely súlyos károkozott, nemcsak a szőlőkben és gyümölcsösökben, de jelentősebb mértékben a lavasziakban és még a szántókban is. Különösen a lazább összetételű és gyengébb vetésű földeken pusztított a fagy. Általános a felfogás, hogy még az erősebb kalászosok fejlődését is hátráltatta a fagy és valószínű, hogy a termése ezeknek is csökkenni fog.

Május 12-én délután 8—10 percig tartó erős jégverés pusztított pásztláson Endrőd és környékén. A dió nagyságú jegyek különösen a veteményekben, gyümölcsösökben és a megmaradt szőlőkben teltek jelentékeny kárt.

Mint értesülünk Endrőd község vezetősége jelentést tett illetékes helyen, hogy a kétszeres kárt szenvedő gazdák némi adókedvezményben részesüljenek. —

A gabona és állatárak az elmúlt hónapban lényegesen nem változtak. A forgalom lanyhább volt, mert a pénztelenség miatt vásárló alig van. A mezőgazdasági vásáron közepes minőségű *tehenek* 120—150, jobb tejelő, *borjas tehenek* 200—240 pengőn cseréltek gazdát. *Választott borjúkat* 50—63 filléres áron vásároltak a pesti nagyvágók.

Gyerekek a munkakörmökben. A földmunkásság helyzete a tavaszi hónapok beköszönésével is alig javult valamit. Az Ármunkások Társulatok foglalkoztatnak némi munkás tömeget, de még mindig száz és száz munkás álldogál a község háza előtt és várja a munkára való hívást vagy beosztást.

Az elmúlt évek szomorú tapasztalatai után nem mondhatunk mást, minthogy az államnak kell olyan nagyobb közmunkát megindítani, még ha költséges is igénybe, amelyik közgazdasági jelentőségénél fogva megéri a befektetést és legalább 4—5 hónapi rendszeres munkakörmök nyújt az anyagokban teljesen leromlott, márról hónapra alig lengődő munkásoknak. Az átmeneti „inségmunkák” súlyos megterhelést jelentenek a kormányzat, vármegyének, községeknek egyaránt anélkül, hogy a köznek nagyobb haszna volna ezekből.

Az inségmunkára fordítani szokott pénzeket összegyűjtve, azokat kiegészítve, kell teremteni olyan munka-alapot, amelyik lényeges segítséget jelent, de egyúttal közhasznú céllal is szolgál. Az *utépítések és csatornázás munkálataira* gondolunk. Ezt mielőbb meg kell kezdeni bármilyen anyagi áldozat és erőfeszítés mellett is.

Jóságod ára ...

Bartha András

*Nagy lett a jóságod ára ...
De mért hagyta szabadjárá —
Jó Istenem, holló férged? ...
Káromol, szid, sebez, Téged
Az ember.*

*Hajlékodra sarat hánynak,
Sebeidre bünt dobálnak;
— Fejét fönn a napnál hordja
S nem borúl eléd a porba
Az ember.*

*Jóságodból megalkottad,
Véreddel fehérre mostad!
Képmásodnak mennyel tártál,
Tőled mégis bűnbe hátrál
Az ember.*

*S nem lázadoz szent jóságod,
Visszatértél egyre várod ...!
Tudod, Te, hisz' Te formáltad —
Szezezi még zsolozsmádat
Az ember.*

*S ha sziveden szűrt is égőt,
Megöleled a megtérőt!
Sok, sok vétéket megbocsájtod,
S terített asztalhoz várod
Az embert!*

HIRDETÉSEK

Endrőd—Gyomai Takarékpénztár R. T. Endrőd

Fiókinézet: Gyoma. Telefon: Endrőd 2 Folyósít rövidlejáratú mezőgazdasági kölcsönöket. **Elfogad felmondás nélküli betéteket a legmagasabb kamattal mellet.** Foglalkozik a banküzlet minden ágával, szelvénybevételek, arany- és ezüstpénzek, valamint külföldi pénzeknek beváltásával a mindenkori legmagasabb árfolyamon. Mindennemű felvilágosítással és utbaigazítással díjtalanul áll rendelkezésre az Igazgatóság.

A Keresztény Fogyasztás- és Értékesítő Szövetkezet friss tejet bármilyen mennyiségben a legmagasabb napi áron vásárol.

HARNOS LAJOS vegyeskereskedését a Széchenyi utcán a Keszelmann-féle házba helyezte át. Mindenféle áru jóminőségben olcsón kapható. Pontos kiszolgálás.

Endrődön Kossuth u. 10. sz. ház, valamint a Nagyperesdülőben nyolc kis hold föld kedvező fizetési feltételek mellett olcsón eladó. Érdeklődni lehet Békéssabán, a Békésmegyei Kereskedelmi Banknál.

Az Endrőd—Gyomai Takarékpénztár Rt. mindenféle gabonáneműt magas piaci áron vásárol.

ÓRAK ÉKSZEREK DISZTÁRGYAK
dus választékban
finom minőségben
TAUBER
MEZŐTUR
Gimnáziummal szemben

A Katolikus Népszövetség Temetkezési Segítőpénztára

utján mindenki könnyíthet az elhalálozás miatt jelentkező gondon, megnyugvást szerezhet magának és családjának

Iratkozzék be tagul

mert ezáltal csekély havi tagsági díj ellenében oly összegű temetési segélyről gondoskodik, amelyből a gyógykezelés, temetés minden kiadása fedezhető. A temetési segélyakciót a nagyváradi egyházmegyei Apostoli Kormányzó ur 1933/1933 sz. alatt jóváhagyta és ajánlja.

Tagfelvétel és a díjak befizetése az Endrőd—Gyomai Takarékpénztár Rt.-nél Endrődön, hol mindennemű felvilágosítással és utbaigazítással díjtalanul szolgálnak.

Tag lehet minden 14—65 év közötti egyén.

Orvosi vizsgálat nincsen! Legkisebb havi díj 50 fillér.

„Az Egyházmegyei Hatóság 1238/1934. számú engedélyével.”

Szerkesztésért és kiadásért felelős:
Stefán Béla.

Nyomtatta a „Hungária” könyvnyomda vállalat, Gyomán.

Felelős üzemvezető: Tékét Sándor.

HÁRMAS-KÖRÖS

ITBUZGALMI, KÖZGAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLPOLITIKAI FOLYÓIRAT

Előfizetési árak:

Negyedévre 20 fillér.

Megjelenik minden hónap 15-én.

Felelős szerkesztő:

STEFÁN BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Endrőd, Széchenyi utca 2.

Hirdetéseket

kedvezményes feltételek mellett közlünk.

Évforduló.

Lapunk megszületésének első évfordulóján szerető bizalommal és hálával köszönjük olvasóinkat, hogy megértették a célkitűzéseinket és nemes szándékainkat, s támogatásukkal lehetővé tették további saját munkánkat.

Amikor a fővárosi sajtó — minden elképzelhető propagandavetítővel kopogtat minden polgár ajtaján, nehéz és kevényt feladat volt újságot teremteni, s szerény anyagi és lelki fegyverzet mellett, ott ellenük csatasorba állani.

Az a tudat bátorított bennünket, hogy Isten dicsőségét és a Hármaskörös vidéke katolikus magyarságának erkölcsi és anyagi javát szolgáljuk, s hiszünk, hogy a békés falvak katolikus népe saját érdekében és a nemes ügy felkaroló szeretetében mellénk áll, lapunkat magáénak tekinti és előfizetésével támogatja azt a szerkesztőgárdát, mely minden fizetés és haszon nélkül, kizárólag a valláserkölcshazafias érzés és általános műveltség előmozdítása és szolgálata érdekében önzellenül vállalkozott a fáradságos és áldozatos munka végzésére.

Örömmel állapítjuk meg, hogy 1600 katolikus magyar család olvassa lapunkat. Olyan hatalmas tábor, amilyent vidéki havi sajtóorgánum kevés mutathat fel.

Olvasóink kitartó és dicséretreméllő hűségén kívül első sorban elismeréssel és hálával adózunk ezért az endrődi eszperesi kerület lelkészi és tanítói karának s mindazon megértő testvéreknek, akik nemcsak munkájuk, de anyagi áldozattal s terjesztéssel és megismertetéssel lapunkat.

A „Katolikus Akció” őrtálló katonájául szegődünk, hogy a lelki megújulás és katolikus öntudat felébresztésében lelkényen részt vegyünk és a keresztényvallású vidéken utat és irányt mutassunk a katolikus összetartozottság és kívánatos összefogás nagy és fölreméllő érzéseinek.

Krisztusához és egyházához hű, magyar fajtáját szerető, magatartásában és életfelfogásában előremutató, gerinces katolikus típusok kialakítását tűztük ki célul, jelöltük meg, hogy „a krisztusi diadalmas világnézet felséges és boldogító eszméit vigyük be az egyéneken keresztül — a családba, egyesületekbe, a társada-

lomba, a közélet minden vonatkozásába egyaránt”.

Érezzük és bátran szögezzük le, hogy ezt az irányt szolgáljuk, amikor a hívek ezreit katolikus kötelességeik teljesítésére buzdítjuk, amikor a katolikus egyesületi élet felkarolását sürgettük és ajánlottuk, amikor kulturális előadások ismeretelésével a nép érdeklődését a szellemek iránt fokoztuk, amikor gazdasági és szociális cikkekkel az általános tudást és gyakorlati életfelfogást terjeszteni igyekeztünk.

Szükségét látjuk, éppen a kerület népe jólfel fogott érdekében is, hogy a politikába is bekapcsolódjunk.

Lapunk pártokon felül áll. Teljes odaadással szolgálja azonban azt az irányt és törekvést, mely jószándékkal és becsülettel igyekezzel népiünk erkölcsi és gazdasági helyzetét javítani akarja. — Harcolunk a demagógia, a politikai szemfényvesztés, népbolondítás, uszítás és félrevezető becsapás ellen, de támogatjuk azt — bármilyen párti legyen is, aki önzés, egyéni érdek és becsület mellék célok nélkül a közérdek és különösen a falu népének kulturális, gazdasági és szociális emelésén fáradozik.

Nagyon sokan belátták a fel fogásunk helyességét, még többben azok is, akik a választás hevében félreértettek bennünket. És biztosan hisszük, hogy idővel azok is mellénk állnak, akik még a délibáb csalogató sugárjaitól nem látnak tisztán. — E tekintetben sem lehet más közös cél, mint teljes erővel és összefogással emelni közsegeink és népiünk életszintjét és elősegíteni a haladást, fejlődést és boldogulást. — Politikai cikkekben, sőt még a tréfás Tereferében is a tisztánlátás és felvilágosítás nemes tervét kívánjuk elősegíteni.

A valláserkölcsei megújulás és nemzeti gondolat hűségének ápolását kívánjuk szolgálni a jövőben is,

Ehhez kérjük olvasólaborunk hűségét támogatását.

A Szentlélek Uristen kegyelme vezessen a helyes úton, acélozza akarat erőnkét és egyesítsen mindnyájunkat a katolikus magyarság nagy érdekeit szolgáló áldozatos munkálkodásunkban!

Stefán Béla szerkesztő.

Szenháromság-vasárnapján.

Titokzatos, de fölséges ünnepeket ül ma a katolikus anyaszentegyház. A három személyű egy Isten végtelen nagysága, teremlő ereje, megváltó szeretete és kegyelemadása elől hódol a semmiből létrehozott, porlandó testében isteni szikrát, a halhatatlan lelket hordozó teremtmény: az ember.

A magas hegyek ormán szárnyal bontalélek, magába szívja a terméssel nagyszerű fönségét és a hegytetők csúcán maga is nagyobb, többnek érzi magát.

Ez az érzés feliti lelkünk Szentháromság vasárnapján, amikor az áhítat szárnyán Isten közelébe, a magasságok felé emelkedünk és titokzatos nagy fönségében is hozzájárulásukat érezzük.

A véges, gyarló emberi értelem képtelen felfogni a lélek titkát, amint a Körös folyó sem bírná medrei közzé szorítani a Csendes Óceán mérhetetlen víztömegeit, de olyan bizonyosság van, hogy való léte és végtelen nagysága egy pillanatra sem lehet kétséges az öntudatos emberi értelem elől.

Amikor a csillagtábor milliárdnyi tömegét szemlélem, amikor a naprendszeresek kiszámíthatatlan méreteit úgy ahogy megsejtem, amikor a föld változatos, szépségeiben gazdag életét látom, — megértem és átérzem a világ egyik leghíresebb feltalálójának: Marconinak bátor és nyílt vallomását, hogy „büszke vagyok katolikus hitemre, hiszek Istenben és az ima hatalmában nemcsak mint hitű katolikus, hanem mint tudós is”!

A természet bölcs berendezése magasztalja Urát-Teremlőjét és versenyre hívja az embert, hogy mint a teremlő remeke áhítatos imádsággal köszöntse Azt, akitől lélet, életcélját és minden életfeltételét kapta!

De az ember még többel is tartozik.

Az első emberpár belekötődött a Teremlő munkájába és örök terveibe. Visszaélt Isten legszebb adományával; a szabadakaratral és magára zudította a bűn, a balsors, a szerencsétlenség egész áradatát.

Évezredekig szakadulást kiáltott a mélységekben bolyongó ember és nem volt emberi erő és hatalom, mely segíteni tudott volna rajta.

Végre is a Szentháromság második személye: a Fiúisten szállott le a nyomor mélysé-

gébe, hogy az emberiséget újra felhozza, felemelje a tisztá élet és boldogság magaslataira. Belhlehem szegényes istállója, a gelszemáni kert vérverejéssel itatott földje, a keresztifáról lecsurgó isteni vér, a Megváltó három óras kinhalála mutatják, hogy mit fizetett Jézus — az Istenember — az ellévelyedell emberiség bűneit, a megsértett isteni igazság kiengeszteléséért, s a mennyország megnyitására.

És hogy ez a végtelen értékű isteni áldozat ne legyen az embereknek hiábavaló, hogy Krisztus érdemeit magunkévá lehessük és felhasználhassuk, a Szentháromság harmadik személye: a Szentlélek Uristen áldott oda Jézus csodás alkotásának — az anyaszentegyháznak bölcsőjéhez, hogy azt a világ végéig minden lévedéstől megmentse, irányítsa és vezesse; az ő irgalma nyíltja meg azokat a kegyelmi forrásokat, melyek a Krisztustól rendelt hétszentség talajából fakadtak és árasztják el az isteni kegyelem felvilágosító és megerősítő erejével mindazokat, akik hívő lélekkel és bűnbánó szívvel, a meglerés és megjavulás őszinte szándékával Istenhez, a béke és örömök, az áldás és vigasztalás Atyjához fordulnak.

A Szentháromság teremlő, megváltó és megszentelő munkája tehát értelem, gyarló, bűnös emberért történt. Szegünk mindennél többet ér, mert mutatja, hogy szerel az Isten bennünket.

Ma ég és föld ölelkeznek és hódolnak a Mindenség Királynak.

Mi sem hallgathatunk! Hódoljon az emberi ész — a végtelen bölcsesség, a szív, az isteni irgalom és mindent megboesító szeretet, s az akarat — a mi javunkat szolgáló, bennünket örök célunk felé irányító isteni törvények elől!

Nem elég a dicsőítő ének. Hűség, állhatatosság, engedelmesség, becsületes életfelfogás, tisztá erkölcsön nyugvó magán és családi élet lesz a legkedvesebb üdvözlő dal a végtelen szent Isten elől!

Szentháromság ünnepén ezt igérjük és komoly törekvéssel ezt ajánljuk fel az örökkévaló, végtelen hatalmu és alkotására jószagosan gondviselő Istenünknek!

KATOLIKUS AKCIÓ

A KATOLIKUS AKCIÓ ESPERESI-TANÁCSÁNAK KÖZGYÜLÉSE

Tíz egyházközség küldöttsége vett részt Felzer József esperes elnöklele alatt az 1935. június 22-én megtartott K. A. gyűlésén. Az endrői katolikus Népház mezőterme teljesen megtelt a lelkes katolikus férfakkal és nőkkel, akik a papjuk mellett dolgozni óhajtanak a katolikus hitért és felebaráti szerelet kiépítéséért. **Békésszentandrás, Bucsatelep, Endrőd, Füzesgyarmat, Gyoma, Kondoros, Körösladány, Szarvas, Szeghalom és Vésztő** küldöttsége számolt be a múlt évben végzett munkájáról és annak eredményéről.

A beszámolókat összegezve a **Hitbuzgalmi** szakosztályok munkája ez volt: 1. Kilenc helyen volt lelkigyakorlat, illetve triduum és heli vallásos összejövetel. 2) A Jézus Szive Szövetség eredményes munkájáról 4 helyről érkezett jelentés. Ugyancsak három helyről számolnak be a Szivgárda erőteljes nekilendüléséről. 3) Két helyen a körmenetek rendezésében van nagyobb rend és tömegfelvonulás. Egyik hitközségben két templomi énekhar és egy zenekar alakult. 4) Elismeréssel vállalt ki a füzesgyarmati sz. Ferenc rendi Missziós Nővérek áldozatos munkája.

A **K. A. Kulturális** Szakosztálya a kerületben két helyen vállalt képes előadásokat és három helyen színelőadást, másutt ismeretterjesztő előadásokat rendeztek.

A **Szociális és Karitatív** működés a szeretet nagyságáról és találatkonyságról beszél. Meleg ételt kapott egész lélen egy helyen 50—60 gyermek s 14-et a sz. Antal pelyselyből segítették. A másik egyházközség dec. 1-től márc. 1-ig 60 gyermeket látott el meleg étellel és Karácsonykor 65 családot segélyezett. Volt hely ahol 550 családot segítették élelemmel, 150 janulót ruhával és 50-en kaptak két hónapon át reggelit és ebédet. Karácsonykor egy iskola összes növendékei (116) kaptak szeretet-csomagot, 23-án ruhasegélyt és naponként 6 liter tejet. A K. A. szeretet-munkájába kapcsolódott be egy csendőrs, amikor a katolikus iskolásoknak 40 ebédet adott. Leleményes intézmény egy „szent József alap”, amely a katolikus hitveknek kamal nélküli kölcsönt ad.

A **Sajtószakosztályok** 270 példányban terjesztik az Új Nemzedéket, 300 példányban

a Sziv Ujságot és 1.600 példányban a Hármasköröst.

Majd élénk eszmecsere után a jövő évi programról állították össze.

A Hitbuzgalmi szakosztály munkaterve:

Mindenütt meg kell alakítani a Szivgárdát, ahol még nincsen. Lelkigyakorlatok lesznek az ismétlődő iskolások számára. Be kell vezetni a csüförlők d.u. gyónlatásokat és a templomi katekézist. Súly helyezőndő a templomi ének tanítására. Szorgalmazni kell a vasárnapi szentmise hallgatást.

A kulturális szakosztály teendői:

Előadások tartandók a családról és a gyermekvédelemről. Hangsúlyozza a Tanács a szülői értekezletek tartását. A központ készítessen családvédelmi filmeket és vitelt képeket. Az elnökség kérelemmel fordul a Gyermekmenhely vezetőségéhez, hogy katolikus gyermekekkel ne adjanak más vallású helyiségekbe és családoknak, mert így lehetetlen a katolikus nevelésük. Kulturális előadások keretében ismertessék az egyházközség és község történetét a múltban élt kiválóságok életét, akik a keresztény katolikus élet példaképei lehettek közéleti és családevelői munkásságuk által.

A szociális szakosztály programja:

Az eddigi jótékonykodás kiszélesítése. Kivánatos, hogy a K. A. központja is tegyen lépéseket a szociális viszonyok javítására az állami Hatóságoknál. Ismertetni kell a „Quadragesimo Anno”-t, az egyház szociális magna chartáját. Ez a „Hármaskörös” hasábjain fog megjelenni.

A Sajtószakosztály abban buzgólkodik, hogy az egyházközségek képviselő tagjai katolikus lapot járassanak. A katolikus sajtót már az ifjúság kezébe kell adni. Külön rendezendő sajtónapokon propagálják a katolikus sajtópártolását.

A Szervezési Szakosztály munkaterve a következő. A körmeneteket nagy gonddal kell széppé és impozánsá tenni. Új egyesületet csak ott kell alakítani, ahol önként adódik. Meg kell szervezni az utcabiztosi rendszert.

Ezekben a pontokban sürítette össze az esperes kerületi tanács a jövő év munkáját. Az Elnök kéri a megjelenteket, hogy mindenki teljes tudásával és lelkesedésével dolgozzon a tervezet valóra váltásán. A jelenlévőkre és fáradozóikra Isten áldásával kérve reméli, hogy eredményes lesz a K. A. előrelőrése.

Mit követel a magyar katolicizmus?

A csanádi püspök erélyes és határozotthangu beszéde.

Áldozócsüförlők napján katolikus gyűlés volt **Makón**, amelyen a Marosköz alföldi népe nagy számmal jelent meg. E gyűlésen gyönyörű beszédet mondott **dr. Glattfelder Gyula** csanádi püspök. Keményen és határozottan körvonalazta azokat a követeléseket, amelyekel a katolicizmus támaszt a hatalom birtokosaival szemben.

A keresztény szellemet nem elég csak emlegetni, — mondotta a csanádi püspök — hanem olyan törvényes intézkedéseket kell hozni s minden kormányzati lénykedést úgy teljesíteni, hogy a törvényszava s a végrehajtó hatalom ereje egyaránt vigye a népet a krisztusi eszmék minél fokételesebb megvalósítása felé. Azért az alföldi magyar nép nevében is ünnepélyesen forduljunk hazánk sorsának intézőihez s idézzük emlékeztülükbe, hogy a családi kötelek megszilárdítása, a házasság szentségének biztosítása **elsőrendű nemzeti érdek**, mely megelőz bármilyen gazdasági, vagy jogi reformot.

Ugyanílyan komolysággal emelje fel szavát az alföldi magyar katolikus ez ünnepi gyűlekezete a közerkölcsök védelmének érdekében. Szavalhatunk és énekelhetünk napelig nemzeti fellamadásról, ha az erkölcsi fegyelmelet népünkben s főleg annak ifjúságában helyre nem állítjuk, ha a régi tisztességes magyar szokásokat újból nemes divallá nem emeljük. A szavak és énekek elmúlnak, mint a buborék s megmarad a gyászos állapot, melybe az erkölcsi ellenálló erő megroppanása döntötte a nemzetet.

De szót emelünk ez ünnepi gyűlésünkön a keresztény szeretet igényeinek megvalósítása mellett is. Bátor hangon **sürgöttük, hogy azok a szociális célkitűzések, melyeket az újabb kor nagy pápái az emberséges megélhetés érdekében ünnepélyesen kihirdettek, törvényhozásunk által megsziveltessenek s a szörnyű nyomor enyhítése érdekében minden szükséges és lehetséges intézkedés megtételéért.** A mi lelkünkől távol áll az elégedetlenség felelőtlen szilása, mi senki igazságát egyoldaluan csorbítani nem akarjuk és csorbítani nem engedjük. De **tettekét kívánunk s olyan törvényes intézkedéseket, melyek a szerény megélhetést mindenki számára lehetővé te-**

szik. Ha az Isteni Gondviselés élelet állított a magyar földre akkor vele szemben a magyar haza anyai gondoskodását biztosítani kell.

E követelések nemcsak a marosközögi katolikusoknak kívánásai, hanem az egész magyar katolicizmus igényeit fejezik ki. Bárcsak megsziveltnek azok, akik a felelős hatalmi állásokat betöltik.

A Katolikus Akció endrői hitbuzgalmi szakosztályának gyűlése

Június 13-án gyűltek össze a Népházba a hitbuzgalmi szakosztály tagjai, hogy megbeszéljék az esperesi tanácstól kifüfölt munkaterv megvalósítás alá kerülő pontjait.

A tagok dicséretreméllő buzgalommal vettek részt a tanácskozásban, mely a következő határozatot hozta:

1. Helyesli és megvalósítandónak tartja a lelkigyakorlatok bevezetését az elemi iskolák V—VI. osztályai, az ismétlődő fiúk és leányok, az iparoslanoncok és lehetőleg a levették részére is.

2. Az Egyháztanács és tanfőnök tagjai részére (évenként 25—30 tagnak) minden évben zárt—lelkigyakorlatot tart kívánatosnak vagy a Manrézában, vagy helyben. Felkéri az egyházközség képviselőtestületét, hogy a költségvetésben némi fedezetet állítson be e célra.

Megvalósítandónak tartja azt is, hogy minden év november vagy december havában a Népházban zárt—lelkigyakorlatot tartasson Egyházközség a férfi kubikus munkások részére.

3. Kijelölte a körmenetek rendező bizottságát és kérelemmel fordul a Levente Vezetőségéhez, hogy körmeneteken a levették diszfelvonulást csináljanak,

4. A Jézus Szive Szövetség csoportvezetői számának kibővítését tartja helyesnek azért, hogy így a lízes csoportok állandó lelki ellenőrzés és buzdítás alatt álljanak.

5. A nyár folyamán megszervezi az utcabiztosok intézményét.

6. Legközelebbi céljál Jézus Szive ünnepét követő vasárnapon egy a gyomai templomba, ahol akkor templombucsu lesz, rendezendő nagyobb körmenet megszervezését jelölte ki.

Felhívja a hitbuzgalmi egyesületek tagjait, hogy Urnapótól kezdődő nyolcadon át lehetőleg járuljanak a szentáldozáshoz és így engesztelve Isteni kérjenek attól bőséges áldást termé-nyeinkre.

ÜNNEPNAPOK ENDRÖDÖN

Ujmisések az Ur oltáránál.

Örömmel adjuk híriül, hogy özségünknek két kiváló fiát hívta meg oltárához az isteni Idvözítő.

Ugrin Sándor Jézuslársasági szerzetes és Zlehovszky Pál váci régzeli theológus mutatják be első szentmise áldozatukat az endrődi öreg templomban.

Ugrin Sándor július hó 7-én, Zlehovszky Pál július hó 1-én mondja az első szentmisét.

Az oltárvezetői lisztet mindkét esetben Csernus Mihály apátplebános látja el.

Az egész egyházközség igaz szeretettel köszöni Krisztus új papjait. Boldogan tekint rájuk, mint a község büszkeségeire és azért imádkozik, hogy az Isten áldó kegyelme — hosszú időn át — tartsa, vezesse és irányítsa őket a katolikus magyarság lelkigondozásában.

Az ujmisések szüleinek pedig igaz örömmel gratulálunk. Amikor ilyen kiváló fiakat nevelnek az egyháznak és magyar hazának, a jóleső önludaton kívül — polgártársaik lisztelését is méltán kiérdemlik. — Isten áldása jutalmazza őket szülői áldozatos szeretetükért és nevelő munkájukért.

Havi istentiszteleti-rend Endrőrön.

Urnapiján az ünnepélyes nagy-mise 9 órakor kezdődik, ezt követőleg körmenettel tartunk a négy sátorhoz.

Az egész nyolcad alatt — este fél 7 órakor szentségkitételes litániát tartunk.

Június 28-án ünnepeljük Jézus Szentséges Szíve ünnepét. — E napon a Jézus Szíve-lársulat és Jézus Szíve Szövetség közös szentgyónás és szentáldozáshoz járul. — A Szent Szív ünnepét követő nyolcad alatt esténként fél 7 órakor litániát végzünk a Szent Szív engesztelésére és az ideai termés megáldására.

Június 30-án — a gyomai templom bucsunapiján — az egyházközség hitbuzgalmi szakosztálya bucsujáró körmenetet vezet Gyomára. Aki teheti, Gyomán járuljanak szentségekhez. A körmenet indulási ideje fél 8 óra.

Július 1-én d. e. 9 órakor Zlehovszky Pál váci egyházmegyei ujmisés, július 7-én d. e. fél 10 órakor Ugrin Sándor Jézuslársasági alya ajánlja fel az Urnak első szentmiséjét az endrődi templomban. Mindkét szentmise után — teljes bucsu nyeresével összekötött áldást adnak az ujmisések.

Július 14-én az öregkerli kápolnás iskolában végzünk szentmisét.

Nagykátá az „Actió Catholica” tükrében

— Nagykátá község pompás módszere. —

Az Actió Catholica legelső követelménye, hogy az egyházközség minden tagja rendszeresen járjon szentmisére és pontosan járuljon a szentségekhez. Nyilvánvaló, hogy idegen az Anyaszentegyházban az, aki templomára csak kívülről tekint. A hitbuzgalmi szakosztályok működése elől remek alkalmai nyílt a husvéli szentgyónás ideje. Hogy mit lehet művelni egy jól megszervezett világi hadsereggel; azt egy alföldi egyházközség, Nagykátá példáján mutatjuk be.

1. A hitbuzgalmi (és szervezési) szakosztály megállapította mindenképp, hogy a község 1693 házában 11.113 katolikus él.

2. Minden 10 ház gondozására egy-egy utcamegbizottal (családgondozó) kereslek, összesen tehát 169 el. Lehetőleg szomszédságban, vagy az utcában lakó, a szerint, hogy akad-e mindenhol megbízható és vállalkozó hívő.

3. Minden munkatárs a rábízott 10 házban lakó családoktól külön-külön kartonlapot kapott, amelyre már előzetes feljegyzést nyert a házban lakó családtagok neve és születési éve. A családtagok neve után rubrikák következtek, 1934, 1935; 1936 stb. E rubrikákban jegyzi majd fel a munkatárs, hogy miként tett eleget az illető husvéli kötelelességeinek. Ha pl. 1934-ben gyónt, függőleges vonalat húz. Ha nem gyónt, vízszinteset. Ha a husvéli időben lávol volt (pl. más városban szolgál, vagy máshol jár iskolába) nullát. Ha nem gyónt, (polgári házasság, érvénytelen vegyes házasság,) keresztet.

4. Már a husvéli idő alatt a plébános alaposan kioktatta a munkatársakat leendőik felől és fellelkesítette őket. Nem túlzottan nagy ez a munka. Gondoljanak arra, hogy mit lesznek a hittérítők Krisztusért.

5. Ötvened vasárnapján a plébános meghirdette a husvéli szent időt és szerető nyomatékkal figyelmeztetett mindenkit, hogy eljött a husvéli gyónás ideje.

6. Hamvazószerda után a családgondozók felkeresték a gondjaikra bizott 10—10 házat és azokat, akikről nem voltak biztosak, hogy meggyónnak-e; vagy akiről a múlt évi bejegy-

zés alapján tudták, hogy nem tettek eleget kötelezettségüknek, a plébános nevében megkérték, hogy az idén ne feledkezzenek el a hiány póllásáról.

7. A plébános tervszerűen beosztotta a gyónási időt. Az első hétre a gyakori gyónókat hívta, járjanak elől jó példával.

8. Nagyboldi péntekjelen a Fájdalmas Szűz oltáránál misét mondott a plébános — kissé ünnepélyesebb formában — azért, hogy a buzgóbb hívek közösen könyörögjenek azokért, akik már évek óta elhanyagolják szentgyónásukat.

9. Husvét után másodszor mentek el a családgondozók házaikba, elkérték a gyónócédulákat és a kartonlap rubrikáiban bejegyezték a 3. pontban elmondott jeleket. Akiknek rubrikája üresen maradt, azokat utólag és határozottan figyelmeztették annak jelzésével, hogy Szentháromság vasárnapjáig feltétlenül tegyenek eleget kötelezettségüknek. Ugyanerre buzdította a plébános is a szószékről.

10. Husvét után két részre osztották a plébániát s a plébános kibirdelte, hogy az egyik felén az ezen, a másik felén azon a napon gyónalták meg az öregeket és betegeteket. A családgondozók előkészítették a betegeteket és a templomba nem járható öregeteket s a plébánián bejelentették címüket.

11. A husvéli idő vége felé triduumot tartottak azon célból, hogy a jókat összefogva, a közös ima erejével ébresszék fel a részvételel a megáldalkodottak iránt.

12. Szentháromság vasárnapja után a munkatársak harmadszor jelentek meg körzetükben és elkérték a husvét után gyóntak céduláit is. Most már kiállították a kartonlap rubrikáit — kinek kinek érdeme szerint.

13. A szilveszteri beszédben a plébános az egyházközség statisztikai adatai mellett azt is bejelentette, hogy hány férfi és nő veszett el egészen ebben az esztendőben az Anyaszentegyház számára, mert husvéli gyónásukat nem végezték el.

A felhozott példán okuljon kiki, — az adott viszonyokat szem előtt tartva. Nagykatá mutatja, hogy mily mélyre juthat a munka, ha a lelkipásztorok munkáját buzgó világiak támogatják.

Nagykatá példáján felbuzdulva, az egyházközség hitbuzgalmi szakosztálya pontosan készítse el a husvéli szent emberhalászat tervezetét,

ISKOLA

Az endrődi római katolikus Szent Imre polgári fiúiskolában az évvégi összefoglaló ismellések június hó 5-től 8-ig voltak. 144 rendes és 6 magán-tanuló kapott a tanév folyamán bizonyítványt. A tanulmányi előmenetelre igen szép fényt vetnek a következő adatok: Jelesrendű 31, jórendű 56, elégségesrendű 43 tanuló. Javítóvizsgálatra bukkolt 8, osztályismétlésre 4 tanuló. A magánvizsgálatok decemberben és június 11-én 12-én voltak. A pünkösdi ünnepeken rajz- és kézimunka kiállítás volt. A szép rajzokban, a művésziesen elkészített női kézimunkákban, szőlőmunkákban, valamint a természetrajzi gyűjteményekben nagyszámu érdeklődő gyönyörködött. A tornavizsgálat június hó 10-én délután 5 órai kezdettel a sporttelepen folyt le. A precizen végrehajtott gyakorlatok, atletikai számok és tréfás játékok sokszor tapsra ragadtatták a nagy számban jelenlevőket.

Az évvégi istentisztelet június hó 17-én reggel 7 órakor lesz. Utána ünnepély keretében kapják meg a tanulók bizonyítványukat, iskolai értesítőjüket, majd az arra érdemes tanulók jutalmában részesülnek.

A nagylelkű adakozóknak, akik lehetővé tették iskolánk kiváló tanulóinak jutalmazását ezen a helyen is hálás köszönetet mondunk.

A jövő tanévre a beiratkozások június hó 18-án és 19-én lesznek.

A rk. elemi iskolákban az évvégi vizsgálatot június hó 1-én, 3-án, 4-én és 5-én voltak. A vizsgákon az egyházközségi képviselőtestület tagjain kívül a szülők és érdeklődők igen szép számmal jelentek meg. A tanulók szép feleletekkel tettek tanúságot alapos felkészültségükről, mellyel megmutatták, hogy úgy ők, mint a tanévek a tanév folyamán komoly munkát végeztek. A tanév végi hálaadó istentisztelet f. hó 6-án volt.

Beiratások f. hó 11-én, 12-én és 13-án a délelőli órákban voltak.

A gazdasági irányú továbbképző iskolákban az évvégi vizsgálatok június 1-én délután voltak.

Az iparostanonciskolában a hittanvizsgálatot 12-én délután 5 órakor, a többi tantárgyakból pedig 14-én délután 5 órakor tartották. A kiváló előmenetelű és példás magaviseletű tanoncok könyv jutalmában részesültek.

HIREK A NAGYVILÁGBÓL

Hubert Ottó dr. nyugalomban. A kommun után lelt Debrecen város főispánja. Első eset, hogy katolikus ember került Debrecen főispáni székébe. — Fölméntése után közigazgatási bírónak nevezték ki s most beöltvén 70. életévét, nyugalomba vonul. Izzig vérig magyar és keresztény volt. A hivatalban szerették és becsülték, barátai pedig rajongtak érte. Szívőből kívánjuk, hogy a jól megérdemelt nyugalmat hosszú ideig élvezze.

Kinevezték az új békéscsabai plebánost. A debreceni Apostoli Kormányzói Hivatal fellerjesztésére — a Pápa Őszentsége a megüresedett csabai plebániára **dr. Domanek Pál** békéscsengerlandrási esperesplebánost nevezte ki. Ugy olvasó-láborunk, mint lapunk szerkesztő bizottsága nevében örömmel gratulálunk a kinevezéshez. A kiváló teológus és külön szónokban igazán érdemes embert nyert lelképásztorául Békéscsaba katolikus népe. — Ad multos annos!

Iskolai látogatások. Az endrődi katolikus és községi iskolákkal május hó végén egy héten át vizsgálta Jung Miklós kir. tanfelügyelő és Felzer József pápai kamarás, esperes-tanfelügyelő. — A tanulók — az iskolalátogatók hivatalos jelenlése szerint — szép eredményről és kellő tudásról tettek tanúságot. Néhány iskolánál az állagnál messzefelülműlt eredményt tapasztaltak, s ezért külön is gratuláltak a buzgó és szorgalmas pedagógusoknak.

A miniszterelnök pünkösdi hétfőn **Hóman Bálint** kulluszminiszter lárságában Esztergomba ment. Itt megtekintette az ásalásokat. Ezután a hercegprimásnál időzött és hosszabb ideig tanácskozott vele.

Pap Pál régi tekintélyes endrődi sertéskereskedő 70 éves korában elhunyt. A temelési szertartást Csernus Mihály apátplebános végezte. —

Darányi földművelésügyi miniszter Békés vármegyében. Darányi Kálmán földművelésügyi miniszter a napokban a Tiszánálra utazott. Csongrád, Szentes, és Békés vármegye jégkár és fagykár által sújtott vidékeit szemlélte meg. —

Husz békéscsabai gazdaifjú hat hétre Bulgáriába megy tanulmányra. — Dr. Tamásy Károly érdeme az első magyar — bolgár gazdaifjú csereakció megszervezése. — A gazdaifjak július 5-én indulnak Békéscsabáról.

A mátraverebélyi népies lelkigyakorlatok. Egész napos ujszerű, de eredményeiben minden eddigi lelkihalás felülműlt zárandoklat színhelye volt. Mátraverebély a hónap elején. Lelkigyakorlattal kötötték össze a zárandoklatot, amely így teljes három napot vett igénybe. A résztvevők **Csanád megye összes esperesi körületeiből rekrutálódtak és mintegy 700 főnyen voltak.** Naponta több szentbeszéd hangzott el, közösimák és elmélyedések töltötték ki a napot. P. Réz Marian vezette a szentgyakorlatot, amelynek hatása alatt a jelenlevő papság elhatározta, hogy a nyelapaszta-lalok alapján híveik számára ezeket a lelkigyakorlatokat a mátraverebélyi kegyhelyen évenként megisméltik és azok bevezetését minden hívőnek ajánlani fogják.

Hősökünnep Kondorostanyán. A hősök ünnepét **Kondorostanya** lelkes közönsége is megtartotta. Május utolsó vasárnapján délelőli szépszámú közönség vonult fel rendben a Hősök-márványláblájához. Az énekszámokat két szólamra az I. sz. iskola növendékei szolgáltatták **Bencze József** kántortanító vezetésével. **Timár Valéria** VI. o. növendék igen hatáson szavalta el Tolday Ányos: Édesanyák fiaihoz c. versét. Műsor végeztével az emlékművet a növendékek virággal halmozták el. Az ünnep díszét emelte az, hogy a szép számmal megjelent tanyai lakosság élén ott álltak **Timár Gyula** helyi lelkész, **Dr. Gaál József** jegyző és az elemi iskola tanfőnökével teljes számban. Az ünnep a Himnusz éneklése zárta be.

Kommunista szervezkedést leplezett le az orosházi csendőrség. Nemrégiben az orosházi csendőrség egy jelentéktelen lopási ügyben folytatott nyomozást. Ennek nyomán oly adatok jutottak a csendőrség birtokába, hogy rövidesen egy széles körű **az egész megyére kitévő kommunista szervezkedést sikerült leplezni.** Ugyanis a lopási ügy egyik gyanúsítottja elszölla magát és elmondta, hogy **Verasztó István** orosházi lakos kommunista üzelmekkel foglalkozik és nemcsak Orosházán, hanem a megye több községében is azon fáradozik, hogy az embereket megnyerje a kommunista eszmének. — A csendőrség a vallomás alapján őrizelbe vette Verasztót, aki beismerlte, hogy a megye több községében megindította a kommunista sejtek megszervezésének munkáját. A kommunista szervezkedés ügyében a rendőrség több gyanúsítottal vett őrizelbe, Verasztó Istvánt pedig átkísérte az ügyészségre.

A póhalmi 1600 magyar hold haszonbérlete! Régi-terve-valósult meg a közel múltban az endrődi kiscgazdáknak. — Báró Huszár László nagybirtokos két héttel ezelőtt megjelent az endrődi plebánehivatalban, ahol a megjelent kiscgazdáknak kijelentette, hogy bár előnyösebb ajánlatot kapott, mégis kiscbereknek óhajta bérbeadni póhalmi 1240 kat. holdas birtokát. — **Uhrin Péter** és **Vaszkó Pál** endrődi kiscgazdák élén mintegy 14—16 kiscgazda család 12 évre bérelte ki a póhalmi uradalmat és így a mai rendkívüli nehéz gazdasági viszonyok között mintegy 150 egyén jutott hozzá, hogy szorgalmas, lakarékos munkával 12 éven át biztosítsák jobb megélhetésüket. — Ezen béreltetel kapcsolatban ismét tanujelét adta az Endrőd-Gyomai Takarékpénztár Rt. vezetősége annak, hogy ezen járásunk egyellen önálló pénzünelvétele mennyire hivatalosa magaslátán áll. — A tárgyalások folyamán az egész haszonbérlet ügyét báró Huszárok a Takarékpénztár úján óhajlották lebonyolítani és mert a vezetés éri és tudja azt, hogy az endrődi gazdasáadalom jól felfogott anyagi érdeke fűződött a póhalmi béreltetelhez, örömmel és szívesen szíelt segítségükre ugy anyagiakban, mint egyéb vonatkozásban, bebizonyítván ezzel is azt, hogy az Endrőd-Gyomai Takarékpénztár Rt. közsegünkben mily fontos nélkülözhetetlen gazdasági és pénzügyi tényezőként áll a lakosság rendelkezésére.

Belelőkte a Dunába nyolc-éves pajtását. **Pain Dezső** budapesti fodrászmester nyolc-éves Gyuri nevű kislát az elmúlt héten belelőkte a Dunába kis jálszópajtása, az első elemista **Ekkert Pistu.** A Rudolfléren bemásztak egy csónakba, hogy abban „rablópanduri“ jálszanak. Majd elkezdtek veszekedni, hogy melyik legyen a parancsnok, miközben Gyuri mellbetőkte Pistát. Ez dühösen neki fordult és mérgében belelőkte a Dunába pajtását, aki belefúlladt a folyóvízbe. A szerencsétlenséget még szomorubbá teszi azon tény, hogy a bünyös fiu napokig hallgatott bünyéről, sőt amikor később valátai kezdtek, azt hazudta, hogy „Gyuri egy bácsival ment séfálni a Gellérthegyre“. A rendőrségi kihallgatás újabbansúlyos moszanatra akad. A fiu tizenhat éves nővére bevallotta, hogy öccse még a lelti elkövetése napján bevallotta a szerencsétlen eseted, de anyja azt mondta, hogy „hallgatni kell a dologról, nehogy kellemetlenség legyen.“ Ime a rossz nevelés és a szülői gondallanság eredménye.

A Berettyóba fulladt két mezőturi fiu. **Molnár Bálint** és **Balogh István** 12 éves iskolás fiuk a Berettyóban fürödtek. Az egyik kiscfiu figyelmeztetés ellenére az árleiben levő 2 és fél méter mély gödörbe ment és elmerült. Társa segítségére szíelt s mire kimentették őket, mindkét gyermek halott volt.

Orosházán lesz az idei baromfiukiállítás. A földművelésügyi miniszter engedélyt adott a Délmagyarországi Baromfi — Galamb — és Házinyúltenyésztők Egyesületének arra, hogy Orosházán 1935. október 31.-től november 3-ig kiállítás rendezzen.

Csak a jégkár által sújtott lakosság részéről lehet gyűjteni a nyár folyamán.

SPORT

Endrődi T. K. — Turkevei A. C. 8—0.

Nyomasztó endrődi fölény jéggyében folyt le ez a mérkőzés, amely a hazai közönséget nem elégitette ki.

Endrődi T. K. — Budapesti Máv. Előre 2—2. (1-0.)

Pünkösdi vasárnapján. **Bíró:** Kappel. Rekord közönség. Lelekes szép játékkal majdnem két vállra fektette az endrődi csapat a jónevű fővárosi együtlést. Igazi szép sportot nyújtott a mérkőzés. Az első gólt **Kerles**, a másodikat **Kurilla** rugta. A II. félidő 35. percében 11-esből, majd szögletugráshól lölték gólt a fővárosiak.

A gyomai járás leventéinek versenye Pünkösdi vasárnapján zajlott le Gyomán nagy érdeklődés mellett. A munkából meglátszott, hogy a járásban ugy az oklatók, mint a leventék komoly munkával készültek a versenyre. **Az endrődi levente:** versenyéből a következő elért eredményről számolunk be: **400 m. sikkfutásban** **Balogh Bálint** (Csejt.) I. díj — **Uhrin Lajos** (Csejt.) II. díj, — **4 x m. sikkfutás** I. díj — **Lövészet egyéni verseny oklatók részére** I. díj: **Finla Zoltán**, II. díj: **Harnos Lajos.** **Leventék részére** I. díj: **Varga Antal**, II. díj: **Gonda Ignác**, III. díj: **Szalóki Antal.** **Csapat versenyben** is az I. díjat endrődi leventék nyerték. Tagjai: **Varga Antal**, **Gonda Ignác**, **Szalóki Antal**, **Fekécs Ignác** és **Szmola János.** **Ijjászatban** I. díjat **Timár Pál** (Öregszöllő). **Távolugrásban** **Balogh Bálint** III. helyezést ért el. — Annál értékesebb az endrődi leventék eredménye, mivel valamennyien tényleges leventék és nem középiskolai diákok, mint azt a szomszédos község versenyzői közölt lálluk.

T e r e f e r e

Mirhói: Áldást, békességet az ban.

Gyomavégi: Kigyelmednek is. Mi ujság a felvégen?

Mirhói: Hát csak vagyunk vagy-hogy, mint az egyszeri szerdai irandós ember.

Zugi: Mi a csuda? Várandós asszonyt csak hallottam, de várandós embert még nem. Az ilyet ma csak felkéne küldeni a szépművészeti szalonyba.

Mirhói: Kend mindig ráér figurázni. Nem úgy értettem én azt. A hatóság munkáról van szó. Többet hetek óta dolgoznak, mink pedig elég számosan mindig kimaradunk a hóból. Meg is mondtuk az illetékes hivatalban, hogy miért mondják, hogy jöjjünk pár nap múlva, mikor ugy se osztanak be minket. Nagy idővesztés ez nekünk is.

Gyomavégi: Hát aztán mit mondott az illető?

Mirhói: Azt mondta, hogy igaz van barátom, azt megkérdezte, hogy melyik nap felel meg nekünk legjobban? Azt feleltük, hogy a hétfő.

Varjasi: No és lett eredmény?

Mirhói: Lett a manó. Azóta minden hétfőn azt kapjuk, hogy majd talán a következő hétfőn lesz munka. Azt még csak nem is zárható, hogy időt veszítünk, mert mink választottuk a hétfői napot.

Peresi: Szóval úgy járnak kendtek, mint az egyszeri tűzoltók a rossz fecskendőjükkel. Rájuk szólt a vármegyei felügyelő, hogy miért nem javíttatják meg? Hát azt mondta a parancsnok nagy bölcsen, hogy kár volna a költségért, mert mire mi kimegyünk a tűzhöz, akkor a kigyulladt ház már ugyis leégett. — Kendeknek is csak a füst jut a munkából.

Ugari: Nézzék mán, hát az meg mi az istennyila? Nini egy kövér ár ül rajta.

Zugi: Nem láttál még ilyet? Ez az új fajta bicikli. A Kántor ur azonban triciklinek monaja.

Varjasi: De hát miért van három kereke?

Csejti: Igy tán nagyobb terhet bír el a gép. Fölfér rá a kliens, még tán az ellenfél fiskálisa is!

Mirhói: No mán inkább el tudnék képzelni egy birkát az oroszlánnyal, mint két fiskálist együtt-menni.

Ugari: Én aszondom, hogy az a gép átmenet lehet a bicikli, meg az autó között. Most még bicikli, majd ha megindul az iroda forgalma, átszerelik autóvá. Ha viszont rosszabbul megy, akkor megint visszafelődik biciklivé. Most három kerék van. Egy hiányzik. Mi ezt kipótolni!

Kondorostanyai: Ördögös egy találmány, ilyet csak fiskálisoknak lehet, akik minden lehetet-

len dolgot kipróbálnak. Én mán csak a két kerekű biciklin maradtok, az a valódi.

Zugi: Hátha a Kasnya Béla küldte ide ezt a szerszámot? Ő pártolja a feltalálót!

Ugari: Ugyan, de félrebeszél kelmed. Nem a feltalálót, hanem a művészeket pártolja Ő. Ezeknek a nyomoráról beszélt.

Peresi: Mi köze a kiscgazda képviselőnek a művészekhez? — Olyan jól megy a sorsuk, hogy mink nem is jutunk az eszébe?

Zugi: Még azt is kifogásolta, hogy az adóból miért nem tesznek félre valamennyit, oszt miért nem vesz az állam képeket, meg szobrokat, hogy jobban élhessenek a művészek.

Csejti: Odajutunk még, hogy a tanyáinkra jó kövér teheneket festetünk, az ólba pedig mázsás koca-szobrokat állítunk be, akkor talán majd rólunk is megemlékszik a képviselő ur. —

Varjasi: Ugy kell kendnek is. Akkor kigyelmed is futja a kását, hát most nyelje, s ha megégeti a száját, hallgassék kend.

Csejti: Igazad van szomszéd. Ugy leszünk mi is vele, mint az egyszeri menyecske az urával, aki azt kérdezte tőle elutazása előtt, hogy „mond aranyom, ha én nagyon messze leszek, akkor is szeretni fogsz? Erre aztán azt mondta a huncut menyecske, hogy megnyugtallak drágám, minél messzebb leszel, annál jobban foglak szeretni.“

Zugi: Hát az endrői „operáról“ hallottak-e kendek?

Varjasi: Mi a nyavalya lehet az?

Zugi: Ejnye öcsém, de el vágy maradva. Hát olyanféle játék, mint a cirkusz, csak hogy sokan danoláznak benne, meghogy valaki mindig meghal.

Csejti: Most már értjük. De hát hun vót ilyen nálunk?

Zugi: Hát a parokján. Nem hallottátok?

Varjasi: Ugyan ne mondja. Hát iszen az apátur énekel, meg szaval eleget, de hogy valaki meghalt volna, azt nem hallottuk. No meg a kötélen se láttuk táncolni a tisztelendő urakat!

Zugi: Nem is erről van szó. Hanem arról, hogy az egyik tanyai béresgyerek a múlt napokban beszaladt a nagyvódába, azt lelkendezve mondja a Fehérvár tanító urnak, hogy „az Apátur parancsára azonnal gyűjjék az operába“.

Ugari: No és mit mondott a tanító ur?

Zugi: Hát kéült, meg zöldült, közben félkilós cseppeket izzadt, mert nem tudta, hogy mi rosszfát tett a tűzre, miért hiválja az Apátur. Csak akkor kezdett magához jönni, amikor ezt mondta

a béres, hogy a kést, meg a löbbi szerszámokat itthon ne hagyja.

Décsi: (nevelve) No ahogy az begyulladhatott!?

Zugi: Megkérdezte aztán, hogy miféle szerszámról van szó és minek kell az? Erre oszt kinyögte a béres, hogy „hát nem tudja, hogy a süldőket kell miskárolni?“ Ekkor kapott észbe és megnyugodva üzent a már indulni készülő tanító ur, hogy „ő nem ért ahhoz az operához,“ hanem elküldi a szomszéd lakásban lakó Vörös Béla állatorvos urat. — Hát „ez volt az endrői opera“.

Décsi: Nagyon jó eset. Most már értem, hogy mit jelent az ujságokban az a szó, hogy „vig-opera“. (Nevelve elvonulnak.)

Zárul a gyűrű körülöttünk.

Pünkösdi vasárnapja nagy örömnünepet hozott a cseheknek. Ekkor írták alá Moszkvában az orosz-csehszlovák állam közölli kölcsönös segélynyújtási egyezményt és ezt követőleg a két állam kereskedelmi egyezményét. Mint a lapok írják, Benes vállalkozott arra, hogy hasonló szerződés kötésére készséggel közbenjár Szovjet-Oroszország és a kisántánt államok között. Szóval a világháboruban ellenséges hatalmak, legyenek azok bármilyen kormányformák alatt is, megtalálják az összekötő kapesot „hódításaik“ védelmére s a leigázott országok rabságban tartására.

Görögország visszaviszi a királyát

Vasárnap képviselőválasztás volt Görögországban. A 300 mandátum közül 287-et a királyi párti Miniszterelnök csoportja kapott. Görög tudósítás szerint még a nyár folyamán rendezik és megváltoztatják a mai köztársasági államformát és külön népszavazás útján viszik vissza trónjára az elűzött görög királyt.

Kasnya Béla képviselő mentelmi jogának függesztését kérte az Ügyészség

az endrői véres sortűz ügyében.

Ma is őszinte szomorúsággal és testvéri részvétellel gondolunk arra a tragikus eseményre, mely Kasnya Béla képviselő első bemutatkozása alkalmával az endrői piacon lejátszódott.

Kozma Miklós belügyminiszter személyesen jött le hozzánk és erélyes vizsgálatot indított annak kiderítésére, kit terhel a felelősség a hét halottat és sok sebesülte okozó fegyverhasználat jogosságára, illetve annak kiprovokálása tekintetében.

A vizsgálat során felvett jegyzőkönyveket áttették részben a csendőrtügyészséghez, részben a gyulai, illetve budapesti királyi ügyészséghez.

Az ügyészség nemrégiben megkereste a képviselőház mentelmi bizottságát, hogy kihallgatás céljából függesztesse fel Kasnya Béla mentelmi jogát.

Amikor Andaházi Kasnya értesült az ügyészségnek erről a lépéséről, a ház folyósólyán nyilatkozott egyik fővárosi lap tudósítója előtt: „Magam fogom kérni a Házat-mondotta Kasnya-, hogy adjanak ki. Nem tudnám elviselni, ha később azt vágnák a szemembe: csak a mentelmi jog védett meg a független magyar bíróság ítélete elől. Nem tehetek semmiről. Ha csak egy parányit hibásnak érezném magamat, nem fogadtam volna el a mandátumot...“

További nyilatkozatában reméli Kasnya, hogy a Belügyminiszter meg fogja változtatni véleményét róla, mi helyt a vizsgálat lefolyást nyer.

Ismerve Kozma Miklós belügyminiszter tárgyilagos ítélőképességét és pártatlan igazságszeretetét, nem tartjuk valószínűnek, hogy ez a reménye valóra válik a képviselő urnak.

A belügyminiszter azon melegében a helyszínén győződött meg a sajnálatos tény körülményeiről. A vizsgálat befejezéséig senkivel nem érintkezett, kizárólag a közvetlen tanuk vallomásából ismer-te meg a tényálladékat.

Ezekből és abból a magatartásból, melyet Kasnya Béla a szomorú események után tanúsított, alkotta meg véleményét róla a Belügyminiszter. Még pedig olyanformán, hogy a Képviselő úr szavain és magatartásán felháborodva kénytelen volt felhívni az irodai helyiség elhagyására.

Most azt mondja a Képviselő ur, hogy „nem tehetek semmiről.“ Nem óhajtunk erről vitázni, a független magyar bíróság megadja majd a pontos választ erre is. —

Közgazdaság

Mi lesz a búza ára?

Ez a kérdés izgalja helek óta a magyar gazdát. — Az országos fagykár, az ezt követő jégkárak következtében a közepesnél aluli termésre számíthatunk. A múlt évi szörnyű aszály után a Tiszántul földműves népe nagy aggodalommal néz szomorú jövője elé. Két-három évi adóval hátralékban van, a kamalfizetési idő is eljön, miből és honnan teremse elő a 3-5 mázsás termésből?

Darányi Kálmán földművelésiügyi miniszter ur költségvetési beszédében kijelentette, hogy a búza minimális árai a tavalyi 14 pengős árnívón fognak mozogni.

A kormány szándéka dicsérendő és feltétlenül kielégíti azt a kevés számú gazdát, akinek nincs adóssága és sem kamal sem adó hátralékai nincsenek.

A gazdák 70 %-a azonban súlyos adósság alatt görnyed. Ezek csak akkor tudnának elegendet lenni adó és kamalfizetési kötelezettségeiknek, ha a búzaár legalább 18-20 pengő volna helyben.

Nem júlózunk. Statisztika szerint a magyar búza árfolyama 100 év alatt állandóan 24 pengő körül mozgott. Ezek voltak a normális viszonyok, amikor a gazda adósságát is pontosan törlesztette és attól szorgalom és lakarékosság mellett szabadulni is tudott.

Ha a világpiac gyenge árnívója miatt belátható ideig nem álmódhalunk a normális árakról, legalább az államhatalom vezesse be a 18 pengős adóbúza árfolyamot. (Minőséghez képest 10-20 fillérrel emelkedhetnének az árak). Az államnak is legfontosabb érdeké, hogy végre megoldja az évek óta növekedő adóhátralékok és künnlevőségek kérdését. Ismerte a magyar gazda észjárását és kötelezettség érzetét, bizonyos az, hogy ilyen búzaár mellett adójának legnagyobb részét lefizelné. A befizetett jobb minőségű adóbuzát — Olaszország, Ausztria és Németország a római egyezmény alapján átvénné, míg a gyengébb fajszűz búzát a kalonáság és más közintézmények sítb. élveznék fel. A gazdasági felügyelőségek, malomellenőrök, községi előjáróságok — a Fülurával kapcsolatban — minden újabb szerv létesítése nélkül lebonyolítanák a dolgot.

Ez a reform az egész gazdaközönséget hálára kötelezné a kormány iránt, de erőteljes nekilendülést jelentene a köz-

gazdasági és pénzügyi életben is.

A Miniszterelnök ur jóindulatu intézkedését várjuk és kérjük.

Fejlődik a magyarmarha tenyésztése.

Általános a panasz, hogy alacsony a tejára s az állattartó gazda ráfizet a tehénlaktására.

Ezzel szemben a tejszövetkezetek azt mondják, hogy oly csekély (2-3 százalék) a tej zsírtartalma, hogy többet nem fizelhetnének érte.

Valóban a mai magas lakarmány árak mellett nem fizeli ki magát a dus abrakoltatás.

Az ország kiváló gazdasait a jelenség arra a gondolatra vezette, hogy visszalérnek a magyar daruszörű marha tenyésztésére, amelynél helyes kitenyésztéssel és okszerű lakarmányozás mellett 10-17 liter tej napi állagot is elérhetnek s amely tehének 5-6 százalékos zsírtartalommal tejlenek. Ez annyit jelent, hogy literenként 2 fillérrel többet ér a tejük.

Különösen a bihar- és békésmegyei kemény, szikes legelők ajánlják a ridegtartásra alkalmasabb, edzett, keménykötésű magyarmarhák kitenyésztését.

Több helyütt azt is próbálják, hogy tarka bikát tartanak a magyar tehének mellett, hogy így az utódok tejhozama elég nagy legyen, másrészt azonban a tej zsírtartalma se csökkenjen. E keresztezett (u. n. „mángolos“) marhák hús- és erőtermése messze felülhaladja a nyugati fajtájú marhák eredményét és így finó nevelés szempontjából is előnyösebb.

Vármegyénkben e mozgalom élén dr. Geist Gáspár csáki nagybirtokos áll, aki már is szép eredményt ért el a daruszörű magyarmarhák kitenyésztése terén.

Értesítés.

Az endrődi postahivatal felsőbb helyről kapott engedély alapján értesíti a lakosságot, hogy a távbeszélő népszerűsítése érdekében mindazoknak, akiket érdekel, a távbeszélő használatát illetőleg a hivatalos idő alatt készséggel áll rendelkezésére és felvilágosítással szívesen szolgál. Egyes kivételes esetekben próbabeszélgetések is engedélyeztetnek.

Állatpiac.

A budapesti seriésvásáron az az árakban lényeges változás az elmúlt napokban nem történt. Az ünnepek előtt a húsertések keresettebbek voltak. — 160 kilós prima uradalmi zsirsért 74-76, 130-150 kilós fiatal zsirsért 68-70-72 fillért fizettek.

A bécsi állatvásáron a prima uradalmi sertések 3-4 fillért emelkedtek kilónként, míg Prágában a húsertések értéke jelentősebb értékelkedést.

Mivel a napokban megköltöttek a magyar-cseh kereskedelmi egyezményt, kilátás van rá, hogy az árak hamarosan néhány fillérrel emelkedni fognak.

A szopósborjú ára Pesten minőség szerint 60-78 fillér között mozog kilógrammonként.

Külföldnek megfelelő prima, fiatal ürök kilógrammonként helyszínen átvéve 40-45 filléres áron kellek el.

Az endrődi és gyomai vásárokon csekély forgalom volt lanyha irányzattal. Sokat panaszkodnak a gazdák, hogy nem jöttek fővárosi borjувásárlók és így 8-10 fillérrel lenyomták a gyenge borjúk árát. Itt volna az ideje, hogy a gazdák Szövetkezetbe tömörüljenek és miként a sertések, a borjút is felszállítanák közvetlenül Budapestre. — Talán az Országos Hangya-Szövetkezettel lehetne összeköttetést létesíteni.

Gyomai járás főszolgabirájától. 1934. kih. 126/3.

A gyomai járás főszolgabirája, mint I. fokú rendőri büntetőbíró, a vád képviselőiben Szepessy József, szakképviselő közreműködése mellett meghozta a következő

ITÉLETET

Salamon Lajos 32 éves, rk. vallású, endrődi születésű, vagyontalan kimerő, endrődi lakost az 1924. évi IX. tc. 42 §-ába és a 42 §. 1 p. szerinti minősülő kihágásban, melyet az által követett el, hogy az Endrődi Hangya Szövetkezet sönlésében kimerésre kerülő bort, mint felelős kimerő 14 %-kal felvizezte s ezzel borhamisítást követett el, és ezért Salamón Lajos terheltet az 1934. évi IX. tc. 42 §-a az 1928 évi X. tc. 4 §-a alkalmazásával összbüntetésenként 30 P. pénzbüntetésre, ennek behajthatatlanság esetén az 1928 évi X. tc. 10 §-a alapján 15 napi önköltségén eltöltendő elzárásra ítélem.

Gyoma, 1934. október 7-én.

Bakos S. k.

tb. főszolgabíró.

mint r. büntetőbíró.

HIRDETÉSEK

Endrőd—Gyomai Takarékpénztár R. T. Endrőd

Fióktintézet: Gyoma. Telefon: Endrőd 2. Folyósít rövidlejáratu mezőgazdasági kölcsönöket. **Elfogad felmondás nélküli betéteket a legmagasabb kamattal mellett.** Foglalkozik a bankküzlet minden ágával, szelvénybevitások, arany- és ezüstpénzek, valamint külföldi pénzmekek beváltásával a mindenkori legmagasabb árfolyamon. Mindennemű felvilágosítással és utbaigazítással díjtalanul áll rendelkezésre az Igazgatóság.

A Keresztény Fogyasztás- és Értékesítő Szövetkezet friss tejet bármilyen mennyiségben a legmagasabb napi áron vásárol.

„JÖVŐNK“ a magyar földmunkások népszerű heti lapja Szerkesztőség és Kiadóhivatala Budapest, József u. 61 szám.

Endrődön Kossuth u. 10. sz. ház, valamint a Nagyperesdülőben nyolc kis hold föld kedvező fizetési feltételek mellett olcsón eladó. Érdeklődni lehet Békéscsabán, a Békésmegyei Kereskedelmi Banknál.

Az Endrőd—Gyomai Takarékpénztár Rt. mindenféle gabonaneműt magas piaci áron vásárol.

ÓRAK ÉKSZEREK DISZTÁRGYAK

dus választékban
finom minőségben
TAUBER
MEZŐTUR
Gimnáziummal szemben

A Katolikus Népszövetség Temetkezési Segítőpénztára

utján mindenki könnyíthet az elhalálozás miatt jelentkező gondon, megnyugvást szerezhet magának és családjának

Iratkozzék be tagul

mert ezáltal csekély havi tagsági díj ellenében oly összegű temetési segélyről gondoskodik, amelyből a gyógykezelés, temetés minden kiadása fedezhető. A temetési segélyakció a nagyváradi egyházmegyei Apostoli Kormányzó ur 1933/1933 sz. alatt jóváhagyta és ajánlja.

Tagfelvétel és a díjak befizetése az Endrőd—Gyomai Takarékpénztár Rt.-nél Endrődön, hol mindennemű felvilágosítással és utbaigazítással díjtalanul szolgálnak.

Tag lehet minden 14-65 év közötti egyén.

Orvosi vizsgálat nincsen! Legkisebb havi díj 50 fillér.

„Az Egyházmegyei Hatóság 1238/1934. számú engedélyével.“

Szerkesztésért és kiadásért felelős:

Stefán Béla.

Nyomtatta a „Hungária“ könyvnyomda vállalat, Gyomán.

Felelős üzemvezető: Teket Sándor.

HÁRMAS-KÖRÖS

HITBUZGALMI, KÖZGAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLPOLITIKAI FOLYÓIRAT

Előfizetési árak:

Negyedévre 20 fillér.

Megjelenik minden hónap 15-én.

Felelős szerkesztő:

STEFÁN BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Endrőd, Széchenyi utca 2.

Hirdetéseket

kedvezményes feltételek mellett közlünk.

Mi lesz velünk?

Vasárnap délután minden irányban szekerek haladtak ki falunkból a tanyak felé, vitték a cséplőgépek részesmunkáit. Boldogabb világban daltól, nótától zengell a falu, most csak egyellen szekéren a sarokodott néhány fiatal síheder, a többiek komoran, szóltanul, kedvellenül húzódtak meg a kényelmellen alkalmi üléseken.

A piacéren publikációt hallgató gazdák arca sem volt derűsebb. Mindenfelől panaszszó hangzik a rossz termés és az elégedetlenség moraja zúg a mai elviselhetetlen viszonyok ellen. —

Az elmúlt év 2-3 mázsás aszálytermése a vetőmag és mindennapi kenyér biztosítására alig volt elegendő, az ideai terméstől várt mindent a gazda, s a tavaszi fagytól elcsigázott, beteg gyökérzet nem tudott megbirkózni a júniusvégi hőséggel, katasztrófális az ideai termés is, holdankint 3-4 mázsa.

Ezért szomorú, ezért gyászos hangulatu a falu népe. — Miből fizesse az elmaradt tavalyi hátralékot, az ideai adót, a kamattól súlyos adóssága után, miből éljen, miből vessen?!

Vigasztalan keserűség üli meg a szíveket, nem találnak kiutat sehol. Sem minimális búzaár, sem adófizetési kedvezmény nem hoznak derűt az arcokra.

Fokozza és kétségbeeselt elkeseredéssé növeli e szomorú állapotot még a mindnyobban terjedő anyagias felfogás, mely évlizedek óta ölte ki az emberek tömegeiből az Istenben való bizalmat és a Gondviselésről való segítségnyújtás reménységét.

A falu népe a világháború és forradalmak pusztító eszmé-áramlatától megfertőzve jórészen közönyös, részben ellenséges indulattal van Isten, vallás, egyház, ima iránt. Nem hisznek a természetfölötti életben, a földön akarják létrehozni és megtalálni a jobb örömteljesebb életet, az igazi boldogságot.

Biznak a gyöngye emberi észben, a szervezetelekben, politikai tömörülések és érdekképviseletek tervezeteinek sikerében, csak az égre nem néznek, ahonnan pedig minden áldást várhatnak.

A mai kor „felvilágosodott embere“ azonban nem lát és nem tanul. Amikor rászakadt a bajok özöne, amikor a tél beállával a szükség és nyomor réme fenyegeti, amikor már évek óta az inségmunka könnyor-adományából és kolduslillereiből ténferog, nem látja be, hogy nincs hová fordulnia valódi segítségért és vigasztalásért.

Felül hangzatos jelszavaknak és hazug kortes-szólamoknak, áltatja magát ujságok elképzeléseivel, eldorádót remél az államhatalom intézkedéseitől, s 1-2 hónap, esztendő után keserű kiábrándulás az osztályrésze, s az élet terhének robotos hordozásában dühöngve, átkozódva ballag tovább,

„Nem az én népem vagytok ti és én nem leszek a tiétek“ olvassuk az Úr szavát Ozeás próféta könyvében.

Elfordult tőlünk az Isten, magunkra hagyott és most itt állunk remény nélkül, vigasztalanul, a kétségbeesés mély sírja előtt.

A régi, jobb világot emlegetjük és sóvárogjuk vissza. — De hát miért volt ez jobb?

Az Isten most is az, aki volt a múlt századokban, s az idő kezdetén. Az Ő végtelen hatalma, bölcsessége, jósága és irgalma nem csökken és nem veszett el számunkra most sem.

Az Ő gondviseléséből a nap most is süt az égen, világít, melegít, értelem úgy, mint évezredek előtt. Felhők is járnak, az esőt sem vonja el a földtől. A föld, a vetőmag ma is teljesíti Istenről nyert terméshatását. Ha egyes vidékeken, vagy országokban elemi csapás jön, az is tény, hogy ez sem történelmi a Isten tudomása és beleegezése nélkül.

Amilyenek vagyunk, amit érdemlünk, azt kapjuk tőle.

Nem változott meg semmi, — csak maga az ember!

Az anyagiak keresése és megszerzése a mai ember vágyainak teljesebbje. Elfelejtjük a végecélt: „Imádd Uradat és csak neki szolgálj!“ Az elbódult embert nem lehet felrázni bűnös eltévelyedéséből csak akkor, ha eszalalozik ab-

ban, amiben bízott, s amilől mindent remélt. A búza, a pénz nem lehet bálvány. Észköz az, hogy tessünk életét szolgálja, de nem fontosabb, mint az emberi lélek szolgálata és üdve. Ezt pedig kielégíteni semmi érték nem, csakis az Isten tudja. Ez előtt azonban elzárja szívét-lelkét a mai templomkerülő, vallástalan ember. —

Az isteni igazság mérlegén ezért értéktelen polyva a mostani zúgolódó, elégedetlen, Istentől elrugaszkodó nemzedék.

Az emberiség léves ösvényeken jár, ahol segítség nincs.

Az élet nyomorúsága és korbaça kényszerít végül is bennünk arra, hogy gondolkozunk és térjünk észre.

Az emberiség földi java és örök üdve az Isten kezében van. Bölcs előrelátó értelmű, munkaerő és áldást csak Ő adhat.

Nem lesz és nem lehet változás, nem lesz jobb világ, amíg a társadalmi berendezkedést és általános gondolkodást nem a krisztusi szellem élteti és nem az önludatosan átéli keresztény hit termékenyítő ereje hatja át.

Az ember testből és lélekből áll. Nem elég tehát a test erő kifejtése, a léleknek is dolgoznia kell. A lélek legmagasabb munkája pedig: az ima.

Ha a lélek nem szenteli meg az Úrnapját, — az Úr sem ad áldást a test köznapi munkálkodásra!

„Kevés a jámbor ember, azért kevés a megelégedett ember“, mondta bölcsen egyik endrődi öreg gazda. Igaza volt.

Jobb időkre, boldogabb világra vársz? A mai nemzedék megpróbálta. Lám, mire jutott! Nyomor, inség, elviselhetetlen gond mindenütt. Ez azonban nem maradhat örökké így. Ezen változtatni kell. Ha emberi erő, hatalom és tudomány nem bír és nem tud, forduljunk Ahhoz, aki megteremtette a világ gépezetét, aki megludja javítani és ki bírja emelni az emberiség kátyuba jutott szekereit.

Kövessük szent Pál szavát: „Ujlatok meg lelkeitekben és elméitekben, és öltözzetek új emberré, hogy a Krisztus békéje és áldása uralkodjék a ti szíveitekben“.

Gazdatársak!

Több helyen régóta szokásban van, hogy a gazdák évente egy napon ünnepélyes összejövetelt tartanak. Gyulán például minden év augusztus 20-án, szent István, királyunk napján tartják a „gazda-napot“.

— Délelőtt a nagymagyar város valamennyi gazdája részvesz a „gazdák-miséjén“, délután 4 órakor pedig ünnepélyes közgyűlést tartanak, melyen megbeszélik a legfontosabb, a gazdákat különösen érdeklő kérdéseket; este közös társas-vecsora keretében ápolják a baráti és testvéri jó viszonyt. —

Több gazdatársam kérésére szőlitom fel községünk gazdakörét és gazdáit, hogy teljes számban vegyenek részt a nálunk is szent István-napján rendezendő „gazda-napon“.

A Katolikus Népszövetségi Kisgazda-Kör elnöksége meghívót boesát ki az összes gazda — és földműves körök részére. — A jelentkezések aug. 10-ig történnék. —

Akik tehelik szent István-napján közös szentgyónás és szentáldozáshoz járulnak, hogy Istennek megköszönjék gondviselő áldását és jobb időket kérjenek tőle — a lélekben meglámodott magyar kisgazda családok részére. — Az ir katolikus férfiakról olvastam, hogy minden fontosabb esemény előtt szentmisét hallgatnak és közös szentáldozáshoz járulnak. Így esdik le az Isten hőséges áldását terveikre és munkájukra. — A trianoni magyar gazdáknak még nagyobb szükségük van arra, hogy elhagyatottságukban az Isten kímélje és segítse őket.

Délután — gazda-gyűlésünkre néhány híresebb közigazda vezetőt is meghívunk, hogy megismerlessük őket jogos kívánságainkkal és kéréseinkkel. —

Minden társadalmi osztály tömörül és egyesített erővel iparkodik helyzetén segíteni. Nekünk is meg kell találnunk egymást, hogy közös erővel dolgozzunk szomorú viszonyaink javításán.

A jó Isten áldása legyen velünk! **Varju József**
a Kat. Kisgazda Kör elnöke.

Katolikus Akció

Testvérek!

Jöjjetek a nagy missziós-munkára Krisztusért és a lelkekért!

Junius második felében az ország lelképásztoraikat gyűjtötte össze az Actio Catolica országos elnöksége, hogy beszámoljanak az elmúlt év eredményeiről és tapasztalairól, megbeszéljék a legszükségesebb tennivalókat és mindezek alapján megállapítsák az 1935—1936 évi munkaprogramot.

Az ország minden részéről se-reglettek össze Krisztus papjai és dr. Glattfelder Gyula csanádi püspök elnöklelte alatt kitűnő munkát végeztek. Megállapítást nyert, hogy a világi katolikusok megmozdulása és apostoli tevékenykedése új lendületet hozott nemcsak a hitéletbe, de a katolikusok családi és társadalmi elhelyezkedésébe is. Megvilágítást nyertek a módok és eszközök, melyek a munka sikerét biztosították, de megbeszélés tárgyát képezték a sikertelen kísérletek és be nem vált eszközök is.

Tény és való, hogy a Dunántúl népe jobban megértette Krisztus földi Helytartójának munkára szólító szavát, szívvel-lélekkel belefeküdt az apostoli munkába, ráeszmélt legfontosabb és egyedüli végcéljára: az Isten-keresés és megtalálás lélekmentő és boldogító kötelességére.

A Tiszántúl népe hátul kullog. Talán nem szerencsés környezet, vagy lassú, közönyös alaptermészet, esetleg az élet mostohaságával vívott nagyobb küzdelme tette keményebbé és durvábbá lelkületét.

A Tiszántúl népe — mint egyik innen származó professzor mondta — világnézeti rövidlátásban szenved. Pápaszemét hordanak a lelkükön, amely sokszor poros és piszkos, gyengíti a tisztánlátást és az élet legfontosabb kérdésének felismerését. Az okularé tisztatlanságát — a túlságosan anyagi-as felfogás, a föld, a pénz, a vagyon, a szórakozás túlságos szeretele okozza. Legyen bármilyen kitűnő terv, vagy eszme, ha áldozatba kerül, vagy legalább is némi önmegtágadást kíván, már nem kedves és nem fülük fogához népünknek. Legfőbb mulatsága most is a lakodalom, ahol olcsón mulathat és táncolhat, vagy a szabadtéri cirkusz, ahol belépődíjat fizetni nem kell (60—70 éves öreg anyókák 3—4 kilométernyi távolságról eljönnek nézni, még „sámlit” is hoznak magukkal) és a gyűlések, ahol nagyhangú politikai vigécek mindent beadhatnak és elhitethetnek velük.

A Dunántúl népe iskolázotabb, műveltebb és öntudatosabb. Lát és gondolkodik. Tudjuk azt, hogy nem vaktából és véletlenül potylyant erre a sártekére, hanem testét szüleitől, lelkét Istenétől kapta, aki nagy feladatot, gyönyörű célt jelölt ki számára: kialakítani, nemesíteni lelkét a Krisztus törvényei szerint és megőrizni azt minden kísértés között is az Isten boldogító szeretetében. Az ő lelkén is pápaszem van, de ez valóban a Pápa tanításától vezetett és irányított látást adja. Élnek e világban, jobb módon talán, mint a Tiszántúl magyar parasztja, de nemcsak a földet nézik éjjel-nappal mindig, hanem felfelé az Istenre is rátekinenek. A vasárnap a léleké, a templomé, ahol hálát adnak és áldást nyernek az Isten-től. (A tiszántúli vasárnap a piactér és a korcsmák ünnepe.) Az Ur isten is azért szereti és áldja jobban őket, mint bennünket. Csak egyben keménynyakuk, könnyen nem ülnek fel senkinek és nem hallgatnak rá minden jöttment csavargóra. Olvassák a katolikus lapokat és könyveket, látogatják a nemcsak névszerinti katolikus köröket, ügyes-bajos dolgukban pedig felkeresik papjukat, aki nemcsak lelképásztoruk, de ügyvédjük, jótanácsadójuk, atyjuk nekik.

Népies hasonlattal élve a Dunántúl népének lelke kitűnő humusz, ahol könnyű a szántás, az ugarolás és biztos a termés.

A tiszántúli nép-lelek kemény, vad, szikes, amelyik szörnyű munkát kíván és még ennek ellenére sem ad sokszor és sok helyütt termést.

A Katolikus Akció az evangélium, az egyház isteni tanításának sárgaföldjével teríti e kopár lélekpusztaságot. A krisztusi igazságok és tanítások gözekéjével szántja, hogy megteremje a jó magot: a hit és szeretet áldott búzáját. A lelkek kubikusai a jószándékú világi hiveket szólítja és kéri fel, hogy segítsenek az Isten nagy szántóföldjén, hisz az Isten várható áldása, mint jótékony harmat, rájuk is visszahull.

E tanulságokat merítettük az országos nagygyűlésből.

Több munka, nagyobb erőfeszítés vár reánk. Ima, kitartás és munksszeretet az eszközeink, a siker pedig az Isten kegyelmétől függ!

Testvérek! Jöjjetek a nagy missziós-munkára Krisztusért és a lelkekért.

Primiciák

A nehéz életsorsban, az emberi eltévelyedések és vad istentelenségek útvesztőiben és lélekgyilkos éjszakáiban — mint a ritkán érzett öröm és megtalált boldogság verőfényes valósága virradt reánk Zempléni Pál és Ugrin Sándor S. J. földieink első szentmiséjének szépséges ünnepnapja.

Julius elsején, az Úr Jézus szentséges vérének ünnepén járult Zempléni (Zlehovszki) Pál váci áldozópap az Úr oltárához. Kézvezetője Csernus Mihály apátplebános, szónoka dr. Oetter György püspöki titkár, pápai kamarás volt. A nagyszámú endrödi és békéscsabai rokonságon kívül — a szorgos aratási idő és hétköznapi dacára is nagy számmal gyűltek össze a hivek, hogy az ujmisést áldásában részesüljenek. Oetter kamarás gondolatokban gazdag szentbeszédében a mai modern kor tettekre kész papjának áldozatos munkakörét és nehéz feladatát rajzolta meg, aki a lélekmentés apostoli munkájában méltó a hívő-sereg támogatására és megbecsülésére.

Julius 7-én 10 évi távollét után mutatta be első szentmiséjét a népes és köztisztelőben álló Uhrin-Kovács család első sarja Ugrin Sándor Jézustársasági atya. P. Csávossy Elemér és Hunya Dániel rendtársak kísérték el Endrődre az ujmisést, akinek kézvezetője szintén Csernus Mihály apátplebános volt. A többszázra tehető rokonnok között ott láttuk dr. Ugrin László vármegyei tb. főjegyzőt, Vincze Andor vármegyei számvevőségi főnököt, Uhrin István mérnököt, dr. Uhrin Nándor orvost, Halmágyi Ferenc dévaványai főjegyzőt, Kovács Jánost, az ujmisést nagyatyját, a helybeli lelkész kart és a hivek ezreit. Evangélium után P. Csávossy Elemér, az országos hírvő szónok mondotta el szentbeszédét. A Jézus Társaság küldetését, tagjainak különleges hivatását, Krisztus egyházának hűségessé

szolgálatát rajzolta meg nagy ékesszólással. Délben Ugrin Sándor gazdálkodó, az ujmisést édesatyja ünnepi ebédet adott a Katolikus Népház dísztermében, amelyen az ujmisést szép beszéd keretében rólla le háláját a Jézus Társaságnak és szüleinek, akiknek Isten után tanítatását és neveltetését köszönheti. A rokonság részéről — festői nyelvezetű beszédében — dr. Ugrin László köszöntötte az ujmisést és tett ígéretet, hogy imájukkal, öntudatos, egyházas életükkel kívánják követni Őt a krisztusi életúton. P. Csávossy a régebbi és mostani endrödi papságot köszöntötte, mint akik tevékenyen hozzájárultak ahhoz, hogy a világháború után Endrőd 6 papot és 3 Jézus Társasági Atyát adott az Egyháznak. Másnap a kondoros-tanyai templomban mutatott be szentmisét és adott áldást az ujmisést a tanyai hiveknek.

Reméljük és hisszük, hogy az ujmisések imája és példája hatásos átalakulást és javulást hoz az endrödi hivek hitéletébe, erősíti öntudatos katolikus felfogásukat és hűhűségüket, s közelebb viszi őket a Szent Szívhez. Adja Isten, úgy legyen.

Tarlók között.

Szeliden hajház most a szél
Hattyúszin felleget,
Szeliden, halkán bűg a szív
Krisztushoz énekel.
Érett mosolyfűrt izesít
Nótát az ajkakon,
Derült pirosság ömlik el
Festő szűz hajnalon.

Edzett, hős, izmos aratók
Kaszára hajlanak,
Szép marokszedők kebléhez
Életcsokor tapad...
Mögöttük karcsú — övbe tett, —
Boglyas kéve hever,
Előttük meg száz riadt fűrj
S pacsirta énekel.

Püpos keresztort hordanak;
Délbáb integet,
Imára foszoló alázat
Csókol meg szíveket.
Megsejtett jószág simogat,
Muló a harcsockás,
Türelmi bokrétdt növeszt
A néma zokogás.

Aranyat szór le Istenünk,
Kincse nem nincstelen,
Rözsák közé tett mezején
Édes karéj terem.
Szemünkben égőn füstölög
A szikrás áldozat;
Nem dobunk Hozzád, jó-Uram...
Többé már átkokat.

Bartha András.

Egy szóra magyarok

A Hármaskörös szeretettel kopogtat minden katolikus keresztény ember ajtaján és bebocsátást kér.

Komoly tudósítást, szükséges ismereteket közöl az élet legfontosabb kérdéseiről és eseményeiről.

Egységet és összefogást hirdeti a krisztusi elvekben és élekekben. *Szolgálja a hittestvéri és fajszeretet némes érzéseit*, hogy egymást megértve, segítve jobban boldoguljunk a magyar Golgotha rögs életúján.

Testvér! Meghallgatsz és megfigyelsz minden „jöftment”-et és idegen eszmét, az oszító igazság kedvéért figyeld meg és mérlegeld a Hármaskörös szavait is. *A te lelki és anyagi érdekeidet szolgálja* hűséggel, odaadással, nyisd ki hát előtte ajtódát és szívedet.

A gyomai búcsúra

közel 500. endrődi katolikus vonult át körmenetben Kiss László káplán vezetésével. A szervezési és hitbuzgalmi szakosztály eredményes munkát végzett a lélekemelő körmenet szervezésével. A gyomai templomban Csernay Géza plebános várta az endrődiek búcsús-csapatát, akik 8 órakor szentmisét hallgattak, majd tekintélyes számban szentségekhez járultak és felváltva ének és imádság mellett tértek haza falujokba. A körmenetben a társadalom minden rétege képviselve volt. A szakosztályok vezetősége ezúton is köszönetét nyilvánítja Csernay Géza plebános urnak — az endrődi hívek szeretetteljes fogadtatásáért.

Endrőd község képviselőtestülete

ujból tárgyalt a községi főkepenzkek elhelyezésének régen vajudó kérdését. Dinny Vilmos és Rác Lajos és Polányi István tárgyilagossá okfejtései után a nagy többség a Endrőd-Gyomai Takarékpénztárnál helyezte el gyümölcsösztetés céljából a községi betéteket.

Gyermekeiben él a nemzet.

Nemzetünk, fájdalom, lassan pusztul, fogy. Ezt okozza egyrészt az egy-kéi gyermekes bűnös rendszer, másrészt a nagy gyermekhalandóság.

Az egykével szemben is folyik a harc, de annál gyorsabb és biztosabb eredménnyel küzdünk a gyermekhalandóság ellen. Ezen küzdelemben az oroszlanrész az anyaké, kiknek kötelességük, hogy gyermekükkel féltő, szerető gondnal lstennek és a Magyar Jövőknek megtartsák, megőrizték, testben és lélekben erőseknek és jóknak felneveljék. Az anyához ezen önfeloldozó és magasztos nemzetnevelő munkájukban, mint készséges segítőtárs áll oda egy országos intézmény, a Stefánia, szakavatott útmutatásaival és az anyagi eszközzeivel is.

Tekintsék az anyák ezen intézményt jóakarátú segítőtársuknak, hallgassák meg és kövessék tanácsait, melyért gyermekeik egészséges, napsugáras mosolya lesz jutalmuk.

A csecsemőhalalozásnak, az esetek igen nagy részében, a nyári béhurutos megbetegedések az okozói, mely betegségnek előidézője a nemmegfelelő gondozás, de különösen a helytelen táplálás.

Ilyenkor nyári időben, ezen ártalom megelőzése végell jegyezzék meg anyák a következőket:

1. Ha csak lehetik, sohase válasszák el csecsemőiket nyáron. Szoptatás előtt emlőbimbóikat mosogassák meg.

2. A nem szoptatott csecsemők élkeinek elkészítéséhez mindig liszta tejet használjanak s azt mindig frissen forralják fel. A tejet állandóan hűvös helyen tartásák. Összement, savanyú, vagy romlott tejet a gyermeknek adni nem szabad.

3. A csecsemők táplálékát gondosan úgy készítsék el, ahogy azt az orvos elrendelle s azt mindig pontos időben és az előírt mennyiségben adják neki.

4. Óvják csecsemőiket a liző napsugártól, nappal hűvös szobában vagy árnyékos helyen tartásák s este felé, ha már kicsit lehült a levegő, vigyék őket a szabadba.

5. Minél melegebb az idő, annál lengébben öllöztessék a csecsemőt.

6. Végül mint legfontosabb óvszabályt említem, a béhurut elleni küzdelemben, a legyeklől való óvakodást. A légy rá száll a szopókájára, evőedényeire sőt a szájára is a csecsemőnek, betegségel okozó csirákat hintve el ezeken. Óv-

ják csecsemőiket a cuclitól és nyamkától!

Ha ezen óvszabályokat betartják az anyák, úgy béhurutos csecsemők sokkal kevesebb lesz, ez okból eredő csecsemőhalalozás pedig alig valami vagy semmi.

Ha a gondos és körültekint-

tő ápolás ellenére mégis jelenkezne valamely csecsemő e betegség, úgy azt haladéklalanul vigyék orvoshoz, mert amilyen könnyű a bajnak a kezdelén elejét venni, éppen olyan nehéz az elhanyagolt betegséget gyógyítani.

Dr. Timár Sándor.

É l e t k é p

Az izzadt, csepegő ablak táblákon alig szűrődött át a téli erőllen napfény, amikor a két nagyobb gyermeket felkelésre bizálták anyjuk, nehogy elkészenek az iskolából.

A két lurkó, a 8 éves Gyuri és a 11 éves Jóska halk kuncogással sullogott egymásnak, miközben kíváncsian pistantoltak a nagy ágy felé, ahol édesapjuk horkolt.

Soha ilyesmit nem láttak még, mint amit pár órával előbb megfigyeltek.

Édesapjuk disznótorban volt az este Timár komáéknál. Anyjuk korán hazajött, mert a tíz hónapos kis Marcsa minden négy órában hangosan kövelelte a világ legédesebb csemegéjét, az áldott anyatejet. Apjukat azonban csak a késői hajnali órákban vezette, jobban mondva cipelte haza a Hunya sógor, meg az István bácsi, anyjuk testvére.

A két gyerek felriadt a nagy dörömbölésre és lármára, s előbb nagy meglepetéssel, majd vigyorgó arccal nézték, hogy velközlelik és fektetik le önlu-dallan, magával lehetetlen atyjukat.

— Te Gyuri, láttad hogy lógott édesapánk feje, meg a tagjai, akár a kőbábunak? kérdezte vigyorgó arccal a Jóska.

— Igaz, csunya volt. No de anya jól meg is pirongatta — erősítette Gyuri.

— Nem hallott az abból semmit, jól mondta a tanító bácsi, hogy a részeg ember elissza az eszt, de így is van, mondta az ötödikes Jóska.

— Jaj, csak meg ne tudja a Tanító úr, hogy édes apánk is így járt, mert borzasztóan szegyelém magam, mondotta nagy komolysággal Gyuri.

— Szegyelje ő magát, vágott vissza Jóska. Nagy ember, hát vigyázhajna magára.

— Jaj te Jóska, ne beszélj ilyeneket, intette bátyját Gyuri. Most tanultuk, hogy a jó Isten megbüntette Nőé fiát, mert ki-

nevelte az erős bortól lerészegedett atyját!?

— Hát mit csináljak, csak nem dicsérhetem érte?! — fejezte be a beszélgetést Jóska.

Pár nap múlva súlyos baj köszöntött be a falusi házikóba.

A családalya tüdőgyulladást kapott a hajnali kimaradás idején, Jóska gyerek pedig erős influenzával őrizte az ágyat.

Szegény anyja hol egyik, hol másik ágyhoz járt, hogy a borogatásokat végezze és az orvosságot beadja betegeinek.

Egyszer csak hallja ám, amint édesapja halk, csendes hangon azt mondta a vele foglalkozó anyjának: Megvert az Isten anyjukom, hogy ismét megfellekedtem a fogadásról, amit az esküvőnk előtt tettem, hogy nem élek mértékletlenül az itallal. De csak még egyszer segísen meg a jó Isten, soha többé nem iszom az elégentül. — De aztán állj is a szavadnak ember, ha nem akarod családodat szerencsétlenné lenni, válaszolta a derék, hűséges asszony.

Jóska nagyon elszegyelte magát, amikor atyja erősfogadását hallotta. Arra gondolt, hogy talán ő is azért látogatta meg betegséggel az Úr lézus, mert kinevelte meglévedt atyját és elítélte gyarlóságáért.

Amikor Gyuri öcse haza jött az iskolából, azt sugta neki, hogy igaza volt, amikor megpirongatta a viselkedéséért, de már megígérte a Jézuskának, hogy soha többé nem lesz szerelellen szüleike, még ha rászolgálnának is.

A jó Isten, úgylátszik, megjutalmazta alya és fia jó szándékát, mert mind a kettőt felgyógyította betegségből. De amikor eszébe jutott a lefektetés ideje, mindkellten szokatlannul nagy buzgósággal mondták a közös családi imádság végén, hogy „ne vigy minket a kísértésbe, de szabadíts meg a gonosztól, Amen.” X.

Népművelési beszámoló Endrődről az 1934-35 évről

Az Iskolánkivüli Népművelés endrődi csoportja ez évben is szép és eredményes munkát végzett, melyről az alábbiakban számolunk be.

Az elmúlt tanév folyamán a Népház mozitermében, a különféle társadalmi egyesülletekben és iskolákban összesen 80 népművelési előadást tartottunk. Ebből valláskerkölcsi előadás 21, egészségügyi 4, szülőkölde és honismeret köréből 6, mezőgazdaságtani 16, gyümölcsstermelési 7, társadalmi ismeretek köréből 8, a nemzeti élet és műveléséből 6, történelmi 4, irodalmi 1, nemzeti munkavédelmi 9 volt.

A népművelés keretében tartottunk 12 színelőadást, elhangzott 22 énekszám 48 szavaltat.

A hallgatók száma 4.800. Egy-egy

előadást 60-100-an hallgatták.

Előadók száma 22, ebből kat. lelkes 4, tanító 13, tanár 4, orvos 1.

Népművelési tevékenységünk célja az analfabétizmus elleni küzdelem, a gazdasági ismeretek széles körben való terjesztése, a nemzeti élet fontos kérdései iránt való közömbösség megszüntetése volt. Azonban sajnálatos kell megállapítanunk, hogy a 30-40 év közötti nemzedék nem érdeklődik olyan mértékben az előadások iránt, amint azt az ügy fontossága megérdemelné. Nem látják be, hogy mindezek az ő gazdasági ismereteket, hitbeli és nemzeti érzsüket, általános tudásokat óhajtja fejleszteni, amit az élet mai időkben minden egyéntől fokozott mértékben megkíván.

HIREK A NAGYVILÁGBÓL

Személyi hírek.

XI. Pius pápa dr. Czapik Gyula nagyvárad apátkanonokai pápai prelátussá nevezte ki. Szeretettel köszöntjük!

P. Csávossy Elemér a Jézus Társaság volt tartományfőnöke, jelenben a kalocsai rendház főnöke — a délvidéki Csávossy bárói család illusztris tagja, valamint községünk kiváló szülöttje: P. Hunya Dániel a szegedi egyetem papnövendékeinek lelkiigazgatója — P. Ugrin Sándor Jézuslársasági atya első szentmiséjén Endrődön tartózkodtak. A hívek közül sokan végezték szentgyónásukat a jóságos arcú jeszuita Atyánál.

Báró Apor Vilmos gyulai apátplebános a napokban látogatást tett régi iskolatársánál dr. Tüköry József nagylaposi földbirtokosnál és Csernus Mihály apátplebánosnál.

Dr. Hunya Benő nagyvárad ügyvéd a napokban látogatást tett endrői rokonainál. Mint halljuk, a nagylehetségű, kiváló szónoki képességgel megáldott férfiú Endrődön óhajt a közel jövőben ügyvédi irodát nyitni.

Kinevezések. A kormányzó dr. Madarász István miniszteri tanácsosnak, a nagyvárad egyházmegye prelátuskanonokjának a miniszteri osztályfőnöki jelleggel, adományozta, dr. Kósa Kálmánt — az Actio Catholica országos elnökségének főülkárát — miniszteri tanácsossá, a Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter Ringbauer Károly és Jung Miklós kir. tanfelügyelőket tanügyi líkárókká nevezte ki.

Dr. Madarász Istvánt és dr. Kósa Kálmánt ismeri és szeretettel köszönti Endrőd katolikus népe. Dr. Madarász 1933-ban a templom védőszenlének emlékünnepén tartott magas szárnyalású szentbeszédével hódította meg az endrői híveket, dr. Kósa Kálmán pedig az iskola építések idején járt több ízben nálunk és segítette elő különleges jóindulatával tanyai iskoláink létesítését. A hála és szeretet hangján köszöntjük őket magas kiüntetésük alkalmával.

Ringbauer Károlyról vármegyénk új vezető tanfelügyelőjéről nagyon sok szépet és jó hallottunk. Reméljük, hogy eddigi értékes működését nálunk hasonló sikerrel és elismeréssel folytatja. Jung Miklós tanfelügyelő egyik legértékesebb tagja a magyar pedagógusoknak. Kiváló szakludásával, nagy gyakorlati érzékével, szerencsés bánásmódjával nemcsak a vármegye tanfőnökségének szerepét és létezését nyerte meg, de elismerésre talált illetékes helyen is.

Dr. Fáy István Békésvármegye főispánja dr. Heinrich Dzsó lb. főszolgabírói és dr. Csicseri Ormos Zsigmond lb. főszolgabírói, főispáni filkár — lb. vármegyei főjegyzővé nevezte ki. Mindkét kiüntetéshez őszinte örömmel gratulálunk.

Leveldy Kozma Miklós belügyminiszter ifj. dr. Daimel Sándor és dr. Csicseri Ormos Zsigmond lb. főjegyzőket szolgálata miniszteri segédülkári minőségben a belügyminisztériumba rendelte be.

Uj megyei számvevőségi főnök. Örömmel adjuk a hírt, hogy a Bajára helyezett Mézes János főtanácsos utódként — a számvevőségi főnöki leendő ellátásával a Belügyminiszter Vincze Andor számvevőségi tanácsost bízta meg. Reméljük, s kívánjuk, hogy a megbízalás állandó leendő. Gratulálunk.

Az Országos Stefánia Szövetség vezetősége az endrői Stefánia-fiókegyesület vezető orvosát dr. Timár Sándor helybeli orvost nevezte ki. Megnyugvással vettük a hírt, a csecsemővédelem lelkiismeretes kezébe kerül.

Schuschnigg kancellárt, Ausztria vezető politikáját súlyos autó szerencsétlenség érte. — Felesége azonnal szörnyen halt, ő maga és Kurl nevű fia megsebesült, a sofförje halállal vívódik. — Az egész ország nagy megrendüléssel fogadta a szörnyű csapást és részvéllel osztozik nagy fia fájdalmában. — Ottó király és Horthy Miklós kormányzó meglepő részvétlét küldtek a kiváló katolikus politikusnak.

Bányalégrobbanás történt Tatabányán. Vasárnap délután megszólaltak a bányatelep szirénái és jelezték a katasztrófát, mely a 9-es számú lárna kigyulladásából származott. Eddig 4 halottja és több sebesültje van a szerencsétlenségnek.

Varsóból minden év nyarán Csetochowába zárandokolnak a betegek a Páli Szent Vincelársulat vezetése alatt. Az idén négy száz beteg tette meg az utat az Irgalmas nővérek ápolása mellett és az orvosok, papok és betegápolók kíséretében. A jasnagorai kolostorban folyt le a megható ceremónia, miközben az összes betegek megáldoztak.

A német egyházi harc jelentékenyen fellángolt. Hitler által kinevezett Müller birodalmi egyházfő ellen lépett fel az evangélikus egyház legtöbb püspöke és papja. Ez azt is jelenti, hogy Hitler teljhatalmú diktátora itt kapta az első támadást. A diktátorok, a korlátlan hatalmu kényurak mindig hatalmuk alá akarták kényszeríteni az egyházakat. Nem sikerült ez Napoleonnak, nem sikerült sem Hitlernek, sem Stalinnek, sem a mexikóiaknak. Mussolini kezdetben ilyen irányban indult, de épen az mutatja bölcsességét és nagyságát, hogy megtalálta az egyedül helyes utat, az egyházzal való együttműködést.

Mandzsuriának északi részén egy svájci származású misszionárius szerzetes egy egészen új, európaiakból álló kis településre bukkant. A falunak több mint 200 lakosa van már és valamennyien Szibériából a szovjet hatalma alól menekültek oda. A páter néhány katolikus családot is talált közöttük, akiknek számára misét mondott és meg is gyóntatta őket. Amikor a többiek — nagyobbrészt görög-keletiek és néhány protestáns is — erről hallottak, valamennyien odasereglettek. Könnyes szemmel hallgatták a prédikációt és kérve-kérték a pátert, hogy vegye fel őket is a katolikus Egyházba. Legtöbbjük 8-10 év óta nem volt istentiszteleten sem, egyszerűen azért, mert ilyen nincs arrafelé messze vidéken. A szovjet Szibériában valósággal kiirtotta a görög-keleti papságot is. Az egyik menekült, aki valaha a cári uralom alatt előkelő kormánytisztviselő volt, meghatódottan kiáltott fel az első szentmise meghallgatása után: „Ujra embernek érzem magamat!”

Tizenötévi fegyházra ítélte a budapesti büntetőörvényszék Maltasovszky Kasszián bencés főigazgató elvetemedett gyilkosát: Lesli András. A bencésrendet dr. Bernolák Nándor ny. miniszter képviselte.

A békésszentandrás Krizsán Rózát, aki törvénytelen gyermekét megölte, a Kir. Kuria másfél évi börtönrre ítélte. Büntetésre, a gyermek törvénytelen atyja, időközben meghalt.

Rákosi Mátyás volt népbiztos — löbbrendbeli gyilkosság, lázadás, hullenség és folytatlagosan elkövetett pénzhamisítás büntette miatt élelfogytiglani fegyházra ítélte a budapesti Kir. Tábla.

Agyonnyomta a traktor. — Szabó Zsigmond 43 éves gépészt a dévaványai Herzegféle uradalomban.

A világ legöregebb embere. Meshedi Gurbán Ali perzsa földműves. 126 éves, háromszor nőszült, 18 élő gyermeke van, közöttük egy 100 éves fiú és 95 éves leány. A jó egészségnek örvendő öreg perzsa leszármazottainak száma meghaladja a háromszázat.

Orosz fogságból 21 évi fogság után lett haza orosz feleségével és négy gyermekével Kigics József 51 éves zalakopányi földműves. Nem bírta tovább a „szovjet-paradicsomot.”

A munkakerülőket és álkoldusokat internáló táborokban akarják elhelyezni.

Ki tudja kimondani? A haiti postahivatal új főnökének neve: Kaphokohokimiokewocsaknemajhanok Dávid. — Csak azt nem értjük, hogy fér reá a csekklapokra és utalványokra ez a félmérföldes név? — Lám csak, milyen jó a névmagyarosítás!?

A rossz termés miatt konyhakéssel elmetszelle nyakát Ács Imre dombiratosi kisgazda. —

Megalakult az endrői M. O. V. E.

F. hó 14-én alakult meg **Move Endrői Társadalmi és Sport Egyesület** néven **Demeter Lajos ezredes** a Move országos központjának kiküldötte irányításával és **dr. Tüköry József** elnökelével az új alakulat, amelynek az ifjúság lesli kulturájának fejlesztésén felül a nemzeti összefogás, bajjárásias együttérzés a célkilűzése. Hiszünk, hogy a nagy lelkesedéssel megalakult egyesület valóra váltja mindazt, amit magára vállalt és községünk társadalmi életének egységes kialakítására fog eredményesen működni.

Az alakuló közgyűlés közfelkiállással az alábbi listikart választotta meg.

Diszelnök: dr. Tüköry József. Elnök: **Schmoll Jenő.** Társelnökök: **Finta Albert** és **Walthier György.** Alelnökök: **dr. Cseh József, dr. Hanyecz Vincze** és **Kaposi Márton.** Főülkár: **Kappel Károly.** Titkár: **Urbán János.** Pénztáros: **Csik József.** Ellenőrök: **Baranyai István, Kiss László.** Számvizsgáló bizottsági tagok: **Honti Elek, Klinghammer László** és **Pintér Lajos.** Gazdasági bizottsági tagok: **Csókási Béla, Kovács Mátyás** és **Timár Miklós.** Választmányi tagok: **Dinya Vilmos, ifj. Dinya Vilmos, Földi Béla, Hornok Lajos, Hunya András, Hunya Zoltán, Kalmár Ákos, Kalmár Imre, Kovács Ferenc, Kovács Illés, Kovács Imre, Kovács József, Kovács Sándor, Lesniczky József, Orbók József, Stefán Béla, Szabó László, Timár Imre bíró, Timár Imre, Uhrin Vendel, Varga Ferenc, Varju Fülöp** és **Vörös Béla.** Pótagok: **Szabó Elek** és **Uhrin András.** Szakosztály vezetők: **Alletika: Lesniczky István** és **Tóth József.** Vívó: **Alapy Andor.** Tenisz: **dr. Uhrin Nándor.** Úszó: **Finta Zoltán.** Futball: **Matuska Béla.** Céllovész: **Fehérváry Ferenc.**

Helyreigazítás. Gyomáról azt közölték velünk multkori híradásunkkal kapcsolatban, hogy a versenyző gyomai levéltek között nem voltak közéiskolások. (Tudósítónk Kiss Zsigmond, Sebők Lajos és Jakó Lászlóra céltolt).

A földművelésügyi minisztérium a fagykár-sújtotta vidékek 20 kal. holdnál nem nagyobb területen gazdálkodó kisgazdáinak búza-velőmagot kölcsönöz. A visszafizetés ideje természetben 1936. szept. 30. Megfelelő községi bizonyítvány mellékelésével jelentkezni lehet a gazdasági felügyelőségeknél.

T e r e f e r e

Gyomavégi: Dicsértessék atyák.

Többiek: Mindörökké, amen.

Mirhói: Halljunk már valami jó hírt; egész héten az ugarakon álltunk, el vagyunk szakadva a világtól is.

Zugi: Nem sokat vesztettél öcsém. Jól megcsak nem is ígér, nehogy adna. Azt mondd, hogy milyen a termés arrafelé?

Mirhói: Hát bizony nagyon gyenge. Alig jobb valamivel a tavalyi semmigaznál.

Varjasi: Mink se dicsekedhetünk. A sok szíken nagyon apró a kalász. Némelyikben még 10 szem sincs.

Zugi: Nem tudom aztán, hogy kapunk-e adómerséklést? Az előjárásnak kéne felterjesztést tenni. Máshol ísezt csinálják és ostromolják a pénzügyigazgatót. Hol-dankint négy mázsa még a kiadásokat sem fedezi, már pedig ennél több átlagban nem terem nálunk. Ezerfelül kellene valami a megélhetésre is.

(Közben nagy hárangz gás és a piactéren nagy körmenet vonul a templom felé.)

Varjasi: Miféle processzió ez?

Zugi: Hát nem olvastad a Hármaskörösben, hogy az Ugrin Sándor jezsuita fia tartja ma itthon az első miséjét? Ő vonul be körmenetben a templomba.

Mirhói: Szép menet, oszt úgy látom, hogy a kíséret mind a rokonságból van.

Zugi: Így szokás ez. Nagy megtiszteltetés egy gazda családra, amikor a fiuk bejut abba a híres szerzetbe és pappá szentelik. De kitüntetés ez a falura is, hogy ebben az esztendőben már a harmadik fiát hívta oltárhoz az Uristen.

Varjasi: Ni csak, ott látom a Sándor gazda testvéreit mind, de még a törvénybíró és a gazda is ott van.

Ugari: Hát hogyne volna, amikor nagybátyjai az új papnak.

Zugi: De hol vannak a többi nagybácsiai, egyet sem látok közülük?! Furcsa, hogy még ilyenkor sem enyhülnek, amikor a saját vérük legszebb ünnepnapját üli!?

Csejti: Pedig az Apátur nincs is a körmenetben?! Idegen papokat látok ott. Ugyan kik lehetnek azok?

Zugi: Vak vagy öcsém. Az egyik a Hunya Mátyás jezsuita fia, aki a popokat neveli Szegedében, a másik meg valami fő-fő jezsuita Atya, így mondták a Káplán urak.

Mirhói: Hát bizony szép ünnep. Boldogok lehetnek a szülők, hogy megérhették ezt a gyönyörű napot.

Zugi: Nekünk is szólana ez

testvérek. Elmennék mellettünk és még csak a kalapját sem vette le a tömeg nagy része. Pedig úgy illet volna, hogy utánuk sorakozva kísértük volna be az Istenházába a földinket.

Peresi: Nem kell itt az ilyenféle. Ha egy idegen kezdene el feesezni és hazudozni, mind menne utánna és esküdne rá, de mert ez a szép processzió a templomba vezet, hát nem törődnek vele.

Zugi: Igazán ránk passzol az a történet, amely Baross Gáborral, a híres vasut-miniszterrel esett meg.

Varjasi: Mondjon kend már egy jót, mert még elszomorodunk!?

Zugi: Egyszer egy kövéri uri emberrel utazott együtt. Alig kezdtek beszélgetni, megkérdi az alföldi magyar: ugyan milyen vallásu a tekintetes ur? — Ugy-e ön kálvinista, kérdezte mosolyogva a miniszter. — Emberünk csodálkozva bámult Barossra és ekként felelt: Persze, hogy a kálvinista magyar hiten vagyok. De honnan tudja ezt az úr, hisz még sohse látott? — Onnan barátom, válaszolt Boross, hogy a zsidó és evangélikus szegényli a vallását, majdnem bocsánatot kér, amikor megvallja hitét, — a pápista vagy hitközönyös, vagy a papját szidja. Egyedül a kálomista az, amelyik dicsekszik és elszántan védi a református vallást, pedig némelyik tíz esztendőben egyszer megy el a templomba. — Hát ezért tudtam magáról is, hogy kálvinista.

Varjasi: És tényleg így van ez. Sok száz kálvinista emberrel volt már dolgom, de egy se bántotta a vallását vagy a papját. Csak mink vagyunk olyan megrögzöttek, pedig egy valláson sem foglalkoznak a papok annyit a hitvekkkel, mint minálunk. Vallásunkat szidhatják, papjainkat gyalázzhatják, mi ugyan nem védjük az igazságot, vagy a papban az Úr Jézust, hanem mi is kontrázunk nekik. Csunya egy szokás.

Ugari: Bizony, ha sok felebarátunkon állna, ők is úgy tennének a hittel és a pappal, mint az egyszeri zsidó az anyósával.

Peresi: Nini, még ez is tud valamit! Halljuk hát!

Ugari: Ujságból olvastam, nem tudom, hogy igaz vót-e, de érdekes. A bíróság megkérdi a Schwarcot, hogy bűnösnek érzi-e magát, hogy az anyósát, az öreg Schlézingert Szállit agyonütötte, amikor az aludt! Nem én, mondta a Schwarc, mert a feleségem kért rá. Ugyan hogy mondhatilyent, hisz a felesége szerette az édesanyját? Hát pedig ő mondta, hogy „Köbi, ha a mamát alvás közben légy zavarja, ne keltsd fel, hanem szó nélkül üsd agyon”. Hát

Mi ujság a politikában?

Azt mondhatni, teljes szelcsend. A kormány a Bakonyba készül, hogy annak csendjében és hangulatában szője az őszi évad reform-terveit és aktuális javaslatait, — a képviselők pedig vagy a fürdők hűsítő habjaiban evickélnek, vagy ollhónuk elzárt váraiban köszörülnek a csalabárdot az októkeri nagy találkozóra. —

Egy-egy rendelet zavarja olykor a méla csendet — jelezvén, hogy még akad egy-két „inségmunkás” a főhivatalokban is?!

A külpolitika vizei már nagyobb hullámokat vernek. Az olasz-abesszin surlódás hétről-hétre erősebb lesz. Mussolini rendel akar teremteni ebben a félvad országban, ahol még mindig fennáll a rabszolga-intézmény, s ahol a szomszédgyarmatok európai lakossága, sőt katonasága is állandóan bizonytalanságban él. Ugyanolyan fennhalóságot és befolyást kíván Etiópiára, mint amilyen az angolok élveznek Egyiptomban.

Mussolinin azonban más fontos cél is vezeti. Olaszország a legjobban szaporodó népe Európának, ahol az ifjúság és a mindjobban jelentkező munkanélküliek nagy csapalát el kell helyezni már azért is, hogy a szélforgácsolt szociálmizmus újragyökeret ne verhessen. Mussolini a meghódítandó új gyarmatokon új olasz telepítéseket, valóságos kisebb olasz tartományokat akar létesíteni, amelyek műveltségükkel, gazdasági előnyük és a megszálló hatalom erejére támaszkodva még évszázadok múlva is biztosítják az Anyaország uralmát és terjeszkedési lehetőségét. Ezért olvassuk azt, hogy az olasz katonaság és ifjúság mily nagy örömmel hajózik át Afrikába. Tudják, hogy jövőjük, biztos megélhetésük alapjait rakják le a háború szerencsés befejezésével, amiben nem lehet kétség már azért sem, merl Olaszország aránytalanul fölülte áll modern harcieszközökben Etiópiá fölött.

Ugyanakkor Mussolini a Duna vidékét sem téveszli szem elől.

Nehogy, amig haderejének le-kintélyes része Afrikában táborozik, Hitler szokásos hirtelenségével rajta üssön és elfoglalja Ausztriát, felbátorítja az osztrákokat, hogy kezdjenek hozzá a Habsburg-kérdés megoldásához. Az osztrák császárság visszaállítása maga után vonja néhány régi Dunamenti ország-rész csatlakozását is és egy 18—30 milliós szövetségi állam már elnyelhetetlen falat volna a mohó német gyomornak.

Az első lépés meglörtént. Ausztria visszaadta a Habsburg dinasztia családi birtokait és lehetővé tette a visszatérést. A nagyhatalmak: Anglia, Franciaország és Olaszország nem tettek ellenvetést. Annál jobban fenekedik a kisanant. Állandóan tárgyalnak és fegyvert csörtelnek. Már azzal is fenyegetik a három nagyhatalmat, hogy Németországhoz csatlakoznak, ha megengedik a Habsburg-restaurációt. „A restauráció (császári trón visszaállítása) kikezdené a békeszerződések alapját” jajveszékellik a megijedt ország-rablók.

Benes előbb már hozzájárult a restaurációhoz, mert ő is félti az összelákolt Csehország német területeit. Azt gondolta, hogy egy osztrák-magyar-cseh államszövetség — a csehek irányítása alatt — döntő tényező lehet beláthatatlan idő-kig a Dunavölgyében. De valahol lékel kapott a cseh bűvár-hajó, merl a napokban már ő is együtt fujja a nótát az Erdélyt és Délvidéket félló déli szövetségeseivel.

Az osztrák kancellár súlyos tragédiája — kissé hátrállatja az ügyek menetét, de valószínű, hogy a német fegyverkezés hihetetlenül nagy mérve arra fogja indítani a nagyhatalmakat, hogy mielőbb visszaengedjék ősei trónjára Ollót. —

Magyarország e kérdésben vár. Nem kockáztathat semmit, de bizonyára félretesz minden személyi kérdést és ellentétet, amikor az ország érdeke a határozott és eddig került lépést javasolja.

én csak ezt tettem. Csak akkor tért észre, hogy a legyet kellett volna agyonütni, amikor tíz évre itélték.

Mirhói: Jól mondd, így tenne sok ember a hittel is, a pappal is. Ha hörtön nem volna, még az Uristen büntetése és hatalma sem riasztaná vissza őket. —

Zugi: No azért mégis többen vannak a komoly, jószándékú emberek, azok még katonásan kitar-tanak a vallásuk mellett. És hála Istennek, napról-napra ezek szaporodnak. Visszatér még a régi jó idő, észretérnek még a többiek is. Adja is a jó Isten. (Eltávoznak.)

Közgazdaság

Gyenge a termés.

Az elmúlt hetek rettenetes hősege csaknem teljesen tönkre-tette azt a javulást, amelyet a májusvégi jó időjárás a tavaszi fagytól megcsigázott vetésekben eredményezett. A fagy erősen csökkentette a sarjuhajtások fejlődését, s így a búza általánosságban a legtöbb helyen ritka maradt. Magyar holdanként 12—18 keresztet aráltak gazdáink. A nagy hőség pedig összepréselte a szépen zsendülő magvakat. A földmivelésügyi miniszterium legutóbbi mezőgazdasági helyzetjelentését szomorúan cáfolták meg a cséplési eredmények. *Békés és Csanádmegyében átlagosan 4,5—6 q. között mozogtak holdanként a buza termése.*

Községünkben is megindult a cséplés. Keresztként 18—24 kilót csépelnek. Megszorult, parányi magot. A szem piros, sulyos, de nagyon kicsi. Eddigi jelentés szerint kisholdanként 3—4 mázsa termés ad az endrői határ. Tekintve azt, hogy tavaly is aszály pusztított nálunk, katasztrófális az idei gyenge eredmény. Reméljük, hogy illetékes hatóságok figyelembe veszik a szomorú valóságot és legalább is adófizetési kedvezményt adnak a súlyos csapás alatt szenvedő gazdaközönségnek. Mint értesülünk, az endrői gazdák dr. Tüköry József vezetésével küldöttség útján keresik fel a vármegye Főispánját és a Pénzügyigazgatóságot, — hogy adó—kedvezményt kapjanak.

A nagy szárazság

miatt erősen szenvednek a tavaszi kapásvetések is. Áldozócstörtők óta számbavehető eső nem volt nálunk. Napról-napra szép borulást látunk, de csak szárító szelet kapunk, esőt nem. Való igaz, hogy olyan szárazsági körzetben élünk, amelyben minimális csapadék van. Mikor lesz az a boldog idő, amikor az Alföld mesterséges öntözésével eredményesé tehetjük a most gyakran kilátástalan, meddő emberi erőfeszítéseket!

Öntözni kellene a legelőket.

Az elmúlt napokban életrevaló eszmét vetett fel az egyik endrői gazda. Tanácsosnak vélné *ártézi kutat furatni a község legelőire*, hogy annak állandóan folyóvize a legelő jórészét még a nyári szárazság idején is alkalmassá tenné legeltetésre. A mai legelőterületek kétszer annyi állatot el tudnának tartani és 20—30 év alatt az egész kútfúrás költséget fedeznék a megnövekedett legeltetési díjak. Természetesen a terv csak államsegély mellett volna megvalósítható, de tudomásunk szerint a Földmivelésügyi Miniszterium készséggel támogatja az ilyen terveket. Tanácsos volna megfontolni az életrevaló eszmét.

Az új búza-irányarak

nem elégítik ki a gazdaközönséget. Belátják azt, hogy a kormány így is jelentős áldozatot hoz a búzaár térítéssel, de az egymásután jövő második rossz termés mellett a múlt évinél nem 60 fillérrel kisebb, hanem legalább 1 pengővel magasabb irányarakat remélt. *Érthetetlennek tartjuk, hogy illetékes körök miért nem foglalkoznak komolyan az adó-gabona bevezetésével, amikor 17—18 pengős búzaadóról volna megállapítható oly megoldással, hogy az államra több teher nem hárólna, mint eddig, s a gazdatársadalom egyszersmindkorra leróhatná hátralékos adóját.* — Reform-korszakot akarunk, ne fázzunk tehát az olyan ujjitástól sem, amely valódi segítséget jelent a magyar népnek, s legfeljebb a búza-kereskedők hasznát esőkkenti. Vidékünket különösen érintő irányarak a következők: Békéscsaba 13.40, Dévaványa 13.45, Gyoma 13.45, Mezőtúr 13.50 és Szarvas hajóállomás 13.80.

A vasárnapi munkaszünet új szabályozása.

A kereskedelmi miniszter 45.268 sz. rendeletével július 14-én kezdődő hatállyal kiterjesztelte az ipari munka vasárnapi szünetelésére vonatkozó korábbi rendelkezéseket.

A rendelet szerint nagyközségek területén mindennemű kereskedelmi és ipari árusítás vasárnaponként reggel 7-től 9 óráig végezhető.

Kenyeret, péksüteményt, gyümölcsöt, tejet és tejterméket a kizárólag ezeknek árusítására berendezett üzletekben vasárnaponként reggel 7 órától délelőtt 10 óráig lehet árusítani.

Húsneműeket május közepétől október hó közepéig az ország egész területén vasárnaponként reggel 7—8 óra között szabad árusítani. Ahol vasárnap tartják a hetivásárt, ott annak hétköznapra való áthelyezéséig a húsneműeket reggel 9 óráig szabad árusítani.

— Hiányosnak látjuk a rendeletet annyiban, hogy nem intézkedik a korcsmák és vendéglők vasárnap délelőtti teljes bezárásáról, s a fodrász-üzletek nyitvatartásának délelőtt 9 óráig való korlátozásáról. — Ez is helyénvaló volna.

Termény és állatárak.

Tudósítónk jelentése szerint az új búzát endrői átvételre 13.35 fillérért vásárolják.

A sertés ára az elmúlt héten 4—6 fillérrel emelkedett. Jobb minőségű állatok 64—66 filléres áron kelttek el.

A gyenge borjú ára minőség szerint 50—60 fillér között mozog.

MUNKÁSKÉRDÉS

A földmunkásszövetkezetek kívánságai

A csongrádi, szentesi és a szegvári Földmunkások és Vállalkozók Szövetkeze az elmúlt három vasárnap tartotta gyűléseit, amelyeken behatóan foglalkoztak a tiszavidéki földmunkásnép legégetőbb gazdasági és szociális kérdéseivel és egyértelműen megállapították, hogy a tiszavidéki földmunkásnépet minél előbb vízszabályozási ut-, vasul- és csatornaépítési munkálatokhoz kell juttatni, tehát olyan munkához, amelyek minél nagyobb tömegek képesek foglalkoztatni.

A gyűléseken feltárult ennek a szegény néposztálynak minden baja, amelyre a földmunkásszövetkezetek orvoslást kértek a kormánytól. Kívánságaik a következők: A földmunkásszövetkezetek álszervezése megfelelő üzleti forgatóközével és munkaalkalmakkal való ellátása, a munkásnépnek földbérlet-szövetkezetek útján leendő letelepítése, a közmunkáknak inségmunkaként való végrehajtása, az inségmunkabérek megszüntetése és a közmunkáknak vállalati uton való végrehajtása.

Mindezeket az igen fontos munkásügyi kérdéseket a földmunkásszövetkezetek saját kiküldötteik jelenlétében kívánják lefolytatni s végül rámutat a határozat arra, hogy a földmunkások legszűkebb rétegeiben uralkodó sajnálatos munkanélküliség, gazdasági és szociális nyomor a munkaalkalmak megteremtése és a munkálatok végrehajtására vonatkozó előterjesztésének soronkülső elintézését igénylik.

A Nemzetközi Munkaügyi

Hivatal jelentése szerint a világ munkanélkülieinek száma 30 millió; ebből egyötöd vagyis 6 millió 25 éven aluli férfi és nő. — Végtelenül lesújtó, hogy száz munkanélküliből Magyarországon legtöbb a 25 éven aluli munkás: 42. —

Az általános munkanélküliséget a Nemzetközi Hivatal a következő eszközökkel akarja le-törni: 1. a munkanélküliség elleni biztosítással, 2. közmunkák megindításával, 3. a munkaidőnek megfelelő megrövidítésével, 4. helyes pénzügyi és valutapolitikával, 5. nemzetközi közös szervezetekkel. — Vajha, a sok tanácskozásból valami eredményt is látna már a munkásság!

Munkások!

Az öregkerti munkások közül többen kértek dinnye- és veteményes földet az egyháztól. A plebániái 20 hold ugari szántó — ösztől kezdve több évig bérelhető lesz e célra. Július hó 28-ig lehet jelentkezni Mészáros János és Mészáros István öregkerti lakosoknál, ahol a feltételek is megtudhatók. Belterületi munkások is jelentkezhetnek.

HIRDETÉSEK

Endrőd—Gyomai Takarékpénztár R. T. Endrőd

Fióktintézet: Gyoma. Telefon: Endrőd 2. Folyósít rövidlejáratu mezőgazdasági kölcsönöket. **Elfogad felmondás nélküli betéteket a legmagasabb kamattal mellet.** Foglalkozik a banküzlet minden ágával, szelvénybevételek, arany- és ezüstpénzek, valamint külföldi pénz-nemek bevételeivel a mindenkori legmagasabb árfolyamon. Mindennemű felvilágosítással és utbaigazítással díjtalanul áll rendelkezésre az Igazgatóság.

A Keresztény Fogyasztás- és Értékesítő Szövetkezet friss tejet bármilyen mennyiségben a legmagasabb napi áron vásárol.

„JÖVŐNK“ a magyar földmunkások népszerű heti lapja Szerkesztőség és Kiadóhivatala Budapest, József u. 61 szám.

Endrődön a Nagyperesdülőben nyolc kis hold föld kedvező fizetési feltételek mellett olcsón eladó. Érdeklődni lehet Békéscsabán, a Békésmegyei Kereskedelmi Banknál.

Az Endrőd-Gyomai Takarékpénztár Rt. mindenféle gabonáneműt magas piaci áron vásárol.

ÓRÁK ÉKSZEREK DISZTÁRGYAK
dus választékban
finom minőségben
TAUBER MEZŐTÜR
Gimnáziummal szemben

A Katolikus Népszövetség Temetkezési Segítőpénztára

útján mindenki könnyíthet az elhalálozás miatt jelentkező gondon, megnyugvást szerezhet magának és családjának

Íratkozzék be tagul

mert ezáltal csekély havi tagsági díj ellenében oly összegű temetési segélyről gondoskodik, amelyből a gyógykezelés, temetés minden kiadása fedezhető. A temetési segélykiadást a nagyváradi egyházmegyei Apostoli Kormányzó ur 1933/1933 sz. alatt jóváhagyta és ajánlja.

Tagfelvétel és a díjak befizetése az Endrőd—Gyomai Takarékpénztár Rt.-nél Endrődön.

Tag lehet minden 14—65 év közötti egyén.

Orvosi vizsgálat nincsen! Legkisebb havi díj 50 fillér.

„Az Egyházmegyei Hatóság 1238/1934. számú engedélyével.“
Szerkesztésért és kiadásért felelős:
Stefán Béla.
Nyomtatta a „Hungária“ könnynyomda vállalat, Gyomán.
Felelős üzemvezető: Teket Sándor.

HÁRMAS-KÖRÖS

HITBUZGALMI, KÖZGAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLPOLITIKAI FOLYÓIRAT

Előfizetési árak:

Negyedévre 20 fillér.

Megjelenik minden hónap 15-én.

Felelős szerkesztő:

STEFÁN BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Endrőd, Széchenyi utca 2.

Hirdetéseket

kedvezményes feltételek mellett közlünk.

Az Egyház építő és revíziós ereje

Feltűnő és gondolkodásra indító jelenség az, hogy ahol nagy társadalmi megmozdulások történnek, vagy forradalmak romboló és átalakító munkája jelenlétezik, a hatóerők nem kímélik a vallást és egyházakat sem. Különösen látjuk ezt a keresztény egyházakkal, elsősorban pedig a katolikus anyaszentegyházzal szemben megnyilvánulni.

A kereszténység ugyan is konstruktív tényező. Építeni akar, de rombolni nem. Szereti a fejlődést és haladást, de nem vérzőnön át, hanem az ésszerű és komoly munka nyomán, a múlt értékeinek megőrzésével.

Ezért kerül ellentétbe sok helyütt olyan áramlatokkal, melyek a meglévő értékeket nem tekintve, évszázadok alkotásain keresztül gázolva expressz tempóban akarnak ujítani anélkül, hogy lapasztalaluk avagy bizonyosságuk volna új terveik, eszmeszülőlték helyességéről és valódi értékéről.

A többször megisméllődő francia forradalmak, az olasz forradalom és nemzeti királyság létesítése, a német-egység megteremtése, a dicstelen „öszirózsás” forradalmak nálunk és Ausztriában, a Monarchia felbomlásával keletkező új államalakulatok, a szovjet-rendszer, a spanyol forradalom, a hitlerizmus stb. nem elégedtek meg a társadalom és gazdasági rendszer átalakítását célzó terveik erőszakos keresztülhajlásával, de csaknem mindenütt támadási központjukká a katolikus egyházat pécézték ki, hogy azt legyöngítve vagy megsemmisítve, uralmukat — felfogásuk szerint — biztossá tegyék.

Az Egyház ugyanis nem nézhet szó nélkül a tulzó és romboló tendenciákat. Az egyes országok társadalmi berendezkedésébe elhelyezkedve — a maga gazdag szellemi erejével és jelentékeny anyagi áldozataival mindenütt sokat tett és sokat alkotott nemcsak a vallásért, de a tudomány, művészet, irodalom, építészet és charitás terén egyaránt. — Az Egyház is látta, észrevelte és bátran ostromozta a különféle társadalmi, politikai és közgazdasági helytelen irányzatokat és kinövéseket, szembeszállt a közhalalom birtokosaival is, ha

azok visszaéltek kivételes helyzetükkel, de a javítást és orvoslást alapos megfontoltsággal kidolgozott tervek és eszmék alapján fokozatosan, társadalmi megrendülés és összemérés nélkül kívánta és sürgette.

Amint helytelenít minden igazságtalanul támadó háborút, ép úgy harcol a destruktív irányzatokkal szemben is. A felforgatás mindig rombolást, pusztulást jelent, s az emberiség nem azért dolgozik évtizedeken, sőt századokon keresztül, hogy amit verejtékes munkával hosszú időn át termelt, azt pár hónap vagy év alatt rövidlátó, kevés gyakorlati érzékkel bíró forradalmárok megsemmisítsék vagy értékében súlyosan lecsökkentsék.

Hogy végeredményben kinek volt igaza, azt az idők és következmények igazolják.

Minden újdonság három napig tart, mondja a közmondás.

Új irányzatok és eszmeáramlatok egy-két évig vagy évtizedig meghódíthatják és narkotizálhatják ugyan a tömegeket és népeket, de a kiábrándulás feltétlenül bekövetkezik.

A szabadkőműves Franciaország elküldte Rómába miniszterelnökét: *Lavalt*, hogy az állam és egyház helyzetét rendezze, s utóbbinak óriási erkölcsi segítségét megnyerje.

Az orosz szovjet ma is vulkánon táncol. Vezetőinek kapóra jött az angol és francia figyelemztetés, s mint olvassuk hamarosan kénytelenek lesznek letenni öldöklő fegyvereiket, hogy szabad folyást engedjenek az egyház vallás-erkölcsi és kulturális működésének.

A faszizmus alyja: *Mussolini* bölcsen belátta, hogy Olaszország valódi egységét és megerősödését az Egyház segítségével nélkülözhetetlenül kifejeleszteni és megtartani nem lehet. Az egyházzal való kibékülésével koronát tett alkotásaira és Olaszországot valóban a világ egyik legerősebb hatalmává tette.

Spanyolország dicséretreméllő buzgalommal igyekszik reparálni mindazt a meggondolatlan ságot és tévedéseket, amelyet a forradalom zürzavarában — esztelen fia — az Egyház ellen elkövettek. Az egyház segítségével békét és konszolidációt fog eredményezni a birodalomnak.

Csehszlovákiában a husziták teljes állami támogatással támadtak az Egyházra. Tizenöt év után *Benes* külügyminiszter

— a Csehszlovák állam alkotója — kijelentette, hogy a „katolicizmus külső és belső ereje az állam és nép fontos komponensét jelenti, s annak pozitív morális vallásos értékeit százszázalékosan kell értékelnie mindenkinek.”

Jugoszláviában az elmúlt napokban fogadták el a Szent-székkal kötött szerződést (konkordátumot), amelyben elismerték a katolikus egyház szabadságát, az állam kötelezettségét vállalni a papság fenntartásáról, *államilag is törvényesnek ismerte el az egyházi házasságokat*, megengedte és elősegíti szerzetesrendek kulturális működését.

Mindezek igazolják azt, hogy Krisztus Egyháza a világ legnagyobb erkölcsi és nemzetfenntartó erejét kölcsönzi az egyes országoknak és népeknek, s ellene huzamosabb ideig nem bír küzdeni egyetlen világi hatalom sem.

Pár héttel ezelőtt egy kitűnő protestáns politikus ismerte el, hogy „Középeurópában a legnagyobb jelentőségű erőtevényező ma a talolicizmus.” Ez az egyellen keret — írja, — amelyben a trianoni magyarsággal találkoznak a trianoni béke által elszakított tótok, horvátok, rutének, bunyevácok, svábok, székelyek stb.

Figyelmébe ajánlja az ország vezetőinek e világosan látó protestáns publicista, hogy *Csonkamagyarországon is ismerjék fel a katolicizmusnak lelkeket összekapcsoló és összevonó hatalmas erejét*, mert ez a legnagyobb vonzóeszköz, amely az elszakított, legnagyobbbrészt katolikus lakosságot ide vonzaná a katolikus Magyarországhoz.

De ehhez az kell, hogy a megszállott területek lakosai lássák, hogy a magyar katolikusok jogos kívánságai meghallgatást, panaszai orvoslást nyernek. Mindenestre nem gyakorol vonzó erőt sem a katolikus lótokra, sem a horvátokra, amikor azt látják, hogy az ország katolikus lakosságát képviselő Hercegprímás javaslatát — agyonhallgatja és figyelmen kívül hagyja a kormányzat. — Ezzel nem segítették elő a nemzeti feltámadást és integritást.

Az Egyház hiterkölesi törvényei isteni jogon alapulnak, azoknak elfogadása és érvényrejtetése felfrissítését jelentené a nemzet erkölcsi életének és szellemi megújulásának is.

Ha szent István boldog és dicső birodalmáról álmodozunk,

akkor irányítsuk és vezessük az országot a nagy Király törvényei és szellemében is!

Ez lesz a valódi revíziós politika!

KEVESEBB BESZÉDET, TÖBB CSELEKVÉST!

Olvastuk az elmúlt napokban, hogy a fővárosi rendőrség 64 kommunista vezetőt tartóztatott le, akik az elégedetlen munkásréteget tüntetésre, rombolásra bujlogatják. —

Ugyancsak nap-nap után jön a hír, hogy a világ leggazdagabb államában helek óta forrong a szociáldemokrata-kommunista réteg és vad színes katonák tartják fenn a rendet a „győzelmes” Frankonban.

Az évek óta tartó súlyos gazdasági helyzet, a legutóbbi két aszályos esztendőben elterjedt „nincstelenség” melegágya a felforgatók esztelen törekvéseinek.

Mivel azonban a magyarság már igen súlyos tandíjat fizetett a szociálista-kommunista forradalom „dicstelen uralmáért”, ölbetelt kézzel nem nézheljük a szomorú jelenségeket.

Tudjuk azt, hogy maga a Csonkaország is nehéz helyzetben él. De mégis komolyan kell talolgatni az eseményeket és minden lehető elkövetni aranérvé, hogy alapos segítségnyújtással lehetőleg tegyük az uszító forradalmi törekvéseit.

Már ismétellen szóvá feltűnik azt, hogy alkalmi „inségmunkák” nem hoznak megnyugvást és nem biztosítják az éhező 100.000 földmunkás család mindennapi kenyerét. — Hiába kidobott pénz ez, mely orvoslást nem nyújt.

Olyan közmunkákról kell gondoskodni, ha szükséges államkölcsön útján is, amelyik a munkásság zömének évenkénti legalább 5–6 hónapig keresetét nyújthat. — A csalornázások, utépítések terén sok megoldandó feladat vár még reánk. Késni nem szabad, mert a szomorú jelen nagyon súlyos jövőt rejthet méhében!

A Miniszterelnök ur szociális gondolkodásától és szívből magyar fajszeretletétől várjuk a sürgős és gyökeres megoldást!

Katolikus Akció

SZEPTEMBER 28-ÁN ESTE AZ EGÉSZ ORSZÁGBAN MEGSZÓLALNAK A HARANGOK

A biboros hercegprimás pásztorlevele a katolikus nagygyűlésről

Serédi Jusztinián dr. biboros hercegprimás legújabb pásztorlevelében a következő szöveggel hívta fel a figyelmet a katolikus nagygyűlésre.

„A katolikus lélek önludatos megnyilatkozásával, erőnk számbavételével és lelkesedésünk fokozásával szolgálja az országos katolikus nagygyűlésnek évről-évre visszaférő időpontja. Az idén szeptember 28., 29., 30. és október 1. napjain rendezük meg ezt a seregszemlét, amelynek vezetőgondolata ezáltal: „Krisztus és a gyermek”. Hagyományos szokás szerint a nagygyűlést megelőző napon az esti harangszó előtt az ország valamennyi lemplomában megszólalnak a harangok és egy félórás hirdetik a nagygyűlés kezdetét. Ezt a félórás harangozást szeptember 28-án az esti harangozást megelőzően főegyházme gyénk valamennyi lemplomában az idén is elrendelem. Tervek szerint az idén is kereszties gyorsok indulnak ez alkalommal Budapestre, hogy az ország minden részéből minél többen és minél kevesebb költséggel vegyenek részt a hívek a katolikus nagygyűlés főünnepességein. Az Actio Catholica plébániai szervei fejtsék ki a leghatékonyabb propagandát az egyházközségekben, hogy minél többen kapcsolódjanak bele ezen országos katolikus megmozdulásba és tisztelendő papjaim külön igyekezettel buzdítsák híveiket a nagygyűlésen való részvételre.”

A HITETLEN ÉDESANYJA

Az előző századnak egyik legismertebb hitetlen írója a francia Renan volt. A legelvetemültebb tettet akkor követte el, amikor pénzért megírta a „Jézus élete” című munkáját, amelyben ördögi gonoszsággal azt iparkodik belebeszélni az olvasóba, hogy Jézus nem volt Isten, hanem csak ember. — Denifle domonkos atya jó ismerőse volt Renannak és az istentagadó igen tisztelte ezt a kiváló egyházi író. P. Denifle jegyezte fel, hogy mit tett Renan, amikor édesanyja haldoklott. Maga Renan ment el a plébánosért, hogy édesanyját jöjjön meggyógyítani és neki a szentségeket feladni. Sőt az Oltárszentséget vívő pap előtt levett kalappal ő vitte az égő gertyát tartalmazó lámpást és amikor az utolsó kenetet feladták édes-

Az Actio Catholica Országos Elnöksége — az idei katolikus nagygyűlés helyéül az Iparcsarnok előtti nagy teret jelölte ki. —

Szeptember 28-án, szombaton d. u. 4 órakor az ország katolikus leányserege, d. u. 6 órakor a katolikus férfiak Credó egyesülete tartja országos gyűlését. —

A nagygyűlés megnyitását szeptember 29 én d. e. 10 órakor dr. Serédi Jusztinián biboros hercegprimás végzi, az ország főpapjainak — jelenlétében. Az ünnepélyes szentmisén 600 kispap énekel.

A megnyitó diszgyűlésen a Szentanya kövele: a pápai nincius, viléz József főherceg és a legnagyobb magyar szónok: Péter Bangha Béla jézuslársasági alya mond beszédet.

Délután a szent István bazilikától az Országházig — nagy szentséges körmenetben hódol a magyar katolikus Krisztus királynak.

Az elmúlt évben *Krisztus és a család* jelszavával folyt le a jubiláris nagygyűlés. Ezt a gondolatot ville be egész évi pasztorációs munkájába minden hitközség. — Most krisztus és a gyermek gazdag tárgykorében kívánják fejlegelni a magyar gyermek jogát életéhez, lelki és testi egészségének biztosításához. — A következő munkaévnek ez lesz a célkiluzése. — Az irányelveket és tennivalókat az ország legkiválóbb szónokai ismerletik, a vidék papságának és öntudatos katolikus híveinek pedig kötelesege leendő, hogy felfigyeljen és munkára sorakozzék a nemzetmentő cél szolgálatára.

anyjának, ő választott a papnak, mint egy jámbor ministráns. — Nemcsak Renan-nál, de a legtöbb istentagadónál és egyházellenesnél meg lehet figyelni a századok folyamán, hogy a hitetlenségüket csak ritkán iparkodtak rávinni környezetükre és szeretteikre. Mint-ha ezek a szerencsésenek érezték volna, hogy a legnagyobb boldogság a hit és ettől azokat, akik közel állottak szívükhöz, nem akarták megfosztani. — Érdekes dolog, hogy Luthernek édesanyja katolikus maradt és mint ilyen is halt meg. A hírek szerint Luther édesanyja a haldlos ágyán azt mondta fiának: „Édes fiam, én már csak megmaradok az én régi hitemben. E te új hitvedben könnyű élni, de az én régi hitvedben könnyebb meghalni.”

Endrődi katolikus gazdák csapatszemléje

Lapunk múlt havi számában intézett felhívást Varju József kiscgazdaköri elnök az endrődi gazdatársadalomhoz és hívására mintegy 80 kiscgazda gyűlt össze a Katolikus Népházban, hogy megbeszéljék és előkészítsék a tervezett „Katolikus Gazda-napot”.

Szent István- király ünnepén, augusztus 20-án reggel 9 órakor a Népházban gyűlekeznek a falu kiscgazdái és onnan testületileg vonulnak az öreg lemplomba, ahol ünnepi szentmisén kéri Isten áldását övéikre, munkájukra. —

Istenlisztelel után a Népház mozilermében közös megbeszélést tartanak a legfontosabb gazda kérdések és bajok orvoslását illetőleg. E 11 órakor kezdődő értekezletre meghívják a vármegyei Gazdasági Egyesület Elnökségét, a vármegyei gazdasági Felügyelőt és a Tiszánluli Mezőgazdasági Kamara Elnökségét is.

Az értekezlet kimondotta, hogy a szövetekezés — minden pártpolitikától mentesen — kizárólag a gazdaközönség szomorú helyzetének javítására irányul. —

Elhatározták, hogy minden évben szent István király ünnepén „gazda-napot” tartanak és annak rendezésére Varju József elnöklettel 50 tagú rendező bizottságot választottak. A bizottság jegyzőjeül Kovács Mátyás igazgató tanítól, tisztelbeli tagjai ul pedig Csernus Mihály apáplebános és dr. Tüköry József nagybirtokost kérték fel. —

A rendező bizottság tagjai: Varjú József elnök, Kalmár Imre, Hunya István, Frolyó István, Variú J. Imre, Hunya E. Mátyás, Uhrin Vendel, Uhrin Péter, Kmellár Sándor, Varjú Sándor, Szurovecz Pál, Timár Miklós, Gellai Mihály, Varju Elek, Iványi István, Timár Mihály, Hunya Ince, Variú Tamás, Varga Máté, Vaszkó Pál, Czikkely István, Rác Lajos, Kulik Vendel, Gyuricza Imre, Uhrin Mihály, Hunya Antal, Kurilla Mihály, Mészáros János.

Mindennemű indítvány a bizottság elnökségéhez adandó be aug. 18-ig, amikor is a bizottság megbeszélést tart a Katolikus Népházban.

Gazdatársak! Saját jólfelfogott érdekünkben 20-án reggel 9 órakor gyűlekezünk a Katolikus Népházban!

A sarvasi búcsú f. hó 18-án lesz. A szent misét Csernus Mihály apáplebános pontifikálja, a prédikációt pedig Kiss László endrődi káplán mondja.

Istentiszteleti havirend

Augusztus 25-én fél 4 órakor az Oltáregyesület, augusztus 31-én d. u. fél 6 órakor az Eucharisztikus Férfiliga, szeptember elsején délelőli fél 11 órakor a Jézus Szive Szövetség csoportvezetői, szeptember 5-én fél 6 órakor a Leányegyesület, s a Szivgárdisták végzik havi ájtalosságukat és szentgyónásukat. —

15 éven felüli hajadonok között szentáldozáshoz járulnak szeptember 8-án Kísasszonynapján. — A hitbuzgalmi szakosztály ezúton is felhívja a szülőket és családtagokat, hogy a felügyeletük alá tartozó hajadonokat Kisholdogasszony ünnepén reggel fél 7 órakor a szentiségekhez való járulásra buzdítsák és engedjék.

A tanítóföldi iskolában augusztus 25-én. Az öregkerli kápolnaiskolában szeptember 15-én mutatunk be szentmisét. —

Ötven vak hadirokkant a pápánál

A nyár meleg napjaiban kissé korlátozták a pápai kihallgatások számát. XI. Pius azonban közbeszólt, amikor arról értesült, hogy a római Hadirokkant Otthon 50 vak harcosa szeretné őt felkeresni. Saját maga jelölt ki számukra időt és több mint egy órát időzött körükben. A vak hadirokkantak papja egyenként odavezette őket a pápához és a legkiválóbbaknak hőstetteit néhány szóval felemeltette. XI. Pius pápa megható beszédet intézett hozzájuk és megáldotta őket...

Összeomlás előtt a szovjet vallásellenes politikája

Beavatott körökből származó értesülés szerint a szovjetek politikájában nagy jelentőségű politikai változás van folyamatban. Az orosz bolsevizmus, a jelek szerint, jelentékenyen módosítja valláspolitikáját.

A szovjet legközelebbi célja, hogy felvegye a diplomáciai kapcsolatokat Jugoszláviával is. A jugoszláv kormány erre — legújabb hírek szerint — hajlandó is, de csupán azzal a feltétellel, hogy a szovjetkormány nem csupán a katolikus vallás szabadgyakorlatát biztosítja, amit Lavalnak már megígérték moszkvai látogatása alkalmával — hanem lehetővé teszi a szabad tevékenységet Jugoszlávia államvallásának, a görögkeleti vallásnak is. — Moszkvában immár nem zárkoznak el mereven ennek a követelésnek teljesítése elől s az utóbbi hetekben már tárgyalások is indultak meg a patriarchátus helytartója és a szovjetkormány között. Ezeknek a tárgyalásoknak az a célja, hogy egybe-hívják az össz-orosz szent szinódust, amely azután megválasztaná az új orosz pátriárkát.

Ha ezek a tárgyalások sikerre vezetnek, amire van kilátás, a szovjetek formálisan elismerik a görögkeleti egyházat és biztosítják a vallás szabad gyakorlatát, egyidejűleg pedig lefékeznek az istentagadók vallásellenes harcát.

Gömbös Gyula miniszterelnök ismertette a kormány legközelebbi munkaprogramját

Érdekes szokást hozott dívalba a kormányelnök. Összepakol minisztertársaival és elvulnak az ország egy lávoleső csendes helyére, ahol nem zavarja őket semmi és ott napokon át dolgoznak, terveznek, tanácskoznak az ország legfontosabb és legsürgősebb kérdéseinek megoldásán.

Az elmúlt héten a Bakony csodás vidékén hat napon keresztül folyt a tevékeny munka, amelynek eredményéről hélfőn este számolt be Gömbös Gyula miniszterelnök.

—A bakonyi minisztertanácson elsősorban megbeszéljük az ország külpolitikai helyzetét — mondotta a miniszterelnök — és megállapítottuk, hogy az eddig követett külpolitikai vonalvezetést továbbra is megtartjuk. A körültekintő, öncélú magyar külpolitika ez s a római egyezményre támaszkodik, mely nemcsak politikailag, hanem gazdaságilag is a legteljesebb mértékben beválk. A Kárpátok medencéjében a közép-európai kérdéseket nem lehet nélkülünk megoldani. Jogos és igazságos követeléseink mellett tehát mindvégig kiharartunk és továbbra is egyenjogusultságot követelő politikánkat követjük. Az európai béke érdekében hajlandók vagyunk minden áldozatra, de hangsúlyozzuk, hogy csak akkor, ha elismernek bennünket minden tekintetben egyenrangú nemzetnek.

Nagy figyelemmel és az olasz nemzettel iránti érzett baráti szeretettel kísérjük abessziniai eseményeket is, tudva azt, hogy ez a kérdés ma az európai problémák homlokterében áll, reméljük, hogy nem lesz káros visszahatással az európai helyzetre.

Bejelentette ezután a miniszterelnök, hogy a *gazdaadósságok rendezése* igen fontos feladat. Ezért felkérte a pénzügyminisztert, hogy miután a gazdaadósságok tekintetében október 31-én lejár a terminus, szeptember 15-ig készítsen olyan javaslatot, amely végleges megoldásra juttatja ezt a kérdést.

A *hitbizományi reformról* szólott ezután a miniszterelnök. Bejelentette, hogy a hitbizományi reformjavaslatokat a parlament őszi ciklusa megnyitásának napján terjesztik be. Új hitbizományokat kreál a javaslat 200 és 100 hold között, megadva erre az alapítási lehetőségeket. *Paraszthitbizományokat is létesítenek*, telkes hit-

bizományokkal együtt, ami egyuttal az egyke elleni védekezésre is szolgálhat. Ezzel a nemzeli ereje megsokszorozódik.

Ezzel kapcsolatos a *telepítés kérdése is*, amire 10—10 milliót már félretett a pénzügyminiszter, ehhez járul az újabb 15 millió és az évenkénti 2 millió is, amelynek segítségével meg lehet oldani a kérdést. Az erre vonatkozó törvényjavaslat *december 31-ig a Ház elé kerül*. A telepítés útján nyert telkekkel *ötven évre lekötik*, hogy birtokosaik megtanuljanak birtokosnak lenni és hogy megakadályozzák ezeknek a birtokoknak az elherdálását. Ezzel a reformmal a magyar nép fejlődésének történelében olyan alkot a kormány, ami évszázadokra eldönti a magyarság sorsát.

Leikes taps és percekig tartó éljenzés követte Gömbös Gyula miniszterelnök szavait, aki ezután *Darányi Kálmánt* kérte fel, hogy az aszálykár pusztításainak megakadályozására tett és foganatosítandó intézkedéseket ismeresse. A földmivelségi miniszter az ideai rendkívüli szárazsággal és az ezzel kapcsolatos aszálykárokkal összefüggő problémákkal két főcsoportra osztotta. Az első csoportba sorozhatók, amelyek *azonnali intézkedéseket tettek szükségessé*, a másik pedig, amelyek egy szerves átfogó *programkeretén belül* vannak hivatva a szárazság következtében előállott általános mezőgazdasági helyzet orvoslására. *Elsősorban a takarmányhiányon kell segíteni*. A Magyar Nemzeti Bankkal egyetértőleg intézkedés történt abban az irányban, hogy a szalastakarmányok, valamint az árpa és zab, továbbá az összes erőkarmányok csak a földmivelségi miniszterium előzetes hozzájárulása alapján kerülhetnek kivételre. *Hizalás rentabilitásának* zavartalan biztosítása érdekében további több ezer vagon tengeri behozatalra adtak engedélyt vámmentesen. A behozatalra kerülő tengeri mennyiség a legrövidebb időn belül rendelkezésre fog állni.

A legfontosabb *népélelmezési cikkek*, főleg a bab és burgonyaszükséglet tekintetében is arra törekszünk, hogy a belső ellátás biztosítható. A *szarvasmarhaexportunk* előmozdítása, valamint a *zsir- és sertéskivitelünk* folytonosságának biztosítása érdekében is történtek megfelelő intézkedések. A kereske-

delemügyi miniszter ural már felkértem — fejezte be nagy érdeklődéssel kísért beszédét — hogy a folyó évi augusztus hó végéig a morzsolt tengerire korpára és olajpogácsára en-

gedélyezell fuvardijkedvezmény további rendelkezésig meghosszabbítható.

Az értekezlet *Iványi Béla* országos pártelnök zárószavaival ért véget.

Tanító- és tanárválasztások Endrődön

Az endrődi rk. Egyházközség *augusztus hó 10-én* tartott gyűlésén újabb két tanító és tanár választásával emelte a tanerők létszámát. Mindenki előtt ismeretes Egyházközség áldozatkészsége, amelyet a magyar népoktatásügy szolgálatában az utóbbi 10—12 év alatt végzett. Több évtizedes mulasztást pótol az iskolafenntartó Egyházközség az aránylag rövid idő alatt, amikor a vármegye legelhagyatottabb községét az új tanyai iskolák létesítésével és polgári iskolák felállításával kiemelte elhagyatottságából. Már néhány évvel ezelőtt elismeréssel állapította ezt meg a vármegye Közigazgatási Bizottsága azon kijelentésével, hogy *„az endrődi rk. iskola fenntartó Egyházközség hozta a vármegyében az utóbbi esztendő alatt a legtöbb kulturális áldozatot”*.

Nagy érdeklődéssel várta Endrőd község népe az Egyházközség e fontos gyűlését, nagy volt az érdeklődés a képviselőtestület tagjai között is, hiszen a gyűlésen csaknem minden tag megjelent.

A gyűlés megnyitása és jegyzőkönyvi hitelesítő kijelölése után osztatlan örömmel fogadta a képviselőtestület elnök azon bejelentését, hogy a polgári iskolánál már 9 éve meglegedéssel működő *Csókási Béla* helyettes tanárt a m. kir. vallás- és közoktatásügyi Miniszterium szeptember 1-i hatállyal rendes tanárrá kinevezi a képviselőtestület javaslata és a Ft. egyházmegyei Főhatóság előterjesztése alapján... A Hídvégi Nándor tanár Sárospatakra történt átválasztásával megüresedett állásra az Apostoli Kormányzó úr Öméltósága jelölése alapján — egyhangulag *vitéz Borsfay Géza* okl. polg. isk. tanárt választotta meg a képviselőtestület. — A polgári iskolai szakfelügyelő tavaszi iskolalátogatása alkalmával a VI. tanár beállítását javasolta iskolaszék elnökségének. A súlyos iskola fenntartási kiadásokkal terhelt Egyházközség pedagógiai érdekből végrehajtotta a javaslatot, a költségvetésében gondoskodott a VI. óraadó tanár fizetéséről. A meghirdetett VI. óraadó tanári állásra ugyancsak egyhangulag az endrődi születésű *dr. Hunya Sándor* tanárt választotta meg a képviselőtestület.

Az endrődi határ polyákhalmi tanyarészen hiányzik még iskola. A vármegyei tanügyi bizottság előterjesztésére a m. kir. Vallás- és Közoktatásügyi Miniszterium az

egységes adminisztráció és ellenőrzés szempontjából a katolikus jelleg mellett döntött. A képviselőtestület határozatilag kimondotta hogy az iskola építését megfelelő államsegély biztosításával vállalja. A miniszteriumtól nyert információ alapján remény van arra, hogy az iskolaépítés rövidesen megindul és az épület még az ősz folyamán tető alá kerül. Egyházközség azonban nem várja be az iskolaépület teljes felépülését, a tanítótelesek oktatásáról addig is gondoskodni kíván. Elhatározta, hogy ideiglenesen megfelelő helyiséget bérel tanterem számára. Ugyancsak vállalja a helyettes tanító fizetését is, amíg az álláshoz fizetékieskiegészítő államsegélyt nem nyer. Újabb terhet vállal magára, hogy a hívek lelki gondozását, tanulók beiskoláztatását biztosíthassa.

A fizetékieskiegészítő államsegély engedélyezéséig a tanítást helyettes tanító végzi, fizetést egyházpénztár eszközli. Ez állásra a képviselőtestület *Szabó Elek* ugyancsak helybeli születésű tanítót választotta meg, aki eddig a tanyarészen működött a községi iskolaszék megbízásából.

Az utolsó személyi ügy az örmenykuti tanítói állás betöltése volt. 1934-ben adta ki a Vallás- és Közoktatásügyi Miniszterium 69.500/934. VI. ü. o. számú rendeletét, mely szerint tanítóválasztásnál előnyben részesítendő azon tanító, aki az iskolánál legalább egy évig, mint helyettes meglegedéssel működött. Egyházközség nem akart ez állásra más vidékről tanítót hozni, mer jól tudja, hogy helybeli tanítók hiába kopogtatnak más helyen, kérvényeiket visszaküldik azzal, hogy „helyi jelöltünk van.”

A fenti számú rendelet és püspökség jelölése nyújt reményt Egyházközség vezetőségének, hogy az egyhangú szavazatokkal újból megválasztott *Kalmár Ákos tanító* megerősítése a Miniszteriumban kedvező elintéztést nyer. Sokat hangoztatják más helyen, hogy Egyházközség nem pártolja a helybelieket. Szolgáljon bizonyítékul és válaszul az augusztus 10-i példa, amikor Egyházközség három helybeli tanult fiu állását, munkáját és megélhetését biztosította.

A gyűlésen a személyi ügyeken kívül még több gazdasági természetű megbeszélést és döntést hozott képviselőtestület.

H I R E K A N A G Y V I L Á G B Ó L

Debreceni forrásból halljuk a hírt, hogy *dr. Lindenberger János* apostoli kormányzó szeptember hónap folyamán a nőgrádverőci papi oltónba vonul löbb heles pihenőre. Főpásztorunk az év tavaszán súlyos vesebántalmakon ment keresztül, de mint örömmel halljuk, az utóbbi hetekben állapota kilöndően javult és most már jól érzi magát.

Kinevezték az új szentandrási plebánost. *Dr. Lindenberger János* apostoli kormányzó felterjesztésére a Pápa Öszentése *Borbás Pál* bucsafelepi lelkész — szentandrási plebánossá nevezte ki. — Örömmel adjuk a hírt, mert *Borbás Pál* személyében kiváló egyéniséget és gyakorlati lelképászlort nyernek a szentandrási katolikusok. — Ad mullos annost!

Személyi hírek. *Dr. Záhonyi Aladár* a gyomai járásbírószék elnöke megkezdte nyári szabadság idejét. —

Mint értesülünk községünk érdemes főjegyzője: *Finta Albert* is hosszabb szabadságra készül. Az endrői nehéz viszonyok és példátlanul nagy nyomorban szenvedő munkástömegek hatósági ellátása és segítése súlyos feladat elé állítja a község vezető tisztviselőjét. *Finta Albert* nagy odaadással és jóindulattal végezte fáradságos és nemes misszióját. Kellemes pihenést és erőt gyűjtést kívánunk neki a tél fenyegető bajainak leküzdéséhez. — Munkáját a helybeli, amugy is nagyon elfoglalt tisztikar aligha győzné végezni, azért felmerült a terv, hogy helyettesítél kíségető munkacérot állít be a közigazgatási Hatóság. A helyettes személyéről még nincs biztos tudomásunk.

Választás. *Dr. Pálka Pál* a gyomai járás löszölgabirájának elnöklele alatt tartotta meg jelölő gyűlését augusztus 7-én Endrőd község képviselőtestülete a megüresedett pénzlárosi és iparosésküdti állásra. — Nem volt nagyobb a mozgalom, mert a pártok egyformán támogatják a kombinációba kerülő neveket. — Pénzlárosánagszólobbbsággal *Farkas Mihály* gazdálkodót, esküdté *Farkasinszky Lajos* szabómeztért választották meg. —

Bence Sándorné Niczmann Ilona ny. igazgató-tanító felesége hosszú szenvedés és a haldoklók széniségének áttatos felvétele után életének 72 ik évében augusztus hó 6-án elhunyt. Elmúlását kiterjedt előkelő rokonsága gyászolja.

A polgári iskola 5 évvel ezelőtől végzett növendékei f. hó 24-én este tartják találkozójukat a Népház dísztermében. 21-én pedig a végzett növendékek műsoros estélyt rendeznek.

A minkei mélyen lesúlytó gyászeseit alkalmával kifejezett meleg részvételt s a temetésen való megjelenést ezúton hálás szívvel megköszöni

Bence Sándor és családja.

Ha a férj nem tudja eltartani a feleségét. *K. István* magántisztviselő már évek óta nem tudott álláshoz jutni. Feleségével a legnagyobb nélkülözések között élt. Az asszony hosszú időn át türe a nélkülözést, végül is haza költözött szüleikhez és házasságbontó pert indított férje ellen azon az alapon, hogy férje képtelen őt eltartani. A Kuria Thébusz tanácsa most végső fokon elutasította az asszonyt házasságbontó perével. Megállapította a Kuria, hogy ha a férj azért nem gondoskodik a felesége tartásáról, mert az a mai gazdasági viszonyok közt nem tud keresetbe jutni, ezzel még nem szolgáltatott okot arra, hogy a feleség a házasság felbontását ez okból kérhesse.

Ohio állam, ahol annak idején a híres „majomprocesszus“ lefolyt, nem mindennapi törvényt hozott a házasságszédelgők ellen. A törvény különleges büntetést ír elő: ezentul minden házasságszédelgő husz botölést fog kapni a kijáró büntetésen kívül. Az első büntetést már végre is hajtották.

Fuldoklót mentett meg a vak zongoraművész. A Rábában fürdött *Wagner István* világtalan szentgotthárdi zongoraművész. Fürdés közben segély kiáltásokra lett figyelmes, mire haladéklalanul a hangok irányába uszott és a parton állók magyarázata, irányítása alapján megmentett egy víz alá merülő 9 éves kislányt. A parton öszszegyülekezett fürdőzők leirhatatlan ünneplésben részesültek a bálort világtalan.

Tiltott műtét áldozatai. *Wéber Ferencné* fülöpszállási asszonyt súlyos vérmérgezéssel szállították be néhány nap előtt a kunszentmiklósi kórházba, ahol belegségébe belehalt. Vasárnap a boncolás megállapította, hogy *Wéberné* primitív eszközökkel — valószínűleg rozsdás hajlúvel — fültott műtétet hajtottak végre és ez a műtét okozta a szerencsétlen asszony halálát.

Tiltott műtét áldozata lett lakobszállás községben *Ország Lajos* gazdálkodó 26 éves felesége Ugyanilyen körülmények között halt meg *Monostorfalván* egy 16 éves lány.

A győri kórházban meghalt Horváth Istvánné 42 éves nagybaráti asszony. Az orvosi vizsgálata megállapította, hogy *Horváthné* fültott műtétet hajtottak végre.

Felsértette lábát — tetanuszmérgezésben halt meg. Feltűnő a tetanuszmérgezesek szaporasága. *Özv. Vantara Andrásné* lótkomlósi asszonyt szállították be a makói kórházba. *Vantaráné* mezitláb járalt a mezőn és az egyik lábát egy nádlörzsök felsértette. Tetanusz — mérgezési kapott és mentkesőn ment orvoshoz, amikor a kórházba utalták, már menthetetlen volt. Szörnyű kínok között meghalt. — *Tóth László* 65 éves debreceni földműves kaszálas közben megsértette a lábát. Nem törődött a kis karcolással, tovább dolgozott, de rövidesen merevgöres lépett fel nála, mely nemsokára halálát okozta. — *Oláh János* 27 éves téglási napszámos a kertben dolgozott mezitláb. Rozsdás bádlogdarabbal megkarcolta magát, tetanuszferitőzést kapott, amelybe rövidesen belehalt. — A debreceni ügyészséghez érkezett jelentések szerint az utóbbi két hét leforgása alatt már hat ilyen tetanusz mérgezéses eset fordult elő. Mos kidoboltják a községekben, hogy ne vegyék könnyelműen a kis karcolásokat, mert azok halálos következménnyel járhatnak. —

Kézrekerültek a vásárhelyi tanyavilág fosztogatói. Az utóbbi hetekben több betörés és lopás történt a hódmezővásárhelyi tanyákon. A napokban a kufasi piacon a csendőrök elfoglalt két leslvért *Tóth Péter Pál* és *Tóth Sándor* hódmezővásárhelyi lakosok személyében, amint nagyon olcsó áron árulják a buzát. Kiderült, hogy egy harmadik emberrel szövetkezve valóságos beltróbandát alakítottak és már egy év óta fosztogatják a tanyavilágot. A családi bünszövetkezet tagjait átadták az ügyészségnek.

Megdöbentő gyermekgyilkosság történt a szentgotthárdi halárban levő *Csörötnekházán*. Az uradalmi kanász anyja, *Özv. Kocsányi Lajosné* becsalta az erdőbe fiának négy és fél esztendőes gyermekét és bottal agyonverte s a holttestet egy vízgyűjtő medencébe dobta. Az öreg asszony, akil letartóztattak azzal magarázza szörnyű teltét, hogy a mostoha gyermek sok zavart okozott a családban és ezért tette el láb alól.

Elsült a vadászfegyver a gyerek kezében. *Palásti Mihály* gazda förteli házának udvarán halálos szerencsétlenség történt. A gazda 9 éves kislia édesapja vadászfegyverével játszott az udvaron. A fegyver véletlenül elsült és a golyó *Vörös István* 9 éves kislit találla el. A szerencsétlen gyermek nyomban meghalt.

Komlódi Gábor bácsalmási iskolásgyermek pajtásaival a község halárában játszadozott. A pajkos fiu felmászott a 20.000 voltos lávvezeték egyik póznájára és megérintette a villanydrótot. Az áram súlyos égési sebeket okozott a testén és az összeégett gyereket ledobta a magasból. Életveszélyes állapotban szállították kórházba.

Az endrői véres sortüz áldozatainak hozzátartozói életjáradékot követelnek az államtól.

Szeptember 18-án kerül sor az endrői véres sortüz következtében meghalt nyelc ember ügyének a tárgyalására. A királyi ügyészség vádirala *Andrásházy Kasnya Béla* országgyűlési képviselőt hibáztatja a gyászos végü eseményekért.

A bünvádi eljárástól függetlenül sokan pert indítottak az államkincstár ellen azok közül, akik a véres sortüz alkalmával megsebesültek, illetve férjüket, vagy családfenntartójukat veszítették el.

Az ügyben a napokban tartott tárgyalást a királyi törvényszék *dr. Bölcsházy Zoltán* királyi törvényszéki bíró elnöklésével.

Az első keresetet *Timár Vince* adta be. Kérte a törvényszéket, kötelezze az államkincstárt, hogy neki március 20-tól számítandó havi 60 pengő életjáradékot iléljen meg.

A második keresetet *Kajla István* 21 éves endrői napszámos adta be havi 60 pengős életjáradékra. A harmadik keresetben *Hornok Lajosné* szül. Meister Eszter 54 éves endrői asszony havi 40 pengő életjáradék megítélését kéri. *Farkas Lajosné* férjét veszítette el a véres események alkalmával. A maga részére havi 30 pengős, négy gyermeke számára pedig 7.50 pengős életjáradékot kér.

Varga Sándorné napszámos asszony és *Gyevai Vince* 22 éves földműves 60 pengős életjáradékot követel. *Özv. Perbiczki Istvánné* 61 éves endrői asszony, akinek férje a véres sortűznél életét veszítette, 30 pengős életjáradékot követel. *Özv. Mészáros Emilné* 25 éves fiatal veszítette el. Az özvegyasszony, aki 100-100 pengő segélyt kapott a belügyminiszteriól és a főispántól, most havi 30 pengőért perli a kincstárt, mivel meghalt fia volt egyedüli fenn tartója.

A keresetek ismeretése után *dr. Takács Károly* kincstári alügyész, az alperes kincstári jogi képviselője azt indítványozta, hogy a kereseteket, amelynek tartalma teljesen azonos, egyesítsék és együttesen tárgyalják. Miután a felperesek képviselője az indítványhoz hozzájárult, a törvényszék kimondotta a keresetek egyesítését és azok együttes tárgyalását szeptember 27-re tűzte ki.

É l e t k é p

Nagy a heje-luja Kovács Ab-ris lakodalmában. A bőgő mély bugása, a cimbalom akkordiai élénk ütemben kísérik Imre cigány síró hegedűjét. Éppen csárdásba kezd és nemcsak az ifjuság járja tüzes lendülettel a táncot, de még a násznagy uram is megforgalja komoly nekifohászkodással Terka aszszonyt, a boldog örömanyt.

Az arcok összemoszolyognak, a szemek egymásba mélyednek, s olykor-olykor hangos férfirikollás—élénkíti a csizmák és magassarku leánycipők ritmikus topogását.

Az öregek a padon ülve nézik a fiataliságot. Saját ifjuságuk megelevenedését látják bennük, amikor még ők is jóskák, meg Juliskák voltak.

Nézzé csak Ágnes néni a Timárék Mariskáját, a Szabó Petivel táncol, pedig azt mondják, hogy a Kiss sógorék Pistája köli be a fejét?! Sugja nagy lilkolózással Verka néne.

Az ám, de a lány oldozkodik. Fél Pistától, mert sokat kocsmázik, szeret mulatni. Inkább a Péter gyerek felé huz a szive, bár az apja inkább a módosabb Pistát óhajtáná ve-jéül, adta meg a választ a sokmindentudó Ágnes asszony.

Amig így beszélgetnek, látják ám, hogy a Pista is ottfo-rog közelükben a mindig huncukodó, csinatan Dinya Esz-livel. A lány most sugóli is va-lamit borgózós duhaj táncosá-nak, aki visszahunyorított reá és nagy lendülettel neki ülkö-zött a velélylársnak: Szabó Pe-linek. Ez dühösen odafordul, de amikor Mariska könyörgő lekinletél látja, fékezi magát és nyugodtan tovább táncol.

Eszli! azonban — mintha az ördög birizgálná, hangos ka-cagással neveli a sikerült boszszantást és újra hecceli a fél-lékeny és elkeseredett Pistát. Néhány fordulóval megint oly közelségbe jutottak, hogy az összeütközés még erősebb volt és Pista keményen rá is lépett a Mariska topánkájára, aki fáj-dalmában felsikoltott.

— Coki bitang, lisztulj innen, mert mórésre tanítalak? kiál-totta Pista és felémelt ököllal fordult Peti felé. Ez sem volt rest és csak egy félig elhárított ütés érte, amikor előránltol bicskáját bele döfötte a Pista mel-lébe.

A nagy sikollás és kiáltozá-sokra elhallgatott a zene, s minkenki a fájdalmas följajdu-lással földrezuhanó Péterhez sietett. A nagy zürzavarban

Pistának sikerült elfutnia, de még a tanyájukra is alig ért ki, amikor elfogták a csendőrök és beszállították a gyulai tör-vényszék fogházába.

* * *

Tettek multak az évek. A ré-gi öreg temetőben a legvirá-gosabb, legszebb sír a Petié volt. Mariska gondozta még akkor is, amikor hosszú gyász után szülei rábeszélésére hoz-záment a komoly, feleségél megbecsülő Varju fiuhoz.

A gyulai börtön hat esztendős lakója sem volt a régi helyke, duhaj legény. Amikor kiszabadult és hazatért falujá-ba, sokan rá sem ismerlek a ráncosarcu, beleges kinézésű, riadtlekinletű emberben Pistára, az egykori falurosszára. Akik felismerték, messziről kerülték a gyilkost. Szegény özvegy anyját sem találta életben, pár év alatt sirbavitte a szegyen és fájdalom. Testvérei szivesebben a temetésére mentek volna, minthogy most hazajött a részt követelni. Kóborgott, mint egy kiverlt kutya.

Azt sem tudta, mint csináljon mihez fogjon. Amint az utcán mendegéll, hogy egyik roko-nát felkeresse, néhány apró gyerek jött szembe vele, akik nagy kíváncsisággal néz-ték az idegen embert. Valami-kor ő is ilyen volt, boldog gond-talan. Némelyiket a formájáról fel is ismerte. Nini az biztosan Uhrin gyerek, a kerek arc, barnássárga arcszin, fekele szem arra vall. Hát amaz a második? hosszukás szőke fej, éles áll, piros árcbőr. Az meg biztosan valamelyik Hunyáé lehet.

Amikor a harmadik nagysö-tét, mosolygó szemét, s piros formás száját megpillantotta, megdobbant az idegen szive. Lehajolt hozzá és nagy kíván-csisággal kérde tőle: Hogy hív-ják az édesapádát kisfiam? — Timár Lajosnak, mondta bá-t-ran a mosolygós gyerek.

Hát édesanyádát nem. Dinya Eszternek? — De igen, erősítelte a fiu.

Nagy sóhajítás szakadt ki a rabviselt Kiss Pista kebléből, amikor a tovaszaladó gyermek után nézett.

„Nem várt meg, a másé lett. Pedig ő volt a főbűnös, ő volt a felbujtó”, -mormogta nagy el-keseredéssel a szerencsétlen ember és keserű arccal bandu-kolt tovább összeomlott élete sivár utján. X.

Magyarország 3348 községéből csak 11 fedezi bevételeiből kiadásait

116 községben a pótdadó több 100 százaléknál.

Csonkamagyarország 3348 községének multévi költség elő-irányzatának statisztikai ered-ményeit dolgozta fel a Statisztikai Hivatal.

Kereken 5.8 millió ember él a kis- és nagyközségekben, melyek költségvetései szerint 74.2 millió pengő volt a mult évben szükséges az adminis-tráció fenntartására. Állag lehat egy-egy lakosra 12.8 pengő teher jut a községi háztartások szükségletéből. Ennek az állag-összegnek nagysága szempont-jából azonban igen nagy a kü-lönség. A zalavármegyei Hé-vizszentandrás kisközségben, melynek költségvetése például 36.881 pengő kiadást tüntet fel, 55 pengő teher jut egy-egy la-kosra, míg van az országnak 13 olyan községe, ahol a ház-tartási költségvetés szükségle-tének főösszegéből átlag egy-egy lakosra csak 4 pengő esik.

Az utolsó négy évben kere-ken 15 millió pengővel csök- kent a községi háztartási költ-ségelőirányzatok összege, mert 1930-ban ez az összeg még 89.2 millió pengő volt.

A 3348 község között mind-össze 11 volt olyan, amelyek-nél a bevétele fedezték a szük-ségletet, sőt Ózd, Ágfalva és Alberfalva községek még fe-leslegel is mulattak fel. A többi 3337 községi költségvetés hi-ánnyal zárult és a mulatkozó hiány összesen 25 millió pen-gő volt. A községi költségve-tések hiányát községi pótdadó-val kell fedezni és ennek alap-jául az állami földadó, házadó, lársulati adó és tanítóm adó szolgál. Ez a pótdóadalap 43.3 millió pengő volt tavaly, tehát a 25 milliós pengő hiánynak fedezésére átlag 57.6 százalékos pótdódot kellett kivetni. Endrőd nem éri el ezt az átlagot. Évek óta 43—45 % körül mozog a községi pótdódot.

A kiadások legnagyobb ré-sze az igazgatás szükségletei-nek fedezésére szolgál, amely országos viszonylatban az ösz-szes kiadások 40 %-át is meg-haladja. Azután a tanügy és a testnevelés igényli a legnagyobb összeget, amely az összes ki-adások 13.1 százaléka volt. A közlekedés, közegészségügy és állategészségügy, valamint a vagyongazgatás céljára a köz-ségek átlag összes kiadásaik 7-7 százaléka fordították. Tüz-rendészeti szükségletekre ke-reken 4 millió pengő, vagyis 5.5 százalékos rész jutott, míg közművelődési és egyházi ki-adásokra 2.6 millió pengő, az összes kiadások 3.5 százalé-

kát fordították. Szegényügyi és népjóléti kiadásokra 2.3 millió pengő vettek fel összesen a községek költségvetéseikbe, ez a 3.1 százalékos részesedés azonban elég mérsékelt. Az adókezelésre 1.2 millió pengő fordítottak a községek.

A községnek bevételei között első helyen az adóbevétele áll, amely közel 20 millió pengő, a vagyongazgatás közel 9 millió pengő jövedelmez, míg az államszegély közel 7 millió pengő jelent. Az összes köz-ségi lisztviselők javadalmazása 18.2 millió pengő volt, amely-ből 10.5 millió pengő a jegy-zők fizetésére esett.

Ki találta fel?

Egy istentagadó apa azt ma-gyarázta fiának, hogy nincs Isten.

— *Az Istent csak a papok ta-lálták fel.*

A gyermek elgondolkozik, majd hirtelen megkérdezi:

— *Mond apa, és az embert ki találta fel?*

Az apa zavarba jön. Kérdéssel akar kitérni:

— *Hogy jut eszedbe ilyen buta kérdés?*

— *Mert minden gépről és ta-lálmányról tudjuk a feltalálóját. Akkor az emberről is kellene tud-nunk, apa. Mondd hát, ki találta fel?*

És az apa nem tud válaszolni. De a gyerekek tovább kérdezi:

— *Azt se mondtad még meg apus, hogy az Istent melyik pap találta fel? A feltalálók nevét tudni szokták. Az iskolában ta-nuljuk is minden találmánynál.*

Erre sem tud felelni az apa. Legyőzte a gyerek öntudatlan böl-csesége.

Persze, hogy nem tudott felelni ezekre az istentagadó.

Még mielőtt pap volt, az em-berek már hittek Istenben. Hiszen a pap olyan személy, akit Isten szolgálatára rendelték. Tehát ami-kor papokká lettek az emberek, akkor már Istent is kellett hinnök, akinek szolgálatára a papság alakult.

Az istenhit bele van vésve az ember szivébe! Keresi az okot: honnan van a világ, honnan van az ember? Nincs más válasz: va-laki láthatatlan, mindennek felett álló alkotótól, aki az — Isten.

Ez megcáfolhatatlan igazság, amelyet csak az az ember tagad, aki nem gondolkozik mélyen. Ahogy az írásban olvassuk: „Mondá az esztelen szivében, nincs Isten.”

Közgazdaság

Armentesítési munkálatok.

A Körös—Tisza — Marosi ármentesítő társulat az elmúlt hetekben rendkívüli közgyűlést tartott, amelyen Gyoma község képviselőjében Kovács Gergely községi bírósági és Pánczél Emil főjegyző, Endrődről pedig Timár Imre községi bírósági és Csernus Mihály apátplebános jelentek meg.

A rendkívüli közgyűlés összehívását azzal indokolta az elnökség, hogy a súlyos munkás viszonyok parancsoló köteleességévé teszik Társulatnak az őszi és tavaszi gátjavítási munkák folytatását. Mivel pedig a rossz termés miatt rendes adóbevételre nem számíthatnak, kölcsönről kell gondoskodni, hogy a munkák folytatását biztosíthassák. Kifeltette az elnökség, hogy az állami kölcsön kamatterhe újabb terhet nem jelent az érdekelt gazdaközönségnek.

A M. Kir. Földművelésügyi Miniszter 200.000 P-ös 17 év alatt 5.5 percentes kölcsönt, Csongrád vármegye főispánja 100.000, Csanád vármegye főispánja 50.000 pengős kamatmentes kölcsönt ajánlott fel Társulatnak az inségakció segélyösszegéből. A Szentesi-Takarékpénztár 4 év alatt törlesztendő váltókölcsönt hajlandó folyósítani oly feltétellel, hogy Társulat a Nemzeti Bank mindenkor kamatlába felett még 2%-ot térít.

Dr. Szöke Gyula, dr. Telegdy Lajos, dr. Csáky Lajos felszólalásai után Békésvármegye érdekképviselőinek megbízásából Csernus Mihály apátplebános szólalt fel. Megütözéssel észleli, hogy előadó és felszólaló mindig csak Csanád és Csongrád megyék munkásainak elhelyezését említik, holott Békésvármegyében is nagyon súlyos a helyzet, tehát a munkások elhelyezésénél Békésvármegyének is részesedést kér akkor, amikor a terheket ők is vállalják. Nagy anyagi felelősséget vállalnak az újabb kölcsön felvételével, de kitérni nem lehet, mert az esetleges társadalmi bizonytalansággal és éhséggel szemben a terhet vállalni hazafias köteleesség. A választmány javaslatát azzal a módosítással fogadja el, hogy a 350.000 pengőn felül még 200.000 pengő vétessék igénybe a Társulat tartalékajánlatából.

Dr. Csergő Károly alispán kijelenti, hogy a törvény nem ad módot arra, hogy az árvédelmi alap — eredeti rendeltetéséről elvonva — más célra használtassék fel. Ez csak akkor volna lehetséges, ha a Társulat a töltéselőcsinálási céljaira felhasználható tartalékajánlatot megfelelő bankgarancia levéllel tudná helyettesíteni.

Csernus Mihály ismételt felszólalásában megszívlelendőnek tart-

ja Csergő alispán felfogását. A Szentesi Takarékpénztár hosszú idő óta kezelni nemcsak a 300.000 pengős állandó tartalékajánlatot, de a Társulat egyéb átmeneti betétjeit is. Nem tudja elhinni, hogy a Bank elzárkóznék ily nemű garancialevél adása elől. Ha pedig megtenné, rászolgálna arra, hogy a Társulat betétjeit mondják fel nála és helyezték más intézetbe.

Többek hozzászólása után a közgyűlés a következő határozatot hozta:

A m. kir. földművelésügyi miniszter által kilátásba helyezett 200.000 P. állami kölcsönt a 45—1934. kgy. számú határozattal felvett kölcsön feltételeivel azonos feltételek mellett, továbbá az inségakció segélyösszegéből Csongrád vármegye főispánja részéről kilátásba helyezett 100.000 P. és Csanád vármegye főispánja részéről kilátásba helyezett 50.000 P. kamatmentes kölcsönt felveszi és felhatalmazza a társulat elnökét, hogy a kölcsönökre vonatkozó kötvényeket a társulat nevében aláírja.

A Szentesi Takarékpénztárnak 300.000 P. váltókölcsönre vonatkozó ajánlata feletti döntését a közgyűlés egyelőre függőben tartja, felkéri azonban a társulati elnököt arra, hogy annak idején, ha arra szükség lesz, a kamattérítési feltételek enyhítése, valamint árvédelmi tartalékajánlat helyettesítő garancialevél ügyében a nevezett pénztárnál, illetve a Pesti Magyar Kereskedelmi Banknál eljárni szíveskedjék.

Kimondja a közgyűlés, hogy a kölcsönösszegek teljes egészükben kizárólag a töltéselőcsinálási munkálatokra fordítandók és az egyes szakaszok között a még kivitelre váró összes munkálatok költség-előirányzatai arányában osztandók meg, továbbá, hogy a kölcsön terhére végzendő munkálatoknál a munkások az ártéri terhek viselésében résztvevő városok és községek lakossai köréből a méltányosság és a helyi viszonyok alapján kialakítandó arányban alkalmazandók.

A közgyűlés tagjai meleg óvációban részesítették a szociális gondolkodású és munkalehetőséget biztosító elnökséget.

SPORT

Budapesti futball-csapat Endrődön.

Vasárnap, augusztus hó 18-án a budapesti Testvériség játszik barátságos mérkőzést az Endrődi Testedzők Körével.

Kétszázalékos kamattérítés: ezt követeli az országos gazdaggyűlés

Országos gazdamozgalmat indítottak meg Debrecenben. A debreceni mozgalom vezetői kimondták: követelni fogják, hogy ha az adósság katasztrális holdanként a 250 pengőt nem haladja meg, akkor a hitelező köteles legyen évi két százalékos kamattal és egy évi tőkétörlesztéssel beérni. Ha az adósság holdanként a 150 pengőt nem haladja meg, akkor három százalékos kamatot és másfélszázalékos tőkétörlesztést kelljen fizetni. Gondoskodni kell a mozgalom vezetői szerint — arról is, hogy az eladósodott gazdától elvett földeket a hitelezők ismét visszajuttassák a régi birtokosaikhoz.

Elhatározták, hogy nyolc napon belül az ország valamennyi gazdaérdekeltségének megküldik a debreceni gazdák adósságrendező tervezetét.

Gabonaárak

A többmint két hónap óta tartó szárazság nagy elfolodásokat idézett elő a gabonafronton. Aránylag a búza áránál nem volt jelentősebb áremelkedés, de annál inkább látszott ez a többi takarmánynövényeknél. Míg a tiszavidéki búzát 16—16.20 P-ért adták a pesti piacon, addig árpáért és zabért 17 pengőn felül is fizettek. A tengeri ára pedig valóságos rekordot ért el. Vidéken 18—20 pengőért adták a tengeri mázsáját. Legnagyobb részben kereskedők, mert gazdánál már alig van készlet. A spekuláció letörésére az állam nagyobb mennyiségű tengerit hozatott a balkán államokból. Ebből azonban csak azon állattartó gazdák kaphatnak 14 pengős áron, akik a gazdasági felügyelőség bizonylatával igazolják azt, hogy hizlalásra és állattenyésztés címén erre szükségük van.

Az állattarok is megmozdultak. A prima uradalmi zsírsertésért 110 fillért is adták a ferencvárosi sertés vásáron. Ugyanakkor azonban a könnyű súlyú—páronként 160—180 kilós malacokért nem fizettek többet 70—74 fillérnél. A húsertések ára szintén 70—80 fillér között mozog.

A marha és borjú árak a nagy kínálat következtében erősen leestek. A gyomai vásáron a legprimább borjuért sem adtak többet 40—44 fillérnél.

Általában a vidéki vásárok eladási lehetősége nagyon megromlott. A takarmányhiány, az általános jelentkező pénzsűke miatt óriási a kínálat. A gazdák a tavalyi áraknál 30—40 %-val is olcsóbban adnák jószágukat, csak volna, aki megvenné. A kivétel fokozása segíthetne egyedül a siralmas állapotokon, mert a helyi gyenge fogyasztás mellett csődöt mond teljesen az állattartás.

HIRDETÉSEK

Endrőd—Gyomai Takarékpénztár R. T. Endrőd

Főintézet: Gyoma. Telefon: Endrőd 2. Folyósít rövidlejáratú mezőgazdasági kölcsönöket. Elfogad telmondás nélküli betéteket a legmagasabb kamattal melletti. Foglalkozik a banküzlet minden ágával, szelvénybevitások, arany- és ezüstpénzek, valamint külföldi pénznemek beváltásával a mindenkor legmagasabb árfolyamon. Mindennemű felvilágosítással és utbaigazítással díjtalanul áll rendelkezésre az Igazgatóság.

A kondorostanyai helyi telkészteljesítési bizottság 43 kishold és az egyházi peresi föld haszonbérbe kiadó.

Az Egyházközség rk. elemi iskolák részére takarítót keres Mindkettőről érdeklődni lehet Kalmár Vince világi elnöknel.

Illatszertári berendezés. 5 mm. vastag csiszolt szélű üveg betétes, oldalra tolható ajtós szekrényekkel és pulttal, latin feliratu fiókokkal, mely gyógyszerár vagy bármilyen más jobb üzlet berendezésének is megfelel, olcsón eladó. Cim a kiadóhivatalban.

Endrődön a Nagyperesdülőben nyolc kis hold föld kedvező fizetési feltételek mellett olcsón eladó. Érdeklődni lehet Békéscsabán, a Békésvármegyei Kereskedelmi Banknál.

Az Endrőd-Gyomai Takarékpénztár Rt. mindenféle gabonanevelés magas piaci áron vásárol.

ÓRÁK ÉKSZEREK DISZTÁRGYAK
dus választékban
finom minőségben
TAUBER MEZŐTUR
Gimnáziummal szemben

A Katolikus Népszövetség Temetkezési Segítőpénztára

utján mindenki könnyíthet az elhalálozás miatt jelentkező gondon, megnyugvást szerezhet magának és családjának

Iratkozzék be tagul

mert ezáltal csekély havi tagsági díj ellenében oly összegű temetési segélyről gondoskodik, amelyből a gyógykezelés, temetés minden kiadása fedezhető. A temetési segélyakciót a nagyváradi egyházmegyei Apostoli Kormányzó ur 1933/1933 sz. alatt jóváhagyta és ajánlja.

Tagfelvétel és a díjak befizetése az Endrőd—Gyomai Takarékpénztár Rt.-nél Endrődön.

Tag lehet minden 14—65 év közötti egyén.

Orvosi vizsgálat nincsen! Legkisebb havi díj 50 fillér.

"Az Egyházmegyei Hatóság 1238/1934. számú engedélyével."

Szerkesztésért és kiadásért felelős: **Stefán Béla.**

Nyomtatva a "Hungária" könyvnyomda vállalat, Gyomán.

Felelős üzemvezető: Tékét Sándor.

HÁRMAS-KÖRÖS

HITBUZGALMI, KÖZGAZDASÁGI ÉS SZOCIALPOLITIKAI FOLYÓIRAT

Előfizetési árak:

Negyedévre 20 fillér.

Megjelenik minden hónap 15-én.

Felelős szerkesztő:

STEFÁN BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Endrőd, Széchenyi utca 2.

Hirdetéseket

kedvezményes feltételek mellett közlünk.

Jöjj el, Szentlélek Isten!

Irta: KÁVAY GÁSPÁR tanító.

Az Isten angyala meghuzta a kicsi diák-harangot és szavára egybegyűlt a tanulócsereg a sok-sok iskolaudvarra. Ott van a kiskanász, meg a libapásztor a gazgagyerekkel együtt és pirosra mosott füllel az új nadrágokban, szoknyácskákban lesik, várják, hogy az a másik kis sereg ott a dróton, meg a tetőn, mikor kel szárnyra, mikor mond istenhozzádot.

De hogyan is verődhetett össze ez a diáksereg olyan hirtelen a szétszórótt otthonokból?

Hogyan? Hát úgy, hogy az égi diákharang a tejut csillagokkal kiverit vashidjára van kötve. Hangját a törésreérett kukoricaláblák száraz leveleinek zizegő zörgése vitte el a kiskanászhoz. A vadlibák kiállították le a kiskanásztor-nak. És az apró gyermekcsereg lelke felfogta a hívó hangot és ma itt áll együtt. Nézi az induló fekcsecsapatot. Bámul utána bámész szemmel. S mikor az utrakelt fekcsecsereg fekete pontja is eltűnt szeme elől, égbenező szemmel, imádságos lélekkel nyílik meg az ajkuk: Jöjj el, Szentlélek Isten!

Óh jöjj el Szentlélek Isten és töltsd be a tanítók szívét égi tüzzel, hogy tudják szeretni egyformán a más gyermekeit. — Töltsd be elméjüket, hogy tudásukat úgy adják át a rábizottaknak, hogy azok a tudományban is csak az Istent keressék. Hogy a kétszerkeltő igazsága az Istené. Hogy elmenvén tanítsanak minden gyermeket, megerősítvén őket a tudományban és megtartsák az Atyának, Fiúnak és a Szentléleknek.

Jöjj el Szentlélek Isten és töltsd be annak az egykés anyának is a szívét, aki ott bodrozza aranyos egyetlen magzatának hajfűrtjeit, mielőtt iskolába küldené. Töltsd be őh, hogy ne legyen neki nehéz ringatni máskor sem a hősöt, melyből kis árva egykésének testvérekéi molyognak ki.

Töltsd be áldásoddal a sokgyermekes családok tiszta otthonát. Érezzék, hogy a gyermek valóban

az Isten áldása. Hogy az édesanya gondja-baja örökös aranybetét az égi takarékpénztárban, amit a Jóisten kamatostul ad majd vissza minden édesanyának. Acélozd szíved, izmaid az édesapának, aki a gyermekeiért végzett verejtékes munkájáért mástól csak éhbért, vagy elutasítást kap.

Töltsd be a gazdag szívét, hogy amikor szeli dus fehér kenyert, jusson eszébe a sok-sok lapos tarisznyácska, melyből csak morzsákat tud előkotorni az éhes kis tanuló. Lásza meg azt a sok-sok éhségtől elgyötört gyermekszempárt, amely úgy tekint fel terített asztalára, mint a szegény Lázár a gazdag lakomájára. És hullason nekik ne morzsát, de nagy karajt, cipócskát csendesesen, titokban. Ne féljen, a Jóisten lát mindent és Neki ad, ki az éhező szegény gyermeket megszanja.

Jöjj el Szentlélek Isten és töltsd be a gyermekcsereg lelkét is, hogy a bűn, a rossz ne üssön tanyát bennük. Te vezesd, Te oltalmazd őket mindvégig.

Jöjj el árvák gyámola, hogy ne legyen gyámolatlan, didergő gyermek az iskolában. Gyámolítsd a szegénységben vergődő szülőket, hogy betakargathassák gyermekeiket a tél fagyja elől.

Jöjj el szívünk orvosa, mert nagyon beteg a magyar nemzet és nem táplálnak a magyar emelők. Köss gyógyirt a békétlenség sebére és szent balzsamod enyhítse fájdalmát a nép életfája sorvadásán kesergő magyarnak.

Őszd ki égi kinsedet: a szeretetet, melyet Krisztus hirdetett, hogy bátran haladjunk a tanév verejtékes útján. Te kísérj, Te vezess, Te irányíts bennünket az új magyar nemzedék helyes képzésében.

Jöjj el Szentlélek Isten!

Dr. Fáy István

Nagy veszteség érte vármegyénket: dr. Fáy Istvánt Zemplén vármegye főispánjává nevezte ki Magyarország Kormányzója.

Dr. Fáy István rövid ideig állott vármegyénk élén, de ez alatt is megmutatta, hogy kiváló képességekkel, nagy gyakorlati és szociális érzéssel, kivételes akaraterejével és teltrekészséggel megáldott férfiú.

Nehéz időkben, az aszály és inség korszakában jött hozzánk. Gyorsan felismerte a vármegye népének súlyos gazdasági viszonyait, az egész országban nálunk legjobban sanyalódó földmunkás-osztály siralmas helyzetét, megértő szíve cselekvésre készítette, s nemcsak a vármegye segítségnyújtásával, de kormánysegély szerzésével is iparkodott javítani a kétségbeesett helyzetben.

És most, amikor a második, még súlyosabb aszályos esztendő ránk köszöntött, amikor Fáy főispán alaposan megismerte a vármegye minden községének és minden rétegének szükségletét és kívánságait, elvezetik és elviszik tőlünk.

Benne biztunk és tőle vártunk segítséget, biztatást e nehéz időkben. — Csalódtunk, mert elvették tőlünk.

Irigységgel gondolunk Zemplén vármegyére, mert tőlőtől — talpig kiváló férfiul, egész embert kapott tőlünk.

Ugyanekkor a hála és mély-séges tiszteltetés érzésével bucsuzunk dr. Fáy Istvántól. Őszintén kívánjuk, hogy közéleti munkásságát hasonló tempóban és eredménnyel új állomáshelyén is a vármegye népének megértő ragaszkodásával sokáig végezhesse.

Áldja meg a jó Isten!

— Nem elég lélekben együtt érezni Krisztussal és az Ő Egyházával, hanem nyíltan mellője kell állni. Ha tehát Krisztus hívének vallja valaki magát, mutassa meg azt külsőleg is: járjon a templomba.

Kinevezték az új főispánt.

Horthy Miklós kormányzó — dr. Fáy István főispán távozásával vármegyénk főispánjává vitéz dr. Ricsó-Uhlarik Béla földmívelésügyi osztálytanácsost nevezte ki.

A vármegye gazda-közönsége nagy érdeklődéssel néz az új főispán működése elé, aki mint hivatalos szakember — sokat tehet és javíthat a súlyos gazdasági helyzeten.

Nehéz feladatot vállalt — dr. Fáy István után vezetni és irányítani a vármegyét.

Meg vagyunk győződve, hogy erős elhatározással és tettekes-séggel jött hozzánk, s odaadó tevékenységgel, megértő jóindulatával hamarosan megszerzi háláját és tiszteletteljes ragaszkodását a vármegye népének.

Isten segítő áldása kísérje munkáját!

Az új Főispánt Békésvármegye Törvényhatósági Bizottsága f. hó 25-én iktatja be díszgyűlés keretében.

Nem hitetlenek! Inkább tudatlanok.

Vasuton egymással szemben ül egy pap és egy hitetlenkedésével pöffeszkedő uras. Ez utóbbi így szól: — Főtisztelendő uram, én felvilágosult, hitetlen, diplomás ember vagyok. Nem hiszek sem Istenben, sem ördögben, sem a mennyben, sem a pokolban.

— Uram, foglalkozott-e ön valaha is a katolikus vallás tanaival? — kérdi a katolikus pap.

— Nem én, sohasem vettem kezembe ily népbutító férciratokat.

— Olvasta-e legalább az újszövetségi Szentírást?

— Azt sem.

— No és az orvosi tudománnyal foglalkozott-e?

— Nem, felelte az ügyvéd.

No és merészelne-e megoperálni valakit, vagy merne-e orvosságot rendelni súlyos beteg ember-társának?

— Hát, hogy tehetném ezt, amikor nem értek hozzá!?

No lássa, ezt bolcsen mondta. De hogyan alkothat véleményt és hogyan ítélkezhet a hit tanításairól, amikor saját bevallása szerint azokat sem ismeri! — Maga barátom sok hasonlóan gondolkodó ember-társával együtt nem hitetlen, hanem tudatlan! —

Bölcs és igaz megállapítás, hogy akik hitetleneknek mondják magukat, ezt vagy álbüszkeségből vagy tiltkos büneik okozta lelkiismeret-furdalás elleplezése miatt, de legtöbbször tudatlanságból mondják.

HORTHY MIKLÓS KORMÁNYZÓ UR BESZÉDE AZ ANYÁK ÜNNEPÉN

Az egész ország tisztelget, megbecsülését és hálaíráit kívánom tolmácsolni azoknak a magyar anyáknak, akik hiven és önfeláldozóan megteszik a maguk kötelességét a ma oly nehezen küzködő családdal, a sorsüldözött hazával és a válságoktól megviselt társadalommal szemben. Azoknak a magyar anyáknak, akik tudják, hogy az életnek ma fokozottabb szenvedéseit is bőven kárpótolják őket az anyai szív mélységes örömei és különösen azoknak, akik nem tévesztik szem elől, hogy az Isten áldását nem szabad elhárítani maguktól.

Az országban sok helyen mintegy járványszerűen pusztít egy erkölcsi betegség. E romboló irányzat hatása alatt vannak, akik azt képzik, hogy elég, ha egy-két gyermekük van, az majd tovább folytatja fajtájukat. Elfelejtik, hogy az emberi élet sorsa Isten kezében van s igen sokszor megéssük, hogy az egyetlen gyermek elhal a szülőket öregségükre nem veszi körül a gyermekek és unokák szeretete és gondozása s nem marad egyebük egy puszta fakeresztnél a temetőben, házuk és földjük pedig idegen kézre jut haláluk után. Mindenkinek meg kell tennie kötelességét fájával szemben, ha nem akarja, hogy ősei templomának tornyában elnémuljanak a harangok, hogy apáinak házában idegen jövevények üssenek tanyát és hogy a föld, amelyet nemzedékeken át az ő családjának verejtéke öntözött, a jövőben másnak hozza a gyümölcsöt.

Az egész társadalom életének alapja a házasság s annak gyümölcse a gyermek. A család az a sejt, amelyen

keresztül a nemzet tovább fejlődik és ha a sejt beteg, a nemzet is elsorvad.

Valamikor a magyar nagysága egyenlő volt a ma hatalmas nyugati népekével. Évszázadokon át tizedelték a magyar népet a hősiességek és fajtánk egyre vérezett. Számban kis nemzetté lettünk. Ha ma mi magunk ritkítjuk sorainkat önzésből, vagy erkölcsellenes, káros irányzatnak hódolva, könnyen támadhat az a veszély, hogy a pusztulásnak kitett helyeken csupán történelmi emlékké válik a magyar név. Aki elbukik a küzdelemben az hős, de aki önmaga itéli pusztulásra saját fajtáját és engedi át másnak ősei örökét, az sem széanalomra, sem megbecsülésre nem tarthat számot.

Mindenkinek, nemcsak az államnak és a köztestületeknek, hanem a vállalatoknak és a magánosoknak is kötelessége, hogy egyenlő alkalmasság esetében annak adjanak munkát és azt alkalmazzák, akinek nagyobb családja van. Az egész társadalom fordítson minél nagyobb gondot a gyermekek gondozására, a gyermekegészségügy minél intenzívebb fejlesztésére, a nevelés megkönnyítésére, a tehetséges gyermekek felkarolására, bárhol ringott bölcsőjük, bármily kicsiny kunyhóban, hogy a magyarság fájának fiatal hajtása nemcsak minél dusabb, de minél életerősebb is legyen.

Mindnyájunk szívében ott él a gondos és önfeláldozó anyai szeretet emléke, az édesanya soha el nem halványuló képe. Mindenki csak megbecsülést és tiszteletet érezhet a magyar anyák iránt. Elérkezett a végső ideje annak, hogy ezt az érzést tettekre váltsuk.

Menjünk fel a Katolikus Nagygyűlésre!

A Máv utazási kedvezményt ad.

Szeptember 28-án veszi kezdetét a magyar katolikusok seregszemléje, amelyen nemcsak a főváros, de a vidék katolikus tömegei is óriási arányokban vesznek részt.

A nehéz idők sokat távoltartanak, de tíz- és tizezrek — az ország minden részéből — még a legnagyobb takarékoság útján is alkalmat és módot találnak résztvenni a katolikus táborozás tüneményes összejövetelén.

A diszgyűlések országos hírvé szónokai az Eucharisztikus körmenet öntudatos áhítata és félmilliók tömeghatása vonz és buzdít minden katolikusot, akinek szívében Krisztus hite még lángol és aki — anyagi erejéhez mérten — nem sajnálja pár garasát a lelkek ügyének felkarolásától.

A nagygyűlésen és körmeneten részvételre jogosító jelvény ára 50 fillér, a vasúti igazolványé pedig 1 pengő. A vonatokon kedvezményes jegyet csak azok kapnak, akik a jelvényt és igazolványt megveszik.

Akik csak egy napra: szeptember 29-ikére kívánnak felutazni, azok a Békéscsabáról induló keresztgyors-vonaton is felutazhatnak és még az éjjeli órákban visszatérhetnek.

A résztvenni akarók minden reggel a szentmisék után jelentkezhetnek a piébanán, ahol minden felvilágosítást és utbaigazítást megkapnak. Jelentkezéseket csak szept. 24-ig fogadják el.

Akik tehetik, vegyenek részt a katolikus magyarság országos ünnepi felvonulásán.

Erkölc- és családvédelmi törvények körvonalai

Az Actió Catholica Országos Elnöksége összeállította a család és erkölcs fokozottabb védelme tárgyában az Actió Catholica részletes javaslatát.

Az Actió Catholica memorandumja az általános elvek kifejtése után hét részben csoportosítja azokat a javaslatokat, amelyeket a családalapítások megkönnyítése, a meglévő családok megerősítése, a családi élet széttörlésének megakadályozása, a család felbomlásának korlátozása, végre a családon kívül jutott gyermekek és nők védelme tekintetében megvalósítani szükségesnek tart. Szociális téren kívánatosnak tartja a házassági tanácsadás intézményének nem kötelező jelleggel való bevezetését, az anya- és csesemővédelem országos kiépítését, a mezőgazdasági népesség anyasági biztosításának (terhességi, szülési, szoptatási segély) megvalósítását, a nagy családok támogatására családvédelmi alap felállítását, a munkabéreknek családi pótlékkal vagy pedig családi biztosítás keretében adott járadékkal való kiegészítését.

A kiskorúak hathatósabb védelme érdekében lehetővé kívánják tenni a gyermekek javát elhanyagoló szülő és gyám hatáskörének célszerű korlátozását, a gyermekek tartása és elhelyezése tekintetében a gyermek érdekeinek teljes biztosítását, a gyermekkezelés intézményének bevezetését, a nők gyámságának lehetővé tételét, végre az intézeti, hivatali és hivatásos gyámság intézményes törvényi megvalósítását.

A köz- és magánszolgálati jogviszonyok körében a családi pótlék intézményének teljes kiépítését kívánja a memorandum, hogy a pótlék nagysága a megélhetési viszonyokhoz valóban alkalmazkodjék. Szükséges lenne a memorandum szerint a nők hivatali alkalmazásának korlátozása és férjes nők hivatali alkalmazásának — a szerzett jogok sérelme nélkül való — megszüntetése. Rendezni kellene a cselédkérdést is, egyrészt a cselédek erkölcsi és szociális igénye-

inek védelmére, másrészt a szolgálatadó családjának érdekében is. A közoktatás terén az ifjúság lelki gondozásának megszervezését, valamint a tandíjak és vizsgadíjak a család tagszámahoz való arányosítását kívánja a javaslat.

A büntetőjog körében elsősorban a magzatelhajtás körül elharapódzott visszaéléseket kívánja kiiktatni a javaslat és e célból a kérdésnek új szabályozását terjeszti elő. Büntetni kívánja azt a szülőt vagy gyámot, aki tartási vagy gondozási kötelezettségeit szándékosan elhanyagolja és ezzel a gyermeket esetleg az erkölcsi züllés veszélyének teszi ki. Újra kívánja szabályoztatni a memorandum a házi fegyelem jogkörét, leánygyermek erkölcsi veszedelmének korhatárát föl kívánja emelni és a fiukra is kiterjeszteni, a magánjogi csábítás súlyosabb eseteit büntetőkövetkezmények alá javasolja helyezni, a szemérem elleni bűncselekmények hivatalból való üldözését és mellékbüntetések kiépítését kívánja.

A közrend és közérkölciség érdekében korlátozni kívánja a memorandum a bírósági tárgyalások nyilvánosságát és a bűncselekményekre vonatkozó híradások és képek sajtó útján való terjesztését. A pornografikus sajtótermékek mellett az üldözést kívánja terjeszteni a szennyirodalom termékeire is. Szükséges lenne, hogy a kiskorú mindennemű ügyéről a hatóságok az illetékes gyámhatóságot vagy a fiatalok bíróságát értesítse, a családi élettel kapcsolatos kérdések elintézését lehetőleg minél kevesebb hatóság hatáskörébe kellene összevonni.

A memorandumról már a mai állapotában is jelentős család- és erkölcsvédelmi törvénynek a keretei bontakoznak ki, amely törvénykönyv nagy mértékben hozzájárulhat majd a magyar nemzet erkölcsi megújulásához.

A memorandumról most Hóman Bálint elnökletével miniszterközi bizottság tanácskozik, azután sorozatos minisztertanács elé kerül,

Tiszántuli gazdabajok

Gyökeres orvoslást kívánnak az endrődi gazdák

Négyszáz magyar kiscgazda gyűlt össze szent István-napján az endrődi Katolikus Nép-házban, hogy általános és mindinkább súlyosabb bajait ismerelve, orvoslást kérjenek az ország sorsát intézőitől és némi reményt, bizakodást merítsenek a jövőre.

Délután fél 10 órakor ünnepi nagymisére testületileg zászlóalatt vonultak fel Endrőd és környékének gazdái, hogy hálat adjanak Istennek a veletlőért és vigasztalást, erőt kérjenek tőle a jelen görnyeszülő terhelnek viselésére.

Az ünnepi szentmisén, melyet Csernus Mihály apátplebános végzett, jelen voltak: dr. Pálka Pál a járás főszolgabírája, Timár Imre bíró vezetésével az előjáróság több tagja, a helybeli tanácsület és ipartestület képviselője, s mintegy tíz gazda- és polgárikör népes küldöttsége.

Az endrődi „gazda-nap” diszközgyűlését Varju József gazdálkodó, a Katolikus Népszövetségi Kiscgazdakör elnöke nyitotta meg. Üdvözölte a gyomai járás Főszolgabíráját, Varga László gazdasági tanácsost, a Tiszántuli Mezőgazdasági Kamara és dr. Darók József, Békésvármegye Gazdasági Egyesületének titkárát. „Ez a gyűlés nem rendbontás, nem politikai demagógia, hanem a kiscgazdatársadalom összefogása és közös erőfiféjtése óhajt lenni súlyos helyzetének javítására. Az orvos sem tud gyógyítani, ha a beteg némán hallgat belegségéről. A kiscgazda osztály is azért sorolja fel bajait, hogy ország intézői közvetlenül megismerjék és lehetőség halárán belül orvosolják súlyos bajait.”

Majd Kovács Mátyás igazgatótanító és Stefán Béla tanár ismeretle az előkészítő bizottsághoz benyújtott indítványokat és az erre vonatkozó határozati javaslatoknál.

A közgyűlés Csernus Mihály apátplebános, Kalmár Vince, Uhrin Péter és Kovács Ferenc felszólalása után alábbi 10 pontba foglalta össze a gazdák kívánságait:

1. Kivánják — a 32 pengős buzaár mellett megállapított — adózárs sürgős átszervezését. Az aszályos vármegyékben a kataszteri tisztá jövedelem 25—45 %-os mérséklésél, s az ennek alapján előírt adónemek összegének méltányos leírásál. Amennyiben ez nem volna megoldható, az esetben 17—18

pengős alapon — minőség szerinti értékelve — a buza-adó bevezetését.

2. Kivánják a vasuti személy-és teher díjszabály mérséklését, — az újabb kereskedelmi szerződések kötésénél — több ipari nyersanyag és közszükségleti cikk ármérséklő beengedésével a termény és állatkivitel vámkedvezményeinek biztosítását.

3. Kivánják az olesó kötelező állami tűz- és jégbiztosítás sürgős bevezetését, — s az özszes ármentesítő társulatok államosítását, vagy a társulatok személyzetének az állam fizetési osztályokba való besorozását — minden más kedvezmény és pótlék megszüntetésével.

4. Kivánják a tisztviselők és nyugdíjasok fizetésének rendezését, a létminimum és létmaximum megállapítását, a fizetési osztályok előrlésével a háborúelőtti korpótlékos és nagyobb családi pótlékos rendszer visszaállítását.

5. Az aszályos vármegyékben az 50 holdan aluli inségelt szenvedő birtokosok részére megfelelő mennyiségű vetőmag — kölcsönzésél — egy év utáni visszafizetéssel.

6. Kivánják a gazdaadósságok végleges rendezését, 50 éves 4 %-os állami költségek kibocsájtásával a gazdák adósságainak állami átvállalását és a régi örökváltási földet mintájára azok közadók módjára való törlesztését.

7. A Hármaskörös hajózhatóvá tételét szolgáló munkálatok sürgős megindítását, s az ehhez szükséges 6 millió pengő folyósítását.

8. Kivánják a Tiszántul szikes területeinek javítására — 10 éven át — évi 5 millió pengő államkölcsön folyósítását, s ez által a kubikus munkások kenyérkeresetének biztosítását.

9. A gazdaadósságok rendezésével kapcsolatban a mezőgazdasági hitel s ezzel a közgazdasági vérkeringés megindítását.

10. A fővárosi állatvásárok díjszabályainak és mellékköltségeinek csökkentésél. — Az egyhangulag elfogadott javaslatoknak a vármegye Főispánjához és az illetékes miniszteriumokba való eljuttatására Csernus Mihály apátplebánost és dr. Tüköry József nagybirtokost kérték fel.

Majd Varga László a Tiszántuli Mezőgazdasági Kamara és dr. Darók József a vármegyei Gazdasági Egyesület részéről üdvözölkék az impozáns nagy-

gyűlést és ígérték meg a két testület odaadó támogatását.

Csernus Mihály apátplebános zárószavaiban elismerésél tolmácsolta a jelenlevő gazdabornak a nyugodt, higgadt és a gyűlés tárgyaihoz méltóan komoly viselkedésükért, s a tárgyilagossághoz szólásukért. Reméli, hogy illetékes faktorok meghallják a segélykiáltást és honorálják a nehéz sorsában is hazafiasan és kötelességföldön gondolkodó termelő osztály jogos és méltányos kívánságait.

A lelkes gyűlés a himnusz éneklésével ért véget. —

A gazda gyűlésen előterjesztelt indítványokat és határozatokat alábbiakban részletesen is közöljük azért, hogy vármegyénk gazda-népe bő tájékozódást nyerjen az őt érintő fontos kérdések taglalásáról, másrészt a különféle gazdasági egyesületek és alakulatok is foglalkozhassanak velük.

Varju J. Imre kiscgazda I. indítványa:

„A kiscgazda társadalom kéri a m. kir. Kormányt, hogy a 32 pengős buzaár mellett megállapított, s csak jelentéktelen mértékben csökkentett adózárs sürgősen vegye átszervezés alá. — A mai termény és állatárak mellett legalább 30 százalékos adócsökkenés volna méltányos.” —

Amennyiben ez nem volna keresztülvihető, tisztellel kérjük a buzaadó bevezetését. —

Megoldási módként javasoljuk:

Minden járásban bizassék meg 1-2 malom, vagy raktár, ahol az adófizelő gazda — bárcaft kapna a beszállított buza mennyiségéről és minőségéről. (Az igazságos eljárást a gazdasági felügyelők vezetésével a malomellenőrök és 1-1 községi esküdt ellenőrizné. Tehát új terhel nem jelentene ez sem a félnek, sem az államnak.) Az adóügyi hivatalok a beszállított 76 kg. fajsúlyu buzáért 18-, a 77 kg.-os buzáért 18.20, a 78-asért 18.40 a 79 kg.-os buzáért 18.60 és a 80-os buzáért 18.80 p-ot számolnának el adóba és adóhátralékba. —

A 80-82 kilógrammos, kitűnő sikértartalmu búzáért értékelje az állam a Futura vagy más intézmény útján a külföldön; esetleg a kiscparosság részére szükséges nyersanyag és más közszükségleti cikkek becserélésére is fordíthatja. —

A gyengébb minőségű búzáért felörles alá kerülne. A malom 60 kiló kenyér és 10 kg. főzőlisztet adna 1 mázsa buzáért. — A kenyérliszt 25 f., a főzőliszt 32 filléres áron felhasználható volna a katonaság részére, a közmunkáknál és fizetésük 5 százalékáig a tisztviselőknél, akik e mennyiség értékéig lisztjegyet kapnának.

Az örlés fejében állandó korpamennyiség 8 pengős áron elősegítené a lakosság állattenyésztésére kívánatos fakormány-szükségletének beszerzését. —

Varju J. Imre II. indítványa:

„A magyar kiscgazda tábor alázattal kéri a m. kir. Kormányt, hogy újabb kereskedelmi szerződések kötésénél — több ipari nyersanyag beengedésével nagyobb vámkedvezményt biztosítson a termény, továbbá az állatkivitelnek. — Belföldi viszonylatban a MÁV. személy- és teheráru fuvarlételeinek leszállítását tartjuk kívánatosnak. — Hason oda a m. kir. Kormány, hogy a fővárosi sertés és marhavásárok különféle díjtételei jelentékenyen csökkentessenek.” —

Megokolás: 1. A magyar gazdatársadalom terményeinek és állatárainak 50 százalékos csökkenése mellett ruházati és más életszükségleti cikkekért majdnem annyit fizet, mint a 30 pengős buzaárak mellett. — A beengedett olcsóbb ipari nyersanyag a kiscparos osztályt hozná olyan helyzetbe, hogy olcsóbb előállítás esetén több kereselhez jutna a kiscgazde osztály szükségleteinek ellátásával. —

2. Legalább 33 százalékos vasuti díjcsökkenés lehetővé lenne, hogy ügyeinek-bajainak intézésére, jelentősebb bevásárlásainak eszközzésére a falu népe igénybe vehesse a vasutat is. A megszaporodott utasok száma jórészt pótolná a díjcsökkenés folytán előálló veszteséget. — A termények és állatok fuvarlételeinek csökkentése pedig elősegítené a nagyobb szállításokal; némi megtakarítást jelentene a gazdának, de előnyt a város fogyasztó közönségének is.

3. Békésvármegyéből minden felszállított sertés után 12-14 fillér a szállítási és eladási mellékköltség. Az alacsony állatárak mellett ezt képtelenség elviselni. 14-16 féle cimen számolnak el lértéseket. Ennek megszüntetése a legszükségesebb kívánságunk.

Varju J. Imre III. indítványa:

A.) „A kisgazda társadalom egyik legfontosabb és legsürgősebb kívánsága a kötelező **állami jog- és lízbiztosítás** behozatala az egész országra nézve. Ennek megvalósítását alázattal kéri az ország Kormányától.“

Indók: A magán társulatoknál oly magas díjat szednek, hogy lehetlenné teszik a különben rendkívül fontos biztosítást. De szükséges az állami-kezelés azért is, mert a biztosításból származó nagy jövedelem jelentős alajját képezné a földmunkások agkori biztosításának is. — A magán-társulatok lízviselői általában sokkal nagyobb fizetést élveznek, mint az állam alkalmazottai. És ha még így is óriási nyereségről számolnak el, ugyanaz kisebb díjtételek, de kisebb fizetések mellett megmaradna az állam javára.

B.) „Az ország súlyos gazdasági válsága, az állástalan diplomások ezreinek bizonytalan jövője, a várható hadsereg szaporítás kérdése — **sürgősen megoldását kívánja a lízviselői fizetések rendezésének is.** — A kisgazda társadalom nem akarja gyöngíteni a fogyasztó elem felvevő képességét. De a leherviselés nehézségei mégis rendezést követelnek. — Általános nézet az, hogy a **háborúelőtti fizetési rendszer állíttassék vissza.** — Megállapítandó a létminimum a nőllen, hajadon és gyermektelen lízviselők, állami, köz- és magánlízviselők részére, visszaállítandó a működési időhöz kötött korpóllék, kedvezményben részesítendő a jelentősebb családi póllék nyújtásával a sok gyermekes lízviselői családok, de ugyanakkor megállapítandó a magasabb fizetési osztályok mérsékelt törzs fizetése, s a fizetés **maximuma is**, amely nyugdíjasoknál sohasem érheti el a lényeges szolgálati időben utalt teljes fizetést. — Foglalkoznunk kelle kérdéssel, mert **Csonka-Magyarország a mai lízviselői és nyugdíj terheket nem bírhatja!** — Ugyancsak megszüntetését kívánjuk az olyan kettős állásoknak is, ahol az együttes jövedelem a 300 pengőt felülhaladja. Képviselők — külön lízviselői póllékok vagy másnemű díjat ne élvezhessenek.

Uhrin M. Vendel és az ugariz gazdák közös indítványa:
Az egymásután következő aszályos év, másrészt a túlalacsony állatárak, nemkülönben a községünkben hetek óta dühöngő sertéspestis és baromfi kolera — lehetlenné teszik az adófizetés pontos teljesítését. —

— Az endrődi kisgazda társadalom 50 százalékos adócsökkentésért **folyamodile a Nagyméltóságú Pénzügyminiszter úrhoz.** Kéri továbbá azt, hogy a fennmaradó 50 százalék felét 1936 augusztus havában, másik felét pedig addig négy részletben fizelhesse le.“ —

Minden kat. hold föld (velőmag, munkálatás, állattartás, szerszám javítás, eselédfizetés, csemlési illeték stb.) mintegy 4 mázsa búzát igényel. — Ezenfelüli mennyiség szolgáltálna az adót, a kamatot és a gazda kenyerét, megélhetését. —

Buzában kat. holdankint általában a 4 mázsát alig értük el, a tengeri még gyengébb termést hoz.

Készletünk nincs, mert az 1934. esztendő hasonlóan aszályos volt.

Kérelmünk kieszközlésére — dr. Tüköry József nagybirtokos és Csernus Mihály apátplebános vezetésével — küldöttségel menesztünk a vármegye Pénzügyigazgatójához és a Pénzügyminiszterhez s annak támogatására alázattal felkérjük vármegyénk mélyen lízített főispánját: dr. Fáy István Ömélő-ságát. —

Az ugariz gazdák II. indítványa:

Az endrődi gazdaközönség alázattal kéri a Földművelésügyi Miniszter Ur Ömélő-ságát, hogy az év folyamán a **külföldről behozandó és hízalásra szánt tengeriből elsősorban a 100 kat. holdon aluli, aszálytól sújtott gazdák és körzetek kapjanak megfelelő mennyiséget.** A tengeri árának fizetésére 5 havi halasztást kérünk, hogy a tengeriből felhízalt állataink eladási árából fizelhessük azt ki. — Még a jobb vagyoni állásu, adósságmentes gazdák nagyrésze sincs abban a helyzetben, hogy a teljes vételárat egyszerre fizelhessék. Annál kevésbé lehet meg ezt azok, akik a jelentéktelen mennyiségű és önmaguktól elvont gabona eladásából kamalfizetésre is köteleztek.

II. Az aszálytól immár második évben súlyosan szenvedő Endrőd község gazdatársadalma részére **buzavetőmagot** kér a lakosság. A velőmagot 5 százalékos kamattal együtt 1936. év augusztus 15-ig kérjük természetben visszafizelhelni. —

Előnyösen támogatja kérelmünkkel az egységes minőségű búza-termelés gondolata is, melyet a velőmag kölcsönzés lényegesen elősegít. —

Kalmár Imre és Rácz Lajos indítványai:

I. A gazdatársadalom lízletteljes kéreessel fordul a Nagyméltóságú M. Kir. Kormányhoz, hogy a **termény és állatok kivi-**

tele ellenében elsősorban a mezőgazdaságot érintő közszükségleti cikkeket engedjen be az országba — mint csereárut, s ezt akár a flangya, akár más intézmény útján — a közvelítő kereskedelem kizárásával — olcsóbb áron közvellenül juttassa el a gazdaközönséghez. —

II. **Sürgősen rendezni kérjük a gazdaadósságot is.** A védettség csak átmeneti intézkedés, amelynek ilyen aszályos időben elegend tenni nem tud az eladósodott gazda.

Amíg a kisgazda osztály adóssága rendezést nem nyer, addig annak adófizetési képessége és vásárlási készsége sem javul, s így nem tehet elegend az állammal szemben, de nem tuffalhatja megélhetéshez a tőle élő kisipari és kereskedő osztályt sem. —

a.) Megoldási tervzetünk az volna, hogy **az összes gazdaadósságot — vállalja át az állam és a hitelező bankoknak adjon államkötvényt.** —

A tőke 4 százalékát — mint annuitást és kamatot — 50 évig az államnak törlesztene le a gazdaadós. Ezt vállalhatná a gazda közönség oly feltétellel, hogy természetben azaz búzában legalább 16 pengős áron törlesztene az évi rátákat. — A bankok 3 1/2 százalékot kapnának, míg a kezelés költségeinek fedezetül szolgáltálna a 1/2 százalék.

Az állam minden évben bevállalná a kötvények 2 százalékát, így a hitelezők is biztosan megkapnák tőkékkel.

Méltányos e kívánság azért, mert a gazdák 30-32 pengős buzaár mellett vették igénybe a hitelt. Akkor földjük 30-40 százaléka bőséges fedezetel nyújtott. Másként nem is folyósították volna bankok a hitelt. Most az egész birtok ára alig fedezi az adósságot.

Ha egy kereskedő, bankár, vagy iparos fizetésképtelen lesz, tartozása 20-50 százalékának biztosításával, kiegyezik hitelezőivel. — Egyedül a gazda legyen az, akinek 100 százalékban elegend kell tenni, még ha koldusbotra is jut?

b.) Másik megoldás az volna, hogy **pénzünk külföldi értékéig bélyegezze le állam a pengőt**, s új kibocsátással szaporítsa a pénzkészletet. Az így bekövetkező 30-50 százalékos áremelkedés minden állami segítség nélkül tehetővé lenne a gazdaadósságok törlesztésével. — A lízviselői osztálynak adják vissza a fizetéscsökkentéssel elvont tőbbletet és így alig érzik meg az áremelkedést.

Kalmár Imre III. indítványa:
Az elszegényedett kisgazda osztály — nem képes ellátni a lerongyolódott földmunkás ré-

teget. — A telepítés segíthet rajtuk akkor, ha megfelelő tőkét is kapnak a telepesek behúzásra, felszerelésre. Az állam mai nehéz helyzetében alig nyújthat jelentősebb összeget, s az is csak korlátozott számú munkáscsalád felsegítésére lenne elegendő. —

Kívánatosnak és feltétlenül megoldandónak tartjuk az Ármentesítő társulatok államosítását. Tudvalevő dolog, hogy e társulatok személyi kiadásai a leglőbb társulatoknál messze felülhaladják az állami lízviselők és alkalmazottak javadalmát. — Államosítás esetén oly nagymérvű megakarítást lehetne elérni, másrészt a különféle „inségmunkákra“ beállított községi és vármegyei hozzájárulások is felhasználhatók volnának, s így a munkások ezrei jutnának minden újabb megterhelés nélkül rendes munkaalkalomhoz. —

De kívánatos ez azért is, mert az Ármentesítő társulatok székhelyeinek körzetében lakó munkások aránytalanul nagyobb mértékben alkalmaztálnak, mint a távollévő községek nyomoruságosabb viszonyok között tengődő munkásai. —

A Körös-Tisza-Marosármentesítő társulat most a bábolnai, tehát békési szakaszon mintegy 840 munkással 146.000 P.-ös munkát végeztet. — A munkások közül 398 szentesi és csak az 430 az egész Békésvegyéből. — Ugyanakkor más szakaszon is dolgoznak Szentés és környékére való munkások. — Ez az eljárás is indokolja azt, hogy állami kezelés mellett pártatlanul, kizárólag az egyes községek munkásviszonyainak mérlegelésével végeztessenek az ármentesítő munkálatok. —

Az endrődi — ármentesítő adót fizető — gazdatársadalom orvoslásért fordul a vármegye Főispánjához és a M. Kir. Földművelésügyi Miniszterhez. —

Vaszkó Pál indítványa:
„Ugy a gazdatársadalom, mint a munkásság közös érdekét szolgáltálna a **Hármaskörös hajózhatóvá tételét** szolgáló munka sürgős megindítása.

Amíg a termelő osztály buzájáért mázsánként legalább 1 pengővel több árat érhet el, ugyanakkor a munkások ezrei is kapnának foglalkoztatást pár év tartamára. —

Az endrődi kisgazda-osztály alázattal kéri a Nagyméltóságú M. Kir. Pénzügy- és Földművelésügyi Miniszter Urakat, hogy e munkálatokat, melytől Békés-vármegye jelentős segítséget remélhet, mielőbb megindítani mellőztassanak. —

Egy milliárdon felüli költségvetésnél nem lehet akadály 5-6 millió pengő beruházása, amikor

ellől a Tiszánul lekintélyes része megnyugvást és segítséget kaphat. —

II. „Az állam — 10 éven át — évenként 5 millió pengő hitelt nyújtson a szikesterületű földek gazdáinak talajjavításra. —

Minden kataszteri hold után 200 pengő kölcsönt kérünk. Ebből a községek előjáróinak ellenőrzése mellett 100 pengő értékű föld-terítési munkát végzetmenek gazdák a községek kubikus munkásaival. A másik 100 pengőt saját gazdaságában használná fel a végzett terítési munkálatok fuvardíjainak térítése címén. —

A birtokosok a második évtől kezdve évi 6 százalék kamattal mellett 5 év alatt törlesztlenék le a kölcsönt. —

A heteritelt és megjavított szikes területek évi 5-6 mázsás hozama feltétlenül biztosítaná a hitel törlesztését.

A gyakorlat igazolja másrészt, hogy az így munkált és termővé tett földek adják a leg-sulyosabb — 83 — 85 kilós és legsikérdusabb búzákat. A csapadékban dusabb Dunánul termelhet nagyobb mennyiségben lavaszi kapásnövényeket, a Tiszánul keményebb és csapadékban szegény földje csak őszi vetéssel terem nagyobb biztonságban. — Ezért kívánatos e szikes, még legellettésre is alig alkalmas területek megjavítása. Ily megoldással az állam sem hoz felesleges áldozatot, viszont 5 év alatt több mint 1 millió hold, ma holdanként 30—60 pengőt sem érő föld válik jóminőségű termőfölddé. — Ennek termése elegendő az egész földmunkásság kenyérszükségletének biztosítására.

Indítványom támogatására kérem felkérni a Főispán Ur Öméltóságát és Temesváry Imre képviselő ur Öméltóságát.

A gyűlés egyhangulag magáévá tette a mezőgazdaság nagy érdekeit szolgáló indítványokat. —

A gazdaggyűlés felirata a Kormányhoz:

Nagyméltóságú Földművelésügyi Miniszter Ur!

Az 1928 óta leromlott termény és állatárak, a legutóbbi két éves aszály és fagykár oly válságos helyzetbe hozta a falu kisgazda társadalmát, hogy keserű jajkiáltással fordul segítségért Excellenciád utján a Nagyméltóságú M. Kir. Kormányhoz.

Az elképzelhetetlenül súlyos helyzetünkön apró-cseprő javítás, foltozgatás semmit sem segít. —

Általános, gyökérigható intézkedésekre van szükség, hogy az ország termelő rétege levegőhöz jusson és amíg megélhetését biztosítva látja, ugyanakkor eleget tudjon tenni polgári kötelezettségének is.

A hét szük esztendő alatt a kisgazda terhek és adósságok, a mindjobban növekedő adóhátralékok olyan helyzetet teremtettek, hogy az állam intézményes segítsége nélkül — minden szorgalom és esetleges jó termés mellett sem tud már segíteni önmagán a gazdatársadalom.

Békésvármegye Endrőd községének gazdái — azért jöttek össze, hogy legégetőbb bajait, panaszait összegezve, méltányos kéréseiket őszintén feltárva — közös kérelemmel forduljanak sürgős segítségért Nagyméltóságodhoz, mint a magyar gazdatársadalom illetékes Képviselethez.

Mély alázattal kérjük, méltóztatásuk nb. figyelmére méltatni jegyzőkönyvbe foglalni kívánságainkat és odahatni, hogy a lehetőség határában belül mielőbb kellő intézkedések tétessenek a gazdatársadalom megmentése érdekében. —

Mély tisztelettel vagyunk Nagyméltóságodnak

alázatos szolgálói:

Endrőd, 1935. aug. 20-án

Varju József — Kovács Mátyás
kisgazda, elnök. jegyző.

Endrődi küldöttség a főispánnál.

Az endrődi gazdaggyűlés határozatait és írásbeli felterjesztéseit dr. Tüköry József nagybirtokos és Csernus Mihály apátplebános szept. 10-én adta át dr. Fáy István főispánnak azon kéréssel, hogy azokat párlolólag juttassa el az illetékes Minisztériumokhoz. — Fáy főispán készséggel vállalta a megbízást annál inkább, mert személyesen is többször szerzett meggyőződést a békésvármegyei gazdák súlyos anyagi helyzetéről, a kalasztrófálisan egymásután következő két inséges termés gyenge hozamáról, az állalértékesítés silány lehetőségéről. —

Az endrődi küldöttség eljárta továbbá a Pénzügyigazgatóságnál is, hogy megértést és belátást kérjenek az aszálysújtotta endrődi gazdák részére. —

Mielőtt az illetékes minisztériumokban is előterjesztené a küldöttség az endrődi gazdatársadalom kérelmeit, előbb bevárják az e hó második felében Békésvármegye inségsújtotta körzeteit, tehát Endrődöt is látogatni készülő Kozma Miklós belügyminiszter érkezését, hogy támogatását nyerjék meg minisztériumainál.

BÉKÉSVÁRMEGYE GAZDASÁGI EGYESÜLETE

választmányi gyűlésén tárgyalt az endrődi gazdaggyűlés határozatait, azokat egynek módosításával elfogadták és elnökséget azoknak felsőbb helyre juttatásával megbízták. —

Reméljük, hogy a többi vármegyék gazdasági egyesületei és mezőgazdasági kamarái is mielőbb foglalkoznak az egész gazdaközönséget közelebbről érintő aktuális kérdésekkel. —

„Én az uramnak hitvese vagyok“

(Szinhely-uzsonnázó társaság egyik alföldi városban 1915-ben.)
Megtörtént eset.

Sassné: Nagyszerű ez a kávé. Ilyet csak Máli néni tud főzni. Hát te Lenke, meg sem Kóstolod?

Balanyiné: Tudom, hogy nagyszerű kávékeveréket használ Máli néni, de mostanában nem bírom a kávéval inni. Szalonnát és hidegfelvágottat kívánok.

Szeleiné: Talán csak nem „ugy“ vagy drágám? Hiszen alig fél éve temették el az első kisfiadat?!

Balanyiné: Nincs mit tagadnom, várom az Isten áldását másodszer is.

Szeleiné: No édes Lenkém okosabb asszonynak gondoltalak. Ugy látszik, az egyetemen ebből a tantárgyból nem vizsgáztál!?

Máli néni: Ne bántsátok Lenkét. Jól teszi, fiatal, ez a hivatása!

Rónainé: De Máli néni, hogy védheti ezt a meggondolatlanságot! Hát nem tudja, hogy Lenke az első szülés alkalmával is a halál küszöbén volt. Gyermeké rángógörcsökben pár óra alatt meghalt, őt pedig érvágással mentette meg a férjem.

Lenke: Nagyon hálás vagyok a jóorvos urnak, tényleg az életemet mentette meg, de ez nem jelentheti azt, hogy nekem soha gyermekeim ne lehessenek!?

Karvalyné: Mit?! Gyermekeid? Tán csak nem örültél meg? Jó hogy gyermek-internátust nem csinálsz!

Lenke: Arra nem gondoltam. De hogy annyi gyermeket hozok a világra és nevelek fel, ahánnyal a jó Isten megáld, attól nem térít el sem betegség, sem mások véleménye!

Karvalyné: No-nó, talán pályázni akarsz a sok gyermekes anyák nagy díjára?

Lenke: Nekem a legnagyobb díj az uram és gyermekeim szeretete lesz.

Szeleiné: És azt hiszed, megkapod? Nézd csak Farkasékat. Hat gyermeket neveltek és most öreg korukra alig törődnek velük, hábe-hóba a legkisebb lányuk.

Lenke: No és ha a legkisebb nem születik meg, akkor most az sem gondolná őket. Látod, milyen jól tették, hogy nem mesterkedtek!

Karvalyné: Miféle mesterkedésről beszélsz te Lenke? Utóvégre azt teszem önmagammal, amit akarok. Az én egészségem és életem nekem az első. Ezt nem veszélyeztettem semmi poronty kedvéért. Ósdi elmaradt felfogás, hogy egész életen át pesztrálkodjam és gyermekekkel vesződjem. Én nem azért mentem férjhez!

Máli néni: (csendesesen) Hát miért angyalom?

Karvalyné: Azért, hogy az urammal egymást boldogítsuk és az életet élvezzük.

Máli néni: (csendesesen) No és csak ezt ígértétek, ezt fogadtátok egymásnak az oltár előtt?

Karvalyné: Hát nem csak ezt, de akkor meg sem gondoltuk, hogy mi a házasság!?

Szeleiné: No ezt már még sem hiszem. Hiszen 23 éves voltál te is, mikor férjhez mentél; már pedig nincs olyan lány, aki akkorra ne tudná, hogy mi a házasság célja és lényege.

Karvalyné: No és ha tudtam is. Az élet más. A megéltetés, a neveltetés és taníttatás nagy kiadást jelent. Sok minderről le kellene mondanunk emiatt. A gond és szegénység nem az én kenyerem. Ezt ne várja tőlem sem az uram, sem a gyermekek. Ezért nem értem Lenkét sem. Egy katonatisztnak nincs annyi jövedelme még Lenke tanárnői fizetése mellett sem, hogy egész légió gyermeket felneveljen.

Lenke: Én nem tudom követni a te gondolkodásodat. Amikor én az urammal megesküdtem, nem azt ígérték neki, hogy ágyasa, vágyainak kielégítője leszek a világ előtt törvényes keretek között. Én az uramnak hitvese lettem.

Ha vállaltam a házasság örömeit, vállaltam kellett az anyaság áldozatos martiriumát és a gyermeknevelés nehézségeit is. És ha életemet áldozom a gyermekemért, azt is készséggel meghozom, mert a szívem alatti magzat élete Isten és emberek előtt ép oly érték, mint az enyém. Nincs jogom tehát ahhoz, hogy én, az anya, aki

legközelebb állok hozzá, megfossza az élet nagy kincsétől vagy csak akadályt is gördíthessek az elé, hogy életre foganhasson. *En hiszem, hogy a jó Isten, aki lát és tud mindent, nem hagyhatja figyelmen kívül és jutalmazza az örök erkölcsi törvények szerint élő, áldozatot hozó édesanyákat.*

Máli néni: *Igazad van fiam. Becsületes magyar uriaszony nem is gondolkodhat másként. Az életed Isten kezében van így is, úgy is. Ne félj, megsegít és megáld nemes szándékodért.*

* * *

Öt hónappal később Balanyiné erős, egészséges fiu gyermeket hozott a világra. Amikor pedig a világháború végén férje elhalt, csak gyermeke mentette meg a lelkiösszeroppanástól és kétségbeeséstől. Minden öröme és reménye a nagyszerűen fejlett kitünő tanuló Jenő fia, aki most iratkozott be a budapesti Tudományegyetem jogi fakultásának III. évfolyamára.

Endrőd község képviselőtestülete

— az előjárói tanács pártoló véleményezése alapján — az 1936. évre — 3600 P. iskola-fenntartási segélyt szavazott meg az endrői rk. Egyházközségnek. Huszonhat szavazattal tizenkettő ellenében úgy határoztak, hogy miként a legutóbbi években, a jövő évi segélyt is a tanítói nyugdíjárulék részbeni fedezetül közvetlenül a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium nyugdíj-osztályához fizetik be. —

A községi képviselőtestület ugyancsak foglalkozott a pollyákalmi iskola kérdésével is, melyet a vármegye Közigazgatási Bizottságának Népoktatási Albizottsága az endrői római kath. egyházközségnek — mint iskolafenntartónak ítélte, s amely határozat ellen dr. Tóth István ügyvéd által beadott felülvizsgálati kérelmet a M. Kir. Belügyminisztérium f. év július hó 19-én 107.741/1935. B. M. IV. sz. a. elutasított. — Az elmúlt tanévben bérelt helyiségben — a községi iskolaszék, illetve annak elnökének, dr. Tóth István ügyvédnek megbízásából és Hercsuh Kálmán nyug. tanfelügyelő tudomásával Szabó Elek helyettes tanító működött Pollyákalmon. — Ez az intézkedés és tanító-beállítás azonban nem volt szabályos és törvényszerű, mert a Minisztérium elvi engedélye nélkül iskolát megnyitni és megszervezni nem szabad, ez pedig az iskola megnyitásakor hiányzott. — Másrészt a község képviselő-

testülete korábbi határozatában csak az 50 százalékos államszegély biztosítása esetén határozta el az iskola lélesztését. Ezt sem kapták meg. — A községi iskolaszék megkeresésére az előjáróság részvétel a tanterem megnyitásával, sőt a felsőbb hatóság jóváhagyásának feltételével bérleti szerződést is kötött a szükség-tanterem tulajdonosával. A felsőbb hatóság azonban nem hagyta jóvá a szerződést, így a község kötelezettsége megszűnt. Amikor a vármegye állásfoglalása ismeretes lett, Szabó Elek — mint magániskola vezetésére — kapott engedélyt a Minisztériumtól. A jogi helyzet tehát az volt, hogy az első félévben a községi iskolaszék, másik félévben az érdektel szülők voltak anyagilag felelősek az iskola dologi és személyi kiadásainak biztosításáért.

Mivel azonban Szabó Elek sem a szülőktől, sem a községi iskolaszéktől nem kapott egész éven át fizetést, a községhez fordult tanítói fizetésének és a dologi kiadásoknak megtérítése érdekében.

Harsányi László főjegyző-helyettes erősen hangsúlyozva azt, hogy a községet semmiféle kötelezettség nem terheli, de tekintettel az egész évi oktatás vezetéséről, másrészt mert érdektel szülők külön is hozzájárulnak a községi pótladóhoz és felekezeti iskolai adóhoz, méltányosságból 500 pengő személyi segélyt és a dologi kiadások vállalását javasolta a képviselőtestületnek, melyet az egyhangulag elfogadott. Tanulság az, hogy miniszteri engedély nélkül — derűborura ne nyissunk iskolákat és ne vigyük bele az adóval amugy is súlyosan megrótt lakosságot rendkívüli terhek viselésébe. —

Kinevezés. A M. Kir. Pénzügyminisztérium 39.275/1935 VIII. a. sz. rendeletével a jövedelem, vagyonadó és az állalános kereseti adó másodfokú megállapítására hivatott és az 1935-37 évek tartamára alakuló adófelsőszólamlási bizottság tagjává a békéscsabai adófelsőszólamlási bizottságba Endrőd községből f. év augusztus 24-én újólág Dinya Vilmos törvényhatósági bizottsági tagot, az endrői ipartestület agilis jegyzőjét nevezte ki. — Örömmel közöljük a hírt, mert Dinya Vilmos tárgyilagossággal és igazságszeretettel nemcsak a pénzügyi hatóságok bizalmát, de az adózók elismerését is méltán érdemelte ki.

„Községfejlesztési bizottság” alakult.

A *Nemzeti Egység választmánya* pár héttel előbb tartott ülésén Endrőd község céltudatos fejlesztése érdekében „Községfejlesztési bizottságot” alakított hármas alcsoporttal. — Az „Előkészítő bizottság” céljait minden a község anyagi és erkölcsi értékeinek fejlesztésére irányuló terv, indítvány vagy javaslat letárgyalása és illetékes bizottságok elé terjesztése tartozik. — A gazdasági és szociális irányú javaslatokat a „Gazdasági bizottság”, a pénzügyi vonatkozású indítványokat a „Pénzügyi bizottság” tárgyalja és készíti elő megvalósításra. —

A bizottságokban megtárgyalt és elfogadott javaslatokat a Párt vezetősége terjeszti részben a község képviselőtestülete, részben a vármegye vezetősége úján a Törvényhatóság, illetve az illetékes minisztériumok elé. —

A pártelnökség a bizottság tagjaiul olyan közéleti férfiakat is felkért, akik nem tartoznak ugyan a párthoz, de munkásságukkal elősegíthetik a bizottságok közérdekű munkásságát.

A bizottságok tagjaiul a következők választották meg:

I. Előkészítő Bizottság:

Elnök: Timár Imre bíró. Jegyző: Klinghammer László főtitkár.

Tagok: Finta Albert főjegyző, Harsányi László főjegyző, dr. Cseh József községi orvos, Timár Péter Pál közgyám az előjáróságból. — Csernus Mihály apátplebános, Alpy Andor gyógyszerész, Uhrin M. Vendel, Lesniczky József ig. tan. Dinya Vilmos, Hanyecz Pál, Rácz Lajos, Uhrin A. József, Hunya A. István, Varju Sándor, Pintér Bálint, Elek János a **képv. test. részéről.**

Póttagok: Hunya Máté, Pap György, Kreznerics Ferenc, Walthier György. —

II. Gazdasági Bizottság.

Elnök: Kalmár Imre. — Jegyző: Stefan Béla polg. isk. tanár.

Tagok az előjáróságból: Finta Albert főjegyző, Harsányi László főjegyző, dr. Weisz Aladár közs. orvos, Kovács Sándor gazda, Farkasinszky Lajos, Galambos Pál és Timár Mihály esküdtek. — **Képviselőtestületből:** Uhrin Sándor, Kalmár Vince, Timár Miklós, D. Timár Mihály, Bácskai István, Kalmár Károly. — **A választmányból:** Varju J. Imre, Id. Iványi Imre, Varju József, Kovács Vince.

Póttagok: Mészáros János, Pintér Imre, Faggyas Imre, Salamon Mihály és Szurovecz Pál.

III. Pénzügyi Bizottság.

Elnök: Kovács Ferenc — Jegyző: Kovács Mátyás igazgató-tanító.

Tagok az előjáróságból: Finta Albert főjegyző, Harsányi László főjegyző, dr. Tóth Libor jegyző, Farkas Mihály pénztáros, Timár Péter Pál és dr. Cseh József közs. orvos.

Képviselőtestületből: Csernus Mihály, dr. Uhrin Nándor, Lesniczky József, Hornok István, Dinya Vilmos, Uhrin Benő. — **Választmányból:** Orbók József, Klinghammer László, Vaszkó Pál és Timár Menyhért.

Póttagok: Baranyai István, Balázs István és Kalmár Bálint.

Apró történetek.

Anyósával esküdt meg tévedésből.

Warm Springs amerikai városban egy fiatalember tartotta esküvőjét, tévedésből azonban nem menyasszonyával, hanem — anyósával esküdt meg.

A fiatal pár esküvőjét 11 órára tűzték ki s a templom megfeli kíváncsiakkal.

A kifüzlött időpontban megérkezett az esküvői menet és néhány perccel később a pár az oltár előtt állt, azonban a menyasszony rosszullett, néhány pillanatra elhagyta a templomot, hogy a friss levegőn magához térjen, a pap azonban, aki az esketést végezte, nem vette észre a menyasszony távozását. A menyasszony anyja izgalomban a leány helyére állt, a pap pedig, aki mit sem vett észre, megeskette a fiatal Bill Wareert anyósával.

Mikor a menyasszony visszatért és meghallotta, mi történt, — elájult.

Az Egyesült Államok legismertebb ügyvédei foglalkoznak ezzel a párralán esettel és fejtegetik, vajon megsemmisíthető-e a legálisan kötött házasság.

Az igaz könnyek.

Az Apáturral történt meg nemrégiben a következő józsi eset. —

A szarvasvégi temetőben temetett, s mikor hazafelé indult, az egyik sírnál könnyezni látta falunk egyik jól ismert gazdáját.

Kíváncsi volt az Apátur, s közelebb húzódtott emberünkhöz, aki éppen azt sóhajtozta, hogy „oh miért haltál meg?”

— Kit sírat testvér oly bánatosan, kérdezte tőle az Apát.

A feleségem első férjét. — Ha nem halt volna meg, drága nőm, na is őt boldogítaná, felelte nagy keserűséggel a könnyező atyafi.

Az Apát mosolyogva ballagott tovább. (Hogy valóban így történt-e, nem tudjuk: Fülöp mester esádjából került ki.)

Az okos pedagógus.

Nagy kuglicsala volt csüörtőkön este a Népházban. Közben Kaposi Márton a postafőmással áhozta a megérkezett Új Nemzedeket. Kézről-kézre járt a nagyszerűen szerkesztett újság, végül az egyik tanító kezdte böngészni. Egyszerre csak a jelenlevők nagy csodálkozására bicskál vesz elő és kivág a lapból egy cikket.

— Miért vágta ki a cikket? Kérde egyik kollegája.

— Arról van szó benne, hogy egy asszonyt Amerikában azért választott el férjétől a bíróság, mert kitalált a férje zsebében, válaszolta a kérdező.

— No és talán meg akarod mutatni a cikket feleségednek?

— Nem én, válaszolta az előrelátó pedagógus, hanem *beleteszem a zsebembe...* Tudom, elmegy a kedve a molozástól!

A társaság nagyszerűen mulatott a papuëshős férj ravasz fogásán.

HIREK A NAGYVILÁGBÓL

Az új főjegyző-helyettes. dr. Pálka Pál főszolgabíró — a három havi szabadságot élvező Finta Albert főjegyző hivatali ügyeinek ellátására — **Harsányi László** füzesgyarmati adóügyi jegyzőt, ottani főjegyző-helyettest hasonló minőségben behelyettesítette. Mindenfelől nagy dicsőrével emlékeznek Harsányi főjegyző nagy szaktudásáról, fáradhatatlan munkabírásáról és pártatlan, erős egyéniségéről. Reméljük, hogy munkássága halékonyan segíti elő Endrőd község békés fejlődését.

Házasság. Kovács Ferenc kovács mesternek, az endrői lpartestület érdemes elnökének leányát szept. 23-án vezeti oltárhoz. **Szujó Vendel** kovács mester.

Az 50 holdnál kisebb gazdaságok adósságait költvénykibocsátással, a nagyobbakét kényszerregezséggel, a 20 holdnál kisebbekét adósságvállalással rendezik. A gazdaprdekeltségek körében az a hír terjedt el, hogy a kormány az 50 holdnál kisebb gazdaságok adósságainak végleges rendezését tervezi; a nagyobb birtokokra nézve még nem lesz végleges a rendezés. Az OMGE értesülése szerint, az adósságok egy részének költvényesítését tervezi a kormány. Eszerint a 20 holdtól 50 holdig terjedő birtokkategóriákban 30-35 évi lejáratlalt 3—3.5 százalékos kamatozású költvények kibocsátásával rendeznék a tartozásokat olyképpen, hogy egyénekenként bírálják el, mely gazdaságok kerülhetnek az általános rendezésbe. A 20 holdig terjedő védett birtokok adósságait oly módon rendeznék, hogy az állam az adósságok egy részét készpénzfizetés és könyvjóváírás formájában magára vállalná. Ennél az eljárásnál is figyelemmel lesznek az eladósodás mérvére.

Vérebet uszított társaira. A bácsmezei **Bajmok** községben szörnyű gyermektragédia történt. A 12 éves **Wolf Máttyás** három lársával játszadozott a lányán. Összeveszték és Wolf Máttyás dühében kiengedte a megláncolt vérebet és ráuszította társaira. A kulya rálamadt a szerencsétlen 11 esztendő Pénzes Mihályra és valósággal cefalokká lépte a testét.

Veszekedés közben — agyszélhűdés. Kiss Gyuláné 44 éves fehérgyarmati asszony az urával összeszólkkozott. Veszekedés közben az asszony hirtelen összeesett és meghalt. Orvosi megállapítás szerint halálát agyszélhűdés okozta.

TEPLOMI ILLEMSZABÁLYOK TIZPARANCSA.

1. Imádd a te Uradat, Istenedet, a legméltóságosabb Oltáriszentségben. Azért jövel és menel a szentségi oltár elől hajts térdet és ott időzz legszivesebben, mert az Ur Jézus ott van a kenyér színe alatt.

2. A templomba beléptedkor a szenteltvízzel vess magadra keresztet, de ne locsold azt szél a kövezelen.

3. Megemlékezzél arról, hogy elül az oltáron van az Ur Jézus, tehát előre igyekezz és ne álld el az utal, ne szorongj ott, míg elül üres a templom. *Hátul azok szoktak megállni, akik szegyenlik, hogy templomba is járnak.*

4. Tiszteld az öregkört és a gyengeséget. Ha erőteljes vagy, add át helyedet az öregebbnek.

5. Ne forgolódj, ne nézegess körül, ne tekinlgess hátra a kórusra, ne súgj össze a szomszédoddal, ne légy megjegyzéseket a prédikáció alatt, ne sóhajtozz hangosan bele. Ha az oltáron ki van léve az Oltáriszentség — tehát Urfelmutatás és áldozás között is — lérdeden állj, kivéve, ha fontos okból nem leheted. Az Ur-isten nagy úr, mi pedig nagyon kicsinyek vagyunk.

6. A templom Isten háza és nem divatbemutató. Az eszed az Imádságon járjon és ne azon, hogy hogyan öllözköddöl ki a szomszédod.

7. Ha a padban ülsz, ne foglald el a szélét, hogy más be ne mehessen, hacsak rajtad keresztül nem bukácsol. Menj beljebb! A pad közepe is éppen olyan szent hely, mint a széle.

8. A szentmisét, istenlisztet, prédikációt ne zavard ki és bejárással. Azért ne késs és várd be a végét.

9. Virágol, pénzt ne dobj az oltárra, az oltárterítőre. A pénz helye a persely, virágodat pedig vidd mindig a sekrestyébe.

10. Ne légy tisztellelten semmivel sem Uradnak, Istenednek hajlékában.

Halálos szőlőlopás. A debreceni vizsgálóbíró helyszíni szemlét tartott Hajdunánás határában az egyik szőlőben, ahol Nyakó Sándor csősz agyonlőtte Kéki János szücsmeszert. A vizsgálat szerint Kéki szőlőt szedett és Nyakó felszólítására nem látvozott el. A két férfi dulakodni kezdett és közben elszült a csősz puskája, amely halálrasedezte a szücsmeszert.

Egy édesanya, akinek hét papgyermek van. Amerikában a kanadai Montreálban most szentelték pappá Roy Arthurné hetedik fiát. Tizenhat gyermeke volt, közülök tizenegy él. Ezekből hét pap, egy pedig apáca. A papok közül a legidősebb fiú Japánban, Jōgoshima tartományában apostoli prefektus. Az édesanyja a boldogságtól sirva hallgatta meg fiának első miséjét, akinek az oltárnál paptestvérei közül négyen segítettek. Milyen jó példát adhatott ez az édesanya gyermekeinek és mennyit imádkozhatott érteük!

Elégette gyermekét. Csapó Judit menteleki lánynak gyermeke született. Hogy a gyermektől megszabaduljon, ujszülöttjét megfojtotta, azután begyújtott a kemencébe és a kisholttestet porrá égette. A kecskeméti lörvényszék most vonta felelősségre a gyermekgyilkos anya-leányt és másfél évi börtönre ítélte.

Elítélt templomfosztogató. A gyulai törvényszék kétévi fegyházra ítélte Derekas Károly többszörösen büntetett egyént aki legelőbb a mezőberényi evangélikus templomot fosztotta ki. A tárgyalás során Derekas több templomfosztást és más betörést ismeri be.

Mire vezet az elválás. Budapesten a Jókai-utca 28 sz. házban egy főpincér már hosszabb idő óta együtt lakott **Márton Miklósnéval**. Mártonné elvált asszony volt, a főpincér pedig most van válófélben. A férfi valóperre befejezése után **feleségül akarta venni Mártonnét**. Közben azonban kibékült feleségével s a napokban azt a szándékát is közölte Mártonnéval, hogy **visszatér elhagyott otthonába**. Mártonné szót sem szőtt, azonban bezárkózott a lakásba, kinyitotta a gázcsapot és várta a halált. Mire a főpincér hazaérkezett, az asszonyon már nem lehetett segíteni, meghalt.

Dinnyemérgezésben haltak meg. A minap hollan találták Szikora Balázs 57 éves kiskunmajsai hadirokkanlat. A boncolás megállapította, hogy halálát a romlott dinnye okozta. Romlott dinnyét evett, ettől bélgyulladást kapott s ez okozta szívbénulásos halálát. Dudás István cipészmeszerről is kiderült hogy hasonló ok miatt halt meg.

Egy szegény leány nyerte a hárommillós főnyereményt. A francia osztályorsjáték hárommillió frankos főnyereményét, illetve annak egy nyolcadrészét Yvette Bibouin tizenöt éves marseillei leány nyerte meg. Yvetlenek özvegy édesanyja és még nyolc testvére van.

ISTENTISZTELETI HAVI-REND:

Szeptember 22-én a varjasi és tanítóföldi iskolákban, **szeptember 29-én** a csejii és öregkerli kápolnás iskolában, **október 13-án** szintén az öregkerli kápolnás iskolában szentmise és predikáció lesz. —

Az Oltáregyesület szeptember 22-én d. u. fél 4 órakor, **a Leány-egyesület** október 3-án d. u. 5 órakor, **a Férfi-liga** október 5-én d. u. 5 órakor, **a Jézus Szíve Szövetség** október 6-án d. e. 3/4 11 órakor tartja havi összejövetelét és ájtatosságát. —

Október havának minden napján d. u. fél 4 órakor rózsafüzér ájtatosságot tartunk, melyen a bellerületi iskolák III-VI. osztályu növendékei is rész vesznek. —

A spalatói „Fekete Mária” ellopott ékszereinek csodálatos visszakerülése.

A jugoszláviai Spalatóban lévő Ferenc-rendiek temploma messze földön híres búcsújáró hely Ott van a mindig segítő „Fekete Mária” szobra. A jótékony meghallgatást élvező hívek értékes ékszerekkel és drága koronával ékesítették fel a szobrot, amelyeket ismeretlen tettesek elraboltak. Hiába való volt minden szorgos nyomozás a templomrablók után, nem találtak rájuk.

A Spalató melletti Jecenice községben a napokban rettenetes vihar dühöngött. Nagyon sok villám csapott le, de nem gyújtott. Mégis az utolsó villám lecsapott egy Peloj nevezetű polgár házára, amelynek szalmafedelű házáat azonnal lángborította.

A tűzoltók, akik gyorsan eloltották a tüzet, eszméletlenül találták a padlón a szerencsétlen gazdát, feleségét és sógorát. A bútorok legnagyobb része összetört. Az egyik bútor darab hasadékán át falba vajt üreg látszott, melyben szintén egy összelört láda volt, melyből sértetlenül villogtak elő „Fekete Mária” ékszerei és drágakövekkel ékesített koronája.

A spalatói kórházban fekvő betegek eszméletüket ismét visszanyerve, töredelmesen bevallották gonosztleiket. Most a falubeliek és vidékiek sűrűn látogatják a templomjaro házát, hogy a csodálatos eseten okuljanak.

MUKÁSKÉRDÉS

Földhöz kell juttatni a földmunkásnépet

a kubikosok azon tömegét, akik visszakiváncokznak a mezőgazdaságba. Steuer György, aki kitűnően ismeri az alföldi és tiszavidéki magyar földmunkások gazdasági kulturális és szociális helyzetét, a kubikosok letelepítések minden részletkérdésére kiterjedő figyelemmel igen érdekes javaslatot dolgozott ki.

— A földmunkáskérdést semmiképpen sem lehet megoldani azzal a kijelentéssel — mondja Steuer —, hogy a földmunkás nép egyik napról a másikra mezőgazdasági munkára térjen át. Mert ha csak földhöz juttatják, még nem oldották meg válságos helyzetét. A legtöbb mezőgazdasági munkáscsalád évi keresete 100—150—200 pengő. Az aratásnál és a cséplésnél átlagosan 4 mázsa búzát keresnek, holott az 5 tagú család évi búzaszükséglete jóval több ennél. Nem is beszélve arról, hogy a munkáscsaládnak a mindennapi kenyéren kívül más nélkülözhetetlen szükségletei is vannak. Különösen leírhatatlan a nyomor a kubikuslakta vidékeken: Csongrádon, Szentesen, Szegváron, Mindszenten, Hódmezővásárhelyen, Kiskundorozsmán, Endrődön, Gyomán, a Jászságban, Mezőtúron Kalocsán stb.

A tömegmunkát biztosítani hivatott vizsabayozási munkák kubikosainkat már a legjobb akaratral sem tudják oly számban és oly mértékben foglalkoztatni, hogy biztosítani a megélhetésüket. Nem marad más hátra, mint a *mezőgazdasági és földmunkás népünk egy részét*, amely megfelelő anyagi létalappal és rátermeltséggel rendelkezik, családtagjaik számára figyelembe vételével

földmunkásszövetkezetek útján letelepíteni,

mégpedig elsősorban munkás földbérleti szövetkezetekbe szervezeten kishaszonbérletek útján. Ez annál is fontosabb, mert őket a külterjes gazdálkodást folytató mezőgazdaság foglalkoztatni nem tudja. A vállalkozók sokszor inkább gépeket alkalmaznak, mint a kubikosok tömegét.

Hol telepítsünk

A mezőgazdasági és földmunkásainkat elsősorban a lakóhelyükhöz közelfekvő birtokon kellene letelepíteni. Ha ez nem lehetséges, úgy az ország határszélein, ahol egy új magyar határvidék alakulhatna ki.

Amikor Szabadka határából a trianoni béke rendelkezéseinek

megfelelően körülbelül 20.000 hold földet visszaadtak Csonkamagyarországnak, akkor Steuer György felhívta a belügyminiszter figyelmét, hogy a Tompa-kelébiai földeken tiszavidéki kubikosokat lehetne letelepíteni. A belügyminiszter nem adott helyt a javaslatnak és a jelzett földeken állami mintabirtokot létesítettek, melyben olyan nagy a teher, hogy ennyi összeggel legalább 500 kubikus családot lehetett volna letelepíteni

Harmadsorban a földmunkások letelepítésére legalkalmasabb terület a Dunántúl azon vármegyéi, amelyekben legjobban pusztit a nemzetrontó egyke. Ezek a helyeken a folyton csökkenő népességet a kubikosok letelepítésével eredeti számára lehetne feljavítani és a népesség gyarapodásának előfeltételeit ezáltal megteremteni.

A telepesszövetkezetek útján való telepítés példáját Németország szolgálhatja.

A szövetkezeti tagok közösen bírnák a vásárolt földeket, közösen gazdálkodnak munkabérért és a közös haszonból részesednek

mindaddig, míg a vásárolt földeket ki nem fizették. Nálunk az OKH kötelékében működő földbérleti szövetkezetekre a szükséges tőke rendelkezésére bocsátásával igen szép hivatás várna e téren.

A telepítés pénzügyi elgondolásának alapvető létele az én fel fogásom szerint az, — mondja Steuer György — hogy a magán-gazdaságoknak kell előteremteni a telepítés pénzügyi megvalósításához szükséges lehetőségeket. A telepítéshez nyújtott hitel visszafizetése feltétlenül terményekben történjék, tehát a visszafizetési kötelezettségek behajtásakor lehetőséget nyújtsanak a telepesnek terményei eladására is. Ezáltal biztosítanak, hogy a telepes nem adósodnék el fokról—fokra és egy bizonyos idő után nem menne tönkre csak azért, mert a telepítéssel több terhet, mint előnyt kapott.

Természetesen a telepesszövetkezetek útján történő telepítés sikere a becsületes munkától, az erkölcsi megbízhatóságtól és az összetartás érzésének kifejlődésétől függ.

Mi ujság a gabonapiacon?

A kivétel még mindig lassan folyik, s ezért, bár a termés kevesebb, mint a korábbi hivatalos jelentések közölik, az árak nem javulnak. A liszántul 80 kilógrammos *buzáért* 15.90—16 pengő fizetnek pesti paritásban. Tavalyi *morzsolt tengeri* ára Pesten 15—15.50-es áron kell.

Az *endrödi és gyomai piacokon a csöves tengeri* ára 9 pengő körül mozog, de szebb tengeriért 10 pengő is hallottunk fizetni. Csanádmegyében 8—8.50-es árat fizetnek az egészséges, szép lengeri mázsájáért.

Az *állatpiacon* a sertés ára szeptember első felében 8—10 fillért csökkent. Ismétellen felhívjuk a hízaló gazdákat, hogy csak prima árakat szállítsanak fel. Szedett, durva hizókért különként 20—25 fillérrel kevessebbel fizetnek. Iól kelnek a 12—16 hónapos 130—150 kilós, s a két éves 2 mázsán felüli hizók. A zsirsertéseket különösen keresik. A hussertések ára 65—85 fillér között mozog a ferencvárosi seriésvásáron.

A *szoporborjúk* ára az utóbbi napokban 4-6 fillért javult, de a drága takarmányhoz viszonyítva, még mindig nagyon alacsony.

RADNAI EMLÉK

Irta: Bartha András

1. Öreg szentkép — ajándék talán — Csüng elől, a kis szobánk falán. Sima lapján sok-sok év fakul, Színe mind a holt időkre hull. Jobb időkből való szerzemény: Bucsun vette nagyszülém, szegény!
2. Radnán, karcsu havasok felett Rajzolták a festők — úgy lehet. — Krisztus anyja hét törrel szíven, Hervadt arcán tiszta égi fény, Hü ölében véres hült tetem, Viz buzog a testből öt helyen.
3. Távol sűrű bozontos vadon, A sziklákon gyilkos fuvalom. Kopár völgy, fa, morc — már nem él, Ágán Judást ringalja a szél. Csupasz nyakán férges siklanak, Szánalommal tűz reá a nap...
4. — Mária, ha elnézem szemed, Szívem körül halk ima lebeg. Mária! Te könnyeztél sokat, Csókold meg a magyar sorsokat! Énekeltünk, puszultunk, veszünk, Öleld, sirasd hulló nemzetünk!
5. Mária! Nézd, mind Hozzad futunk, Társtalanul élni nem tudunk. Alázkodva ögyelgünk, megüünk, S véget marni rájuk nem merünk. Gyávaság ül edzett vállakon, Azért fáj a magyar fájdalom!
6. Mária! ... Te győtrödtél sokat, Tisztogasd meg a judásokat. Terjeszd fölénk áldásod, kezéd, S megcsókoljuk égő szívedet! Harmatozz ránk rózsát, illát — Megjártuk már a Kálváriát! ...

HIRDETESEK

Endrőd—Gyomai Takarékpénztár R. T. Endrőd

Főintézet: Gyoma. Telefon: Endrőd 2. Folyósít rövidlejáratú mezőgazdasági kölcsönöket. **Elfogad felmondás nélküli betéteket a legmagasabb kamattal mellett.** Foglalkozik a banküzlet minden ágával, szelvénybevitások, arany- és ezüstpénzek, valamint külföldi pénz nemek beváltásával a mindenkori legmagasabb árfolyamon. Mindennemű felvilágosítással és utbaigazítással díjtalanul áll rendelkezésre az Igazgatóság.

A Keresztény Fogyasztás- és Értékesítő Szövetkezet friss tejet bármilyen mennyiségben a legmagasabb napi áron vásárol.

„JÖVÖNK“ a magyar földmunkások népszerű heti lapja Szerkesztőség és Kiadóhivatala Budapest, József u. 61 szám.

Endrődön a Nagyperesdülőben 8 kis hold, Décspáskumon 1 k. hold 266 n. öl föld kedvező fizetési feltételek mellett olcsón eladó. Érdeklődni lehet Békéscsabán, a Békésmegyei Kereskedelmi Banknál.

Az Endrőd-Gyomai Takarékpénztár Rt. mindenféle gabonaműt magas piaci áron vásárol.

ÓRAK ÉKSZEREK DISZTÁRGYAK
dus választékban
finom minőségben
TAUBER
MEZŐTÚR
Gimnáziummal szemben

Olcsó hegedű tanítás!

A budapesti Zeneművészeti Főiskola módszere és tanterve szerint csoportok jelentkezése esetén havi 3 pengőért tanít
KAPPEL KÁROLY
Endrőd, Kossuth L.-u. 15.

A Katolikus Népszövetség Temetkezési Segítőpénztára

útján mindenki könnyíthet az elhalálzás miatt jelentkező gondon, megnyugvást szerezhet magának és családjának
Iratkozzék be tagul

mert ezáltal csekély havi tagsági díj ellenében oly összegű temetési segélyről gondoskodik, amelyből a gyógykezelés, temetés minden kiadása fedezhető. A temetési segélyakciót a nagyváradi egyházmegyei Apostoli Kormányzó ur 1933/1933 sz. alatt jóváhagyta és ajánlja.

Tagfelvétel és a díjak befizetése az Endrőd—Gyomai Takarékpénztár Rt.-nél Endrődön.

Tag lehet minden 14-65 év közötti egyén.
Orvosi vizsgálat nincsen! Legkisebb havi díj 50 fillér.

„Az Egyházmegyei Hatóság 1238/1934. számú engedélyével.“

Szerkesztésért és kiadásért felelős:
Stefán Béla.

Nyomtatta a „Hungaria“ könyvnyomda vállalat, Gyomán.

Felölös füzemvezető: Tekt Sándor.

HÁRMAS-KÖRÖS

HITBUZGALMI, KÖZGAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLPOLITIKAI FOLYOIRAT

Előfizetési árak:

Negyedévre 20 fillér.
Megjelenik minden hónap 15-én.

Felelős szerkesztő:

STEFÁN BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Endrőd, Széchenyi utca 2.

Hirdetéseket

dvezményes feltételek mellett
közlünk.

Nagygyűlés után

A magyar katolicizmus százezrei hömpölyögtek végig Budapest utcáin hirdetés minden szónál hatékonyabban, hogy az újjászervezett, céltudatos egységes vezetés alatt katolikus magyarság nemcsak vallásos újjászervezését éli, de többsége és hivatásának tudatában tényező kíván lenni a nemzet és társadalom irányításának fontos munkájában.

Fegyelmezett szerveztségében, impozáns felvonulásában rendkívüli erőt jelentett az országos katolikus nagygyűlés. Demonstrálta azt, hogy ilyen óriási tömegeket sem politikai tényezők, sem társadalmi irányzatok avagy más egyházak felsorakoztatni nem képesek.

Az Egyház főpapságán kívül a magyar társadalom kiváló egyéniségeinek oly hatalmas tömege vett részt a nagygyűléseken, hogy jogosnak és méltányosnak tarthatjuk a nagygyűlés jeles szónokainak erőteljes hangsúlyozását, hogy *a magyar katolikus többség a maga krisztusi erkölcsi elveit érvényesíteni kívánja családban, társadalomban, az ország vezetésében egyaránt.*

Amikor az ország jövőjéről, a magyar nép boldogulásáról van szó, ez elsősorban a 67 százalékos magyar katolikusságot érinti. Megkívánhatja, megkövetelheti, hogy amidőn az ország közterheinek nagyobb részét viseli, súlyos áldozatait honorálják azzal, hogy minden olyan kérdésben, mely erkölcsi vonatkozásban van Isten és az egyház törvényeivel, hallgassák meg Krisztustól nyert erkölcsi tanítását és fogadják el, valószínűsítik meg jogos kívánásait, távolítsák el, változtassák meg azokat a liberális időben hozott, az Egyház és Krisztus parancsával ellentétes törvényt, mely szégyenteljes arcútlást je-

lentelt akkor és keserű fájdalommal jelent ma is a nagy-többségű katolikus magyarságnak.

Ennek anyitl sebnek orvoslását 6 millió magyar katolikusnak és annak a *történelmi magyar Egyháznak nevében követelte az ország Hercegprimása*, mely Géza és szent István idejében erős, egységes nemzeté olvasztotta a hét magyar törzset, mely ezer év viharain keresztül bátorította, nevelté, hivatásának tudatára emelte a magyart, mely ma a második évezred elején, a trianoni elcsúszás idején is összefogó erőt, önbizalmat, erőteljes nekilendülést önt a magyarságba.

A megcsontított magyar nép kórágánál, mint gondos édesanya áll őrt a magyar katolikus egyház. Amellett, hogy ápolja a nemzet szörnyű sebeit, élénken hallatja figyelmeztető szavát mindenkor, amikor a magyar nép vitális érdekeiről, jövőjéről van szó.

Az idei nagygyűlésen a legfontosabb kérdéssről beszélt, amidőn beidegzőleg véste a csonka magyarság lelkébe, hogy *„a nemzet jövője saját eleven testéből nő ki!”*

Bármily kiváló fajta is a magyar, ha számban kicsiny, kevés súlyt jelent a nagy nemzetek gazdasági harcában. *Szörnyű felelősség terheli tehát a társadalmat, szülőket, vezetőket egyaránt*, akik nem igyekeznek megsemmisíteni és eldugaszolni az erkölcstelenség és lelkiismeretlenség forrásait, melyekből a felbomlott és gyermektelen házasságok, magzatgyilkosságok, a házasságélet perverz beszennyezése fakad.

A magyarság testi létét, fejlődését, morzsolja fel a házasság-szent-fáját őrülő szű: a gyermekáldástól való félelem és óvakodás.

Az egyház érzi, hogy mint Krisztus erkölcsi tanainak letéteményese, elsősorban felelős a gyermek lelkéért, életéért, testi és lelki javaiért!

KOZMA MIKLÓS BELÜGYMINISZTER ENDRÖDÖN

Örömmel hallottuk a hírt, hogy Kozma Miklós belügyminiszter e hét közepén, amikor az aszálysújtó tiszántúli vármegyét látogatja, Endrődöt is utbaéjti. — Élénk emlékeztünkben van és a község lakossága hálásan gondol vissza a Belügyminiszter ur Öngymelőségára, aki a márciusi borzalmas vérontás idején hozánk sietett, s megérió részvételevel, az ügy gyors és erélyes kivizsgálásával nyugtot és békességet teremtett lelkellenül felizgatott hangulaban és az emberbaráti szeretet cselekvő gesztusával: minden gyász-sújtott család több száz pengős segélyezésével legalább anyagi enyhülést szerzett nekik.

Akkor megígérte a Belügyminiszter ur, hogy ez évben idői és alkalmai szakít községünk meglátogatására és mint jóatyja segít bennünket minden jogos és méltányos ügyünkben.

A második aszályos eszlenő közepén, egy szörnyű tél rémségei előtt bizalmas és alázatos szívvel kérjük Öngymelőségait, hogy nehéz helyzetünkben gondoljon reánk és segítsen bennünket ahhoz, hogy a jövő termésig a nyomor és éhség nélkül átéljük e gyászos hónapokat. —

Szeretettel várjuk!

Endrőd küldöttsége Darányi Kálmán dr. földművelésügyi miniszternél.

Harsányi László főjegyző-helyettes indítványára — Timár Imre bíró, Harsányi László főjegyző és Csernus Mihály apátplebános személyében küldöttség kereste fel a főispáni beiktatáson Gyulán időző földművelésügyi Minisztert és átadták neki a főjegyzőtől készített memorandumot, mely részletesen tartalmazta mindama kívánságot és kérelmeket, melyek Endrődöt legközelebről érintik és amelyekre a község kigazda és földmunkás lakosságának különösen szüksége van. — A Miniszter nagy jóindulattal fogadta a küldöttség kérelmét és megígérte, hogy a lehetőség határában belül készséggel segíti Endrődöt jogos és méltányos kívánságainak teljesedéséhez.

Az egész ország követelményét, annak irányító köreit, a magyar családok millióit hívja fel tehát lelkiismeretes, odaadó cselekvésre a magyar jövőndő biztosításáért, a magyar gyermekéért!

Bár csak meghallgatnák és követnék intő szavát!

Gömbös Gyula miniszterelnök

— két héttel előbb több napot töltött Németországban. Részt vett a porosz miniszterelnök vádaszatán, de a baráti találkozás arra is alkalmat és módot adott, hogy Göringgel megbeszélje az aktuális külpolitikai kérdéseket és tisztileggen Hitler birodalmi vezérnél. —

A külföldi sajtó élénk megjegyzéseket fűzött Gömbös németországi látogatásához. A kisanantól veszi és bajt szimatolt, a francia sajtó aggódva figyelte a poroszországi vádaszatokat. Némely külföldi újság úgy tüntette fel Gömbös utazását, mint Mussolini kérésére békítő és összekötő tárgyalást Olasz- és Németország között.

Mindenesetre érdekes, hogy amíg Laval, Benes és Eden beulazzák a félvilágot, hogy a „nagy béke” zsákmányát megfelelő szövetségi szerződésekkel és érdekalkulatokkal biztosítsák, ugyanakkor nehezményezik, hogy a Csonkaország miniszterelnöke egy nagy világválság idején megbeszélést folytat avval az állammal, mely a világháboruban együtt vérélt velünk és együtt „élvezte” a francia-béke „áldásait”!

FŐISPÁNI BEIKTATÁS

Darányi Kálmán dr. földművelésügyi miniszter, mint a kormány képviselője jelenlétében nagy ünnepségi keretben zajlott le viléz dr. Uhlárik Béla beiktatása vármegyénk főispáni székébe. — A szomszéd törvényhatóságok küldöttséggel képvisellették magukat a vármegye ünnepségén. — Az új főispán kiváló szaktudásra való mélyen szántó beszédben ismertette gazdag programját, melyben kiváltképen az agrár-érdekek és munkásvédelem felkarolását jelölte meg legközelebbi céljának.

A nagy éljenzéssel fogadott beszéd után ünnepi bankett volt a Komló szálló nagyertermében, ahol dr. Uhlárik Béla magyarország kormányzójára, dr. Telegdy Lajos az új főispánra, Csernus Mihály apátplebános Darányi miniszterre üritette poharát. Darányi Kálmán miniszter hálásan köszönte a törvényhatóság szónokának megemlékezését és készséges támogatását ígérte meg a vármegye aszálytól sujtott lakosságának.

Katolikus Akció

Évről-évre hatalmasabb és felemelőbb halást vált ki a magyar katolikusok őszi szegszemléje. Mióta ugyanis az Akció Catholica kitűnő vezetői rendezik a nagygyűlést, oly gazdag tartalommal nyert és fontoskérdéseket tárgyalt a katolikus nagytábor, hogy egész éven át annak jegyében dolgozik minden katolikus egyházközség és döntő jelentőségű befolyást gyakorol a társadalom és politikai élet irányítására is.

Az elmúlt évben a magyar katolikus családok erkölcsi megújodását, a szentségi házasság tisztaságának visszaállítását, s a családokon keresztül a társadalom krisztusi szellemben való újjászülését tűzte ki munkaprogrammá a nagygyűlés.

Ennek jegyében hangzott el a Biboros-Hercegprimás nagyszerű javaslata a polgári házasság egyházunkal sértő törvényének megváltoztatásáról.

Az idei nagygyűlés a házassélet isteni gyümölcseinek — a gyermeknek szeretetére és megbecsülésére hívta fel a szülőket, társadalmat, államhatalmat egyaránt.

„Engedjétek hozzám a kisdedeket, mert ilyeneké a mennyekországa” szentirású idézéssel Krisztus parancsát és példáját rajzolták ki nagyszerű beszédekben a nagygyűlés szónokai a gyermekáldástól és neveléstől lélo és bűnösen óvakodó szülők és közöttek elé. Éllet a remény bennünk, hogy még nem halt ki a lelkiismeret és kölelenség tudal a keresztyén szülők lelkéből és megszívlelik az üdvösségre vezető anyaszentegyház komoly inleleit és tanítását.

Alábbiakban kivonatoljuk a nagygyűléseken elhangzott beszédeket. Olvassuk és vonjunk belőlük megfelelő tanulságot.

Hercegprimás a gyermek jogairól

Mélyen Tisztelet Katolikus Nagygyűlés! — Mióta a Teremtő hatalmas emberalkotó isteni szavát kimondotta, azt akarja, hogy egyik generáció a másikkal kövesse és mintegy annak életét folytassa itt a földön egészen a világ végéig. Ezért végtelen bölcsességével elrendelte és szabályozta a házasságot, melynek gyümölcse s egyúttal a jövő nemzedékek földi élélének záloga; a gyermek.

— A Megváltó Isten ezt a gyermeket örök életünk látványába állította, mikor tanítványain keresztül, mindnyájunknak azt mondotta: „Ha nem lesztek olyanok, mint a kisdedek, nem menlek be a mennyek országába”. Ő maga is gyermekformában szállott a földre, hogy a szü-

lők iránt köleles tiszteletre, szeretetre és engedelmségre nekünk példát adjon, és hogy bennünk igazi célunkra való lörekvésünkben tanulékonyságra buzdítson.

— A Szentlélek Isten a szent keresztségben megszenteli és kegyelmével végleg igazi célja felé irányítja a gyermeket.

— Krisztus egyháza pedig isteni Alapítójától nyert missziójának megfelelően arra lörek-szik, hogy a gyermek mindig a kegyelem állapotában maradjon. Huszonöt esztendővel ez előtt kiadott lörvényével is ezért sürgeli azt az ősi keresztyén szokást, hogy a gyermekek is gyakran egyék az Élet kenyereit és Krisztussal együtt járj mond azokra, akik a gyermekkel, mint a házasság egyik célját és gyümölcseit bűnös módon lehetetlenné teszik, akik a gyermeket bármily módon megboltránkoztatják, akik vele szentben igazságtalanok, akik nem Krisztus szellemében nevelik a gyermeket otthon, vagy az iskolában, az elemitől kezdve a középiskolán keresztül egészen az egyetemig.

József főherceg

— Szomorú és üres a családi lélek gyermek nélkül, mint a virágtalan, gyümölcslelen kert; vagy a parlag szántóföld — boldog és reménytel, mint az aranykalászos buzaföld, a gyermekekkel megáldott frigy.

— Nagy szeretettel ölelte magához Krisztus urunk a kisded gyermeket, ő benne látva a mennyország jövőbeli lakosát, az ő magasztos tanainak földi harcosát, az ő országának boldog népét.

— Krisztus urunk eme nagy szerelete átszállott az anyaszentegyházra is.

— Krisztus hívta fel övéinek figyelmét a nagy kincsre, a gyermekekre, amikor szent Máté tanúsága szerint, magához híván egy kisdedet, tanítványai közé állította és mondá: „Bizony mondom néktek, ha meg nem változotok és nem lesztek olyanok, mint a kisdedek, nem menlek be a mennyek országába”.

— Ezeket az inleleket az egyház mindig szemelőtt tartotta s a gyermek megbecsülése és szerelete, értékek tartása, gondozása teljesen átment a közludalba.

— Az egyház a talált, kiltet és elhagyott gyermeket még a középkor végén is magának tartotta. Az ő egyházban a Diaconus volt az árvák alyja, gondozója, istápolója, az árvák vagyonát pedig külön kezelte az egyház. *Datheus milánói érsek létesítette az első lelencházat* és III. Ince pápa világol álfonó, nagy tervei közepette is nagy gondot fordított arra, hogy az akkor már szinte megszámálhatatlan sokaságot szerelétébe fogadott, *gyermekmenházak* hivatásukat zavartalanul folytassák.

— Nagyarányú az egyháznak a gyermekért való küzdelme abban a tekintetben is, hogy erkölcsi rendszerének a keresztség szentség tanításával és a bünbánattartás fegyelmi intézkedésével csaknem gerincévé teszi a sarjadó élet védelmét.

A szülő felelős az első perctől kezdve!

— A felelősséget a gyermek létezése első perctől kezdve hangsúlyozza, tehát attól fogva, hogy a leendő édesanya érzi homlokán elsubanni a jó Isten anyává koronázó teremő kezét. Ezért áll szentségi méltóságon a házasság s ezért nem ismer eme kölelenség alól kibuvól az egyház.

A jövő nemzedék az Egyház ölében

— Elmondhatjuk, hogy az egyház ölében növekedik a jövő generáció nagy része, úgy mint Szent István király korától fogva a magyar nép is. Legyen hálás ezért a nemzet és támogassa Krisztus egyházát a lelkek megmentéséért folytatott nagy és önfeláldozó munkája sikeres megoldásában, hogy így az élet göröngyös útján Krisztus országának kapujához vezesse a lelkeket.

— Jaj annak a nemzetnek, melyek társadalmá a házasság szentségét és köleleit feledve, gyermeket nem akar és tehernek tekinti, vagy csak egy gyermeket enged a világra jönni és ha van gyermek, azt frivól erkölcselenségekbe enged bepillantani és lelkét így halálosan megronlja! Az ilyen nemzet a kihálás útjára lér!

— És jaj annak a nemzetnek, amely kizárja a vallást gyermekei lelkéből s mely nem plántálja el a zsenge gyermekek lelkébe a krisztusi hitet, reménylés szereletet; vagy pláne kirtja azt az emberi szivekből. Annak a nemzetnek gyermekei vadállatokká fajultak fognak majd elpusztítani, vagy legalább pusztulásba vinni azt a nemzetet, mely előbb-utóbb a föld színéről el fog tűnni.

— Legyen a magyar gyermekből Krisztus és a magyar haza hűséges hőslékkü katonája.

Dr. GLATTFELDER GYULA csanádi megyéspüspök

Kockán forog az emberiség egész öröksége s a jövőbe lélo gondtal tekintő lelkünk — a fenyegető összeomlás horzalmi közül ujult remény hordozójául átmenteni kívánja az ifju lelket.

Ennek a drága kincsnek birlokáért küzd ma minden harcos tábor!

Balga a kor, mely fél a gyermektől s minden új lélekekben kínálkozó új életörömtől és erőtl. Halálra ítelt nemzetek, melyek az Üdvözítő szavát meg nem érik s csak külsőségekben őrzik a keresztyén-séget, azt hiszik, boldoggá le-

hel lenni az emberi élet aranyból vagy vasból öntött bálványokkal s amellel eltemetik már születése előtt a reményt, melyel az új élet ellenségek között és önző magánosság nyomasztó gondiával szemben jelenl.

A gyermek a nemzeti nagyságnak hordozója. De tévedés hinni, hogy csak erő és szám adja értékét, mert emelkedés forrása csak addig, amíg Isten ajándéka.

A balga szülők és lévulon járó társadalom fülébe zugja az Ur — ma inkább, mint bármikor — szavát: „Hagyjátok hozzám jönni a kisdedeket”. Hozzám s nem az ördög há-lójába! Hozzám s nem a könnyelműség prédájául! Hozzám s nem hűnös élvezetek, szé-szélyek és kölelenségek páizán játszóterére! Mert ha a gyermekekkel nem vezetük én hozzám, az élet napszamosai és veteránjai sem fognak hozzám találni s nálam enyhülést lelni, hanem céltalanul bo-lyongva fognak remény nélkül a jövőbe tekinteni. Az egész világnak Krisztusra kell nézni s az ő iskolájában az élelign-lés mesterségét megtanulni.

Krisztus mindenütt ur és király, de elsősorban a gyermek-lelekekben. Keljetez ennek védelmére s mentsétek meg a család és nemzeti nagylét örök értékeit.

P. Bangha:

„Mekkora kincs a gyermek?...”

A legnagyobb kincs és a legtörekényebb ékszer, amellyel Isten a kezeikre bizott: a gyermek.

Hihetetlen mennyit vét ez a társadalom a legdrágább kincs a gyermek ellen, s megdöb-bentő, hogy ezek a bűnök és mulasztások jórészt éppen onnan jönnek, ahonnan a természet rendje szerint a legtöbb szerelének és gondosságnak kellene a gyermek felé áradnia: a szülők és az otthon részéről. *Vannak szülők*, akik nem Isten ajándékát látják löbbé a gyermekben, hanem a terhel és gyűlöletes nyüggöt s akik önző, kegyetlen, *hóhéri kézzel torlaszolják el az élet kapuját a napfény felé kívánczó emberbimbók* előtt.

Hogy boldog és derős Krisztus-ország lesz-e a jövő magyar társadalom, avagy a sá-tán lanyája s a nyomoruság birodalma, hogy lész-e és nemes lelkek nemzedéke lesz-e, vagy elvtelen és eszménytelen lömegek véres marakodása: jórészt attól függ, mennyire értjük meg mi, mai emberek, feladainkat a gyermekvilág helyes irányítása körül, mennyire hatja át erkölcsi világnézetünkkel annak a tudata, mekkora kincs a gyermek.

Mihalovics Zsigmond kanonok nagy beszédében a szülők és a társadalom bűneli ostorozta — a gyermek értékének nem becsülése iniall.

Az endrődi véres események ügye a bíróság előtt

500 pengőre ítélték Andaházy-Kasnya Béla képviselőt

A március 20-iki véres sortűz ügyét tárgyalta október 1-én a gyulai törvényszék Ungváry-tanácsa. A vádirat hatósági rendelet elleni gyűlöletre izgatás bűntettével és hatósági sértéssel vádolta Kasnya Bélát.

Andaházy terjedelmes vallomásban iparkodott védekezni a vádirat ellen. Tagadta, hogy a gyűlés feloszlátása ellen izgatott volna. Mint mondotta, „nem is bánta a gyűlés elmaradását, mert részint fáradt volt, részint pedig arra gondolt, hogy politikailag előnyösebb egy beültött gyűlés, mint egy megtartott.“ Azzal védekezett, hogy ő türelemre intette a hallgatóságot, s a csendőrség gorombáskodott vele.

Andaházy kihallgatása után a beidézett tanúk ismertették az esemény lefolyását.

Bakos József főszoigabíró mint hatósági volt kiküldve a gyűlésre. Mivel Kasnya Béla több mint negyedórát késett, s értesítést nem kapott, hogy jelölt és kísérete mikor jön, parancsot adott csendőrségnek a tömeg feloszlátására. Már megkezdődött ez, amikor megérkezett a jelölt, akinek tudomására adta, hogy a gyűlést feloszlatta. Andaházy fenyegetődött, de a már kiadott és végrehajtás alatt álló rendelkezést nem volt hajlandó visszavonni. Amikor a tömeg elhagyta a község háza udvarát, indulni autójával vissza Gyomára.

Jároly József jelenlevő gyulai hírlapíró és a többi tanúk azt vallották, hogy a község háza előtt összegyűlt tömeget Andaházy azzal biztatta, hogy várjanak, ne menjenek szét, mert a gyűlést a belügyminiszter engedélyezni fogja. Közben a csendőrhadnagy ismétellen távozásra szólította fel Kasnyát, ő azonban nem engedelmeskedett, hanem gunyos megjegyzéseket tett. Ezalatt mindinkább izgatottabb lett a tömeg hangulata. A csendőrséggel szemben álló tömegeből több asszony és suhanc izléstelen megjegyzéseket tett a hatóságra és csendőrségre. Közben Andaházy autójánál állt, vastag szivart füstölt, mellénye kivágásába dugta kezét és kihívóan nézett szembe a csendőrséggel. Amikor a lovas csendőrök megérkeztek, s neki fogtak a tömeg szétesztelésének, a hangulat fenyegetővé változott és akkor dörögött el a végzetes sortűz, mely 9 halottat és 16 sebesültet eredményezett. A tanúk nagyjában ugyanígy erősítették meg a vallomásokat.

A tárgyalás befejezése után Tompa Gyula ügyészségi elnök mondotta el vádbeszédét. Szigorú büntetést kért, mert éppen Andaházy

Kasnya Bélának, mint volt törvényhozónak kellett volna tiszteletben tartania a törvényt. **Súlyosbító körülménynek kéri betudni Andaházy Kasnya Bélának cinikus és sértő viselkedését, mely nagyban hozzájárult ahhoz, hogy az endrődi események bekövetkeztek.**

Utána dr. Ulain Ferenc mondotta el védőbeszédét.

Ítélet: 500 pengő pénzbüntetés.

A bíróság este 8 órakor hirdette ki ítéletét, mely szerint Andaházy Kasnya Béla országgyűlési képviselőt bűnsnek mondta ki hatóságsértés kihágásában és ezért 500 pengő pénzbüntetésre ítélte, mely 25 napi elzárásra változtatható át. Az izgatás vádjától a bíróság Andaházy Kasnyát felmentette.

Az ítélet ellen úgy az ügyész, mint Andaházy Kasnya Béla képviselő fellebbezést jelentettek be.

Mihez kell nagyobb bátorság?

Katonatisztel: álldogáltak a kaszárnya előtt. Egy pap közelgett arra, az Oltáriszentséget vitte egy beteghez. A tisztek között egy fiatal hadnagy a sapkáját levette és letérdelt. A többi gunyosan nevelte a kis hadnagyot s még a vascsoránál is elbeszéltek az esetet a tábornoknak. A tábornok is megbotránkozott azon, hogy egy tiszt az utcán letérdelt.

— *Hadnagy Ur, igaz az, hogy letérdelt az utcán? — kérdezte szigorú arccal.*

— *Igen is igaz, tábornok ur. De szabad nekem is egy kérdést tennem?*

— *Hadd hallom!*

— *Tegyük fel, hogy Őfelsége, a király inkognitóban, egy katonára ruhájába öltözve járná végig a kaszárnyákat, hogy megfigyeléseket tegessen. Senki se ismerné fel, de én felismerném; köteles volnék-e neki megadni a tiszteletet?*

— *A király mindig király, akár hogyan van is öltözködve.*

— *Én is így gondoltam tábornok ur. Én az Uristent akkor is köteles vagyok imádni, mikor egy egyszerű kenyér ruhájába öltözik. Ezért térdeltem le az Oltáriszentség előtt és én tudom, hogy ehhez nagyobb bátorság kell, mint fölötte gunyolódni. De egy katona gyáva nem lehet soha.*

A katonák soha többé nem téttek szavát az esetet. A bátor ember megmutatta civilnek és katonának, hogy az Ur Jézusnak mindenkor tisztelet jár.

Képviselőtestületi gyűlések

A község súlyos vesztesége a Martinák-féle hagyatéki perben

Az utóbbi időben csaknem minden héten gyűlést tart Endrőd képviselőtestülete. Mindig jön egy-egy fontos és sürgősen intézendő ügy, amely képviselőtestületi határozatokat kíván.

Előbb a község főúrcáinak további aszfaltozása forgott szőnyegen. A Körös hídját burkoló vállalkozó előnyös ajánlattal tett a község Előljáróságának, de ez még mindig magas ahhoz az árhoz, amelyet az Államépítészeti hivatal megjelölt. Ezzelfogva egyidőre elmarad a járda burkolás.

Nagy megdöbbenést kellett a Martinák-féle hagyatéki per költségeinek fedezéséről szóló előjárósági előterjesztés. A per költségei közel 3000 pengő körül mozognak. A pervezetés község ügyvédje dr. Tóth István volt, aki Harsányi László főjegyzőhelyettes felszólítására részletes jelentést csatolt az ő és dr. Messinger Albert gyomai ügyvéd követeléséhez.

A képviselőtestületi tagok kérésére *Harsányi főjegyző* felolvasta a per megindulásával kapcsolatos — 1931 évi október 17-én hozott — képviselőtestületi határozatát. Ebből kitűnik, hogy az alakilag hibás végrendelet Kiss Nagy Sándor irodalízt készítette, s hogy község jogi tanácsadója a „bíróság eljárásból kedvező döntést remélnék“. Képviselőtestület akkori határozatában meghatalmazta előjáróságot, hogy „a pert dr. Tóth István ügyvéd útján tegye folyamatba, de felhívta előjáróságot, hogy amennyiben a per kimenetele kétségesnek látszana, esetleg kedvező egyezség kötésével oldja meg az ügyet, hogy ebből kifolyólag károsodás községre ne háruljon.“

Főjegyzőhelyettes előterjesztésében hangsúlyozta, hogy a jelenlegi előjáróság a felelősséget ezen perköltségek tekintetében magáról elhárítja, s csupán a két eljáró ügyvéd részéről fenyegető per elkerülése céljából javasolja a jelenleg 2114 P. perköltség fedezetéről való gondoskodást az 1936. évi költségvetés keretében.

Dr. Tóth Libor jegyző azt a felvilágosítást adta, hogy a jogi képviselő jelentései alapján minden évben jelentést tettek az Alispán urnak.

Dinya Vilmos az ügyvel kapcsolatban löbbszörös köteletség mulasztást lát fenforogni. *Hibáztatja azt, hogy községi iro-*

datiszt elkövethessen hivatalos ténykedése alkalmával olyan hibát, amelyből — részint a hagyaték elvesztése, részint a perköltségek összegét tekintve — mintegy 8000 P. kár érje a községet. Mulasztást lát abban, hogy irodalízt fölöttes közegei mindjárt a végrendelet keltekezése idején nem vizsgálják felül és nem korrigállalják a végrendeletet, tudva azt, hogy abban a község a főörökös. Mulasztást lát abban, hogy az első bírói kedvezőtlen ítélet után nem tájékoztatták a képviselőtestületet, illetve nem kérték annak újabb döntését. Annál inkább kellett volna ezt lenni, mert a képviselőtestület korábbi határozatában figyelmeztette előjáróságot a per kétségessége esetén egyezsége, vagy ha ez nem lehet, annak megszűntetésére. Tulajdonképpen a község ügyvédjének megbízatása is a feltétellel korlátozva volt, tehát a további perekkel a képviselőtestület korábbi határozata ellenére folytatta. Az ebből származó anyagi károsodási löbbséget a mulasztókra kívánja áthárítani.

Dr. Kovács Péter az ügyvédi költségek kifizetését helyesnek tartja, de kívánatosnak véli az ügy hivatalos kivizsgálását is.

Csernus Mihály hozzájárul az előjáróság javaslatához azért, hogy újabb perköltségeket elkerülhessünk, de kifejezetten mint előleg utaltassék ki ezen összeg a vizsgálai végleges döntéséig.

Képviselőtestület a 2114 pengő klevő költségek összegének fedezeti beállítását kéri Alispán uralól az 1936. évre. Ulasija előjáróságot, hogy előleg címén dr. Messinger Albert gyomai ügyvédnek 550 P-1, dr. Tóth Istvánnak pedig a napokban kitérkezendő törvényszéki végzésben megállapított ügyvédi költséget fizesse ki.

Egyben a peres ügyben annak minden részletére vizsgálai megindulását kéri a vármegye Alispánjától.

Több kisebb jelentőségű ügy tárgyalása után elhatározta képviselőtestület, hogy a kocsorhegyi lakosoknak „Norton kupa“ furat.

Ha valaki megsértett, közeledjél hozzá barátságos szavakkal, ily módon megbékítet őt és — magadat.

HIREK A NAGYVILÁGBÓL

Bucsu Endrődön. Szent Imre herceg napján, november 5-én a politikai község és a templom védőszenjének ünnepét üli Endrőd község lakossága. — A súlyosan nehéz időkben még fokozottabb buzgósággal kívánja megülni a falu népe védőszenjének ünnepét, hogy közbenjáró pártfogásál kérje Istenél nagy nyomorusága és insége idején. — A hitbuzgalmi egyesületek férfi és női tagjai közös szentáldozáson fejezik ki hódolatalukat a legdicsebb magyar királyfinak, de ugyan-csak Jézus szent asztalához járulnak a község leventéi és legényei is, hogy szent Imre példája nyomán hitvallást legyenek hihűségükről és magyar nemzeti érzésükről.

Az ünnepi szentmisét az Egyházmegye Apostoli Kormányzója: **dr. Lindenberger János prelátkanonok** fogja bemutalni. Az ünnepi szentbeszéd tartásánál az Actio Catholica egyik országos nevű vezető tagja vállalta. —

**A bucsunap délutánján 3 óra-
kor a Katolikus Népház mozi-
termében az Actio Catholica helyi szak-
osztályai tartanak propaganda
gyűlést.**

Endrődiek — a Manrézában. A nagyváradi csonkaegyházmegye Apostoli Kormányzója külön zárlelkigyakorlatot rendezett október 12—15-én az egyházmegye egyházközségeinek kiküldöttei részére a Jézusjárásági alvák zugligeti lelkigyakorlatos házában, az u. n. Manrézában. Az egyházmegye hitvalló csapafal maga az Apostoli Kormányzó vezette a lelkigyakorlatos házba. —

Az endrődi egyházközség 17 taggal vett részt a lelkigyakorlaton. Az Actio Catholica különböző szakosztályai közül a következők jelölték ki és küldötte fel a Manrézába: Kresznerics Gy. Ferenc, Lesniczky József, Dienes Izra, Kovács Ferenc, Timár Menyhért, Uhrin Sándor, Véha Vendel, Timár Mihály esküdt, Varju Sándor, Uhrin Á. József, Bula Vince, Fülöp Miklós, Pintér Imre, Fülöp Imre, Mészáros János, Liplák Lajos és Vinkovics Béla.

Bizton hisszük, hogy sok lelkihaszonnal és megkristályosodott világnézettel jönnek majd haza a lelvérek, s az Ur Jézus kegyelméből apostolkodó munkájukkal és példájukkal jutálnak azoknak is, akik most még nem juthattak el a lelkigyakorlatos ház lélekemelő hajlékába.

Halálos gyermekszerencsétlenség történt Ménfőcsanak községben. Kocsis József tüzet rakott, egy észrevétlen pillanatban az 5 éves Endre fia a tűz közelébe ment és ruhája lángot kapott. Borzalmas égési sebekekkel szállították kórházba, ahol meghalt.

Havi istentiszteleti sorrend.

Október 20-án a varjasi és tanítóföldi iskolákban, **27-én** a csejti és öregkerti kápolnás iskolákban, **november 10-én** szintén az öregkerti kápolnás iskolában mutatunk be szentmisét. —

Szent Ferenc III. rendje október 20-án d. u. 4 órakor, az Oltáregyesület **október 27-én** d. u. 4 órakor, a Leányegyesület **október 31-én** d. u. fél 5 órakor, az Eucharisztikus Férfiliga november **2-án** d. u. fél 5 órakor tartja havi ajtatósságát a templomban.

A Jézus Szive csoportvezetői **november 3-án** délelőtt 3/4 11 órakor jönnek össze havi gyűlésükre a polpári iskolában.

A leventék és 15 éven felüli legényifjúság **november 5-én** szent Imre herceg ünnepén közös szentáldozáson hódolnak a magyar ifjúság védőszenjének: szent Imre hercegnek. A szülőket külön is kérjük, hogy fiaikat buzdítsák a közös szentgyónás és szentáldozás végzésére. —

Halálozások. Fontényi Imre bácslopolyai lakos egy hónappal ezelőtt megkarmolta kutyája, melynek azonban semmi jelentőségrel nem tulajdonított. Október 7-én még résztvett nővére: Fontényi Mária Anelle apáca-nővér lemelésén, 9-én éjjel a veszéltség jelei kezdtek mutatkozni rajta és 11-én már szörnyű kinok között meghalt. —

Hegedüs Gáspár földműves pár hét előtt egy csulkaóban megsebezte a kezét. Tizenkét nap múlva merevgörcsöt kapott és a gyulai kórházban meghalt.

Két apácát elbocsátott tanítónői állásából a megszállott délvidéken a szerb Közoktatásiügyi Miniszter azon indokolással, hogy a két nővér az u. n. gyakorlati vizsgát nem jellelte. — A katolikus magyarság nagy megdöbbenéssel fogadta a furcsa intézkedést. —

Orosháza község képviselőtestülete anyagi segínyt kér a kormánytól azért, mert a községrel hármass elemi csapás: jég, fagy és aszály sújtotta, s így nem bírja az inségesek segítségének terheit. — Mit szóljon akkor Endrőd községe? — Orosháza vidékén 1934-ben elég jó termés volt. Endrődön és környékén a tavalyi buzalermés talán még gyengébb volt, mint a mostani fagykáros-aszályos évben. —

Buzakiállítás. Békésvármegye törvényhatósága idei harmadik buzakiállítását Orosházán rendezte meg. A kiállításon 337 drb. mintát mutattak be. Ezekből kitűnt, hogy vármegyénkben a nemesített fajták közül a bánkúti 1201 és 1205-ös fajtát termelik a legtöbbben. Ezek a fajták hektóliter sulyra felülhadták a Székács 1055-ös és a tiszavideki buzát is. Utóbbiaknak hektóliter sulya 82 kg. alatt van, míg az említett két buzafajta eléri a 83 és 84 kilót is.

A buzakiállításán a Földmívelésügyi Minisztert vitte dr. Ricsói-Uhlarik Béla főispán képviselte. A megnyitáson résztvett vitte dr. Márky Barna alispán is, aki a vármegyei buzakiállítások megteremtője és pártfogója.

MIHÁLY NAPJÁT

a budapesti kat. nagygyűlésen föllölte el Csernus Mihály apátplebános úr. A küldöttség-járások s a súlyos viszonyokra tekintettel a szokásos névnapilakoma is elmaradt az idén. Annál többen keresték fel írásban községünk lelkipásztorát. A sok köszöntő között egyik barátja az alábbi értékes versben emlékezett meg az apát úrról:

„Az őszi verőfény lágyan simogat,
Fejünkön ezüst fürtöket lobogtat.
Nem szép? Hogy a sors így kedvel
[bennünket,
Megtömi ezüsttel, bár nem a zsebünket?
Ez az emberi sors! Ne busulj Testvér!
Van bennünk olyan is, ami aranyat ér.
A nemes gondolat, jó tett, cselekvés,
Égető könnycsepp, szeretet s szenvedés,
Munka, küzdelem Istenért, hazáért!
Aranyánál is több ez, megannyi gyöngy-
[szem,
Csillogó gyémántok az emberi szívbén.
Ezekből gyűjts Testvér, sokat, de sokat!
Ne bánd, hogy az élet, idő elszalad,
Rólunk az ezüst, csillogás lemarad,
Csak szíved, a lelked lehessen gazdag.”

Legújabb skót vicc.

Egy skót sétált az utcán. Egyszerre meglátja egy temetkezési vállalat kirakatában a következő táblát:

„Reklám nap! A legközelebbi halottat ingyen temetjük.”

Erre a skót veszi a revolverét és — a gyonlővi magát.

Külföldi jellemek.

A világháború alkalmával három katona: egy német, egy albán és egy cigány lépett be egy vendéglőbe. — A kandalló fölött óra volt, amely mind a hármuknak feltűnt. — Amikor elhagyták a helyiséget, így szólt a német:

— Szép óra volt, sajnálom, hogy meg nem vehettem.

— Én sajnálom, hogy nem vettem meg — fűzte tovább az albán.

A cigány nem szólt semmit, — mert az óra a köpenye alatt ketyegett.

Ki találta fel a krétát?

Színész: Mondja csak Borbély úr, mert hisz ön mindent tud, ki találta fel a krétát?

Borbély: Mindent nem tudok, de ezt tudom. — A krétát az a kocsmáros találta fel, — akihez az első színész bement vacsorázni.

Nem ijedt meg.

— Ferkó, ha komisz leszel, ki foglak cserélni egy olyan kisfiura, aki jó.

— Ezt te nem tudod megcsinálni, anyukám.

— Miért nem?

— Mert senki se lesz bolond egy jó kisfiút adni, — egy komiszért.

Az állami utépitési programból a Tiszántul s vele Békésvármegye megint csak kimarad. A 40 milliós utépitési programban szó sincs a vármegyéről, csak a Duna-Tisza közéről és a Dunántulról, mintha bizony a Tiszántul nem is létezne, vagy mintha tul a Tiszán még a tanyák között is már röpiülő gépjárat volna. Nem akarjuk hiúni, hogy a program, amit a lapok ismeretnek, végleges. Kell, hogy gondoljanak a Tiszántulra is, az évlizedes tiszántuli kívánságokra s kell, hogy gondoljanak arra a nyomorra, amely tul a Tiszán oly nagy s mind komolyabb szerepet kezd játszani a mindennapi életben és a politikában is. — Bizunk benne, hogy a napokban érkező Belügyminiszter s a vármegye agilis új Főispánja hangot fognak adni felfelé e szomorú ország-rész panaszainak s meggyőzők az illetékeseket arról, hogy az utépitési programból rész illeti meg a Tiszántul is. Utakat kérünk, mert az utak a gazdasági fejlődés alappillérei.

Egy híres istentagadó meg-

térése. A kanadai közéletben igen ismert vezető ember volt Pilot Albert. Közudomású volt róla, hogy éles kommunista és harcoló istentagadó. A szociáldemokratáknak és szabadgondolkodóknak gyűlésein állandóan erős kitételekkel támadta a katolikus Egyházat s gúnyolódott a vallás és az Isten felett. Óriási feltűnést kellett épp ezért, hogy három hét előtt egy nagyobb katolikus gyűlésen ugyanez a Pilot Albert gyönyörű beszédet mondott. Öszintén és semmit sem szépitve helytelenítette eddigi munkáját, kijelentette, hogy meggyőződött az Isten létezéséről, teljes egészében megismerle és elfogadta a katolikus Egyházat és legfőbb vágya, hogy jóvátegye azt a rombolást, amely eddig véghezvitt. Hangsúlyozta, hogy amint előbb kellő tudás nélkül küzdött az Isten ellen, úgy akar ezután igaz, tudományos felkészültséggel harcolni a vallás érdekeiért. Az Isten kegyelmének útja csodálatos. Nemcsak a Saulból alakított Szent Pál, de azóta is gyakran megismélli ugyanazt. Főképp az utóbbi évlizedekben világszerte nagyon sok istentagadó lett hívővé és még több egyházyűlő profelsiáns lért meg a Krisztus igaz Egyházába.

Halálos végű tiltott műtét. Schütz Mihályné 26 esztendőös bácsalmási fiatal asszony néhány nappal ezelőtt meghalt. Az ügyesség intézkedésére megtartott boncolás során megállapították, hogy tiltott műtét következtében beállított mérgezés okozta halálát.

Megjelent az új gazdavédelmi rendelet

A Budapesti Közlöny október 12-i száma közölte a kormány 10.000/1935 M. E. számú rendeletét a gazdalarozások rendezése tárgyában.

Az új rendezés alapelvei a következők:

1. A védett birtok kataszteri tiszta jövedelmének negyvenszeres szorzatán tuleső tartozások általában könyvjóváírással nyerne kielégítést.

2. A tizholdnál nem nagyobb védett birtok kataszteri tiszta jövedelmének negyvenszeres szorzatán belül eső rövidlejárati tartozások hosszulejárati tartozásokká alakulnak át.

3. A husz holdig terjedő birtokokra kiterjeszternek azok a kedvezmények, amelyeket az állam készpénztörlesztéssel és könyvjóváírással eddig csak a tiz holdon aluli védett birtokoknak nyújtott.

4. A védett birtokká nyilvánítás hatálya általánosságban két évvel meghosszabbodik, de a védeltséggel járó szolgáltatások mértéke, valamint a nem védett gazdák régi tartozásainak kamatterhe csökken.

5. Az elmulasztott szolgáltatások pótlása ellenében a már törölt védeltség visszaállítható.

6. A védeltség törlése a gazdaadósok érdekében az eddiginél nagyobb korlátozások alá esik; elemi károk vagy egyéb súlyos károsodás okából a védeltség törlése felfüggeszthető.

7. A fizetések és kedvezmények mértékére irányadó terhelési határok méltányos kiigazításának van helye.

8. A gazdaadós kezeseinek és adóstársainak felelőssége a méltányosság szerint nyert szabályozást.

Hogyan veszi át az állam ezer holdig a védett birtok adósságát.

Egyik leglényegesebb alapvető rendelkezés, hogy az ezer holdnál kisebb védett birtoknak a negyvenszeresen tuleső tartozásai könyvadósság-vállalás útján lesznek kiegyenlítve. Az ilyen tartozásokkal ugyanis a kincstár egyenliti ki akként, hogy kamat és törlesztés fejében negyven éven át évi 3 százalékol fizet az érdekelt hitelezőknek.

A kincstár az alábbi kulcsok szerint egyenliti ki a hitelezők követelesét: a negyvenszeres és halvanszoros szorzat közé eső követelesek 100 százalékol, a halvanszoros és nyolcvanszoros szorzat közé eső követelesek 40 százalékol, a nyolcvanszoros és százszoros szorzat közé eső követelesek pedig 10 százalékol adja az érdekelt hitelezőknek követelesek teljes kiegyenlítése gyanán. (A husz holdig terjedő védett birtokoknál a halvanszoros és nyolcvanszoros szorzatok közé eső követelesek kielégítése fejében összegük 60 százalékol, a nyolcvanszoros és százszoros szorzat közé eső követelesek fejében összegük 40 százalékol, a százszoros és kélszázszoros szorzat közé eső követelesek fejében pedig összegük 20 szá-

zalékol adja a kincstár könyvadósságként). A köztartozásokkal, valamint a zálogleveles kölcsönökkel könyvadósságvállalással nem lehet kielegíteni.

Megtagadhatja a hitelező a könyvadósság vállalás elfogadását, ha a követeles ingatlan vételárhátralékból ered, illetve ha a követeles családi vagy öröklési jogviszonyon alapul.

Telekadósság a kincstár javára.

A könyvadósságvállalással megszűnt követelesek helyett a kincstár javára a követelesek ranghelyén telekadósságot fognak bejegyezni olyan összeggel, mint amennyi az állam által vállalt könyvadósságnak az összege.

Kötvényesítik a tiz holdas birtokok megmaradt adósságát

Külön kedvezményt biztosít a rendelet a tiz katasztrális holdnál nem nagyobb területű vagy hár tiz holdnál nagyobb de száz koronát meg nem haladó kataszteri tiszta jövedelmű védett birtokok tekintetében. Ez a külön kedvezmény abban áll, hogy a gazdaadósnak a negyvenszeres szorzaton belül eső rövidlejárati jelzálogos tartozásai ötven éven át évi 4,5 százalékol annuitás fizetésével törlesztendő hosszulejárati tartozásá alakulnak át (konverzió.) Ezzel az ilyen kisbirtokok tartozásai teljes rendezést nyerne.

Hosszulejárati tartozásá nem alakulnak át a köztartozások, a zálogleveles kölcsönök, valamint azok a tartozások, amelyek a védeltséggel járó korlátozások alól ki vannak véve. Ha a gazdaadós lemond a konverzió kedvezményéről, birtokának védeltsége megszűnik. Addig, amíg a konverzióval kapcsolatos első törlesztési részlet esedékessé nem válik, az adósnak a védeltséggel járó szolgáltatásokat kell teljesítenie.

Husz holdig terjesztik ki a kisbirtokok kedvezményeit.

Az eddig csak a tiz holdon aluli védett birtokoknak járó azt a kedvezményt, hogy a kincstár a harmincszoroson felül eső hitelintézeti jelzálogos követelesek felét készpénzben kifizeti, a negyvenszeresen felüli ilyen követelesek pedig könyvjóváírással átállalja, az új rendelet kiterjeszti a husz katasztrális holdnál nem nagyobb védett birtokokra.

Az a gazdaadós, akinek védett birtoka van, az 1935 évi augusztus 31-ig az eddig jogszabályokban megállapított szolgáltatásokat köteles teljesíteni; 1935 évi szeptember 1-étől kezdve ellenben kamat fejében az eddigi 4 százalékol helyett

3 és fél százalékol köteles fizetni, törletörlesztés fejében pedig az eddigi 1 százalékol helyett csak fél százalékol a kataszteri tiszta jövedelem negyvenszerese után.

A rendelet szerint a nem védett gazdaadósok az eddigi 5 és fél százalékol kamat helyett 5 százalékol kamatot követelesek fizetni. Ha az adós az 1935 augusztus 31 napja utáni időre az új rendelet hatálybalépése előtt a fentebbiekben említett évi 3 és fél, illetve 5 százalékolnál nagyobb kamatot fizetett, ugy a túlfizetési az adós javára a legközelebbi időre járó kamattartozásba kell beszámítani.

Kétszázszorosnál jobban terhelte birtokvédeltsége megszűnt

Ha a védett ingatlanokra bejegyzett jelzálogos követelesek összege az ingatlanok kataszteri tiszta jövedelmének kélszázszorosát meghaladja, sem könyvjóváírással való leherrendezésnek, sem a rövidlejárati követelesek hosszulejárati tartozásokká való átalakításának helye nincsen. Az ilyen ingatlanok „védett birtok minősége 1936 október 31 napjáig tart. De az ilyen birtok tekintetében is a védeltséget további egy évre meg lehet hosszabbítani, vagy a könyvjóváírással és a hosszulejárati átalakításra vonatkozó kedvezményeket ki lehet reá terjeszteni, ha a tulajdonos kimutatja, hogy az ő és hozzátartozóinak egyedüli megélhetési alapja a védett birtok jövedelme, vagy ha az ezen felüli jövedelem kizárólag napszámber, vagy a mezőgazdasággal foglalkozó szokásos egyéb mellékkereset, s az adósnak a nem mezőgazdasági forrásból eredő jövedelme elenyészően csekély.

A teherhatárok helyesbitése.

A 20-tól 1000 holdig terjedő birtoknál a rendelet lehetővé teszi a teherhatárok helyesbitését. Az adós az ilyen helyesbitést akkor kérheti, ha a védett birtok kataszteri tiszta jövedelmének holdankénti átlaga tízennégy koronát, jelzálogos terhe pedig a kataszteri tiszta jövedelem harmincszorosát meghaladja.

A terhelési határ helyesbitésének csak akkor van helye, ha ez a helyesbités a kataszteri tiszta jövedelem legalább 20 százalékolának megfelelő felemelést, illetőleg 15 százalékolának megfelelő leszállítást eredményezne. A helyesbitési kérelem tárgyában a helyi bizottság a gazdasági felügyelőnek és a pénzügyigazgatóság kiküldöttének részvételével határoz; határozata ellen a királyi illetőblához van panasznak helye.

A védeltség törlésének feltételei és a védeltség visszaállítása.

Uj rendelkezés az, hogy a védeltség törlése nemcsak a szálykár eselében, hanem akkor is felfüggeszthető, ha az adós alkalmas okirattal igazolja, hogy más természeti csapás vagy a gazdaságában önhibáján kívül szenvedett egyéb rendkívüli súlyos károsodás miatt jutott abba a helyzetbe, hogy követeleisének egyelőre nem tud eleget tenni. A felfüggesztés idejét a bíróság a körülményeknek megfelelő időtartamban állapítja meg, amely rendszerint nem terjedhet túl a folyó gazdasági év végén. Ha azonban a károsodás olyan termény vagy termékelérő természeti csapás következtében állott elő, amely rendszerint a termelést kövelő gazdasági évben kerül felhasználásra, a felfüggesztés a termelést kövelő gazdasági év végéig terjedhet.

Gondoskodás történik arról is, hogy azok a gazdaadósok, akiknek érdekében a védeltség törlésének felfüggesztése ezidő szerint is hatályban van, az elmulasztott szolgáltatásokat a bíróság által megállapított méltányos idő alatt, általában 1936 október 31 napjáig pótolhassák. Kivételesen méltányos esetben a bíróság egészen 1937 évi október 31-ig terjedhető részlelvezési kedvezményt is engedélyezhet.

A rendelet a megszüntetett védeltség visszaállítását is lehetővé teszi.

A kezesek és adóstársak kedvezményei

Ha a gazdasági értelemben vett főadós gazda és az a meghatározott mértékű kamattérleteket teljesítette, ugy a folyó kamattérleteknek a meghatározott kamatokal meghaladó része a kezesekkel és adóstársakkal szemben is megszűnik. A rendelet szerint főadósnak azt kell tekinteni, aki a hitelező gazdasági értelemben igénybe vette.

Érvényben maradnak az eddigi intézkedések

A leherrendezés a rendelet szerint teljesen illegámentes.

A gazdalarozásokra vonatkozó rendeletekben az adósnak biztosított kedvezményekről előre lemondani nem lehet és ilyen lemondás szabály szerint érvénytelen.

Az új rendelet a két év előli kibocsátott 14.000/1933. M. E. sz. alaprendelet és az azt kiegecsítő rendeleteket, amennyiben azok az új rendelettel hatályon kívül helyezve vagy módosítva nem lettek, hatályukban továbbra is fennmarja.

Megindult az olasz-abesszin háboru

Két héttel ezelőtt dördült el az első ágyu az olasz-abesszin háboron. A hónapok óta tartó előkészület befejeződött s az afrikai esős időjárás megszüntével — megőrléni az összeütközés.

Újra ember vér folyik... Az anyagi érdekek ismét felülkerekedtek és értéktelenné degradálják a világ legnagyobb kincsét: az emberi életet.

Nem nagyon rokonszenvezünk az abesszin néppel. Két harmadában pogány, egyharmadában szakadár kopt-keresztény és mohamedán, mindössze csak 70.000 katolikus él a 12 milliót számláló országban. Az alacsony színvonalon álló nép erkölcsi élete romlott. Gyakori köztük a löbbnejűség, divatos a házasságtörés és nem kicsapongás, megengedett a csecsemő gyilkosság. (Bár ha jól vesszük, ez semmivel sem súlyosabb bűn, mint a magyar földön elharapózott magzatgyilkosság.) A rabszolgatartás fokmérője emberetlen érzületüknek és vadságuknak.

Mégis Isten teremtményei; a Megváltó Jézus őretük is meghalt, az üdvösségre ők is hivatatosak, felsajdul tehát a katolikus keresztény lelke, amikor fiz és százezrek kerülnek hitvány földi érdekek miatt a háboru vágóhídjára.

Politikai és nemzeti szempontból súlyos mentő okokat hozhatnak fel olasz barátaink.

Olaszország a múlt század közepén lépett összeköttetésbe Abessziniával, majd 1889-ben kiterjesztelte protektorátusát az egész ország fölé. Abesszinia folytonos szerződés szegéseit 1895-ben háborus összeütközésre vezettek, amikor is Aduánál az olaszok súlyos vereséget szenvedtek, s az 1896-ban kötött békeszerződés értelmében nagy területi veszteségek mellett elismerték az ország függelenségét.

Abesszinia azonban azóta sem tisztelte a megállapodásokat, s az örökös határsértésekkel, utügyi megállapodások mellőzésével, vámügyi kellemlenkedésekkel, az olasz alattvalók bebörtönözésével, kiutasításaival mindjobban elmérgesítették az Olaszországgal való szomszédi viszonyt.

Hozzájárult ehhez Olaszország népesedésének erős szaporodása és ezek megélhetésének nehézségei.

Egyellen kiut az, hogy az 1896-ban átengedett abesszin területek visszajussanak Olaszországhoz, s ezeken elhelyezhessenek 5—600.000 olasz munkáscsaládot.

Mussolini már korábban jelezte a területek megszállására vonatkozó szándékát úgy Franciaországgal, mint Angliával. Előbbi hozzájárult, utóbbi kitért a válaszára elől.

A munkanélküliség terjedése Mussolinin végre is cselekvésre indította.

Anglia azonban bár több gyarmattal bír, mint Európa összes államai együttvéve, veszelézetlenül látta afrikai gyarmalügyi helyzetét és fejlődési lehetőségét az olasz terjeszkedéssel.

Nem az abesszinek iránt érzelt humanizmus, hanem saját érdekei vezették, amikor a Népszövetségen teljes súlyával fellépett Olaszország ellen és eddig is csak Franciaország mérséklő magatartása óvta meg attól, hogy a háboru nem ütötte még ki Anglia és Olaszország között.

Hogy mit hoz a jövő, még nem lehet tudni.

Az olasz hadsereg két héttel ezelőtt nagyszerű munkát végzett. Csaknem teljesen elfoglalta mindazon vidékeket, amelyeket 1896-ban elvesztett. Az elfoglalt részeken hatalmas munkássereggel olyan utépítési munkálatokat végeztek, hogy az egész világ hámulja teljesítményüket.

Az abesszin törzsek főnökeinek egyrésze már is látja, hogy céltalan és fölösleges emberpazarlás az ellenállás sokkal egyszerűbb hadi készültségükkel és ezért már is föbben meghódítottak seregükkel együtt az olaszoknak.

Az olasz vezetés okult az 1896-iki súlyos vereségből és rendkívül óvatosan, nagy körültekintéssel halad előre. Embereit nagyon kiméli. Összeütközésre csak akkor kerül a sor, amikor a hadikocsik lövegei, s a repülőgépek bombái megzavarják és megfélemlítik az abesszin csapatokat.

Több külföldi lap írja, hogy ha az időjárás kedvező marad, az olaszok 4—6 hét alatt elfoglalják mindazt a területet, amelyre népük letelepítése miatt szükségük van, s akkor megindítják a békelárgyalásokat.

Ha így sikerül a dolog, akkor mire a genfi hatalmak életbeléptetik a gazdasági és pénzügyi rendszabályokat, Olaszország már diadalmasan befejezi a háborút.

Magyarország becsületes hátséggel kitariótt Olaszország mellett Genfben is és nem szavazta meg a hűnlelő szankciókat. De tanulhattak a genfi eseményekből az olaszok.

A vilagháboruban eszerben hagyták a központi hatalmakat és megmentették az enantel attól, hogy még 1915-ben végezzünk ellenségeinkkel.

Akik mellé akkor állott, s akikkel a letiprástól megmentett, azok mentek most neki, s csak azok tartottak ki mellette, akiket 1915-ben rülul eszerben hagyott.

Reméljük, hogy Mussolini és népe nem felejtik el a keserű tanulságot és erős barátaik lesznek a trianoni csonka magyarságnak akkor is, amikor a genfi alapokmányok olyatén értelmezéséről lesz majd szó, hogy a békeszerződés megvizsgálásával igazság adassék a letiport és széjjelített magyarságnak is.

Gabonapiac

Az afrikai háboru általános ár-emelkedést idézett elő úgy az európai, mint a tengerentúli tőzsdéken. Az ár-emelkedések mellett is minden felajánlott buzatétel azonnal vevőre talált.

A belföldi buzapiacon a mult-heti árjegyzésekhez viszonyítva a buza ára 1.50 pengővel emelkedett métermázsánként. A bécsi piacon a tiszai buzáért 22—23 schillinget fizettek a közelmúlt napokban.

Az olaszországi buzaszállítások folyamatban vannak.

A svájci export a legutóbbi napokban megakadt.

Argentínából olyan hírek érkeztek, hogy ott buzakiviteli tilalmat léptettek életbe, hogy megfelelő buzamennyiséget tartalékolhassanak.

Kukoricában meglehetősen nagy árhullámozás volt a héten. Novemberi szállításra megjelent már a piacon az argentin Mixed kukorica kínálata, ami a tiszai hajóállomásokon novemberre 13.80—14.20 pengő között kelt el állomásként. A mezőgazdasági felügyelőségek útján igényelt vámentes kukoricából október folyamán még 1.500 vagon fog beérkezni. A csöves kukorica ára 11—12 pengő között változik származás szerint budapesti paritásban.

Állatpiac

A folyó héten ismét több, mint 15.000 sertés került értékesítésre a budapesti piacon és a nagy felhajtás ellenére a prima uradalmi zsirsértés ára igen jelentősen emelkedett. Ilyen minőségű sertésekért 1.06—1.08 pengőt fizettek élő-súlykilogramonként. A nagy felhajtás folytán a prima szedett sertés tartott áron volt elhelyezhető. A silány minőségű szedett sertés és hussértés áralakulása azonban már kedvezőtlenebb volt, ami az ebben a minőségben jelenkező nagy kínálatra vezethető vissza. Ilyen árukért 66—84 fillért adtak, minőség szerint.

HIRDETÉSEK

Endrőd—Gyomai Takarékpénztár R. T. Endrőd

Főintézet: Gyoma. Telefon: Endrőd 2. Folyósít rövidlejáratu mezőgazdasági kölcsönöket. Elfogad felmondás nélküli betéteket a legmagasabb kamattal mellet. Foglalkozik a banküzlet minden ágával, szelvénybevitások, arany- és ezüstpénzek, valamint külföldi pénznemek bevitásával a mindenkor legmagasabb árfolyamon. Mindennemű felvilágosítással és utbaigazítással díjtalanul áll rendelkezésre az Igazgatóság.

Orion, Eka, Philips rádiók egy évi részletre, — Csillárok, villanyvasalók, főzőedények, thermophorok stb. villanyszerelés kedvező részletre kaphatók. Benjamin István vill. szaküzleteiben Gyomán és Endrődön.

Endrődön a Nagyperesdülőben 8 kis hold, Décspáskumon 1 k. hold 266 n. öl föld kedvező fizetési feltételek mellett olcsón eladó. Érdeklődni lehet Békéscsabán, a Békésmegyei Kereskedelmi Banknál.

Az Endrőd-Gyomai Takarékpénztár Rt. mindenféle gabonaműt magas piaci áron vásárol.

ÓRÁK
ÉKSZEREK
DISZTÁRGYAK
dus választékban
finom minőségben
TAUBER
MEZŐTUR

Gimnáziummal szemben

Olcsó hegedű tanítás!

A budapesti Zeneművészeti Főiskola módszere és tanterve szerint csoportok jelentkezése esetén havi 3 pengőért tanít

KAPPEL KÁROLY

Endrőd, Kossuth L. u. 15.

A Katolikus Népszövetség Temetkezési Segítőpénztára

utján mindenki könnyíthet az elhalálzás miatt jelentkező gondon, megnyugvást szerezhet magának és családjának

Iratkozzék be tagul

mert ezáltal csekély havi tagsági díj ellenében oly összegű temetési segélyről gondoskodik, amelyből a gyógykezelés, temetés minden kiadása fedezhető. A temetési segélyakciót a nagyváradi egyházmegyei Apostoli Kormányzó ur 1933/1933 sz. alatt jóváhagyta és ajánlja.

Tagfelvétel és a díjak befizetése az Endrőd—Gyomai Takarékpénztár Rt.-nél Endrődön.

Tag lehet minden 14—65 év közötti egyén.

Orvosi vizsgálat nincsen! Legkisebb havi díj 50 fillér.

„Az Egyházmegyei Hatóság 1238/1934. számú engedélyével.”

Szerkesztésért és kiadásért felelős:

Stefán Béla.

Nyomtatta a „Hungária” könyvnyomda vállalat, Gyomán.

Felelős üzemvezető: Tektel Sándor.

HÁRMAS-KÖRÖS

HITBUZGALMI, KÖZGAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLPOLITIKAI FOLYÓIRAT

Előfizetési árak:

Negyedévre 20 fillér.

Megjelenik minden hónap 15-én.

Felelős szerkesztő:

STEFÁN BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Endrőd, Széchenyi utca 2.

Hirdetéseket

kedvezményes feltételek mellett közlünk.

Főpásztorunk Endrődön

Endrőd községnek és templomának bucsu-ünnepét emelkedettebbé és fényesebbé teszi azon körülmény, hogy az ünnepi szentmisét évről—évre a nagyváradi csonkaegyházmegye főpásztora: *dr. Lindenberger János apostoli kormányzó* mondja. Különfő figyelmét és az egyházközség iránti jóindulatát hirdeti főpásztorunk megjelenése a bucsunapján. Élénk figyelemmel kísérte és megelégedésének adott kifejezést azért, hogy pátrónusunk: szent Imre herceg tiszteletére a község előjáróságának főbb tagja, a férfiak szépszámu serege, s a levente-ifjúság nagy tömege járult áhítatos lélekkel az Ur asztalához. Örömmel hallgatta a diáksereg énekét, az ünnepi szentmisén előadott zeneszámokat és azon óhajának adott kifejezést, hogy jövőben a férfiak is nagyobb tömegben vegyenek részt a templomi népéneklésben. Elismerését nyilvánította az egyházközségnek az iskolaügy áldozatos szeretetéről, s a tanyai iskolák erőteljes fejlesztéséért. Az egyházközség vagyonosabb híveinek figyelmébe ajánlotta a szegény ügy lelkes felkarolását. Szegények mindig lesznek velünk, — az Ur Jézus szavai szerint, — de ne legyenek nyomorgók és éhezők, mondotta atyai jóindulattal a főpásztor. Endrőd katolikus népe hálás szeretettel értékeli a főpásztor jóságát és megszivelve tanácsait az egyházközség lelkiéletének, s a szegényügy felkarolásának munkálataiban — az u.n. Katolikus Akció apostoli munkájában — készséges odaadással vesz részt a jövőben is.

Kozma Miklós belügyminiszter

korábbi ígérete szerint meglátogatta a lisszántuli aszálysújtolla vármegyét, s ezzel kapcsolatban október 30 án eljött hozzánk is Endrődre. A község háza ajtajában *Bakos József* főszolgabíró, *Timár Imre* bíró, *Harsányi László* főjegyző, s a helyi egyesületek vezetőinek társágában *dr. Pálka Pál* járási főszolgabíró üdvözölte a Minisztert, aki néhány szóval megköszönvén az üdvözlést, a főjegyzői irodába vonult. Kísérelében voltak *dr. Johann Béla* államtitkár, *dr. Ricsói Uhlarik Béla* főispán, *dr. vitéz Márky Barna* alispán, *dr. Vajna Károly* miniszteri osztálytanácsos, a miniszter személyi titkára és *dr. Röthler István* helyettes vármegyei főorvos.

Kozma belügyminiszter a lakosság anyagi és termés viszonyairól, majd a községi orvosoktól Endrőd közegészségügyi viszonyairól tájékozódott. Különösen érdeklődött a földmunkások helyzetéről és a szegény iskolás gyermekek eddigi segélyezéséről. *Harsányi László* főjegyző a lakosság legégetőbb szükségleteiről, *Timár Imre* bíró a kisközségeknek nyújtandó tavaszi termények vetőmagjának állami kölcsönadásáról, *Csernus Mihály* apátplébános és *Klinghammer László* titkár a múlt télen végzett ebédeltetési akció méreteiről tájékoztatta a minisztert.

Ezek után a község háza tanácstermébe vonult át a Miniszter, ahol a község társadalmi egyesületeinek, a kisközségek, iparosok és munkásoknak küldöttsége várta és üdvözölte Kozma Miklós minisztert.

„Nem politikum, nem érdek, hanem hivatali állásomból folyó kötelezettség és a magyar faj szeretete hozott le engem az aszálysújtolla vidékek megtekintésére”, mondotta a Miniszter. — Jól tudom és ismerem a lisszántuli országrész inségét és súlyos nélkülözését. A m. kir. kormány fájó érzéssel mérlegeli a lakosság nehéz helyzetét, s az ország válságos gazdasági viszonyai közül is minden lehetőleg meglesz arra, hogy az új termésig segítségére legyen a vidék lakossága-

nak. Küjönös gondot fordítunk a munkaalkalmak biztosítására és így a legjobban szenvedő társadalmi réteg kenyérkereseti lehetőségének megteremtésére. Felkaroljuk a szegényiskolásgyermekek téli étkezési akcióját is, hogy egytellen magyar gyermek se éhezzen. Rövidesen intézkedem — folytatta tovább a miniszter, hogy a község, a társadalom adományait megfelelő segély nyújtásával növeljem, s ezáltal lehetővé tegyem a gyermekek téli táplálkozásának biztosítását. Különös gondom lesz arra, hogy a népbetegségek: trahoma, tüdővész stb. megfelelő preventív intézkedésekkel terjedésükben meggátoltassanak, s ekként a nép munkabírása és megélhetési lehetősége — az elkészült gyógykezelés gyakran súlyos költségeinek megtakarításával is — fokozódjék.

Hiszem, hogy a jó Isten jobb időket hoz még a vidékre is, addig pedig erős akarattal és türelemmel küzdjük át a viszonylagos hónapot.

A lelkes éljenzéssel fogadott beszédet *Csernus Mihály* apátplébános köszönte meg a Miniszternek. Már az a jelenség is, hogy a Miniszter ur Öccellenciája nem választások idején, nem voksok biztosítása céljából, hanem a falu népének nyomoruságos élete iránt érzett meleg szeretete és együttérzéséből jött el hozzánk, nagy megnyugvást és bátorítást ad nekünk nehéz napjaikban. Endrőd immár a második aszályos évet szenved. Nyomorog itt a kisközség és kisiparos éppugy mint a munkás. Jól tudjuk azt, hogy a m. kir. kormány sincs abban a helyzetben, hogy ill rózsás állapotokat teremtsen, de az ország vezetőinek megértő szeretete és ígért segélynyújtása a lakosságnak is több energiát és küzdőképességet ad nyomoruságos helyzetének tüntetésére és elviselésére. Végül kérte a Minisztert, hogy miként a tavaszi szerencsétlen napokban ígerte, legyen jóságos atyja a falunak és a lehetőség korlátai között segítse a munkaszerető, földjéhez, hazájához

A szegény gazdagok

A szegény ember minden vágya abban csucsosodik ki: ha csak lenne egy pár ezer pengő, boldog lennék. Élnék, mint hal a vízben.

A pénz azonban nem lesz senkinek boldoggá. Számos példát láttunk erre az életben: Edward Satterswille, angol milliomos 365 házat építtetett magának, hogy az év minden napján másikkban lakhassék. Nagy fényűzéssel rendezte be azokat, de mikor elkészültek, már meg is unta mind és szállodába ment lakni.

Sokan nem is élvezik óriási vagyonukat, csak gyűjtögetik az aranyat. A fősvénység ördöge megkeseríti életüket, sőt még halálukat is.

Vanderbill Kornél 105 millió dollár tulajdonosa haláloságyán feküdt. Halála előtt pár nappal az orvos pezsgőt rendelt neki. Vanderbill azt felelte: „Ugy gondolom, szódavíz is jó lesz.”

Mások vagyonukkal tonkretleszik egészségüket és a korai halál martalékaik lesznek. Egy John Steele nevű amerikai, mint egészen fiatal ember Kaliforniában néhány hét alatt több száz milliós vagyont szerzett. Ezt tíz év alatt elköltötte és harminc éves korában a szegények kázában halt meg.

Ezek a szegény gazdagok! Mennyivel gazdagabb az a szegény, aki megelégedetten él és a mennyország számára gyűjt kincset.

és Istenéhez ragaszkodó becsületes népet.

A Miniszter távozása előtt melegen érdeklődött a szerencsétlenül jártak árvái iránt és *Harsányi főjegyzőnek 200 pengőt adott át, hogy ruhasegélyben részesítse a 19 árvát.* Ezenkívül 150 pengőt hagyott hátra a szegényiskolás gyermekek téli segélyezésére.

Kilenc óra felé járt már az idő, amikor Kozma Miklós belügyminiszter kíséretével aulóra szállt és a jelenlevők éljenzése mellett Gyomára távozott.

Katolikus Akció

Az endrődi róm. kat. egyházközségi képviselőtestület és az Aclió Catholica szakosztályok tagjai november hó 5-én Szent Imre herceg napján d. u. 3 órakor Katolikus Akció gyűlést tartottak a Népház mozi-teremben. A gyűlésen megjelent **dr. Lindenberger János** apostoli Kormányzó, **Fetzer József** esperes-plébános, **Csernus Mihály** apátplébános, **Timár Gyula** kondorosltanyai helyi lelkész, **Kalmár Vince** világi elnök, valamint az egyházközségi képviselőtestület és az A. C. egyes szakosztály-tagjai teljes számban.

Fetzer József esperes plébános elnök üdvözölte a megjelenteket és megnyitotta a gyűlést. Ismétellen hangsúlyozta a katolikuságnak annyira kívánatos tömörülését, összefogását, együttes működését, amely méltóképpen meghozza az eredményt. Ezután felkérte **Stefán Béla** tanár-titkárt, hogy ismeresse az egyes szakosztályok 1935/36 évi munkaprogramját.

Hitbuzgalmi és szervezési szakosztály:

1. Október 27-én, Krisztus Király ünnepén a gyermekek-ünnepélyes felajánlása örökléni Krisztus Királynak a templomban.

2. Apostolkodtak a csoport tagjai az irányban, hogy a 15. éven felüli ifjak a november 5-i közös szentáldozáson minél többen vegyenek részt.

3. A központilag irányított szegényellátás alkalmából a szakosztály a felderítés munkájában részt vesz és ugyanakkor a szegények lelkigondozásáról is gondoskodik.

4. November hó 15-től december 20-ig hetenként 1—2 délután összejövetel a Népházban, részben az egyházi ruhák javítása, részben a szegény gyermekek részére ruhavarrás és javítás végett.

5. December 6-án az elemi iskolás gyermekek Mikulás estje.

6. Leányegyesületi tagok körzetenkénti felosztása; minden körzetben egy-egy megbízott felügyel a többi tagokra és igyekeznek a nem egyesületi tagokat is a bensőbb hitéletre és az egyesületi életben való részvételre buzdítani.

7. Summás lányok lelkigondozása, összejelése, s munkaadókkal való kapcsolat felvétele és gondoskodás róluk a látásban is.

8. Az utjeleni lányoknak vasárnap délután előadás tartása, részben nevelési, részben szórakoztató előadásokkal, melyek

megtartását az utjeleni tanítónő vállalta.

9. December 8-án a lányok közös szent áldozása.

10. December 23-án Karácsonyfaünnepély.

11. Március hónapban mindkét nembeli ifjuság közös szent áldozása.

12. A női Liga első vasárnapi egész napi Szentségimádásába a szakosztály is bekapcsolódik.

13. Nagybőjt minden péntekjén vallásos irányu böjti délutánt rendez. Buzdítás minél nagyobb számu részvételre.

14. A Férfi Liga külső tagjainak toborzása.

15. A tagok vigyék át a közudalomba, hogy Eendrődön a Jézus Szive Népleányok munkájára szükség van, s letelepülésüket előkészítsék.

Kulturális szakosztály:

A kulturális szakosztály működése kiterjed az iskolásgyermek, a leventék, a cserkészek, a polgári iskolát végzettek, a nem tanköteleskorú mindkét nembeli ifjuság és a felnőttek kulturális foglalkoztatására.

Az elemi iskolák r. k. jellegűek és így azokban a katolikus nevelés biztosítva van. Minden elemi iskolaegységnek szivgárdája van, hetenként egy-egy gyűlést tartanak és havonta ünnepélyeket rendeznek, amelyekre a szülőket is meghívják.

Évenként legalább kétszer látogatassák meg a tanítók a gyermekeket otthonukban, hogy meggyőződjenek a szülők erkölcsi felfogásáról, hitéletéről, anyagi viszonyairól és közvetlenül, személyesen hassanak rájuk. Évenként legalább két szülői értekezlet tartanak, amelyeken a nevelési kérdéseken kívül egy-egy előadást „Krisztus és a gyermek” gondolköréből vegyenek.

Az elemi iskolák rendezik a szokásos karácsonyi pásztorjátékot is.

A polgári iskolában három szülői értekezlet tartanak, a szülői látogatás és a szivgárda működése az elemi iskolához hasonló. A szivgárda a —szivgárdisták avatásával kapcsolatban — rendezti a december hó 8-i ünnepélyt.

Az iskolából kikerült mindkét nembeli ifjuság kulturális foglalkoztatása a szakosztály legértékesebb feladata.

A leventék foglalkoztatása: Minden vasárnap a szoroson vett kiképzés után egy-egy káplán negyedórás előadást tart, utána testületileg mennek

misére. Ezenkívül hetenként két napon — szerdán és szombaton — este az oktatók vezetésével a Levente Otthonban gyűlnek össze. Ez összejövetelek célja a szórakoztatáson felül, katolikus szellemű előadások tartása, katolikus irányu olvasmányok kölesönzése, megfelelő rádióelőadások hallgatása és önképzőkori tevékenység.

A leventék évenként néhány műkedvelő előadást rendeznek.

A cserkészek katolikus szeltemben való nevelése is biztosítva van. A cserkészképzésen kívül hetenként egyszer — hétfőn — örsi összejövetelet tartanak, amelyen rendszeresen szerepelnek olyan témák, amelyek, a hitélet kimélyítését célozzák. A cserkészek is, mint a múltban, rendeznek ifjusági ünnepélyeket, s műkedvelő előadásokat.

A polgári iskolát végzett ifjuságot az A. C. keretében egyesületi életben foglalkoztatjuk. Havai összejöveteleken változatos foglalkoztatással építjük ki a diákszövetséget, hogy ezáltal abban a gondolkörben neveljük őket, amelyben az iskolában neveltük. Szent Imre napján ünnepélyt rendeznek.

Az ifjuságnak azt a részét, amely a leventék, cserkészek, illetve a polgári iskolát végzettek között nincsen, legény, — illetve leányegyesületben tömörítjük és foglalkoztatjuk. Az egyesületi életen kívül úgy a legény —, valamint a leányegyesület is ünnepségeken viszi a nyilvánosság elé munkásságának eredményét. A leányegyesület rendezti a Szent Erzsébet ünnepélyt.

A felnőttek továbbképzését a népművelési tevékenységben folytatjuk.

A népművelési bizottság elnöke Csernus Mihály apátplébános, az előadók r. k. tanárok és tanítók, valamint a község katolikus vezető férfiai. A folyó évben 120 népművelési előadást tartunk. Az előadások tárgyát is ezen bizottság állapítja meg, ami biztosíték arra, hogy minden előadáson a katolikus szellem és nemzeti irány domborodik ki. Az előadásokon kívül rendezünk még 4 alkalmi ünnepséget és 12 műkedvelő előadást.

A népművelési előadások egy részét olyan helyen tartjuk, ahol mindenki számára hozzáférhető (Népház, iskolák), más résztegyesületekben, körökben, hogy azokhoz is hozzáférhessünk, akik különben nem látogatják az előadásokat.

A nagybőjti időszakban velített képes előadásokat rendezünk,

amelyek eddig is nagy népszerűségnek örvendtek. Vallásos tárgyú lesz mind annyi. Erőteljes propagandát fog kifejteni a szakosztály olyan irányban, hogy katolikus sajtótermékek (Nemzeti Újság, Új Nemzedék, Szív, Hármás Körös) minél nagyobb számban terjedjenek el a nép között.

A leventékből, a cserkészekből, a végzett polgárlásból, a legény és leányegyesületekből legalább egy, esetleg két végzettséget alakítunk, hogy énekszámakkal szentmiséken szerepeljenek, illetve az ünnepélyek műsorát vonzóbbá tegyék.

A végzett polgári iskolások minden évben ünnepélyt rendeznek és évenként az öt évvel azelőtti végzetlek találkoztatnak rendeznek.

Minden előadásunk és ünnepélyünk Krisztus és a gyermek jegyében folyik le.

Célkitűzésünk: Községünk lakosságát közönnyőségéből felrázni, erőteljes, tevékeny és öntudatos katolikus életre nevelni.

A szociális és karitatív szakosztály

munkaprogramját Csernus Mihály apátplébános ismertette. Hangsúlyozta, hogy az inségesek, valamint az elaggottak és szegény gyermekek téli segélyezését a községben Harsányi László főjegyző kezdeményezésére az „Egri — Norma” alapján egyöntetűen kívánják megoldani, melyben az egyesületek, testületek és a politikai község egyaránt részt vesznek egy központi bizottság irányítása mellett. Ilyen irányu lépések már történtek és remélhető a sikeres megoldás, amelynek eredményeképpen elérhető, hogy egy család sem fog nyomorogni a tél folyamán.

Ezután dr. Lindenberger János apostoli Kormányzó emelkedett szólásra. Helyesnek találta az elhangzott munka programot, valamint az oly régóta húzódo szegény-ügynek együttes segélyezését és megoldását s arra a jó Isten áldását kérte.

Szegények mindig lesznek velünk az isteni Mester szavai szerint, de hogy éhezők és nyomorgók ne legyenek, arra mindnyájunkat kötelez a felebaráti szeretet nagy parancsa. Ne feledjük, hogy „amit a legkisebbnek tesszük az emberek fiai közül, Istennek cselekszük.” Ezért abból a kicsiből is, amelyet Isten adott, adjunk valamit szükölködő embertársainak. Isten dicsőségére és a lelkek javára kitartó munkára hívta fel az endrődi szakosztályok lelkes tagjait.

A jól sikerült gyűlés az „Óh örök Szeretet nagy mélysége” kezdetű ének hangjai mellett ért véget.

Gömbös Gyula Gyulán és Orosházán

Vasárnap délután Orosházán, hétfőn délelőtt Gyulán vette át nagy ünnepséggel Gömbös miniszterelnök a vármegye e két nagy helyének *diszpolgári oklevelét*. — Leikes hangulat, meleg szeretet és őszinte nagybecsülés nyilatkozott meg a nagyszámban jelen voltak részéről, amely láthatólag igen mély hatást váltott ki a Miniszterelnök szívéből is. Nagyvonalú beszédeinek közvelen főnusa, minden személyeskedéstől ment tárgyilagossága, az Alföld népének szeretete, jövő gazdasági helyzetének gondos fejlesztése általános tetszést váltott ki még azok körében is, akik nem tartoznak Gömbös Gyula politikai pártjához.

Lapunk szűk keretében csak röviden közölhetjük a Miniszterelnök bennünket különösen érdeklő kijelentéseit:

A magyar akarás és kilátás politikáját hirdetem. Ezért szükséges az egységes erőgyűjtés politikája, amelyben a nagy feladatok megvalósításával megerősödik a magyar. Ezek között három probléma foglalkoztatja legjobban: *az Alföld fásítása, vízzel való ellátása és a közlekedés fejlesztése.*

A kormány évenként 100 millió facsémét bocsát az Alföld rendelkezésére, hogy itt 10-15 év múlva nagy területű erdők javítsák az éghajlatot. Derék alföldi kubicosaink és földmunkásaink munkaerejét a tervbe vett csatornaépítő munkálatok során kívánjuk foglalkoztatni. Mielőbb *megvalósítjuk a békésszentandrási duzzasztógát építését*, hogy a vármegye gazdáinak buzaértékesítését az olcsóbb víziút üzembehelyezésével könnyebbé és hasznosabbá tegyük.

A közlekedés terén a vasuti tarifa mérséklésével óhajt segíteni a nyugateurópai piacokhoz távollevő tiszántúli országrész gazdasági közönségén a kormányzat.

Minden rendelkezésre álló erővel *szaporítani kell a független, életképes és erőteljes magyar parasztság számát, mert ebből fakadnak a nemzet kiupadhatatlan ősi életerői.*

A magyar iskolák nagy nemzeti hivatását méltatta ezek után. Ne holt ismeretanyagot közvetítsenek, hanem inkább *a nevelésre és a jellem kiformalására helyezték a fősúlyt.*

Az ünnepségek után több közüzemet tekintett meg a miniszterelnök, majd a délutáni gyorsal visszautazott a fővárosba. — Bankett sem Orosházán, sem Gyulán nem volt a miniszterelnök határozott kívánságára. „Az inség és nyomor vidékén nincs helye vigasságnak” mondotta. — Helyes gesztus volt. —

Dr. Ricsói-Uhlarik Béla főispán Endrődön

Vármegyénk új főispánja az endrődi bucsunapot választotta, hogy Gyomán és Endrődön látogatásainak egy részét elvégezze. A vasutnál dr. Pálka Pál főszolgabíró fogadta, ahonnan a nagyváradi egyházmegyének Endrődön tartózkodó főpásztorának: dr. Lindenberger János apostoli kormányzó üdvözlésére Endrődre ment. Ezt követően résztvett az endrődi NEP nagyválasztmányának gyűlésén, ahol Timár Imre bíró, elnök és Klinghammer László pártfőtitkár üdvözölték. — A főispán nagy érdeklődéssel hallgatta a pártfőtitkár jelentést, melyet névszóra követte. Iványi István gazdálkodó a szikeslajok javítására szükséges államkölsön kiegészítésére, Dinya Vilmos a kisiparosok helyzetének javítására, Bula Gábor Nortonkút fűrészához állami segínyt, Bula Vincze a lavaszi vetőmagvak kölcsönadása, Klinghammer László a munkaalakalmak további biztosítására kérték és hívták fel a főispán figyelmét. Dr. Ricsói-Uhlarik főispán sorban válaszolt a felszólalók beszédére. Világos, meggyőző szavakkal ecselelte a kormány agrár és szociális gyakorlati politikáját és a már eddig is nyújtott értékes segítséget. Leikes eljenzés honorálta azon kijelentését, hogy a lehelőség halárain belül minden erejével azon dolgozik, hogy a vármegye aszálytól súlytott agrár lakosságán segítsen és a munkásréteg helyzetét legalább is türelmebbé tegye. Endrődön alig van már 100—150 munkás munka nélkül, több mint 650-en *állami elhelyezést nyertek* a külön-

féle utépítések földmunkálatainál. Rajta lesz, hogy a csekély számú lthonmaradott is kenyérhez jusson. *Elvárja azonban, hogy a gondoskodást azzal viszonzza a munkássztyá, hogy minden félrevezető demagógiától és uszítástól eltávolodva, hűséges részét képezzék a nemzeti és keresztény erkölcsi alapon álló magyar társadalomnak.* — Ne feledjék el, hogy a kormány is csak felkézéssel tud dolgozni az ország nehéz gazdasági helyzetében és az adóhátralékok óriási összegének nélkülözésével. Eldórádóra ne számítson senki, de arra Gömbös Gyula kormányja gondol, hogy erőfeszítő munkával és okos takarékos-sággal a mindennapi kenyér beszerezhető legyen. — Nagy eljenzés közöli távozott főispánunk a nagyválasztmány jól sikerült gyűléséről a helybeli plebániára, ahol résztvett a bucsui ebédén. —

Ebéd után dr. Pálka Pál és Bakos József főbírák társaságában látogatást tett Timár Imre bíró, Harsányi László főjegyző, Alapy Andor gyógyszerész, Varjú József Népsz. Kisgazdakör elnöke, Kovács Ferenc iparlestülél elnöke házában, majd autóján Gyomára ment át. — Örömmel állapítjuk, hogy az új Főispán szeréletreméllő kedves modorával, figyelmes előzékenységével és odaadó segileniakarásával általánosan megnyerte a község lakosainak tiszteletteljes szeretetét és hűséges ragaszkodását. Biztosan hisszük és tudjuk, hogy tevékeny munkássága és jóindulata támogatása még erősbbíteni fogja a lakosság nagyra-becsült tiszteletét.

A Békésmegyei Általános Tanító Egyesület gyomai járásköre

f. évi nov. hó 4.-én tartotta alakuló közgyűlését Endrődön, a Katolikus Népházban. A gyűlésen megjelent *Ringbauer Károly* tanügyi tanácsos, a békésvármegyei tankerület vezetője, *Csernus Mihály* apátplebános, *Harsányi László* endrődi főjegyző, *Karsai István* békéscsabai igazgatótanító, a vármegyei általános tanító egyesület elnöke, *Czabáry István* a békéscsabai, *Molnár László* a szarvasi járáskör kiküldöttjei, az endrődi rk. polg. iskola tanárfejele, *Varjú József* és *Varjú Imre* endrődi kisbirtokosok a Kat. Népszövetségi Kisgazda Kör képviselőjében, s a gyomai és endrődi iskolák és óvodák tanzenélyzele, csaknem teljes számban.

Karsai István egyesületi elnök meleg szavakkal üdvözölte a megjelent vendégeket és a tanítóságot. Ismerlette az egyesülés célját és fontosságát. Buzdító szavaira a járás tanítósága elhalárolta a gyomai

járás körű tanító egyesület megalakítását. Elnökül *Orbók József* endrődi rk. igazgatótanító, alelnökül *Szöke Ferenc* gyomai ref. és *Mohácsi János* gyomai rk. igazgatótanítókat választotta meg. Az egyesület vezetői *Lesniczky István* endrődi közégi és *Paróczay Gergely* endrődi rk. tanítók. Pénztáros *Bence József* endrődi rk. kántortanító, járáskörű kiküldöttek *Hajdú Béla* gyomai ref., *Krucshó Mihály* gyomai közégi tanítók és *Lesniczky József* endrődi rk. igazgatótanító. A gyűlésen *Fehérváry Ferenc* endrődi rk. tanító tartalmas felolvasást, *Kovács Mátyás* endrődi rk. tanító szépen felépített mintatanítást tartottak. Gyűlés után a kath. Népházban *közébed* volt, melyen *Csernus Mihály* apátplebános, *Ringbauer Károly* kir. tanfelügyelő, *Karsai István* várm. egyesületi elnök, *Orbók József* járáskörű elnök és *Bence József* tanító mondott üdvözlő köszöntőt.

Havi istentiszteleti sorrend:

November 16-án, 17-én és 18-án este 5 órakor triduum szent Erzsébet tiszteletére.

November 17-én a varjasi és tanítóföldi, **november 24-én** a csejti és öregkerti kápolnás iskolákban mutatunk be szentmisét. **Minden szombaton** d. u. 3 órakor **énektanítás a felnőttek** részére a templomban. —

November 17-én d. u. fél 4 órakor szent Ferenc III. rendje, **november 24-én** az Oltáregyesület, **november 30-án** d. u. 5 órakor a Férfi-liga tartja havi ajátosságát. —

November 29-én d. u. 4 órakor a polgári iskolában a Női-liga, **dec. 1-én** d. e. 3/4 11 órakor a Jézus Szive Szövetség csoportvezetői tartják havi gyűlésüket. A leányegyesület havi ajátossága **december 5-én** d. u. fél 4 órakor lesz.

Az első roratét december 2-án mondjuk. —

December 8-án a 15 éven felüli leányok közös szentáldozás hoz járulnak a B. Szentszűz tiszteletére. Ugyanezen napon d. u. fél 4 órakor **Szövetség avatás**. —

December 8-án szentmisét mondunk az öregkerti kápolnás iskolában. —

Egyetlen éhező gyermek sem lesz Endrődön

Kozma Miklós belügyminiszter látogatása után egy héten belül leküldte hozzánk *dr. Sajó Lajos* országos egészségügyi főfelügyelőt, hogy a 3—12 éves szegény gyermekek téli ebédeltetési és tejszegély akcióját szervezze meg. *Dr. Mészáros József* szegedi egyetemi magántanár és *dr. Róthler István* vármegyei főorvos helyettes kíséretében érkezett hozzánk **november 6-án** a miniszter kiküldöttje, s a vármegye főispánjának, dr. vitéz Ricsói-Uhlarik Bélának előzetes intézkedése és tájékoztatása alapján szűkebbkörű értekezleten tárgyalta le e fontos kérdést a község és charitatív egyesületek vezetőinek jelenlétében. — „Zöldkereszt gyermekebedeltetési akció” néven indul meg azon egyesített munkálat, mely gyűjtésekből, adományokból, községi és vármegyei hozzájárulásokon kívül *Kozma Miklós belügyminiszter 2000 pengős segélyével lebonyolítja a 3-4 hónapra tervezett ebédsegélyt.* — Tudjuk, hogy anyagiakban mindenki szűkölködik az aszálysújtotta faluban. *De a kicsiből is kell juttatnunk azoknak, akiknek semmijük, még betevőfalatjuk sincs,* vagy nem lesz a *fenyegető téli hónapokban.* A jövő nemzedék megmentése faji és nemzeti érdek. Helyesen és igazán a jó Istent sem szereti az, aki felebarátját nem szereti és ha kell, még áldozatok árán is nem segíti. Reméljük, hogy Endrőd katolikus népe nem felejtli Krisztus parancsát: „*ugy szeresd felebarátodat, mint tenmagadat!*“

HIREK A NAGYVILÁGBÓL

Az endrődi bucsunap nagy ünnepélyességgel zajlott le. Községünk és templomunk nagy ünnepének fényét különösen emelle azon körülmény, hogy a szentmisét **dr. Lindenberger János apostoli kormányzó**, az egyházmegye főpászlora mondotta s hogy megjeleni körünkben a vármegye illusztris főispánja: **dr. vitéz Ricsói-Uhlárik Béla** is. Résztvettek még a szentmisén **dr. Pálka Pál** és **Bakos József** főbírák, valamint **dr. Záhonyi Aladár** járásbíró elnök is. A szentbeszédet **Fetzer József** pápai kamarás, kerületi esperes és **Borbás Pál** szentandrászi plebános mondották. Megható és felemelő volt még az, hogy a községi előjáróság főbb tagjának vonzó példaadásával a **férfiak és legényeknek** nagy tömege, mintegy 400-an járultak e napon az Ur oltárához. Délután a Katolikus Akció helyi szakosztályai tartottak leüres szervező-gyűlést. Erről más-helyütt számolunk be.

Ezült-mennyező. A Slefánia-szövetség agilis elnöke, az endrődi úritársaság kedvelt és nagyrabecsült „Bandi bácsi”-ja: **Alapy Andor** gyógyszerész és neje **Zaka Mária** úrnő **november 20-án tartják ezült-mennyezőjüket** az endrődi plebánia-templomban. Az egyházi áldást **Csernus Mihály** apátplebános adja a jubiláló házaspárra.

Arany-mennyező. Az endrődi iparostársadalom közbeszülésben álló tagja: **Klinghammer Ferenc** kalaposmester és neje **Hornok Rozália** folyó hó 6-án tartották arany-mennyezőjüket. Szentmiséjük alatt a jubilláló házaspárral együtt gyermekeik is résztvettek a szentáldozásban. **Csernus Mihály** apátplebános részesülte áldásban a köztisztviselőben megőszült házaspárt és inlézett hozzájuk megható beszédet.

Az endrődi róm. kat. Szent Imre polgári fiúiskola 571 sz. Szent Alajos cserkészcsapala, f. hó 5-én este jól sikerült műsoros ünnepély keretében hódolt **Szent Imre emlékének** a Népház mozitermében **Csókási Béla** tanár-parancsnok rendezésével. **F. hó 17-én d. u. 5 órakor** a Leány-Egylet **Szent Erzsébet** tiszteletére műsoros estélyt rendez a Népház mozitermében.

Gondoljon családjára és ne mulassza el belépni a **Katolikus Népszövetség Temetkezési Egyletbe**.

Felavatták a kalocsai rokkanttelepet. A kalocsai rokkanttelep utoljára épült kulturházal vasárnap avatták felszép ünnepség keretében. A kulturház a honvédelmi minisztérium és **Zichy Gyula** gróf kalocsai érsek támogatásával épült. **Zichy Gyula** gróf kalocsai érsek áldotta meg a kulturházal.

Embertelen gonoszság. Rikoff, a fehér orosz felkelésnek egykori lábornoka, az elmúlt nyáron orosz parasztnak öltözve, bejárta Szibériának nagy részét és ott a szovjet állapotait tanulmányozta. Tapasztalatainak egyes részleteiről most számolt be. Leírta, hogy Kabarovszk közelében egy kísérleti állomást talált, amelyik nincsen rajta egy térképen sem, az utaktól távol fekszik és amelynek közelébe nem engednek idegent. Itt próbálják ki a különböző új találmányu mérgezőgázokat és bombákat. Az állomáson 5—600 szovjetellenes politikai fogoly van, akiket a kísérletek céljára felhasználnak. Amikor ő ott jár épp egy uifajta gázzal kísérleteztek és egyellen kísérlet alkalmával a foglyok közül százharmincan meghaltak. Megdöbbentő és felháborító, ez a hír. De még inkább felháborító, hogy Európa hatalmasai szerződéseket kötnek velük, sőt ennek az országnak képviselője ül legutóbb is a genfi Népszövetség elnöki székében.

Három orosz püspök megterése. Franciaországban főbb Oroszországból menekült görögkeleti püspök él. Közülük most hárman a római Szent-székhöz fordultak és kérték a katolikus Egyházba való felvételüket. A római hatóságok nagyon vigyázatosan járnak azonban el az ilyen kérések elintézésénél. Szorgosan utánanéznek, vajjon a vallási meggyőződés-e az oka a katolikus Egyházba való megterésüknek, avagy csak a hontalanság nehézségei? Ezeket a görögkeleti püspököket csak akkor veszik át, ha a vallásos meggyőződés hozza őket Egyházunkba.

Egy falu ritka ünnepe. Észak-franciaországban, Arloisban ritka ünnepség volt nemrégiben. A község öt szülőltje tartotta egyszerre a falu templomában primiciáját. A templomocskában szükségollárokat állítottak fel, hogy az öt primiciás egyszerre, egyidőben misézhesen. A pártalan ünnepségen résztvettek az egyházmegyének püspöke is. A falu apáca-nagyja pedig büszke, hogy körükből ennyi szolgálja került ki az Urnak.

Ministránsnak jelentkezett és kifosztotta a szaléziánusok templomát. Néhány héttel ezelőtt beállított a rákospalotai **Clarisseumban** lévő szaléziánusokhoz **Sebestyén István** 19 éves szövmunkás és ministránsnak ajánkozott **Szilcs József** káplánhoz, aki magához is vette. **Sebestyén** másnap ministrált is, de a mise után, amikor a káplán eltávozott hazulról, álkulcsal behatolt a lakásába és onnan minden értékes holmit elvitt. **Sebestyén** még ugyanazon nap éjjelén betört a templomba és az összes értékes kegyesreket ellopta. A veszedelmes betörő ezenkívül az elmúlt két hét alatt Ujpesten 14 betörést követelt el. A detektívek a notórius betörőt bekisértek az ujpesi rendőrségre, ahol tartóztatták.

Felgyújtotta az apósa házát egy dunaföldvári gazda. Hétfőn hajnalban Dunaföldváron tűz támadt Tóth Ferenc gazdálkodó Kert utca 20. szám alatti házában. A tűzkár meghaladja a 10.000 pengőt. A vizsgálat megállapította, hogy a tűzveszedelmel gyújtogatás okozta. A csendőrség csakhamar kiderítette, hogy **Rubi Ferenc** dunaföldvári gazda gyújtotta fel apósa házát bosszúból, mert évek óta haragos viszonyban él apósával. A gyújtogató gazdát a csendőrök letartóztatták.

Megsemmisítették Kenyeres-Kaufmann mandátumát. A közigazgatási bíróság Bolhos Gyula tanácselnök vezetése mellett hétfőn délután folytatta Kenyeres—Kaufmann Miklós mandátuma ellen beadott petíció tárgyalását. Bolhos Gyula dr. tanácselnök kihirdette a bíróság ítéletét. Eszerint az ítélet a petíciós panasznak azt a részét, amely azt kívánta, hogy **Bajcsy-Zsilinszky Endrét** nyilvánítsák megválasztott képviselőnek, a bíróság elutasította. Ellenben helyt adott a panasz egyéb részének, a beregszászi választókerületben a választási érvénytelenítéssel nyilvánította és **Kenyeres-Kaufmann Miklóst** 1800 pengő megfizetésére kötelezte. A beregszász-larpai választókerületben a bíróság ítélete folytán tehát új választást kell tartani.

Rossz tanácsadó a harag. A györmegyei Honkapusztában Kovács Imre 52 éves gazdasági cseléd összeveszett **Kiss Sándor** 42 éves gazdálkodóval, akit haragjában késével leszúrta. A gyilkos cselédet letartóztatták és átadták a győri ügyészségnek.

Derüs esetek az iskolából.

Fogalmazás készül a III. osztályban. Mindenki azon gondolkodik, mi lesz, ha megnő. Egyik jelenti, hogy ő már készen van s ő a fogalmazásban nagyon szereti a tanítónénit. Na olvasd el akkor. A leányk olvassa, hogy ő varrónő lesz egy-két év múlva s ingyen meg fogja varrni tanítónéninek a halottiruhát.

Egyik szivgárdista Urnapja előtt egy pár nappal állandóan elfoglalta magát odahaza. Régi játékokat keresett elő és likon eladta barátainak. Volt főbb szentképe s azokat nagymamájának kínálta megvételre. A kapott pár fillért igen gondosan számolgatta és pakolla. Édesanyja figyelte, mit akarhat az ő kis leánya, de elfoglaltsága miatt nem figyelte eléggé. Urnapja előtt való nap egy szegény kisleány eljött hozzájuk, kezében egy új fehér ruha, édesanyja kísérelében. Az anya megindulva és meghalva mondja: kedves lekinletetes-asszony én a kis leánytól nem merem elfogadni ezt a szép kis új ruhát, ő hozta el hozzánk, hogy az én kis Mariskám se maradjon el a virágköröstől. Természetesen az édesanyja is örömmel adta s igen boldog volt, hogy az ő kis leányai ilyen jólelkű.

Egy londoni borbély csere-megállapodást kötött egy temetkezési vállalkozóval, hogy életfogytiglan ingyen borotválja, ha a vállalkozó önköltségen díszes temetést rendez neki. Mindkettő megígérte, hogy nem fogja a másiktól lenyuzni a bőrt.

Százhatvannyolcszor nősült egy veszedelmes házasságszédő, akit az olasz bíróság tíz évi fogházra ítelt és valamennyi „házasságát” érvénytelennek nyilvánította. Az elítélt az utolsó szó jogán kijelentette, hogy most már, mint legényember, szereine végre egy érvényes házasságot kötni. Legalább arra a tíz évre, míg fogházban marad.

Szépreményű hölgyek. **Arnall Mary** wandsworthi nőnek 89 éves korában új fogai nőttek. Az újságíróknak kijelentette, hogy most saját tapasztalásból tudta meg, hogy milyen fájdalmas a fogzás. — A floridai **Clarmore**-egyetem a bölcsészeti tudományának doktorává avatták **Gist Lillian** 80 éves nőt, akinek 11 gyermeke és 12 unokája van. Az avatás után kijelentette, hogy most a teológiára és annak elvégzésével az orvosi lanszékre fog belatkozni.

Közgazdaság

A pontos adófizetők kamatkedvezményt kapnak

Illelkes helyről a következő felvilágosítást kaptuk:

— Jelenleg is érvényben vannak a pénzügyi kormány rendelkezései, amelyek a pontos adófizetőknek kedvezményeket biztosítanak. A lapközlemény azonban helytelen, mert ezek a rendelkezések a következőképp szólnak:

Azok az adózók, akik múlt évi hátralékukat és folyó évi előírásukat 1935. évi november hó 15-ig befizetik, 2 százalékos kamattérítést kapnak, illetve ennyivel kevesebbet tartoznak fizetni.

Azok az adózók, akik a folyó évi együttesen kezelt adótarlozásuknak egy vagy több negyedévi részletét előre befizetik, az előre fizetett összeg minden pengője után évi 6 százalékos kamattérítésben részesülnek.

Azok az adózók pedig, akiknek ötéves részletfizetési kedvezményük van és hátralékuk után 6 százalékos késedelmi kamatot fizetnek, amennyiben a részleteket pontosan betartják, a 6 százalékból 3 százalékos tőkére számol el javukra az adóhivatal.

A „Hangya“ központ új alapokra fekteti a szövetkezeti értékesítést.

A Hangya központ igazgatósága legutóbb véglegesen megállapította azt a szervezetet, amely a Hangya szövetkezetek értékesítő munkáját lesz hivatva lebonyolítani. Minden olyan értékesítési ágra, amelyre a Hangya megszervezni kíván, külön szervezetet alapít Budapest székhellyel és az újonnan alapított szövetkezeteknek az összes működő vidéki Hangya szövetkezetek képviselői, illetve tagjai lehetnek. Az így létesítendő szövetkezetek a következők voltak: *Tojásértékesítő, Baromfiértékesítő, Méztermelő és Értékesítő, Tolltermelő és Értékesítő, Állatértékesítő, Gyümölcs, Zöldség és Terményértékesítő és Termelő, Háziipari Termelő és Értékesítő* Hangya Szövetkezet. Valamennyi újonnan alakuló szövetkezet a Hangya kötelékébe tartozik, külön adminisztrációja alig lesz, amennyiben a költségek csökkentése érdekében az adminisztrációs munkák elvégzését a Hangya központ vállalja. Az új szövetkezeti szervezet nem teszi szükségessé az egyes falvakban új értékesítő szövetkezetek léle-

Megkezdik a telepítést.

A hitbizományi reform törvényjavaslata a képviselőház előtt fekszik. Előfuttarja a kormány azon törekvésének, hogy a törpebirtokosok és munkáscsaládok közül néhány ezrel földhöz juttasson és így a munkások létszámát csökkentve ezeknek megélhetését biztosabbá tegye.

A kormány a magántulajdon elvét létszámban tartja ugyan, azt is tudja, hogy a közép- és nagybirtok természeténél fogva felülmúlja a kisbirtokokét, mégis egyetemes szociális szempontból, a földmunkás réteg megsemmisítése érdekében nem térhet el a törvényjavaslat betervezése elől.

Alkalmunk volt a törvényjavaslat készítőjéről megkérdezni a telepítés néhány fontos irányelvét.

Elsősorban erősíteni akarják a *törpebirtokosokat*. Az 1—5 holdas kisemberekről van szó, kik — amennyiben megfelelő gazdasági felszereléssel és velőmaggal rendelkeznek, — 10-15 holdig kiegészíthetik birtoklétüket.

Ezek után jönnek sorba a *földműves napszámosok és földmunkások*, akik legalább 3—400 pengő beruházási értékkel rendelkeznek. Ezek anyagi erejükhöz képest 5—8 kataszteri hold földet kapnak *hosszu-lejtáratu törlesztésre*.

Sikerült megtudnunk azt is, hogy elsősorban Baranyamegyében, esonka Szalmában és Hegyeshalom környékén történnek telepítések. Igéretünk van arra is, hogy a kívánt anyagi erővel rendelkező endrői törpebirtokosok és munkáscsaládok közül már az első telepítésnél elhelyeznek néhány száz családot.

A kormány tanult a 920-as földreform gyenge gyakorlati jelentőségéből. Feltételként állítja tehát fel, hogy csak olyanok kapjanak földet, akiknek némi megtakarított pénzük vagy gazdasági ériükük van. Az ilyenek azonban ne 2-3, hanem annyi hold földet kapjanak, amennyihez erejük van, s másrészt megélhetésüket biztosítja. A telepítést 1936-ban hajlják végre.

...silését, mivel a meglévő Hangya szövetkezetek minden további nehézség nélkül képviselői, illetve tagjai lehetnek az újonnan alakult értékesítő szövetkezeteknek. Az új értékesítő szövetkezetek folyó év októberében alakultak meg és teljes munkásságukat 1936. január 1-én kezdik meg.

Gabona és állatárak.

Az elmúlt hetekben nagyobb javulás nem állott elő a gabonárák kialakulásánál. A helyi piacon 17—17.30-ot fizellek a 80 kg.-os liszavidéki búzáért. Eladás alig volt, mert a vétség befejezésével a legtöbb gazdának kiürült a magtára. A tengeriért 16 pengő is megadlak. Ezt kisebb mennyiségben csak a libatömők vásárolták. Az állatpiacon némi javulás volt észlelhető. Jobb hizókért 68-70 fillért fizettek helyben. A gyomai vásáron a soványsüldő és malacok ára is emelkedett. A tehén és vágómarha árainál is volt 5-10 százalékos növekedés. A prima szoposborjukért kilógrammonként 65-68 fillért fizettek.

MUNKÁSAINK

igen nagy lömegben dolgoznak az ország több részén. De még mindig ilthon van minlegy 180-200 munkás. Legutóbb Hajmáskétről jött haza egy csapat azért, mert állítólag igen nehéz munka mellett 90 fillért sem tudtak megkeresni.

Az elhelyezés nehézségére tekintettel kérjük és figyelmeztetjük munkástestvéreinket, hogy meggondolatlannul ne hagyják el munkahelyüket. Maguknak is nagy anyagi kárt okoznak, de lerontják az endrői munkásság jóhírnevét és megbízhatóságát. Ha kifogásuk van akár a munkaadás, akár a bér összege vagy kifizetésének késedelme miatt, vezelőjük levélben jelentse a dolgot vagy a község főjegyzőjének vagy Klinghammer László NEP titkárnak, hogy ők megkíséreljék a bajok orvoslását és ha ez hiábavaló lenne, akkor majd gondoskodás történik róluk, hogy jobb helyre mehessenek.

— A halóságok névszerint nyilvánlartják a munkától megfutamodó munkásokat és így azt érik el, hogy csak akkor alkalmazzák újra őket, amikor másutt már megbízható és elégséges számú munkást nem kapnak. Illő, hogy jó munkáért méltányos munkabért kapjanak, de az is megfontolandó, hogy esekélyebb napszámot hozó átmeneti munkák abbahagyásával ne veszítsék el a lehetőséget a jobban fizetett, tehát jövedelmezőbb munkálatokhoz. Ne az uszítókra hallgassanak, hanem azt tekintésék, hogy ilthon éhes szájak várják a garast és a sürtü krajgár jobb, mint a ritka forint.

HIRDETÉSEK

Endrőd—Gyomai Takarékpénztár R. T. Endrőd

F ökintézet: Gyoma. Telefon: Endrőd 2. Folyósít rövidlejáratú mezőgazdasági kölcsönöket. **Elfogad lemondás nélküli betéteket a legmagasabb kamattal mellet.** Foglalkozik a banküzlet minden ágával, szelvénybevételek, arany- és ezüstpénzek, valamint külföldi pénznek beváltásával a mindenkor legmagasabb árfolyamon. Mindennemű felvilágosítással és utbaigazítással díjtalanul áll rendelkezésre az igazgatóság.

Endrődön a Nagyperesdülőben 8 kis hold, Décspáskumon 1 k. hold 266 n. öi föld kedvező fizetési feltételek mellett olcsón eladó. Érdeklődni lehet Békéscsabán, a Békésmegyei Kereskedelmi Banknál.

Vészto község főterén, a községben egyetlen szálloda és vendéglő azonnala is bérbeadó. Felvilágosítást nyújt dr. Prónai Ernő ügyvéd, Békéscsaba, Ferencz József-tér 21.

Kaliforniai pajzstetűtől mentes **Gyümölcsfát, Magastörzsű és bokorórszát, díszfát, díszcserjét, Évelő virágot, Gyökeres szőlővesszőt** stb. bármilyen mennyiségben igen olcsón szállít **Unghváry József** iskolája **Cegléd** Budapesti iroda VI. Andrássy ut 56. Oktató nagy árjegyzék ingyen.

Az Endrőd-Gyomai Takarékpénztár Rt. mindenféle gabonanevet magas piaci áron vásárol.

ÓRAK ÉKSZEREK DISZTÁRGYAK
dus választékban
finom minőségben
TAUBER MEZÖTUR
Gimnáziummal szemben

A Katolikus Népszövetség Temetkezési Segítőpénztára

utján mindenki könnyíthet az elhalálozás miatt jelentkező gondon, megnyugvást szerezhet magának és családjának **iratkozzék be tagul**

mert ezáltal csekély havi tagsági díj ellenében oly összegű temetési segélyről gondoskodik, amelyből a gyógykezelés, temetés minden kiadása fedezhető. A temetési segélyakciót a nagyváradi egyházmegyei Apostoli Kormányzó ur 1933/1933 sz. alatt jóváhagyta és ajánlja.

Tagfelvétel és a díjak befizetése az Endrőd—Gyomai Takarékpénztár Rt.-nál Endrődön.

Tag lehet minden 14—65 év közötti egyén.
Orvosi vizsgálat nincsen! Legkisebb havi díj 50 fillér.

„Az Egyházmegyei Hatóság 1238/1934. számú engedélyével.”

Szerkesztésért és kiadásért felelős: **Stefán Béla.**

Nyomtatta a „Hungaria” könyvnyomda vállalat, Gyomán.

Felelős ügyvezető: Tektel Sándor.

HÁRMAS-KÖRÖS

HITBUZGALMI, KÖZGAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLPOLITIKAI FOLYÓIRAT

Előfizetési árak:
Negyedévre 20 fillér.
Megjelenik minden hónap 15-én.

Felelős szerkesztő:
STEFÁN BÉLA
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Endrőd, Széchenyi utca 2.

Hirdetéseket
kedvezményes feltételek mellett
közlünk.

Földreszállt az Isten

A napilapok hírei és törvény-
széki rovatok a bűnözések, visz-
szaélések, emberölések, öngyilkos-
ságok, magzatelhajtások tömegeit
zúdítják nap-nap után az olvasók
elő. Pedig ezek csak csekély szá-
zalékat teszik az újságba nem
kerülő bűnös eseteknek, megtevé-
lyedéseknek. Felsőhajunk, mi van
és mi lesz ezzel a szerencsétlen
világgal, ahol kevés jót lát, meg-
csekélyebbet élvez, de annál több
gonosztságot, kegyellen elfajulást,
durva érzelenséget szemlél és
szenvet az emberl?

Uj társadalmi és politikai irány-
zatok, felfrissített és kifoltozott
eszmearamlatok foglalkoztatják
a nép tömegeit, új fejlődést, bold-
dogulást ígérnek osztályoknak,
nemzeteknek, de az atalakitó ko-
hóból nemcsak megüszítő tűz,
de sűrű, pusztító láva is ömlik.
Amire az emberek vágyavárnak:
megelégedés, béke, nyugodt élet,
boldogság ígéretföldje távoli, mesz-
sze van.

Az „ezer jajjal, százezer bajjal“
közödő XX. század megtorpant,
fásult, révedező szemű emberének
figyelmét egy pillanatra a Kará-
cseny szentünnépe vonja el a
mindennapi élel kiellenségétől, fá-
jó nyomorától.

Ezen a napon az emberi szív
meglazítja magán az élel szoros
bilincseit, epekedő vágy szállja
meg egy békésebb, jobb élel, fé-
lénken pihog... a szeretet után.

A bethlehemi istálló csodás ese-
ménye: az isteni szeretet, hatalom
és bölcsesség remekműve előtt
ma is megilletődve áll az élel por-
os vándora: az ember.

Fürkészve néz a rongyos istál-
ló szegény jászolában pihogó
gyermekre a kétkedő. Bántja őt a
szerény keret. Hogyan és miért
jelent meg a második isteni sze-
mély ilyen alakban a földön? A
hitettség telében megdermedt
szíve nem tudja megérieni azt,
hogy miként születethetik istállóban
a világ Ura, akinek rendelkezé-
sére állott a föld minden ékessé-
ge és gazdagsága? Minden taga-
dása és ellenmondása mellett is
érzi azonban, hogy valami rend-
kívüli dologgal áll szemben. Nincs
a világnak egyetlen eseménye,
mely fontosságával megközelítene
a bethlehemi születést. A világ
minden országa, minden embere
az isteni gyermek születésétől
számítja ma is az időt, a törté-
nelmet, jelezvén, hogy világfordu-
lat, új kezdet dátuma az első ka-
rácsenyi éjszaka.

Komor megilletődéssel tekint
oda bűnrongyaiban az Istentől
eltávolodott bűnös ember. Észébe

jut ártatlan gyermekóra, amikor
még csillogó szemmel tudott rá-
tekinteni a karácsonyfára. Végig-
perreg szemei előtt első bukása,
majd bűneinek sokasága, s érzé-
látja, hogy minél jobban távolo-
dott el bethlehemi kisdédétől, an-
nál inkább zaklatottabb, nyomo-
ruságosabb, kétségbeesőbb lett a
lelki világa. Csendes derű, békés
öröm, bensőséges nyugalom rég
kiveszett a szívéből. S amit a vi-
lágól kapott, az kéles érték, ial-
mi gyöngy, minden, csak nem
lelki békesség.

Derűs arccal, boldog mosolyal
nézi Jézusát a hitvalló. Amikor a
jászolyra, a szegény környezetre
néz, a hála könnye csillog a sze-
mében. *Mennyire is értékeli az
Isten az ember lelket,* hogy sze-
retetből a legnagyobb megaláz-
kodást, a legnagyobb szenvedést
és nélkülözést is örömmel vállal-
ja érte. Önként vállalta és tiszte-
letreméltóvá tette a szegénységet,
hogy mindörökre észben tartsuk
örök célunkat, mely nem a világ
javainak korlátlan összehalmozá-
sával, hanem az Isten megisme-
réséből, szeretetéből és parancsai-
nak hűséges teljesítéséből áll. Pé-
dájával megédesítette a nélkülöz-
zés és szenvedés keserű kenyerét
hogy őt követve és sorsunkat Iste-
nre bízva résztvegyünk az ő égi
gazdagságában is. De példát adott
a gazdagoknak is. Ha ő lemond-
ott szeretetből végtelen gazdag-
ságáról és magára vette a nyo-
moruság köntösét, a gazdagok se
sajnáljanak lemondani fölösleges
cicomáikról, fényűzéseikről és se
güiszenek azokon, akik az élel ke-
reszjét súlyosan hordják.

A csendes bethlehemi istálló
hangos a szeretet himnuszától.

Ember! Akár milyen keserű a
sorsod, bármilyen kétségbeeső a
holnapod, bármennyire sötét a jö-
vőd, ne féj!

Csak egyre vigyázz: a lelked
legnagyobb kincsére, a hitedre!

Ha senkid sincs, az a kis Jé-
zus a tied! Menj, siess hozzá. A
pásztorok buzgóságával, a bölcsék
hitével és kitartásával közeledj
felé és megnyugvást, lelki erőt,
kitartást nyersz az élel küzdelmei
hez. Hasonlóvá lett hozzád, hogy
lélekedben te is hasonlóvá légy Iste-
nhez! A bethlehemi nép dur-
va, hideg viselkedését követte az
Isten büntetése: Heródes kard-
éire hányatta gyermekeiket.

Szomorú, nehéz sorsod tegyen
gondolkodóvá és nyissa meg lel-
kedet a bebocsátást kérő földre-
szállott Isten előtt.

Csak így lesz megelégedett és
boldog a karácsony-ünneped.

„Szeresd felebarátodat!”

Az ősi pogány felfogás sze-
rint a szegénység bűn és gya-
lázatszamba ment.

Tudósok hirdették, hogy ket-
tős rosszat tesz az, aki a kol-
dusnak ad: árt magának, mert
lemond arról, amit adott, s ár-
tott a koldusnak, mert meg-
hosszabbítja nyomoruságát.

A pogány Krates kincseit a
tengerbe dobta, Demokritos pe-
dig azért vált meg gazdagsá-
gától, hogy gondatlanul tanul-
mányainak adhassa magát.
Egyiknek sem jutott eszébe,
hogy vagyonával könnyeket
törölhet le és nincsteleneket
boldogíthat.

Maximian császár boldogsá-
got ígért minden alattvalójának.
Kihirdette, hogy minden sze-
gény koldus, béna és árva jö-
jön a Tyrrheni tenger parijára,
ahol hajó várja őket, mely egy
boldogabb földre viszi vala-
mennyit. Valóságos gyászkör-
menet vonult a hajóra. Apró
sápadt gyermekek, bének, pu-
posok, sovány, zillálthaju anyák,
botra támaszkodó öregaggas-
tyánok, béna hadfiak, vakok és
sánták ezrei köszöntölték a
hajót: vágyaiknak megvalósi-
tóját. Amikor a császár inlé-
sére a hajó a nyílt tengerre ért,
lékel ütöttek rajta és a par-
ton álló előkelők és gazdagok
harsogó kacaja között sülyed
a tenger mélyébe. Lactantius,
a keresztény író azt írja gu-
nyosan a császárról, hogy „mi-
lyen irgalmas ember, aki any-
nyira iparkodik, hogy kormá-
nya alatt senki se legyen nyo-
morék“.

E vandál felfogásnak üzen
adat a bethlehemi kisdéd. Le-
szállt égi trónusáról és mint
utolsó koldus jelent meg a föld-
dön. A szegény pásztorokat
hívta először is magához, sze-
gény munkásokat választott
isteni tanításainak hirdetőiül,
beleírta az élel nagy könyvébe
kitörölhetetlenül, hogy „szeresd
felebarátodat, mint tenmagodat“,
s „amit legkisebbnek az emberek
közül cselekesztek, velem teszitek“.
Ez a keresztény szeretet arany
bullája.

A kórházak, menedékházak,
árvaotthonok, szegényházak
ezrei a keresztény szeretet ta-
lálmányai.

Két évezred történelme tanu-
sítja, hogy Krisztus hitének
őszinte bensőséges követői
testvérként szerették szegény
és elhagyott felebarátait. Az
volt az igazi ünnepük, amikor
a szegényeket is örömhöz se-
gítették adományaikkal. Asszizi
szent Ferenc és szent Erzsé-
bet nyomán ezek és ezek
vállalkoztak szolgálni Krisztus
kedves barátait: a szegényeket.

A mostani nyomoruságos
időkben különösen szükség
van arra, hogy Krisztus szere-
tele töltse be a világot. Az ön-
hibájukon kívül nyomorgók
száma nagyobb, mint valaha!
A szeretet teleményes. Kell,
hogy a szűkös viszonyok kö-
zött is kapcsolatot teremtsen a
tehetősek és nyomorgók között.
Az összekötő lánc: a bethle-
hemi jászolyban nyugvó kis-
déd Jézus!

Ó ad áldást, ó tereml irgal-
mas szívedet és ó jutalmaz
minden jótettet! Ha rideg, kö-
nyörtelen vagy, a régi pogány-
ságba sülyedsz vissza; ha jó-
szívvel adsz, Krisztus után
jársz.

Karácsony.

Öröm simit át az éjen,
Szédült havak fénye csillog,
S mint jó meleg kócsag-szárayak —
Ujulnak a régi titkok.
Künn a pusztán szelek futnak,
Dideregnek a kis házak,
Messziről jött csend oson át,
A fájalmak ma nem fáznak.

Caillag tüzek lángja röpköd,
A szívek is olyan mások,
Karácsonyfák árnyékában
Bujnak össze a családok...
Kék szemekben hímécs pislog, —
S a harangok éjfél tárnak,
Tág öröme lobog dúsan
Diszes lombú nese fáknak.

Kis szobákban gyertya hamvad
S meglelt ifjak imádkoznak,
Széles hívást tár elébük
Sok széppel dicsekvő holnap...
Fáradt vénnek nézik őket, —
S tavaszokra emlékeznek,
Szív az Urhoz imát kínál
És a fejek melre esnek.

Gyógyító mult suhan rájuk,
Sok-sok évet visszalátnak,
S a szemeken végig ömlik
Sírása a Messiasznak.
Méta ének suhan halkán, —
S mintha csak az éjfél vinnék,
Felzokognak: „Messiasunk!“ —
A sírunkhoz jöjj el ismét...!

BARTHA ANDRÁS.

Katolikus Akció

Nagyvárad—egyházmegyei tanácsának közgyűlése

A Békéscsabai kulturház dísztermében tartotta december 3-án dr. Lindenberger János apostoli kormányzó elnöklete alatti évi közgyűlését az egyházmegyei tanácsa. — Jóleső örömmel köszönlötte elnöki megnyitójában Békésvármegye főispánját, vitéz dr. Ricsói-Uhlarik Bélát, aki megfeszítő megjelenésével különleges súlyt is adott a tanács egyetemesen irányító, fontos munkásságának. Szeretettel köszönlötte az esperesi kerületek nagyszámu képviselőit, akik között az endrődi kerületet Felzer József kamarás, kerületi esperes, Csernus Mihály apátplebános, Aszódy Imre dr. járásbírói elnök és Walhier György polgári iskolai igazgató képviselték.

Az Apostoli Kormányzó a hitvalló és rendszeresen cselekvő katolikusok kitermelését várja a Katolikus Akció szépen megindult munkájától. Már is élénk fellendülés tapasztalható csaknem minden egyházközségben. És még inkább termékenyebb lesz a munka, ha a lelkeskedő papságtól bölcsen irányított egyházközségi képviselőtestületek tagjai rábirendnek a megbízatásukkal járó fontos kötelességeik teljesítésének nagy hordereire és nemcsak választások alkalmával élnek a képviselőtestületi lagság jogával, de minden tekintetben példátadó falkyái lesznek az egyházközség férfilásadalmának. Krisztus törvényei szerint élni az egyéni és családi életet, Krisztus igazságait belevinni a köz- és társadalmi életbe, ez képezheti valódi gyökerét annak a nagy valláserkölcsei átalakulásnak, melytől a katolikus magyarság jövője függ.

Az elnöki megnyitó után dr. Czupik Gyula prelátskanonok, Kovács Sándor püspöki tanácsos, országos titkár, dr. Husz Ödön tanár ismertették a katolikus akció szakosztályainak jövő évi programját, melyet élénk és beható eszmecsere követett.

Nagy figyelmet keltett Mellau Márton preláts, az egyházmegyei tanács igazgatójának ismertetése az elmúlt év működési eredményéről. A hitbuzgalmi szakosztály jelentésében erős gyarapodást látunk a gyakori szentgyónók és napiáldozók számában. Fellüнден csökkent a születések száma — szomorú bizonysgául a

meglazult házassélet erkölcstelen visszaéléseinek. Sok a reverzális nélkül kötött, tehát egyháziilag érvénytelen vegyesházasságok száma. Több helyütt még mindig nagy a szentiségek nélkül elhaltak száma is. A Szivgárda ifjusági egyesületek megerősítése, a hitbuzgalmi egyesületek serényebb munkájától előnyös változás volna remélhető. — A kulturális szakosztályok különösen az iskolán kívüli népművelés keretében végeztek nagy munkát. A szociális és charitatív szakosztály segélyező munkája akkor fog igazában erőteljes lenni, ha az egri norma szerint egységesítik és rendszeressé teszik a segélyezést. A katolikus sajtó támogatása még mindig nagyon erőltlen a lizántuion. Sokan, akik tehelik, nem katolikus sajtót olvasnak és támogatnak fillérekkel. Ezt olvassák gyermekeik is, ezért nem fejlődik náluk a katolikus öntudat és összetartás.

Anagyvonalu beszámoló után — a tagok hozzászólása és indítványai után a következő javaslatokat fogadta el és kötelezte az egyházközségeket végrehajtani az egyházmegyei tanács:

1. Minden egyházközségben a kötelező husvétli szentgyónás íó végzésére háromnapos lelkigyakorlat tartandó.

2. Ahol 1930 előtt volt népmiszió, ott mielőbb tartassék.

3. A husvétli szentgyónók és évi szentáldozók száma pontosan vezetendő.

4. A katolikus orvosokat és bábákat külön is kériék fel és figyelmeztessék a plebánosok, hogy a gyermekáldást akadályozó bünözések külszöbölésére és a születési szám növelésére irányuló nemzetmentő munkában felvilágosításaiikkal, jótanácsaikkal vegyenek részt, s a koraszülött vagy életképtelen csecsemők azonnali szükségkeresztelésével ritkítsák azon gyermekek számát, akik keresztiség nélkül halnak el.

5. Mivel katolikus egyén csak katolikus templomban köthet érvényes és Krisztus törvényei szerint felbonthatatlan házasságot, a hitbuzgalmi férfié és női egyesületek buzgólkodjanak az ifjuság kellő kiköltetésére és a kívánatos feltételek biztosítására.

6. Külön feladatot képez a vadházasságok felkutatása és

ahol lehetséges, rendezése. A hitbuzgalmi szakosztály tagjai ebben is segítségére legyenek a lelkipásztornak.

7. Minden idő és fáradság kiméltése nélkül végzendő a szivgárdák erősítése, céltudatos és helyes irányítása. A gyermeki fantáziát lekötő jó mesék és játékok keretében kell rávezetni őket a helyes erkölcsei érzésre és Krisztushoz való hűséges ragaszkodásra. Finta Sándor és Székely László mesekönyveit használni rendeli a tanács.

8. A kerületi tanítói gyűlésre meghívandó Kovács Sándor országos titkár, hogy az A.C.-ban való munkálkodásra rávezesse a lelkipásztor segéd munkásait.

9. A segélyező Charitás megszervezésével a tudóbetegek, munkaképtelen agyak és szegény iskolás gyermekek segélyezését kell biztosítani az egyházközség összes szerveinek összefogásával. Evéghől ajánlja a Tanács a hálaadó ünnepek és gyűjés megrendezését, vagy a karácsonyi szeretetsomagok gyűjtését, az ebédeltelési akció felkarolását és a „szegények kamrájának” bevezetését, ahová egész éven át összegyűjthetik a kiosztásra szánt adományokat. —

10. A flók egyházközségek hasonló szervezettel építendő ki.

11. Bevezetendő sürgösen a hives a családi és anyagi viszonyait, valláserkölcsei állapotát, gyermekeik létszámát stb. feltüntető kartotéka. Ez hűtükre lesz a katolikus családoknak és minden munkában nagy segítsége a lelkipásztornak.

12. Elenghetetlenül szükséges a plebániák beszerzése körzeli vezetők és utca megbízottak rendszerével.

13. A katolikus sajtó felkarolása a Szivuiság, Új Nemzedék, Nemzeti Uiság, Actio Catholica és a helyi katolikus sajtó, vallásos naplárak, s az intelligencia részére kath. folyóiratok terjesztésével a sajtószakosztályok elsőrendű munkaprogramja legyen.

14. Elhatározza a tanács olyan egyöntetű irkák bevezetését az iskolákba, melyeknek hátlapján kiváló katolikus férfiak és nők életrajza vonzó hatást gyakorol az ifju nemzedékre.

A gazdag munkaprogramm letárgyalása után Lindenberger János kormányzó záró beszéde és imája után lelkesült, munkarakész hangulatban fejezte be közgyűlését az egyházmegyei tanács.

Kimutatás a nagyvárad egyházmegyei szociális szakosztály működésének 1934 évi adataiból.

A nagyvárad egyházmegyének négy-, ugymint bárándi-, endrődi-, gyulai-orosházai esperesi kerülete van. Az egyházmegye területén 1934 évben kifizetett pénzsegély 17.265 pengő. Természelleni segélyben kiosztásra került 17.902 P. értékű adomány. Támogatott árvák és betegek száma 373. Gondozott szegények 2.082. Munkához jutattottak 498.

Ezen adatok világosan mutatják, hogy az egyházmegye nemesak hitbuzgalmi téren veszi ki a munkából részét, hanem a rászorultakat anyagilag is jelentősen segélyezi és követi Krisztus szeretetparancsát.

Közigazgatási Bizottság Népoktatási Albizottságának

decemberi ülésén dr. Ringbauer Károly kir. tanügyi tanácsos jelentése alapján Békésvármegyében az összes beiratott mindennapi tankötelesek száma 33.000, Állami iskolaegység 52, melybe 9.196 különféle vallásu tanuló jár. Községi iskolaegység 53, melybe 4.412 különféle vallásu tanuló jár. Katolikus iskolaegység 60, melybe 8.854 katolikus vallásu tanuló jár. Református iskolaegység 24, melybe 7.433 tanuló jár. Ágostoni hitvallásu 43, melybe 6.976 tanuló jár.

Ebből kitünik, hogy a vármegyében a legtöbb iskolát a katolikus Egyház tartja fenn és a három vallásu iskolák közül legnépesebben a katolikus iskolát látogatják.

Pásztorjátékok. Az endrődi szivgárdisták karácsony első napján és második napján két helyen is pásztorjátékot rendeznek. A belterületi gárdisták a Katolikus Népház mozitermében d. u. 4 órakor, a gyoma-vég—mírhó—tanítóföldi gárdisták a tanítóföldi iskolában d. u. 3 órakor rendezik meg a hetek óta tanult és bizonyára szép sikertváró előadásukat. A gárdista vezető tanítónok nagy ambícióval készítik elő tanítványaikat a pásztorjátékokra. Kérjük olvasóinkat, hogy minél nagyobb számban nézzék meg az ifju gárda fáradságos, éppen ezért megbecsülendő játékát.

Mi ujság a politika berkeiben?

A magyar parlamentben megkezdtek a *hitbizományi reform* tárgyalását, mely kiindulópontja a tavasszal megindulásra váró telepítési akciónak. Az ország népe feszült figyelemmel olvassa a napi lapok híryananyagát e rendkívül fontos közgazdasági kérdés megoldási módjairól.

Antal István dr.

igazságügyi államtitkár, sajtófőnök, nagyhatású beszédet mondott Jászberényben. Többek között a következőket mondotta:

— A kormány a nemzeti lélek egészségének fokozottabb védelmére a közeljövőben lefoglalja hozni a sajtó jog reformját és ennek keretében három közvetlen cél megvalósítását:

1. A sem isteni, sem emberi törvényeket nem ismerő, a legszentebb köz- és magánérdekeket sárbarántó és a gazdasági életet kiszípolozó zugsajtó kiirtását;

2. a legmagasabb állami és nemzeti érdekek hatályos sajtójogi védelmére a sajtó újján elkövetelhető büntetelményekkel szemben;

3. az újságírói hivatás etikai jelentőségének erősebb kidomborítását és az újságírórend presztizsének és szociális helyzetének fokozottabb védelmét.

— És mindezeket a reformokat olyképpen, hogy a szabad bírálat, a független kritika és a befolyásmentes politikai vélemény-nyilvánítás ne érintessék.

P. Bangha Béla S. J.

a katolikus sajtó vezére eltiltja a sajtószabadság cégére alatt durvaságba, becsületgázolásba, erkölcsi sikamlósság, izgalás és tudatos félrevezetés talajára sülyedt sajtótermékeket, helyesnek tartja ezeknek megrendszabályozását, de „hatásköri lullépésnek tartaná, ha az államhatalom a társadalmi, kulturális és világnézeti kérdéseknek is szabályozója akarna lenni.“

vitéz Marton Béla dr.

a NEP országos főtitkára Jászberényi beszédében a felekezeti békét is érintette. Erőteljesen hangsúlyozta, hogy az új magyar élethez a vallásosságot közügynek kell tekinteni, ellentétben a régi liberális elfogással, mely a vallást másodrangú jelentőségű magánügyvé degradálta. Szükségesnek tartja — mondotta —, hogy az állam és a kormányzat az egyháznak a hitlélelet ápoló nagy munkájában minél intenzívebben segítségére legyen.

Megindultak a béketárgyalások

a keletafrikai háború befejezésére. December 12-én nagy elhatározás előtt állott a genfi népszövetségi tanács. Ekkor kellett volna tovább fejleszteni az Olaszország ellen hozott büntető rendszabályokat a kőolajra vonatkozólag, amely tudvalevőleg a hadigépek fontos hajtó anyaga. Az olaszok nagy elkéséssel várják a drákói határozatot. Már korábban óriási mennyiségű olajat vittek hazájukba, de hónapok múltával könnyen katasztrofára fenyegethetne volna őket. A szállítók nem akartak lemondani a busás jövedelemről, s azért sem Amerika, sem Románia petroléum királyai nem akartak veszteséget vállalni az angol politika tekintélyének megóvása címén. Nem volt más lennivaló, minthogy az angol és francia külügyminiszterek béketervet dolgoztak ki és azt eljuttatták a két háborús állam vezetőihez. Ezek azonban még meg sem kapták a szerződésterveket szövegét, amikor Anglia politikusai felhőrdültek és erős támadást intéztek a tervet elfogadó Hoare angol külügyminiszter ellen. Valószínűleg sikerül letompítani a brit oroszlan hangos üvöltését, s akkor a karácsonyi ünnepek idején hozzákezdnek a javaslatok érdemi tárgyalásához. A lapok ismeretéből már is látni lehet, hogy Olaszország hatalmas területi engedményeket kapott. Óriási anyagi áldozata megérte a kockázatot.

* * *

Ugyanekkor, amidőn Afrika felől békeszellok lengedeznek, Ázsia távol keleti részén, Kína északi felében fegyverek dördülnének és ha a nagyhatalmak nem állnak résen, igen könnyen véres háború ütheti fel a fejét. Japán hódilási vágya kielégíteni kívánja magát a szomszédos nagybírodalomból. Jöndök a szomszédos szovjet, melynek propagandájától még Japán is fél. Igaz, hogy a terjeszkedéssel még közelebb jut a szovjetbírodalomhoz, de ez már nem aggasztja a gazdag és rendkívül fejlődő Japánt. Amerika és Anglia nem jó szemmel nézik a keleti vetélytárs gyarmati előretörését, de mert Anglia szerencsétlenségére most Abessziniával bajlódik, nem tud kellő erővel és tekintéllyel közbelépni keleten. Talán ez is hozzájárult a párisi béketervgyorsuláshoz?

Nemzeti Egység gyűlése Endrődön

A NEP helyicsoporlja f. hó 8-án, vasárnap délelőtt választmányi gyűlést tartott, amelyen részt vett *dr. Fayl Gyula* vm. vezetőtitkár is.

Előzőleg a hölgyek részére tartottak gyűlést és kimondották a NEP-női csoportjának a megalakulását. Vezetőkké *Alapy Andornét és Orbók Józsefnét* választották meg.

A férfiak gyűlését *Timár Imre* bíró-elnök nyitotta meg s üdvözölte a nagy számban megjelent tagokat. — Ezután *dr. Fayl Gyula* központi vezetőtitkár emelkedett szólásra. — Uloisó gyűlés óta nagy politikai események zajlottak le — kezdte beszédét. Gömbös Gyula miniszterelnök Orosházán és Gyulán, midőn e két város diszpolgárságát átvette, olyan nagy hőrderejű kijelentést tett, mely nemcsak a vármegye, hanem az egész országot érdekli.

A vármegye problémáit tovább elodáznai nem lehet.

Erdőtörvény. A Nagymagyar Alföldet erdősíteni akarja a Kormány, hogy ne legyen kénytelen faszükségletét importálni kielégíteni. Ebből jut Békésvármegyének is. Erdősítés egészségügyi és gazdasági szempontból egyaránt fontos. Igaz hatásait csak később fogjuk érezni, de pillanatnyi értéke is van abban, hogy tavasztól 600.000 pengős munka indul meg ezen a téren. —

Csatornázás felszínre került problémája is Békés vármegyét érdekli a legjobban.

A **Körös szabályozásával** több millió munka indul meg. A kormány tervbe vette, hogy minél előbb megvalósítsa.

Az **uthálózat kiépítése** nemcsak munkaalkalmat teremt, hanem az egyes községek között a vérkeringést is frissíti.

A **gazdavédelmi rendelet** 80 ezer gazdat mentett meg a végpusztulástól... A Gömbös-kormány a nemzet fundamentumát a gazdáknak látja. Ha a magyar gazda talpra van állítva, az megéri és ezzel talpra áll a többi osztály is. Ezért foglalkozik a gazdatársadalom kérdéseivel állandóan.

Munkásügy... Telepítés kérdése. A telepítés kérdését a hitbizományi és bankok kezében levő földekből oldják meg, de nem úgy, mint az OFB.

Külpolitikai kérdések. Eckhard Gömböst az ország vigécének nevezi, mert állandóan ulazik városról-városra. Ha így állapítják meg az egyes vezetők szerepét, akkor Anglia vigéce a Velszi herceg.

Gömbös első utja Rómába vezetett. A római egyezmény megkötésével megakadályozta

azt, hogy a gazdák búzájukat továbbra is 6-7 pengőért vesztessék el, ehelyett a búzáért mindjárt 12-14 pengőért fizettek.

Olaszország után Lengyelországba ment és Pilsudszky marsallnál tett látogatást. — Németországba Hitlerhez, mint a bírodalom kancellárjához ment s ezáltal a kereskedelem Németország felé kimélyült.

Ma kivitelünk legnagyobb részét Németország vásárolja. —

Mindez azt mutatja, hogy az ország vezetése jó kezekben van.

A magyar nemzetnek nemcsak a létfenntartásért, hanem a szebb jövőért kell küzdeni... Ehez szükséges az összefogás, a nemzeti egység. —

A nagy figyelemmel hallgatott politikai helyzet-ismertetést élénk vita követte, melyben *Uhrin M. Vendel, Vaszkó Pál, Kovács Ferenc, Lesniczky József, Klinghammer László* és még többek vettek részt. Fayl főtitkár felvilágosító válasza után a választmány — a Kormányzat iránti bizalomtól vezelve — a helyi és kerületi szervezkedés további kiépítését határozta el. —

Délután az Ugari Kath. Kisgazdakörben *Timár Máté* elnöklése alatt a peresi, ugari és décspáskumi körök kiküldöttjei vettek részt pártértekezleten, ahol szintén Fayl Gyula főtitkár tartott nagy helyesléssel fogadott előadást. —

Az Endrődi Kereskedelmi Kör

f. hó 15-én helységében rendkívüli közgyűlést tartott. **Grósz Zoltán** előterjesztette, hogy a községben egyöntetűen indult meg a szegény iskolás gyermekek segélyező Zöldkereszt akció. Felhívta a tagok figyelmét, hogy a segélyezésből mindenki vegye ki részét tehetségéhez mérten.

Ezután elnök előterjesztette, hogy Gyomán már a nyár folyamán megindult a kereskedők körében olyan mozgalom, amely a teljes vasárnapi munkaszünetet szorgalmazza. Elnök előterjesztése alapján a közgyűlés kimondja, hogy csatlakozik ezen mozgalomhoz. Csatlakozásra felhívják és megkeresik az Ipartestület és Népszövetségi Kisgazdakör vezetőségét s együttes kérelemmel fordulnak illetékes hatóságokhoz azzal, hogy mondja ki a vasárnapi teljes munkaszünetet, melynek alapján egy kereskedő se nyisson ki vasárnapon.

Ugyancsak fontos és kiható Endrőd társadalmi életére az a mozgalom, mely a kereskedők Köre vezetőségétől indult ki s mely szorgalmazza, hogy Endrődön nemcsak egy, hanem két napon legyen hetipiac... Elnökség ezen indítványát jelenlevő kereskedők teljesen magukévá tették.

HIREK A NAGYVILÁGBÓL

Főispánunk — az endrődi földnélküliekért. Az endrődi-öregkerti lakosok azon kérésrel fordultak *vitéz dr. Ricsóy-Uhlarik Béla* főispánhoz, hogy a meginduló telepítések során a gyomai Pikó fele birtokot csereformában az állam vegye igénybe és parcellázza ki közzőtük.

Az öregkertiek kérését *Csernus Mihály* apátplebános pártólólag terjesztette fel vármegyénk főispániához, aki a következő levelet intézte Endrőd főpapiához:

„A Pikó fele gyomai birtoknak telepítési celokra való igénybevétele ügyében hozzám intézett szives soraidat vettem. *A magam részéről is nagy súlyt helyezek arra, hogy az endrődi földnélküli lakosság földhöz jusson, s éppen erre való tekintettel, a szóban forgó kérelmet a legmelegebb pártolással átadtam Darányi Kálmán földművelésügyi miniszter urnak.*”

Főispánunk rövid működési ideje alatt is már ismételen bizonyosságot tett szociális gondolkodásáról és népszerűtéről. Reméliük, hogy ez irányu munkásságát is eredmény és a megsegített magyar munkásság részéről hála és hűség kíséri.

Karácsonyfa ünnepélyt rendez december 23-án d. u. 3 órákor a polgári iskola nagyertermében az endrődi „Charitás-egyesület”. A szegény öregek, munkaképtelenek szeretetsomagot kapnak. 200 szegény iskolásgyermek cipő és ruhasegélyben részesül. —

A hála és őszinte ilsztelel érzelmeit tolmácsolják azon nemes szívű adakozók iránt, akik lehetővé tettek azt, hogy Endrőd ruhátlan gyermekeit nem fázanak, nem dideregnek, hanem hálas szívvel róhatják köszönetüket a kis Jézus oltáránál.

A szeretetlakciókra adakoztak: *Kozma Miklós belügyminiszter 150 P. dr, vitéz Uhlarik Béla főispán 350 P., Endrőd község hozzájárulása, a Szeretetasztaltársaság 75 P., A Népszövetségi Temetkezési Segélyegylet jutalékából Plebániahivatal 100 P., Csernus Mihály apátplebános külön 50 P.* — Többen használt ruhákat és természetbeni adományokat. A kiosztásnál *Harsányi László* ügyvezető elnök irányítása mellett a Női-liga tagjai fejtettek ki élénk és eredményes munkát. —

Finta Albert főjegyző nyugalmába vonul. Endrőd község érdemes főjegyzője megvalósította évek óta elhatározott szándékát: 1936 évi március 1-én megvalik állásától és nyugalmába vonul. Már évek előtti bejelentelle e szándékait a vármegye Alispánjának, de akkor *vitéz dr. Márky Barna* kérésére visszavonta ez irányu kérelmét. A nehéz közgazdasági és közigazgatási viszonyok erősen kikezdtek a hosszú munkában kifáradt főjegyző idegrendszerét, s azért most 38 éves jegyzői működés után benyújtotta nyugdíjazás iránti kérvényét, melyet Békésvármegye törvényhatósági kisgyűlése december 20-i gyűlésén fog letargyalni.

E tény fölött megilletődéssel áll Endrőd lakossága. A nép látja azt, hogy Endrőd község közintézmények létesítése, közutak építése, iskoláinak fejlesztése, villanyvilágítás bevezetése, vasúti utas megszervezése, a község nagy legelőinek szerzése és más közhasznú dolgok létesítésével a világháború óta többet és jobban fejlődött még a mostani nehéz viszonyok között is, mint korábban egy évszázadon keresztül. És tény az, hogy ebben a nagy fejlődési időszakban a község élén **Finta Albert főjegyző** állott. E nagy feladatok megvalósítása küzdelemmel, harccal járt, részint azon régi konzervatív csoport ellenében, amelyik nem szívesen vette az újításokat, mert hiszen a saját évtizedek óta tartó tehetetlenségét látta keletlenül fényben feltűnni, de küzdelmet folytatott, bár legtöbbször éppen a régi vezetőemberek b folyásolására azok ellen is, akik megérvén az idők jelét, a haladás és gyors fejlődés iramát vezették be a község közéletébe.

Megállapíthatjuk, hogy **Finta Albert** jószándéku vezetője volt a falunak, aki a község szerkezetét a haladás ujára irányította és aki annyi sok alkotás után is egy fillér adósság nélkül adia át a község vezetését hivatali utódjának.

Adjá Isten, hogy a jól megérdemelt nyugdíjat sokáig békében és boldog környezetben élvezhesse.

Személyi hírek. Székely Imre endrődi segédlelkész az egyházmegye Főpásztorja Ujkigyóásra helyezte át. Ugy a hívek, mint a szivgárdisták mélyes sajnálattal bucsúztak a kedves modoru, szeretetreméltó „Imre bácsitól”. Isten kegyelme kísérel új állomáshelyén, **Uóda Szuromi András** ujkigyósi lelkész lett, aki már is megkezdte a családok látogatását, hogy közvetlenül megismerkedhessen a hívekkel és családi viszonyikkal.

December 8-án az endrődi tanulószeregnek nagy ünnepe volt. A délutáni versenye után avatta fel **Csernus Mihály** apátplebános az ujszivgárdistákat. Körülbelül 600 elemista és polgárista vonult fel az avatásra a szt. Sziv ilszteleteré. Megható volt a gyermekek bator fogadalomtételé, s az érmek átadásakor lelkes buzgó éneklése. Sajnos kevés szülő tartotta fontosnak, hogy résztvegyen gyermeke örömeiben; az endrődi apakat úgy látszik nem érdekli Jézus Szive, amely pedig nemesak a szereiel, de minden áldás forrása is. Példaadásukból nem sok jót tanulnak gyermekeik. Nagy számmal vonultak fel a külterületi iskolák is, több mint 300 jelölt vette fel a szt. Sziv érmei.

A szép templomi szertartás után a polgárista gárdisták rendeztek jól sikerült ünnepélyt.

Tizennégy bácskai községnek adott államsegélyt a belügyminiszter, hogy közutakat furjanak. Ezekben a községekben ugyanis megállapították, hogy a gyakran előforduló járványok oka a rossz ivóvíz. Hét községben már meg is kezdték a munkát.

Hetenként 1.6 millió mázsa búzát exportál Kanada. Hivatalos jelentések szerint Kanada most több mint 1.6 millió mázsa búzát visz ki hetenként. Ha ezt a kiviteli arányt sikerülne még egyideig fentartani, akkor a mostani terméséved végéig Kanada óriási búza-készlete a rendes színvonalra süllyed, ami a búza világpiacot az egyik legsúlyosabb árnyomasztó tényezőtlől szabadítja meg.

Varrótű ment a fejébe Dunaföldváról **Móro Jánosné**nek. Az asszony előzetesen varrogatott, majd szokásához híven a varrótűt a fejkendőjébe tűzte. Később vizert ment és a vizet felt kannát a fején vitte haza. Mikor a kannát a fejére emelte, a fejkendőben levő tű benyomódott a csonton keresztül az agyába. Az asszonyt súlyos állapotban szállították a szekszárdi kórházba, ahol nyomban megoperálták. Állapota életveszélyes.

Önmagán követett el tiltott mütétet. Nagyléta községben **Varga Gyuláné** 25 éves fiatal asszony tiltott mütélet hajtott végre önmagán. Az asszony vérmérgezést kapott. Bevitték a Debreceni klinikára, azonban már nem segíthettek rajta, az asszony rettenetes kínok között meghalt. A vizsgálat megindult.

Istentiszteleti havirend.

Hitbuzgalmi egyesületek havi ajtatoságának és összejövételének időpontja: **szent Ferenc III. rendje** dec. 22-én d. u. fél 4, **Oltáregyesület** dec. 29-én d. u. fél 4, **Leányegyesület** január 2-án d. u. fél 5, **Jézus Szive Szövetség** január 4-én d. u. háromnegyed 11, az **Eucharisztikus Férfi-liga** január 4-én d. u. fél 5 óra.

A Női-liga évi közgyűlését december 30-án d. u. 4 órákor tartja a polgári iskolában.

Ugyanekkor tartja d. u. 5 órákor választmányi gyűlést a Vöröskeresztfőlk választmánya is a polgári iskolában.

Külterületi szentmisék időrendje: **December 22-én** az öregkerti-, **dec. 26-án** a csejti-, **január 12-én** az öregkerti-, **január 19-én** a varjasi és tanítófdi iskolákban mutatunk be szentmisét.

Halálra égett egy kis fiú. **Jakab József** öt éves szentai fiú a tűzhely körül forgolódott. A tűzhelyről kicsapó láng bekapott a gyermek ruhájába, a kis fiú kirohant az udvarra s bár szülei rögtön segítségére siettek, mégis halálra égett. Apja is súlyosan összeégelte magát.

Letartóztatták tiltott mütét miatt **Keck József**ne szombathelyi asszonyt, aki beismerte, hogy két tiltott mütélet hajtott végre. Mind a két asszony súlyos belegen fekszik a szombathelyi hábaképzőben. *Ellentük is megindult az eljárás.*

Rozsdás szegtől halál. **Varga Pál** bálmonostori gazdálkodó nemrégben rozsdás szegbe lépett. A seb elmérgesedett s amiall a gazdálkodót kórházba vitték. Megállapították, hogy tetanuszmérgezést kapott és állapota reménytelen. Haza szállapították lakására, ahol rövid szenvedés után meghalt.

Esküvői menet elefántháton. A bristoli állatkert igazgatója **Mr. Alan Courthoys** most házasodott meg s az esküvőre nem kocsin ment, hanem elefántháton. A bristoli állatkert elefántja, az igazgató kedvence nagy örömmel cipelte a hátán az anyakönyvvezető elé a vőlegényt, a menyasszonyt, a két nyoszolyólányt s a két vőfélyt.

Törpe menyasszony — óriás vőlegény. Furcsa esküvő volt **Miamiban**, az amerikai millárdosok kedvence fürdőhelyén. A menyasszony és a vőlegény, mindkettő az amerikai arisztovilág kedvencei, csak éppen két végletben dolgoznak: a hölgy ugyanis törpe és egész testmagassága helenöt centiméter, míg férje két méternél magasabb óriás. Az esküvő maga is határos „szám” volt: a gyűrűcserénél a menyasszonynak létrára kellett állnia.

T e r e f e r e

Mirhói: Adjon Isten jóreggelt bajtársak. Mire végzik?

Gyomavégi: Neked is testvér. Diskurálunk egyről másról. Éppen azon neveltünk, hogy István bátyánk hogy megjárta a Hunyut tanító urral.

Mirhói: Mondják már, engem közelebből is érdekel, minthogy a tanító ur az én Pistámat is fejeli alulfelül.

Gyomavégi: Nem erről van szó. Azt mesélte el István bátyánk, hogy családi látogatáson volt náluk a tanító ur, azt oda ült egy karszékre az ingaóra alá. Amikor mindent kikérdezett és elmondta, hogy a Gyurka gyerek hogyan viselkedik az iskolában, elköszönt és haladt tovább. De nem mehetett még kétszáz lépésnyire se, amikor az óra vasingója leszakadt. Hát erre a Gyuri csak felkiált, hogy no ugye édesapám, mindig mondtam, hogy késik a mi óránk!

Mirhói: Ugy látszik, jót kíván a kölök a tanítójának. Én másképp jártam meg az én jóskámmal. Szörnyen mohó a tanulásban. Már majdnem annyit tud, mint a tanítója. Kérdezte is tőle a Tisztelendő ur, hogy „te jóska, kitől örökölted ezt a rettenetes tudásszomjadat?” A jelenlevő Orbók igazgató ur csendesen csak annyit mondott, hogy „a tudást az anyjától, a szomját az apjától. Igaz-e jóska?” S a beste kölyke nem azt mondta, hogy biz az ugy igaz! Még a körbe se mentem már két hét óta, ugy resteltem az esélet.

Kuriai: Nines azon mit restelni való. Tudja azt mindenki, hogy a csárdamécesst te is szívesebben nézed, mint az istállólámpát! — Én csak azt mondom, hogy jobban pirulhattak azok, akiket a múlt vasárnapi szentbeszédben megسيمogatott az Apátur.

Peresi: Kikről volt szó?

Kuriai: Hát azokról, akik mindig szájalnak, hogy így, meg úgy szeretik a szegény népet és most, amikor a község, meg az egyház, no meg a jószándéku emberek összeadták garasokat, hogy a szegény iskolások ne koplaljanak, s a beteg, tehetetlen öregek egy kis segítséget kapjanak, becsukták a ház ajtaját, vagy még tán jobban a bugyellárisukat és kamrájukat, azt megtagadták a szegénygyámolítást.

Ugari: Ezek se rosszabbak, mint azok, akik 60—80—100 hold földön termelnek, azt pár kiló búzával szurták ki a szegények éhségtől kopogó szemét.

Csejti: No de abban igazuk van, hogy lustaságra nem szabad nevelni az embereket. Azért van annyi baj a munkásnéppel, mert évek óta semmiért, bocánatadások: köpködésért kapott napi egy pengőt, meg még többet, most aztán, amikor volna munkaalkalom, de meg kellene fogni alaposan az ársó, meg a csákány végét, nem vállalják, hanem ott hagyják a munkát.

Zugi: Iszen vannak ilyenek is. De a legtöbb még sem ilyen. Másrészt nem a munkásokról van szó. — Az a szegény iskolásgyerek az apja bűnéért koplaljon, szenvedjen? Ezek kapják a tejet, meg az ebédet. Csak a tehetetlen, munkára alkalmatlan öregek és tüdőbeteg kapnak segítyt. Már pedig, aki ezeket nem szánja és nem gondol arra, hogy valamikor talán vagy ő, vagy valamelyik unokája kerülhet erre a sorra, az nem becsületes pápista ember.

Községközi: Az új főjegyzőnk most jött ide. Ő tehát nem oku semmi bajnak, nélkülözésnek. De nem tudja elnézni, hogy a faluban a szentünnepek alatt egy házban is sirjanak és szenvedjenek az éhségtől. Együtt dolgoznak az öregpappal, meg a tanítósággal. Szép tőlük, hogy nemcsak akkor ölelik meg a szegény embert, amikor szavazni kell, hanem ilyenkor is megemlékeznek róluk. Most megtanulhatja a nép, hogy kik vannak jószívvvel hozzájuk és kik azok, akik csak kihasználni szeretik őket.

Zugi: Ugyan ne mesélj ilyet. Majd összeszedja őket érte.

Községközi: Azt sem bánják azok. Látom én a dolgot. Magyar fajtájukat látják, hittestvérüket nézik a szegény emberben, nem várnak köszönetet senkitől, csak akinek a nevében adják: Jézustól.

Paskumi: Akik meg nem adnak, vagy csak semmiséget, azokat ki kellene telepíteni valahová a Hortobágyra a pusztaságba. Ott élhetnének maguknak.

Zugi: Ugy látom, te is úgy szeretnél velük tenni, mint az egyszerű ember az anyósa családjával.

Mirhói: Mondja már bátyám, ne csak rajtam ne vessenek.

Zugi: Hát beállított István gazda a Plebános urhoz, hogy harmadszor is megnősül. De iszen még csak két hónapja halt meg az asszony? vetette ellene a főpad. Igaz-igaz, de a két asszonytól a hat gyerekből csak egy fiú él, az pedig nem tud mosni, takarítani reám. Így hát szükség van asszonyra. Hát aztán kit választott? kérdi a Plebános. A feleségem kisebbik hugát, mondta István bá. De hiszen az első két asszony is testvér volt, hát idegen családból nem talál kigyelmed életpárt? Meg ost úgy tudom, hogy mind a kettővel nagyon rossz viszonyban élt! Házzen igaz, Főtisztelendő uram, de most itt az alkalom, hogy kipusztítsam ezt az egész csunya familiát. Hát így szeretnél banni te is a köszívűekkel. Ne bántsá fiam, az Urjsten lát mindent és nem felejt.

Mirhói: Igaza van bátyám. Ha jószívvvel nem adnak, tartják meg maguknak mint mondják: koporsószögere.

Csejti: Menjünk már a templomba, mert másként nem tudjuk végetvetni a vitának. Boldog ünnepeket édesmindnyájunknak adjon a kis Jézus.

(El.)

A z i n k v i z i c i ó

Nemrégiben néhány protestáns ismerősöm — az inkvizíció „borzalmainak” felhánytorgatásával kemény támadásban részesítette egyházunkat.

Mivel az emberek nagy tömege vagy céltudatosan katolikussalles iratokból vagy a ponyva irodalom silány füzetéből hallott az inkvizícióról, szükségesnek tartom — a történeti hűség és tárgyilagosság megőrzése mellett röviden ismertetni ezt a középkori bírósági eljárást.

Nemcsak a katolikus egyház, de a különféle felekezetek még ma is szigorúan őrködnek afelől, hogy tanításukban azonosság és egység legyen.

A katolikus egyház órázte e kötelességét azért, mert szent Pétertől kezdve a mai napig Krisztus örökérvényű tanainak egyetlen le-tétományesének tartotta magát, de mini „szuverén társulatnak joga is volt hozzá, hogy a keresztény hívek között a ker. tan tisztasága fölött őrködjék, a vallási egység és egyházfegyelem felforgatóinak üzelmeit teleplezze, s a megtévesztetteket a félrevezetéstől óvja.”

Ha nem volna és nem működne az állami bíróság, kérdem, milyen eszközökkel akadályozná meg az államhatalom a törvénysértéseket, visszaéléseket, felforgató és lázító cselekményeket?

Az egyház kormányzati jogkörének is segítő támasza az egyházi bíróság volt, mely vizsgálat alá vette (inkvizíció) a felmerült panaszokat, s azokat a hit egysége és tisztaságának megőrzése érdekében elintézni iparkodott.

A későbbi századokban, amidőn a hitellenes lázadások a kereszténység alapelvein felépült államok békéje és a társadalmi rend felforgatására is irányult, a büntetés kiszabását — az akkori közfelfogás és jogi berendezkedés keretei között — az állam szerve mondotta ki és hajtotta végre. A pápák és zsinatok ismétellen tiltakoztak a súlyos testi fenyítések és máglyahalál ellen.

A szigorúbb rendszabályokat az államhatalom az albiak és katarok közveszélyes fellépése után kezdte alkalmazni.

A 13 században föllépő eretnekek olyan elveket valloáltak, amelyek nemcsak az egyház létét fenyegették, hanem magát az államhatalom alapjait is aláásták. Ha az eretnekek győzedelmeskedtek volna, ugy általános fölfordulás, mérhetetlen bajok, a pogányságba való visszaesés lett volna annak következménye. Nem elszórtan, de nagy tömegben léptek föl. A városokat földülták, a templomokat kifosztották, a nőket megbecstelenítették, a szent ostayt meggyalázták, gyilkoltak és gyujtogattak. Ugyanugy viselkedtek, mint a mi kommunistáink. Az egyház számtalan kísérletet tett a

békés megegyezésre, de mind hiába. Az eretnekek a közéjük küldött egyházi megbízottat rendszerint legyilkolták. Az akkori keresztény állam és társadalom a legkomolyabb veszedelemben forgott. Ezek ellen védekezni kellett egyház és állammal egyaránt. Kemény küzdelmek és valóságos csatákkal is csak 20 évi harc után sikerült őket politikailag megtörni, de titokban megtartották továbbra is szervezeteiket és ezután is egyház és állam ellen do goztak. Egyrészt, hogy a verengések ha lehet ne ismétlődjenek, másrészt, hogy felforgató és anarkista irányú tévtan végleg megszűnjön, állították föl elriasztó célzattal az egyházi inkvizíciót. Minden plébánia területén egy három négy tagból álló bizottság, az ugynevezett hitnyomozó bizottság működött, amely bizottság kinyomozta az eretnekeket és maga elé idézte. A bizottságnak tagjait a püspök nevezte ki. Egy pap és két-három jó hírnevű világi emberből állott. Az inkvizíció a maga elé idézett eretneket szép szóval, rábeszéléssel, fölvilágosítással igyekezett tevedéséről meggyőzni. Ezek az inkvizíciós tárgyalások hasonlítottak a mai járásbírói, vagy törvényszéki tárgyalásainkhoz; Ott is tanukat hallgattak ki és bűnsőnek csak akkor mondták ki, ha az keisegbe vonhatatlanul be is bizonyult. Büntetésként alkalmazták a kiközösítéssel való megfenyegetést, kötelező jöcselekedetet, böjtölést, alamizsnáskodást, bucsujárást. Pénzbüntetést nem alkalmaztak. Erősebb büntetés már a kiközösítés és megszegyenítés (megkülönböztető ruha.) A makacs, visszacsó, lázadást szító eretnekeket büntetés végett átadták a világi hatóságnak. A világi törvények vagy on eikobzással, börtönnel, sőt súlyos esetekben máglyán való elégetéssel büntették az ilyeneket. Ezek azonban mind már oly nagy és veszedelmes bűnösök, hogy azokat a mai fejlettebb érzésű társadalom is halállal, kivégzéssel sújtaná. Végül még annyit, hogy a megatalkodott, súlyos bűnösekkel terhelt eretnekek halálbüntetését — a római jog értelmében II. Frigyes császár rendelte el és ő is hajtotta végre először a felsőitáliei Valdiakon 1224-ben.

Ezzel röviden el is mondtunk mindent, amit az egyházi inkvizícióról el kellett mondani, hogy annak célját, rendeltetését és ténykedését megértsük. Mint látjuk, az egyházi inkvizíció nem alkalmazott olyan fegyvereket, amelyek igazolják a rosszakaratulag terjesztett híreket és ha figyelembe vesszük, hogy a XIII. században egész más fenyítő eszközöket használtak, mint ma, ha beleéljük magunkat az akkori idők szokásaiba, ugy kétségtelenül bizonyosodnak elöttünk, hogy az egyházi inkvizíció az egyház, állam és társadalmi rend biztonságát szolgálta.

Jövő számunkban beszélni fogunk a spanyol inkvizícióról.

Lilián levele

A büszke hadigőzös kényelmes kabinjában mikor álomra hajlotta fejét, újra átélte, átszenvedte a kegyetlen valóság álomképét. — Álmiában megegyeszer érezte az anyának, a büszke szép mamának ölelését, csókját — aztán ropogva törték be az ajtót. Az üvöltő, ordító, kínai csőcselék berontott a szobába.

Egy nagy kopasz fejű sárga ember nekirohant a mamának, széles pengéjű kard volta kezében, szemel üvegesen csillogtak, mint a lelőtt tigris.

A csunya sárga ember felémelte a kardot és a mama felé dőlt vele. A mama megboltolt és leesett a földre, ráborult a kis Lilián szőke fejére és csókolla nagyon erősen, aztán sós, piros vér jött a mama ajkai közül.

A nagy sárga ember felrattolta a földről Liliánt és megrugta a mamát, a kis Lilián pedig kezével az arcába ütött a sárga embernek, bátran, pedig úgy dobogott a szíve, de a papa mindig azt mondta, hogy bátornak kell lenni egy fehér missnek.

A kínai ember nagyon megdörzölte a kis Liliánt, még most is érezte törekeny, finom kis lesle a durva szorítást, a sok kínai ember pedig a lándzsákkal szurt felé — és a ... mama — a mama már nem mozdult ott a földön. A kínai ember erősen a kis Lilián arcába csapott.

Lilián csak egy pillanatra látott még ... Akinaiak háta mögött meglátott egy fehér vászonsisakos fehér tisztet és sok matróz katonát, aztán mintha nagyon erősen ropogva, doboltak volna, sok száz kalona dobbal.

A kis Lilián egy szép gőzösön ébredt föl nehéz álmából. A szunyoghálós fehér ágyacskája körül ott álltak a papa barátai és a mama szép unokabátyja, akiknek már három aranyász van a kabátján, akiknek a fehér sisakját látta utoljára Lilián, ott a kínaiak sárga koponyái fölött elővillanni.

Csak a papa és a mama nem volt itt, őket nem látta sehhol — meg a kedves jó Afgát, a nagy bengálit, aki úgy szerette a kis Liliánt.

— Hol van a papa, hol a mamám? — sir.

— Ó messze van Lilián! De onnan is gondol tereád kicsikém, ő már elutazott — válaszolt nagybácsi, a kapitány — és a kis Lilián látta, hogy félre fordul és gyorsan igazít valamit a kabin ablak sárgaréz csavarján és a többiek is mind félrefordulnak, rakosgatnak va-

lamit a kabinban és az öreg főorvos bácsi pedig erősen dörögött az orrát, hogy már fájhat is neki, mert egész vörös már az arca és könnyes lett a szeme.

— Hová ment a mama és a papám — kérdezte újra Lilián — hová utaztak? Szeretnék írni nekik, ugy-e ott nincsenek rossz sárga emberek?

— Messze mentek innen, nagyon messze, Lilián! Ott nincsenek rossz emberek, ott nincsenek gyilkos sárgabőrű vadállatok és mi is mind oda utazhatunk majd egyszer, ha a Mindenható úgy rendel — válaszolt a mama rokona.

A kis Lilián nem várta tovább, levélpapírt keresett a kabinban. Nem talált a fiokokban. Végig ment a fedélzeten a nagy ágyuk, csónakok között, egészen a bácsi szobáig.

A többi tiszték is ott voltak a bácsi szalonjában.

— Levelet akarok írni a mamának, bácsi. Adjon levélpapírt a mama kék papírjaiból.

A kapitány felkelt és a fiokból elővette az ismert levéldobozt és Lilián kezébe adta, odaadta jegyzőkönyvéből az aranyvégű föltöltőt is.

— Irj gyermekem — talán elérkezik a leveled oda, ahol a mama van ...

A kis leány leült a szalon egyik asztala mellé és lassan írni kezdett.

„Kedves mamám! Miért mentél már el, miért nem vittél magaddal engem is ... mit csinál a papa és Afga ... szeress engem, én nagyon szeretlek, a bácsi is szeret és én nagyon boldog volnék, ha látnálak. Lilián.“

A címet nem írta rá ...

— Most jöjjenek önök uraim és te is bácsi, adjuk a postára.

A tiszték összenéztek.

— Menjünk, Lilián, adjuk a postára ...

— Ó a mama rögtön fog írni, ő szeret írni és a múlt évben mikor Muikaporeban voltunk és a mama Madrasban, minden nap jött levél tőle. A mama holnap már írni fog, de hát hol a levélszekrény bácsi, ahová a levelet dobjam.

— Igen, a mama írni fog kis Lilián, holnap már itt is lesz a levele ... itt az Océán közepén ... onnan a ... tulsó világról — felel szomorúan a kapitány — csak te várd bizalommal, Lilián!

Fölmentek a fedélzetre. A bácsi karjaira vette a kis Liliánt, aki görcsösen fogta a megírt levelet és vitte föl a parancsnoki hidra.

Az iránytű jobboldalán erős páncélvéres gyorsüzelő ágyu állott harcra készen, fényes fe-

kele csöve hosszan kinyul a sötétkék víz felé, mellette szürke acél ládika lövegekkel megrakva, a fedele csak félig volt lecsukva.

— Ó bácsi ... itt a levélszekrény ... ide bedobom a levelet.

A kis Lilián megcsókolta a levelet és lassan lecsuszta a lövegek közé.

— Mikor viszik el a levelet? — kérdezte a kapitányt.

— Éjjel, Lilián, mikor te alszol, jön egy nagy gőzös és az elviszi a levelet és reggelre vissza is hozza a választ az édes mamától.

— Ugy, akkor várni fogom reggel a választ, jó éjszakát, bácsi. Kérem, ha jön a mama levele, vegye át és adja ide reggel, ha fölébredek.

— Igen, igen, kis Lilián, meglesz a válasz csak te nyugodj békén, szegény gyermek.

A kis Lilián nyugovóra tért, csendesen aludt fehér, szunyoghálós ágyacskájában és álmódott szépet, kedveset, először a rémnapok óta.

Fent a parancsnoki hid pánccélkülszékében két tiszt virraszt ébren álmodozva, Saymor kapitány, a kuzin és Hardy a hadnagy.

A két tiszt merően nézi a hold ezüsfényében tündöklő Océán smaragd zöld hullámai, melyek lágyan gördülve ringnak a hajó acélbordái felé, mintha üdvözölnének, ölelnének, csókolnának valakit.

A gyorságyu talapzatához erősített föltöltőárára esett te-

kinleltük. A félig kinyitott fedél alatt ott csillogott, fénylött Lilián levele.

A kis levél, mintha mágikus erő sugározna sorai közül, színte vonzotta, csalogatta a két tengerészt közelebb, mindig közelebb a föltöltőárához.

A két erős katonát elhagyta a bátorság, szemük egy pillanatra mintha elhomályosult volna. Egymásra néztek, aztán a parancsnok, a büszke hadihajó kapitánya, a korlátlan ur ... lopva, mint egy megrémült bűnös nézett végig halója fölött és reszelő kézzel kivette a levelet.

Tanácstalanul néztek egymásra.

Hát a válasz? Hol a válasz? — susogták csendesen a kapitány ajkai.

De Hardy hadnagy szemel boldog elégedettséggel ragyogtak föl.

Ő gondolt már erre! Már itt is van a levél és a kis Lilián reggel ... boldogan fogja olvasni a mama válaszát, igen ... a mamáéit, onnan a tulsó világból, ahol nincs gonosz, sárga ember, itt az Océán végtelen térségei fölött.

Reggel a kis Lilián maga vette ki a levelet.

— Légy mindig jó, Lilián, a mama nagyon szeret — olvasta hangosan a kis leány.

A tiszték szemében könny ragyogott ... A parancsnok és a hadnagy feje fölött mintha fehér fény suhant volna végig ...

F. L.

Endrőd község 1936. évi viriliseinek

névsorát a következőkben közölhetjük:

Rendes tagok:

1. özv. Czihat Károlyné Turkeve	P.	1290.16
2. Dr. Ádám Ferenc Mezőtur	"	1188.42 *
3. özv. Szatmári Andrásné Mezőtur	"	1128.92
4. Csernus Mihály Endrőd	"	1043.08 *
5. Dr. Ugrin Nándor Endrőd	"	802.08 *
6. Hanyecz Vince Endrőd	"	779.19
7. Alapy Andor Endrőd	"	739.04 *
8. Varju Fülöp Endrőd	"	735.46
9. Ugrin István Gyoma	"	649.10 *
10. Dr. Ugrin László Gyula	"	631.36 *
11. Dr. Kovács Péter Gyoma	"	623.74 *
12. Uhrin M. Imre Pestszenterzsébet	"	612.49
13. Bácskai István Endrőd	"	573.52
14. Kalmár Imre Endrőd	"	546.30
15. Kovács Mátyás Endrőd	"	539.48 *
16. Iványi Imre Endrőd	"	534.82
17. Ugrin Sándor Endrőd	"	534.29
18. Kalmár Bálint Endrőd	"	528.52
19. Kalmár Károly Endrőd	"	521.17
20. Varju József Endrőd	"	500.08

Póttagok:

1. Uhrin Vendel Endrőd	P.	477.48
2. Kalmár Vince Endrőd	"	456.56
3. Szabó Elek Endrőd	"	456.06
4. Ugrin Benő Endrőd	"	438.12

Az idegenben lakó virilisek jogaik gyakorlásával az alább felsorolt endrődi lakosokat bízták meg: Özv. Czihat Károlyné, — Ambrózi Mihály gazdálkodót, özv. Szatmári Andrásné Vaszkó Pál volt törvénybíró, dr. Ugrin László főjegyző — Ugrin Benő gazdálkodót, Uhrin M. Imre — Dinya Vilmos szabómestert, Dr. Ádám Ferenc mezőturi ügyvéd és Ugrin István gyomai községi mérnök nem adtak megbízást senkinek.

Zöldkereszt Akció Endrődön

A gyermek lelke

forog veszélyben az erkölcsiében meglazult házasetel bűnös környezetében — mondotta megnyitó beszédében a Katolikus Akció csabai egyházmegyei tanácsi gyűlésén a csonkanagyváradai egyházmegye főpásztora: *dr. Lindenberger János* apostoli kormányzó.

Valóban a házatársak örökös civakodása, vallástalan élete, durva beszéde, káromkodása mellett hogyan is fejlődjön az ártatlan gyermeki lélek?

Az iskola nevelő hatása, a hitoktatás felvilágosítása, a templomi szentbeszéd tanulságai erős nyomot hagynak ugyan az ifjú lelkében, de mit ér mindez, amikor a szülők nem ápolják gondosan az elvetett magot, sőt csirájában elfojtják fejlődő eszményi gondolkodását és érzületét a gyermeknek.

December 8-án 350 gyermek járult Krisztus oltárához és tett fogadalmat arra, hogy a szivgárdában hűséges testőre lesz az Oltárszentségben jelenlevő Krisztusnak és a felnőttek között is aposzolkodik a Szentszív ügyéért és a lelkek javáért.

Kedves Szülők! Az okos szeretet és felelősség szemüvegén nézzétek a tüzeslelkű ifjú hadsereg nekibuzdulását és munkára készségét. Ne gátoljátok apostoli munkásságukban, ne okozzatok nehézséget nekik kemény és konok elutasításokkal, ne lopjátok ki szívékből a gyermekeket szerető és megáldó Isteni Mesterhez való vonzódásukat és hűséget ígérő szeretetüket.

Panaszkodtok, hogy ma már alig van jó gyermek. Az élet azt mutatja, hogy a bölcsen nevelő és lélekkel dolgozó szülők gyermekei a jó példát követik és nemcsak Istent félik, de megbecsülik gondviselő szüleiket is!

Endrőd krisztusi szeretettel gondolkodó, áldozatos rétege adományaival lehetővé tette azt, hogy a falu minden didergő és éhező gyermeke ruhát és hónapokon át meleg ételt kapjon.

Ez a testvéri megnyilatkozás nemcsak azért történt, hogy kenyeret kapjon az éhező gyermek, hanem *elsősorban azért, hogy a segítés hála és szeretetre indítsa a gyermeket a minden jónak adója: Isten iránt.*

Viszonzásul ennek a lélek nemestítés ápolását kérjük és várjuk a szülőktől is!

Hogyan is folyik az ebédeltetés.

A szomorú gazdasági helyzet nemcsak a felnőtt lakosságra, hanem az iskolás gyermekekre is rányomta a nyomor félreismerhetetlen bélyegét. Az iskolákban nagy számmal vannak sápadt, vézna, becseltarcú gyermekek, akik a hiányos táplálkozás miatt testileg fejletlenek. Természetes dolog, hogy a testileg fejletlen éhező tanuló szellemileg sem képes tanulólársaival lépést tartani s önkéntelen figyelmenlenségével a tanítás eredményességét károsan befolyásolja.

A „Központi Segélyező Intéző Bizottság” gyökerében akarja orvosolni a nagy nemzeti veszedelmel s megállítására a *Bellügyminiszter úr, az egyház, a község és az adakozók támogatásával megindította a „Zöld kereszt gyermek ebédeltetési akciót.” Endrődön négy helyen főznek a szegény iskolásgyermekeknek: a bellerületen az Egységes Munkás Otthonban, ahol a konyha felügyelői tisztel *Baranyai Istváné, Takarékpénztári igazgató neje* látja el. Ezen a konyhán 127. gyermek ebédel. E nagy munkában a Női Liga tagjai segítenek. A második konyha a *kocsorhegyi iskolában* van, ahol 31 gyermek ebédel. A konyhaparancsnok itt *Fehérvári Ferenc tanító, aki* — bár nem tartozik a gyöngéd nemhez — nagysikerrel érvényesíti Szibériából hozott főzési tudományát. A harmadik számú konyha a *nagylapos-újtelepi iskola* 31 tanulójának készíti izletes ebédet. Ennek vezetője *Tilkóry Jessy* nagy szeretettel végzi fáradságos munkáját. Helyettese: *Dinya Regina* tanítónő. Az öregszőlőiek sem panaszkodhatnak. A bizottság a *negyedik számú konyhát* a kápolnás iskolában állította fel 67 gyermek részére. A vezető ill *Diénes Izráné* tanítónő.*

A változatos, izletes és tápláló étrend, amely a — gyermekek nagy része elől szoktalan főzelékfélékből állkülönösen bevált. A felnőtt és pirododni kezdő gyermekarcok és a mindennap szaporodó „duplaporciosok” ékesen bizonyítják az étetek izletes voltát és az akció sikerét.

O.

Adományok a Zöldkereszt akció javára.

A helybeli papság, tisztviselők, nyugdíjasok, tanári és tanítói testület tagjai a megindított Zöldkereszt akcióhoz havonkénti fizetéssel folyó évi időtartamra a következő pénzbeni segéllyel járultak hozzá: *Csernus Mihály* apátplébános 100 P., *Timár Gyula* kondorosanyai helyi lelkész 40 P., *Főiföldy Béla*, *Kiss László* és *Szuromy András* káplánok 16—16 P., *Polg. isk. tanári testület: Walthier György* igazgató 32 P., tanárok: *Özv. dr. Maáczné Truszka Irén* 31 20, *Csókási Béla* 23 20, *vitéz Borsfay Géza* és *Siefán Béla* 17 60—17 60, tanítók: *Orbók József* igazgató 37 20, *Orbók Józsefné*, *Vörös Ferencné* 37 20—37 20, *Bencze Józsefné*, *Vörös Julia*, *Fehérvári Ferenc* 29 76—29 76, *Palotai Ferenc*, *Lesniczky József* 27 84—27 84, *Bencze József*, *Brichse Ernő*, *Lesniczky Józsefné*, *Sárhegyiné Szébeny Anna*, *Tóth Józsefné* 25 92—25 92, *Hunya Lajos*, *Klinghammer László*, *Klinghammer Lászlóné*, *Kovács Mátyás* 25 20, *vitéz Farkas Lászlóné*, *Hornok Piroška*, *Tóth József*, *Hunya Irma*, *Diénes Izra* 22 56—22 56, *Diénes Izráné*, *Gabriel Irma* 21 12—21 12, *Paróczay Gergely* 20 15, *Kalmár Ákos*, *vitéz Mikolczi Gábor*, *Varga Ferenc*, *Varga Ferencné* 16—16, *Szabó Elek* 11 20 és *dr. Hanyeczné Finta Jolán* 9 P 60 fillérrel. Összesen 1056 P 32 fillért tesz ki.

Pénzbeni segélyt adtak még: *Öregszőlői Hangya* 30 P., *Endrőd-Gyomai Takarékpénztár* 25 P., *Varju József* gazdálkodó 28 P 25 f., *Hirschl Mihály* és *Spielberger József* kereskedők 15—15 P., *Alapy Andor* gyógyszerész 10 P., *Kalmár Imre* 4 P., *Varju Imre* 3P 48 f., *Bencze Sándor* 3 P.

Béérkezett természetbeni adományok: *Endrőd község* 75 mázsa buza, *Timár János* 22 kg. kel., 33 kg. répa, 15 kg. petrezselyem, *Szabó Imre* 25 kg. kel., 15 káposzta, 20 kg. kalarábé, 20 kg. petrezselyem, *Timár Mihály* fiai 45 kg. hagyma, 96 kg. kalarábé, 155 kg. répa és 20 kg. petrezselyem, *Czmarkó Matyásné* 20 kg. hagyma, 100 kg. kalarábé, 20 kg. répa, *Hunya A. István* 4 kg. füstölt szalonna és 50 kg. buza, *Ujházy Miklós* 1 kg. zsir és 10 kg. buza, *Juhos Márton* 29 kg. buza, *Brachma István* 14 kg. buza, *Timár Imre* 22 kg. buza, *Varju Pál* 30 kg. buza, *Hanyecz István* 22 kg. buza,

A Központi Segélyezési Bizottság

Megkezdte működését.

—A Karilász állandó hivatalos helyisége a Községháza 7. számú szobájában van.

Célja: a szerény, rosszul táplált iskolás gyermekek naponta ebéddel és reggelivel (lejjel) ellátása, valamint az elaggott munkaképtelenek és tüdőbetegek segélyezése.

Nem tartozik azonban hatáskörébe a munkanélküliek segélyezése, mert munkaalkalmak teremtése a hatóságok feladata.

A Bizottság ezáltal is kéri a lakosságot, hogy *mindenki tehetségéhez képest járuljon hozzá adományával, elesett testvéreink megsegítéséhez.*

Az adományozás módjai:

1.) *Egyszeri adományozás.* Egy évre szóló adomány-megváltás.

2.) *Havi megváltás,* bizonyos pénzösszeg, illetve természetbeni adományozás.

3.) *Egy-egy gyermeknek napi ebédeltetése* — a Bizottság által nyilvántartott gyermekek közül.

Bármelyik adományozási módot választjuk is, a cél érdekében legyünk tekintettel arra, hogy vagyoni helyzetünknek megfelelő adományi adjunk. (A gazdák holdaként 2 kg. búzát.) Ez 50 holdas gazdánál 100 kg. búza, pénzben 16—17 P.

A fixfizetésű tisztviselők is fizetésüknek 2 százalékát adják a téli hónapokban és 1 százalékát a többi hónapokban. Ez 1—1 tanfőnál 16—30 P. között változik fizetési fokozata szerint. A papság is a nagyobb kutes szerint adózik.

Hogy célunkat — szerencsétlen, éhező testvéreinket megmenyhessük — mindenki olyan arányú adományt juttasson a Bizottság rendelkezésére.

Segély iránti kérelmeket a felderítőkhöz kell eljuttatni. Teljesen felesleges akár az előjárásgot, akár a bizottság tagjait zaklatni, mert a bizottság nem keresheti fel helyszínén a segélyre szorulókat s a bizottság a segélyezést csak a felderítés és elbírálás után fogja eszközölni.

Varga Máté, Hornok András, Dinya Imre, Iványi Miklós, Tóth Ignáczné 10—10 kg. buza, Giricz Imre 12 kg. buza, Tóth Máténé 11 kg. buza, Róza Károly 9 kg. buza, Pintér Bálint 21 kg. buza, Farkas Lajos 11 kg. buza, Farkas Andrásné 10 kg. és Mészáros Vince 10 kg. főzöliszt. Özv. Szathmáry Andrásné 50 kg. burgonya, Vaszkó Mihály 2 pár gyermekcipő...

A további béérkezett pénzsegélyeket és természetbeni adományokat legközelebbi számunkban folytatjuk...

Közgazdaság

A torma termesztés

A torma évelő növény, amely sok helyen vadon, vagy elvadulva lenyészik. Termesztésére az enyhe fekvésű sík vastag termőrétegű homokosagyag, agyagoshomok és televénydús márga talajok a legmegfelelőbbek. A telepítésnél az első lennivaló a talajmunkálása. Ősszel a területre 250—300 mázsa jó szalmás istállótrágyát hintünk szét. kal. holdanként és a talajt 50—70 cm. mélyen megforgatjuk. Forgatásközben minden nem oda való gyomot eserebogár pajorokat stb. gondosan elávolítunk. Szárazabb vidéken az őszi telepítés ajánlatosabb, míg nedvesebben a tavaszi. (márc.—ápr.) A művelés lehet egyéves, vagy többéves.

1. Az egyéves művelésnél a telepítéshez 30—40 cm. talpgyökereket kell beszerezni. Ezeket a gyökérdugványokat a fenti módon elkészített földbe 80 cm. sor és 40—50 cm. távolságra ültetjük el. Ott, ahol a talaj száraz, a sfkművelést alkalmazzuk. A torma dugványokat, lent és fent 2—3 cm. kihagyva, durva zsákdarabbal végig dörzsöljük, hogy a mellékgyökerek és szemölcsök lekerüljenek róla. Ezután ültetőfával elduggaljuk 45-fokos szög alatt a tormaszálakat s ha tavasszal telepítünk, alaposan be is öntözzük. Tavasszal megindul a levélfejlődés s ha a sorok már jól láthatók, megkezdjük az elsőkapálást. Ezután még 3—5 kapálást adunk neki, vigyázva mindig, hogy a főgyökereket meg ne sértsük.

Junius végén, lehetőleg borás időben a főveket kibonjuk s a mellékgyökereket a főgyökér mellől levágjuk. Ha kellőnél több fej képződött, azt is elváltjuk. Beöntözés után újra ráhuzzuk a földet. Ha szükséges ezt augusztusban újra megismételjük. A torma kiszedése okt. közepétől nov. közepéig történik. Legjobb forgatással egybekötve elvégezn. Először ásunk egy árkot, ebbe beleforgatjuk az elsősor tormal, az első helyére a másodikat és így tovább. A kiszedett tókéit megszüntjük, a talpgyökereket megszüntítésre külön válogatjuk a szép vastag főgyökereket pedig csomókba kötve elszállítjuk. A levelekből csak a szívleveleket hagyjuk rajta.—A gyökérdugványokat vagy azonnal állandó helyükre ültetjük, vagy csomókba kötve elvermerjük és csak tavasszal ültetjük ki.

2. A többéves művelésnél nem gyökérdugványokat ültetünk ki,

hanem csak újjnyi hosszú gyökérdarabkákat vagy formafejeket. Ezeket kövér földbe 60 cm. sor és 40 cm. távolságra ültetjük ki kissé ferdén. Ebből az anyagokérből trágyalé és vízöntözés mellett nyerjük azután őszi a gyökér dugványokat. Az anyalepet több évig is fenntarthatjuk, de lehet csak az első évben így telepíteni és később csak az oldalgyökerekből szaporítani.

Torma termesztéssel nagyon érdemes hazánkban foglalkozni, mert eltekintve attól, hogy 1 hold területről 16—20.000 eladható tormaszálal lehet szedni, tudnunk kell azt, hogy kilogramma 70—90 fillérbe kerül. I.e. csak 9000 db-t számítva is, ez 600 kg. tormalt jelent. 40 filléres aron 240 P. bevételt holdanként. Az ériékesítés könnyű, mert még most is jelentékeny mennyiséget hoznak be hozzánk külföldről, különösen Németországból.

Száz gazdaszony 200-200 n. ölnyi területen annyi tormalt termelhet, hogy vagontelben volna szállítható Budapestre. A külterületi körök karolják fel a helyes termelési ágat.

Gyűjtsünk gyógynövényeket

Évek óta felhangzik a buzdítás, hogy gyógynövényeket termeljünk és gyűjtsünk. Az alföldi klíma szeszélyessége és az értékesítés nehézsége miatt nem mernek hozzáfogni gazdáink a valóban több jövedelmet nyújtó üzemág bevezetéséhez.

Tájékoztatásul közöljük néhány olyan gyógynövény mai piaci árát, amely nem kíván külön vetést, bőven van községünkben is, de évről-évre elpusztul anélkül, hogy hasznunk volna belőle.

Árvacsalán kg-kint 350—400 f., buzavirág kéken száradt 250—300, cickafarkkóró-virág rövid szárral 20—22, fürtösbodza fehéren száradt 50—55, kökényvirág 100—150, ezüsthársvirág 80—90, kamillavirág 30—50, kankalin-virág kehely nélkül 150—200, ökörfarkkoróvirág aranysárga 150—200, pipacsvirág 90—100, szarkalábvirág 50—60, bélendeklevél 75—85, diófalevél 16—18, fehérmályvalevél 16—18, keskenylevelű utifű 22—24, széleslevelű utifű 16—18, lapulevél 22—24, nadragulyalevél 65—70, apróbojtorján 18—20, ezerjófű rövid szárral kölegelt 50—55, fehérmályva gyökér hámozva 60—65, földibodzagyökér 18—20, aranyrozs 500—600, kőrishogár 500—700, bódzabogyó 30—35, csipkebogyó maggal 20—22, mag nélkül 60—65 f.

A polgári és elemi tantestület figyelmét ezuton is felhívjuk arra, hogy a gazdaságtan és növénytan tanításával kapcsolatban minden tanulóknak tegyék kötelességévé az előforduló gyógynövények gyűjtését és beszürgáltatását. Legcélszerűbb volna; már tavasszal tanulmányi kirándulások keretében kioktatni és hozzászoktatni tanítványaikat e nemes szórakozási nyújtó és hasznos hozó munkához. — Ezer tanuló csak 1—1 kg. gyógynövényt adjon be, máris olyan jelentékeny összeget biztosítanak, hogy abból a szegény gyermekek írka szükséglete bőven fedezve lehet.

És ha a felnőtt lakosság látja az eredményt, maga is munkába áll és nem nézi el, hogy olyan érték vesszen el évről-évre, amely most még csak mint gyom és vetését pusztító „paraj” ismeretes elötte. Mához egy évre kíváncsian várjuk az eredményt!

MUNKÁSKÉRDÉS

MUNKÁSAINK ZALAMEGYÉBEN.

Néhány héttel ezelőtt közel ezer munkást vittek Zalamegyébe nagyobb erdőkiürítésre. Rövid idő múlva azonban a munkások nagy része abban hagyta a munkát és hazajött. Az utolsó százat a hatóság toloncuton küldte haza, mert annyit sem kerestek, hogy a vasúti díjat fizethessék.

Zalavármegye közigazgatási bizottsági ülésein Tarányi Ferenc felsőházi tag és Farkas Tibor támadták az erdőkiürítés vállalat antiszociális magatartását. Tabódy főispán közölte, hogy a vállalat ellen feljelentés történt és folyik a vizsgálat. Az alacsony munkabérek miatt Zalából csak 30 munkás jelentkezett, ezért hoztak Békésmegyéből munkásokat, de ezek is abban hagyták a munkát, mert naponta 80—90 fillérrel nem tudták többet keresni.

Imeietlen hangsúlyoztuk és a jövőre nézve is figyelmeztetjük munkásainkat, hogy az elfoglalt munkahelyeket — máriól hólnapra — ne hagyják el. Vitéz dr. Márky Barna alispán kijelentette, hogy bárhol és bármikor rendelkezésére áll a munkásságnak, ahol jogos és méltányos kívánások és követelések kieszközöléséről van szó. Várnegyék főispánja is készséggel eljár nemcsak a Minisztériumokban, de magánvállalatoknál is, hogy a megélhetésre elégséges munkabér biztosítsák a munkásságnak. A vármegye munkásságának jóhírneve és jövőbeni elhelyezkedési lehetősége azt kívánják, hogy először forduljanak a munkások vezetői táviratban vagy telefonon a vármegye vezetőségéhez és ha ezek közbelépése nem jár eredménnyel, csak akkor hagyják el a munkahelyet.

Mindenesetre elítélést és rosszszalást érdemel az a vállalat, mely nehéz munka végzését — a napi ellátás fedezésére nem elegendő bérért akarja végeztetni. De hiszszük, hogy közigazgatási eljárás után még az ilyen vállalatok is belátásra kényszerülnek és tisztességes munkabért biztosítanak. Ezért kérjük és várjuk meg munkásaink mindenütt a vármegye Vezetőinek segítő közbenjárását!

Gabona és állatarak a pesti piacon.

A hét végén a hetek óta pangó buzsár valamit pendült 80 kilógrammos tiszavidéki búzáért 13 60—18 90-ot, tarkanány árpaért 17-ot, tengeriért 13-at (Endrődön 16, néhol 17.) buzakorpáért nyújtatásban 12 60-ot fizettek.

A sertésvásáron hetek óta oly nagyarányú felhajtás volt, hogy csak a kormány intervenció vásárlása akadályozta meg a nagyobb árcsökkenést. Végre szombaton elment valamennyi sejtés 8 kivételével. 130 kilón felüli fiatalabb sertésekért 85—96 fillért, 110 kilón felüli fiatal sertésért 82—86 fillért, 90—100 kilós malacokért 74—80 fillért, 150 kilón felüli öregsertésért 74—82 fillért, durva öregsertésért 60—68 fillért, angolcsontastüdőkért 80—92 fillért fizettek a ferencvárosi sertésvásáron.

A gyengeborjú ára legutóbb 5—6 fillért esett. Előszóiban kilógrammonként 70—86 fillért adtak minőségszerint.

HIRDETÉSEK

Endrőd—Gyomai Takarékpénztár R. T. Endrőd

F ököntézet: Gyoma. Telefon: Endrőd 2. Folyósít rövidlejáratú mezőgazdasági kölcsönöket. Elfogad felmondás nélküli betéteket a legmagasabb kamattal mellet. Foglalkozik a banküzlet minden ágával, szelvénybevitások, arany- és ezüstpénzek, valamint külföldi pénz nemek bevitásával a mindenkori legmagasabb árfolyamon. Mindennemű felvilágosítással és utbaigazítással díjtalanul áll rendelkezésre az Igazgatóság.

Endrődön a Nagyperesdülőben 8 kis hold, Décspáskumon 1 k. hold 266 n. öf föld kedvező fizetési feltételek mellett olcsón eladó. Érdeklődni lehet Békéscsabán, a Békésmegyei Kereskedelmi Banknál.

Kaliforniai pajzstetűtől mentes Gyümölcsfát, Magastörzsű és bokorórszát, diszfát, diszcserjét, Évelő virágot, Gyökeres szőlővesszőt stb. bármilyen mennyiségben igen olcsón szállít Unghváry József iskolája Cegléd Budapesti iroda VI. Andrásy ut 56. Oktató nagy árjegyzék ingyen.

Vésztő község főterén, a községben egyetlen szálloda és vendéglő azonnalra is bérbeadó. Felvilágosítást nyújt dr. Prónai Ernő ügyvéd, Békéscsaba, Ferencz József tér 21.

Az Endrőd-Gyomai Takarékpénztár Rt. mindenféle gabonaműt magas piaci áron vásárol.

ÓRAK ÉKSZEREK DISZTÁRGYAK

dus választékban finom minőségben

TAUBER MEZŐTUR

Gimnáziummal szemben

A Katolikus Népszövetség Temetkezési Segítőpénztára

utján mindenki könnyíthet az elhalálozás miatt jelentkező gondon, megnyugvást szerezhet magának és családjának Iratkozzék be tagul

mert ezáltal csekély havi tagsági díj ellenében oly összegű temetési segélyről gondoskodik, amelyből a gyógykezelés, temetés minden kiadása fedezhető. A temetési segélyakciót a nagyváradi egyházmegyei Apostoli Kormányzó ur 1933/1933 sz. alatt jóváhagyta és ajánlja.

Tagfelvétel és a díjak befizetése az Endrőd—Gyomai Takarékpénztár Rt.-nál Endrődön.

Tag lehet minden 14—65 év közötti egyén.

Orvosi vizsgálat nélkül! Legkisebb havi díj 50 fillér.

„Az Egyházmegyei Hatóság 1238/1934. számú engedélyével.”

Szerkesztésért és kiadásért felelős: **Stefán Béla.**

Nyomtatta a „Hungária” könyvnyomda vállalat, Gyomán.

Feloldó üzemvezető: Tektel Sándor.